

૧.૬. ૫૬૦૬

អភិធម្មបិដកេ

ធម្មសង្គណីយា បរិមេ ភាគោ

នមោ តស្ស កកវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

មាតិកា

[១] តុសលា ធម្មា អតុសលា ធម្មា អព្យា-

កតា^(១) ធម្មា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា

ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា អទុក្ខ-

មសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា វិចា-

កា ធម្មា វិចាកធម្មធម្មា នេវិចាកនវិចាកធម្ម-

ធម្មា ទុច្ចានិទ្ធានានិយា ធម្មា អទុច្ចានិទ្ធានា-

នានិយា ធម្មា អទុច្ចានិទ្ធានុច្ចានានិយា^(២) ធម្មា

អភិធម្មបិដក

ធម្មសង្គណ៍ បឋមភាគ

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហត្ថនោះ ។

មាតិកា

(១) ពួកធម៌កុសល (១) ពួកធម៌អកុសល (២) ពួកធម៌អព្យា-
 គ្រឹត (៣) ពួកធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា (៤) ពួកធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេ-
 ទនា (៥) ពួកធម៌ប្រកបដោយវេទនាមិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ (៦) ពួកធម៌ជា
 វិបាក (៧) ពួកធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែន
 មានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា
 ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ទុបាទាន (៨) ពួកធម៌ដែល
 មិនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ តែជា
 ប្រយោជន៍ដល់ទុបាទាន ពួកធម៌ដែលមិនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ ដល់ទុបាទាន

១ ធម៌ក្នុងទីនេះ សំដៅយកសភាវៈមិនមែនសព្វមិនមែនជីវិត, កុសល ក្នុងទីនេះ ប្រែ
 ថា ធម្មជាតិមិនមានទោស១ មានផលជាសុខ១ បានខាងកុសលក្នុងភូមិទាំង៤ ពីការវិបាកភូមិ
 ១ រូបាវចារភូមិ១ អរូបាវចារភូមិ១ លោកុត្តរភូមិ១ ។ ២ អកុសល ប្រែថា ធម្មជាតិប្រកប
 ដោយទោស១ មានផលជាទុក្ខ១ ។ ៣ អព្យាគ្រឹត ព្រះមានបុណ្យមិនសំដែងដោយសភាពជា
 កុសលនិងអកុសល អព្យាគ្រឹតនេះ មានលក្ខណៈពិតផល ។ ៤ សោយអារម្មណ៍ជាទី
 សប្បាយ ។ ៥ សោយអារម្មណ៍ដ៏លំបាក ។ ៦ ទេវតាវេទនា ។ ៧ ផលរបស់កុសល
 និងអកុសល ។ (នីកា) ។ ៨ សេចក្តីប្រកាន់មាំ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

សង្ក្ខិលិដ្ឋសង្កិលេសិកា ធម្មា អសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេ-
សិកា ធម្មា អសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកា^(១) ធម្មា សវិ-
តក្កសវិចារា ធម្មា អវិតក្កវិចារមត្តា ធម្មា អវិតក្កា-
វិចារា^(២) ធម្មា ប័តិសហគតា ធម្មា សុខសហគតា
ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វា
ធម្មា ភាវនាយ បហាតព្វា ធម្មា នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតព្វា ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វ-
ហេតុកា ធម្មា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា ធម្មា
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា
ធម្មា អាចយតាមិនោ ធម្មា អបចយតាមិនោ ធម្មា
នេវចយតាមិនោ ជាបចយតាមិនោ^(៣) ធម្មា សេក្ខា
ធម្មា អសេក្ខា ធម្មា នេវសេក្ខា ជាសេក្ខា ធម្មា

១ ឧ.ម. អសង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកា ។ ២ ឧ.ម. អវិតក្កអវិចារា ។ ៣ ឧ. នេវចយ-
តាមិនោ ន អបចយតាមិនោ ។ ម. នេវចយតាមិនោបចយតាមិនោ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ពួកធម៌ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ដែល
 មិនសៅហ្មង តែគួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ដែលមិនសៅ-
 ហ្មង ទាំងមិនគួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ
 ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ^(១) ពួកធម៌គ្មានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌
 គ្មានវិតក្កៈទាំងគ្មានវិចារៈ ពួកធម៌ប្រកបដោយបីតិ^(២) ពួកធម៌ប្រកបដោយ
 សុខ^(៣) ពួកធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខា^(៤) ពួកធម៌ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ^(៥)
 ពួកធម៌ដែលត្រូវលះ ដោយភាវនា ^(៦) ពួកធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា ពួកធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ពួកធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយភាវនា ពួកធម៌មានហេតុ
 ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា ពួកធម៌ដល់នូវ
 ការសន្សឹកពូនឡើងដោយកម្មក្តិលេស ពួកធម៌មិនដល់នូវការសន្សឹកពូន
 ឡើង ពួកធម៌មិនមែនជាដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង មិនមែនជាមិនដល់នូវ
 ការសន្សឹកពូនឡើង ពួកធម៌ជាវចសៈសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ជាវចសៈអសេក្ខ-
 បុគ្គល ពួកធម៌មិនមែនជាវចសៈសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវចសៈអសេក្ខបុគ្គល

១ វិតក្កៈ ប្រែថា ត្រិះរិះ វិចារៈ ប្រែថា ពិចារណា ។ ២ សេចក្តីត្រេកអរឬផ្អែក
 កាយ ផ្អែកចិត្ត ។ ៣ សេចក្តីសប្បាយកាយសប្បាយចិត្ត ។ ៤ សេចក្តីព្រងើយ
 កន្តើយជាកណ្តាលមិនជាសុខ មិនជាទុក្ខ ។ ៥ ការឃើញ គឺសំដៅយកសោតាបត្តិមុត្ត ។
 ៦ ការចំរើន សំដៅយក សកទាតាមិមុត្ត អនាតាមិមុត្ត អវហត្ថមុត្ត ។

អភិធម្មមាតិកា

បរិត្តា ធម្មា មហាគុតា ធម្មា អប្បមាណា ធម្មា
 បរិត្តារម្មណា ធម្មា មហាគុតារម្មណា ធម្មា អប្ប-
 មាណារម្មណា ធម្មា ហីនា ធម្មា មជ្ឈិមា ធម្មា
 បណ្ឌិតា ធម្មា មិច្ឆត្ថនិយតា ធម្មា សម្មត្ថនិយតា
 ធម្មា អនិយតា ធម្មា មត្តារម្មណា ធម្មា មត្ត-
 ហេតុតា ធម្មា មត្តាធិបតីនោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋា ធម្មា
 អនុប្បដ្ឋា ធម្មា ឧប្បាទិនោ ធម្មា អតីតា ធម្មា
 អនាគតា ធម្មា បច្ចុប្បដ្ឋា ធម្មា អតីតារម្មណា
 ធម្មា អនាគតារម្មណា ធម្មា បច្ចុប្បដ្ឋារម្មណា ធម្មា
 អជ្ឈតា ធម្មា តហិទ្ធា ធម្មា អជ្ឈតតហិទ្ធា ធម្មា
 អជ្ឈតារម្មណា ធម្មា តហិទ្ធារម្មណា ធម្មា អជ្ឈត-
 តហិទ្ធារម្មណា ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា
 អនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា អនិទស្សនាប្បដិយា
 ធម្មា^(១) ។

ពារីសតិ តិកមាតិកា(២) ។

អភិធម្មមាតិកា

ពួកធម៌មានសភាពតូចឆ្មារ ពួកធម៌ដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌ប្រមាណមិន
 បាន ពួកធម៌មានការម្នាក់តូចឆ្មារ ពួកធម៌មានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ
 ពួកធម៌មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ដ៏រោកចាប ពួកធម៌
 យ៉ាងកណ្តាល ពួកធម៌ដ៏ទុក្ខម ពួកធម៌មានសភាពខុសនឹងទៀង ពួកធម៌
 មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌មិនទៀង ពួកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍
 ពួកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌មានមគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌កើតឡើង
 ហើយ ពួកធម៌មិនទាន់កើតឡើង ពួកធម៌ដែលប្រសិននឹងកើតឡើង ពួកធម៌
 ជាអតីត (កន្លងទៅហើយ) ពួកធម៌ជាអនាគត (មិនទាន់មកដល់) ពួក
 ធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន (កើតឡើងចំពោះមុខ) ពួកធម៌មានការម្នាក់ជាអតីត
 ពួកធម៌មានការម្នាក់ជាអនាគត ពួកធម៌មានការម្នាក់ជាបច្ចុប្បន្ន ពួក
 ធម៌ជាខាងក្នុង ពួកធម៌ជាខាងក្រៅ ពួកធម៌ជាខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ
 ពួកធម៌មានការម្នាក់ខាងក្នុង ពួកធម៌មានការម្នាក់ខាងក្រៅ ពួកធម៌មាន
 ការម្នាក់ខាងក្នុង និងខាងក្រៅ ពួកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការចំពោះពាល់ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកប
 ដោយការចំពោះពាល់ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញមិនប្រកបដោយការ
 ចំពោះពាល់ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

(២) ហេតុ ធម្មា ន ហេតុ ធម្មា សហេតុកា
 ធម្មា អហេតុកា ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា ធម្មា
 ហេតុវិប្បយុត្តា ធម្មា ហេតុ ថេវ ធម្មា សហេតុកា
 ច សហេតុកា ថេវ ធម្មា ន ច ហេតុ ហេតុ ថេវ
 ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា ច ហេតុសម្បយុត្តា ថេវ
 ធម្មា ន ច ហេតុ ន^(១) ហេតុ ខោ បន ធម្មា
 សហេតុកាបិ អហេតុកាបិ ។

ហេតុពោធិកំ ។

(៣) សប្បច្ចយា ធម្មា អប្បច្ចយា ធម្មា សង្ខតា
 ធម្មា អសង្ខតា ធម្មា សនិទស្សនា ធម្មា អនិទស្សនា
 ធម្មា សប្បដិយា ធម្មា អប្បដិយា ធម្មា វិបិលោ ធម្មា
 អវិបិលោ ធម្មា លោកិយា ធម្មា លោកុត្តរា ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២) ពួកធម៌ជាហេតុ (១) ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុ ពួកធម៌ប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ប្រកប
 ដោយហេតុ ពួកធម៌ប្រាសចាកហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុផង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិន
 មែនជាហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ពួកធម៌គ្រាន់
 តែប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុ តែ
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុផង ។

ចប់ ពួកហេតុ ។

(៣) ពួកធម៌ប្រកបដោយបច្ច័យ^(២) ពួកធម៌មិនមានបច្ច័យ ពួក
 ធម៌មានបច្ច័យ ភាក៌តែង ពួកធម៌អតបច្ច័យ ភាក៌តែង ពួកធម៌ប្រកប
 ដោយការឃើញ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ ពួកធម៌ប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌មានរូប
 ពួកធម៌មិនមានរូប ពួកធម៌ជាលោកិយ (៣) ពួកធម៌ជាលោកុត្តរៈ (៤)

១ ឫសគល់ ឬថា មេតំបណ្ណាល្យកើតផល ។ ២ បច្ច័យ ប្រែថា ជាផែនអាស្រ័យ
 ហើយប្រព្រឹត្តទៅនៃផល គឺជាហេតុនាំឲ្យកើតផលនិច្ចបញ្ចានឹងហេតុ ។ ៣ លោកិយ ប្រែថា
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោក ។ លោក-សព្វ ក្នុងនេះ សំដៅយកវដ្តៈ ។ ៤ លោកុត្តរៈ ប្រែថា
 ឆ្លងចាកលោក ។

អភិធម្មមាតិកា

គេនចិ វិញ្ញេយ្យ ធម្មា គេនចិ ន វិញ្ញេយ្យ
ធម្មា ។

ចូឡន្តទុកំ ។

[៤] អាសវំ ធម្មា នោ អាសវំ ធម្មា សាសវំ
ធម្មា អនាសវំ ធម្មា អាសវំសម្បយុត្តា ធម្មា
អាសវំវិប្បយុត្តា ធម្មា អាសវំ ចេវ ធម្មា សាសវំ
ច សាសវំ ចេវ ធម្មា នោ ច អាសវំ អាសវំ
ចេវ ធម្មា អាសវំសម្បយុត្តា ច អាសវំសម្បយុត្តា
ចេវ ធម្មា នោ ច អាសវំ អាសវំវិប្បយុត្តា ខោ
បន ធម្មា សាសវំចិ អនាសវំចិ ។

អាសវំតោច្ឆកំ ។

អភិធម្មមាតិកា

ពួកធម៌គួរផ្ដន្ទាស្រដៀងដោយវិញ្ញាណនីមួយៗ គឺចក្ខុវិញ្ញាណ ឬសាតវិញ្ញាណ
ជាដើម ពួកធម៌ដែលមិនគួរផ្ដន្ទាស្រដៀងដោយវិញ្ញាណនីមួយៗ ។

ចប់ បច្ឆន្តទុកៈ ។

[៤] ពួកធម៌ជាភាសវៈ^(១) ពួកធម៌មិនមែនជាភាសវៈ ពួកធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ ពួកធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ
ពួកធម៌ប្រកបដោយភាសវៈ ពួកធម៌ទ្រុឌទ្រោមភាសវៈ ពួកធម៌ជា
ភាសវៈផង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ ពួកធម៌ជាភាសវៈផង
ប្រកបដោយភាសវៈផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយភាសវៈ តែមិន
មែនជាភាសវៈ ពួកធម៌ទ្រុឌទ្រោមភាសវៈ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ភាសវៈ ពួកធម៌ទ្រុឌទ្រោមភាសវៈផង មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ភាសវៈផង ។

ចប់ ពួកភាសវៈ ។

១ ភាសវៈសព្ទនេះ ប្រែថា ហូរទៅ គឺហូរទៅតាមចក្ខុទ្វារជាដើម ឬហូរតាមផ្លូវធម៌
រហូតដល់គោត្រភូ ហូរតាមឧកាសរហូតដល់វត្ថុព្រហ្ម មួយទៀត ភាសវៈសព្ទ ជាឈ្មោះ
របស់គ្រឿងត្រាំមានមេរ័យជាដើម ភាសវៈធម៌ស្ថិតក្នុងមេរ័យជាដើមនោះ, មួយទៀត ភាសវៈ
ប្រែថា ញ៉ាំងសង្ហារទុក្ខនៃឆ្ងាយឲ្យកើតឡើង មួយទៀត ភាសវៈសព្ទជាឈ្មោះ អសុច្ច័ គ្រឿង
ស្មោកប្រោកទាំងពួង, សវិសព្ទ ប្រែថា ហូរទៅ អសុច្ច័ ហូរទៅជាប្រព្រឹត្តិ ហៅថា ភាសវៈ ។

(៥) សញ្ញាជនា ធម្មា នោ សញ្ញាជនា ធម្មា
 សញ្ញាជនីយា ធម្មា អសញ្ញាជនីយា ធម្មា សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តា ធម្មា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តា ធម្មា
 សញ្ញាជនា ថេវ ធម្មា សញ្ញាជនីយា ច សញ្ញា-
 ជនីយា ថេវ ធម្មា នោ ច សញ្ញាជនា សញ្ញា-
 ជនា ថេវ ធម្មា សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ច សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តា ថេវ ធម្មា នោ ច សញ្ញាជនា
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តា ទោ បន ធម្មា សញ្ញាជនី-
 យាថ អសញ្ញាជនីយាថ ។

សញ្ញាជនចេត្តកំ ។

(៦) កត្តា ធម្មា នោ កត្តា ធម្មា កត្តនីយា
 ធម្មា អកត្តនីយា ធម្មា កត្តសម្បយុត្តា ធម្មា កត្ត-
 វិប្បយុត្តា ធម្មា កត្តា ថេវ ធម្មា កត្តនីយា ច

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណិ

(៥) ពួកធម៌ជាសញ្ញាជនៈ (ធម៌ចង្អុលសត្វទុកក្នុងវដ្តៈ) ពួកធម៌មិន
 មែនជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ជាប្រយោជន៍ ឬសមគួរដល់សញ្ញាជនៈ ពួក
 ធម៌មិនមែនជាប្រយោជន៍ ឬមិនសមគួរដល់សញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ជាសញ្ញា-
 ជនៈផង ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈផង ពួកធម៌ត្រាន់តែជាប្រយោជន៍
 ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ជាសញ្ញាជនៈផង
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង ពួកធម៌ត្រាន់តែប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈតែជាប្រយោជន៍
 ដល់សញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ តែជាប្រយោជន៍ដល់
 សញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់
 សញ្ញាជនៈផង ។

ចប់ ពួកសញ្ញាជនៈ ។

(៦) ពួកធម៌ជាគន្លះ (ធម៌ដោតក្រងសត្វទុកក្នុងវដ្តៈដោយអំណាច
 ចុំតំនឹងបដិសន្ធិ) ពួកធម៌មិនមែនជាគន្លះ ពួកធម៌ដែលគន្លះគប្បីដោត-
 ក្រង ពួកធម៌ដែលគន្លះមិនគប្បីដោតក្រង ពួកធម៌ប្រកបដោយគន្លះ ពួក
 ធម៌ប្រាសចាកគន្លះ ពួកធម៌ជាគន្លះផង ដែលគន្លះគប្បីដោតក្រងផង

អភិធម្មមាតិកា

កន្ត្រិនិយា ចេវ ធម្មា នោ ច កន្តា កន្តា ចេវ
 ធម្មា កន្តសម្បយុត្តា ច កន្តសម្បយុត្តា ចេវ ធម្មា
 នោ ច កន្តា កន្តវិប្បយុត្តា ទោ បន ធម្មា កន្ត-
 និយាបិ អកន្តនិយាបិ ។

គន្ថគោត្តកំ ។

[៧] ឡិយា ធម្មា នោ ឡិយា ធម្មា ឡិយ-
 និយា ធម្មា អនោយនិយា ធម្មា ឡិយសម្បយុត្តា
 ធម្មា ឡិយវិប្បយុត្តា ធម្មា ឡិយា ចេវ ធម្មា ឡិយ-
 និយា ច ឡិយនិយា ចេវ ធម្មា នោ ច ឡិយា
 ឡិយា ចេវ ធម្មា ឡិយសម្បយុត្តា ច ឡិយសម្ប-
 យុត្តា ចេវ ធម្មា នោ ច ឡិយា ឡិយវិប្បយុត្តា
 ទោ បន ធម្មា ឡិយនិយាបិ អនោយនិយាបិ ។

ឧប្បគោត្តកំ ។

អភិធម្មមាតិកា

ពួកធម៌ដែលគន្លះគប្បីដោតក្រង តែមិនមែនជាគន្លះ ពួកធម៌ជាគន្លះផង
ប្រកបដោយគន្លះផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយគន្លះ តែមិនមែនជា
គន្លះ ពួកធម៌ប្រាសចាកគន្លះ តែគន្លះគប្បីដោតក្រង ពួកធម៌ប្រាស
ចាកគន្លះផង ដែលគន្លះមិនគប្បីដោតក្រងផង ។

ចប់ ពួកគន្លះ ។

(៧) ពួកធម៌ជាធម៌ៈ (ធម៌ញ៉ាំងសត្វឲ្យលង់នៅក្នុងវដ្តៈ) ពួក
ធម៌មិនមែនជាធម៌ៈ ពួកធម៌ដែលធម៌ៈគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង ពួកធម៌ដែល
ធម៌ៈមិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង ពួកធម៌ប្រកបដោយធម៌ៈ ពួកធម៌ប្រាស
ចាកធម៌ៈ ពួកធម៌ជាធម៌ៈផង ដែលធម៌ៈគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងផង ពួក
ធម៌ដែលធម៌ៈគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង តែមិនមែនជាធម៌ៈ ពួកធម៌ជាធម៌ៈ
ផង ប្រកបដោយធម៌ៈផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយធម៌ៈ តែ
មិនមែនជាធម៌ៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកធម៌ៈ តែធម៌ៈប្រព្រឹត្តកន្លង
ពួកធម៌ប្រាសចាកធម៌ៈផង ធម៌ៈមិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងផង ។

ចប់ ពួកធម៌ៈ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

[៨] យោតា ធម្មា នោ យោតា ធម្មា យោ-
 គនិយា ធម្មា អយោគនិយា ធម្មា យោគសម្បយុត្តា
 ធម្មា យោគវិប្បយុត្តា ធម្មា យោតា ទេវ ធម្មា
 យោគនិយា ច យោគនិយា ទេវ ធម្មា នោ ច
 យោតា យោតា ទេវ ធម្មា យោគសម្បយុត្តា ច
 យោគសម្បយុត្តា ទេវ ធម្មា នោ ច យោតា
 យោគវិប្បយុត្តា ទោ បន ធម្មា យោគនិយាបិ
 អយោគនិយាបិ ។

យោគតោច្ចកំ ។

[៩] ជីវរណា ធម្មា នោ ជីវរណា ធម្មា
 ជីវរណិយា ធម្មា អជីវរណិយា ធម្មា ជីវរណាសម្ប-
 យុត្តា ធម្មា ជីវរណាវិប្បយុត្តា ធម្មា ជីវរណា ទេវ
 ធម្មា ជីវរណិយា ច ជីវរណិយា ទេវ ធម្មា នោ ច
 ជីវរណា ជីវរណា ទេវ ធម្មា ជីវរណាសម្បយុត្តា ច

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៨) ពួកធម៌ជាយោគៈ (ធម៌ញ៉ាំងសត្វឲ្យជាប់នៅក្នុងវដ្តៈ) ពួក
 ធម៌មិនមែនជាយោគៈ ពួកធម៌ដែលយោគៈគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង ពួកធម៌
 ដែលយោគៈមិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង ពួកធម៌ប្រកបដោយយោគៈ ពួកធម៌
 ប្រាសចាកយោគៈ ពួកធម៌ជាយោគៈផង ដែលយោគៈគប្បីប្រព្រឹត្ត
 កន្លងផង ពួកធម៌ដែលយោគៈគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង តែមិនមែនជាយោគៈ
 ពួកធម៌ជាយោគៈផង ប្រកបដោយយោគៈផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកប
 ដោយយោគៈ តែមិនមែនជាយោគៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកយោគៈ តែ
 យោគៈគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លង ពួកធម៌ប្រាសចាកយោគៈផង ដែលយោគៈ
 មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងផង ។

ចប់ ពួកយោគៈ ។

(៩) ពួកធម៌ជាវិវរណៈ(ធម៌រូបរតិចិត្តសត្វ) ពួកធម៌មិនមែនជាវិវរណៈ
 ពួកធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈ ពួកធម៌មិនជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈ
 ពួកធម៌ប្រកបដោយវិវរណៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកវិវរណៈ ពួកធម៌ជាវិវរណៈ
 ផង ជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈផង ពួកធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់វិវរណៈ
 តែមិនមែនជាវិវរណៈ ពួកធម៌ជាវិវរណៈផង ប្រកបដោយវិវរណៈផង

អភិធម្មមាតិកា

នីវរណសម្បយុត្តា ចេវ ធម្មា នោ ច នីវរណា
 នីវរណវិប្បយុត្តា ខោ បន ធម្មា នីវរណិយាបិ
 អនីវរណិយាបិ ។

នីវរណពោច្ចកំ ។

(១០) បរមាសា ធម្មា នោ បរមាសា ធម្មា
 បរមជ្ជា ធម្មា អបរមជ្ជា ធម្មា បរមាសសម្បយុត្តា
 ធម្មា បរមាសវិប្បយុត្តា ធម្មា បរមាសា ចេវ
 ធម្មា បរមជ្ជា ច បរមជ្ជា ចេវ ធម្មា នោ ច
 បរមាសា បរមាសវិប្បយុត្តា ខោ បន ធម្មា
 បរមជ្ជាបិ អបរមជ្ជាបិ ។

បរមាសពោច្ចកំ ។

(១១) សារម្ពណា ធម្មា អនារម្ពណា ធម្មា
 ចិត្តា ធម្មា នោ ចិត្តា ធម្មា ចេតសិកា ធម្មា
 អចេតសិកា ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តា ធម្មា ចិត្តវិប្ប-
 យុត្តា ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋា ធម្មា ចិត្តវិសិសដ្ឋា ធម្មា

អភិធម្មមាតិកា

ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយនិវរណៈ តែមិនមែនជានិវរណៈ ពួកធម៌
ប្រាសចាកនិវរណៈ តែជាប្រយោជន៍ដល់និវរណៈ ពួកធម៌ ប្រាស
ចាកនិវរណៈផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់និវរណៈផង ។

ចប់ ពួកនិវរណៈ ។

(១០) ពួកធម៌ជាបកមាសៈ (សេចក្តីប្រកាន់ខ្ពស់) ពួកធម៌មិនមែន
ជាបកមាសៈ ពួកធម៌ដែលបកមាសៈស្លាប់អង្គុល (ធម៌ដែលជ្រោកជ្រោក
ដោយបកមាសៈ) ពួកធម៌ដែលពួកបកមាសៈមិនបានស្លាប់អង្គុល ពួក
ធម៌ប្រកបដោយបកមាសៈ ពួកធម៌ដែលប្រាសចាកបកមាសៈ ពួកធម៌
ជាបកមាសៈផង ដែលបកមាសៈស្លាប់អង្គុលផង ពួកធម៌គ្រាន់តែបក-
មាសៈស្លាប់អង្គុល តែមិនមែនជាបកមាសៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកបក-
មាសៈ តែបកមាសៈស្លាប់អង្គុល ពួកធម៌ ប្រាសចាកបកមាសៈផង
បកមាសៈមិនបានស្លាប់អង្គុលផង ។

ចប់ ពួកបកមាសៈ ។

(១១) ពួកធម៌ ប្រកបដោយអារម្មណ៍ ពួកធម៌ មិនមានអារម្មណ៍
ពួកធម៌ជាចិត្ត ពួកធម៌មិនមែនជាចិត្ត ពួកធម៌ជាចេតសិក ពួកធម៌
មិនមែនជាចេតសិក ពួកធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ ប្រាសចាក
ចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌មិនច្រឡំដោយចិត្ត

អវិជ្ជាបដិកោ ធម្មសង្កណ៍

ចិត្តសមុដ្ឋាណា ធម្មា នោ ចិត្តសមុដ្ឋាណា ធម្មា ចិត្ត-
 សហកុនោ ធម្មា នោ ចិត្តសហកុនោ ធម្មា ចិត្តា-
 នុបវរិត្តនោ ធម្មា នោ ចិត្តានុបវរិត្តនោ ធម្មា ចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុដ្ឋាណា ធម្មា នោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណា
 ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានុសហកុនោ ធម្មា នោ
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានុសហកុនោ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុដ្ឋានុបវរិត្តនោ ធម្មា នោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋា-
 នានុបវរិត្តនោ ធម្មា អដ្ឋតិកា ធម្មា ពាហិរា ធម្មា
 ឧបាទា ធម្មា នោ ឧបាទា ធម្មា ឧបាទិន្ទ ធម្មា
 អនុបាទិន្ទ ធម្មា ។

មហន្តរិកំ ។

(១២) ឧបាទាណា ធម្មា នោ ឧបាទាណា ធម្មា
 ឧបាទានិយា ធម្មា អនុបាទានិយា ធម្មា ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តា ធម្មា ឧបាទានិសម្បយុត្តា ធម្មា ឧបាទាណា
 ចេវ ធម្មា ឧបាទានិយា វ ឧបាទានិយា ចេវ ធម្មា
 នោ ច ឧបាទាណា ឧបាទាណា ចេវ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ្ឌ

ពួកធម៌តាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌មិនតាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌កើត
 ជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
 ពួកធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត
 ពួកធម៌មិនច្រឡំច្រឡំមិនតាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំតាំង
 ឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌មិនច្រឡំច្រឡំមិនតាំងឡើង មិនកើត
 ជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំតាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួក
 ធម៌មិនច្រឡំច្រឡំ មិនតាំងឡើង មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌
 ជាខាងក្នុង ពួកធម៌ជាខាងក្រៅ ពួកធម៌ជាឧបាទាន (ឧបាទាយរូប) ពួក
 ធម៌មិនមែនជាឧបាទាន ពួកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា
 ជាដើមកាន់យកហើយ ពួកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មាន
 តណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ។

ចប់ មហាន្តរទុកៈ ។

(១២) ពួកធម៌ជាឧបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់មាំ) ពួកធម៌មិនមែនជា
 ឧបាទាន ពួកធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពួកធម៌មិនជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន ពួកធម៌ប្រកបដោយឧបាទាន ពួកធម៌ប្រាសចាកឧបាទាន
 ពួកធម៌ជាឧបាទានផង ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ពួកធម៌គ្រាន់តែ
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន តែមិនមែនជាឧបាទាន ពួកធម៌ជាឧបាទាន

អវិជ្ជាមាតិកា

ឧបាទានសម្បយុត្តា ច ឧបាទានសម្បយុត្តា ថេរ្យ
 ធម្មា នោ ច ឧបាទានា ឧបាទានវិប្បយុត្តា ខោ
 បន ធម្មា ឧបាទានិយាបិ អនុបាទានិយាបិ ។

ឧបាទានពោធិកំ ។

(១៣) កិលេសា ធម្មា នោ កិលេសា ធម្មា
 សង្ខិលេសិកា ធម្មា អសង្ខិលេសិកា ធម្មា សង្ខិ-
 លិដ្ឋា ធម្មា អសង្ខិលិដ្ឋា ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តា
 ធម្មា កិលេសវិប្បយុត្តា ធម្មា កិលេសា ថេរ្យ
 ធម្មា សង្ខិលេសិកា ច សង្ខិលេសិកា ថេរ្យ ធម្មា
 នោ ច កិលេសា កិលេសា ថេរ្យ ធម្មា សង្ខិ-
 លិដ្ឋា ច សង្ខិលិដ្ឋា ថេរ្យ ធម្មា នោ ច កិលេសា
 កិលេសា ថេរ្យ ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តា ច
 កិលេសសម្បយុត្តា ថេរ្យ ធម្មា នោ ច កិលេសា
 កិលេសវិប្បយុត្តា ខោ បន ធម្មា សង្ខិលេសិកាបិ
 អសង្ខិលេសិកាបិ ។

កិលេសពោធិកំ ។

អភិធម្មមាតិកា

ផង ប្រកបដោយទុប្បាទានផង ពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយទុប្បាទាន
តែមិនមែនជាទុប្បាទាន ពួកធម៌ប្រាសចាកទុប្បាទាន តែជាប្រយោជន៍
ដល់ទុប្បាទាន ពួកធម៌ប្រាសចាកទុប្បាទានផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់
ទុប្បាទានផង ។

ចប់ ពួកទុប្បាទាន ។

(១៣) ពួកធម៌កិលេស (ធម៌សៅហ្មង) ពួកធម៌ មិនមែនជា
កិលេស ពួកធម៌គួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌មិនគួរដើម្បី
ដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ដែល
មិនសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ប្រាសចាក
កិលេស ពួកធម៌កិលេសផង គួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មងផង
ពួកធម៌គ្រាន់តែគួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាកិលេស
ពួកធម៌កិលេសផង សៅហ្មងហើយផង ពួកធម៌គ្រាន់តែសៅហ្មង
ហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌កិលេសផង ប្រកបដោយ
កិលេសផង ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជា
កិលេស ពួកធម៌ ប្រាសចាកកិលេស តែគួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តី
សៅហ្មង ពួកធម៌ប្រាសចាកកិលេសផង មិនគួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តី
សៅហ្មងផង ។

ចប់ ពួកកិលេស ។

(១២) នស្សនេន បហាតញ្ចា ធម្មា ន នស្ស-
 នេន បហាតញ្ចា ធម្មា ភាវនាយ បហាតញ្ចា ធម្មា
 ន ភាវនាយ បហាតញ្ចា ធម្មា នស្សនេន បហា-
 តញ្ចោតុក្កា ធម្មា ន នស្សនេន បហាតញ្ចោតុក្កា
 ធម្មា ភាវនាយ បហាតញ្ចោតុក្កា ធម្មា ន ភាវនាយ
 បហាតញ្ចោតុក្កា ធម្មា សវ័តក្កា ធម្មា អវ័តក្កា
 ធម្មា សវ័ចារា ធម្មា អវ័ចារា ធម្មា សប្បវ័តក្កា
 ធម្មា អប្បវ័តក្កា ធម្មា ប័តិសហគតា ធម្មា ន
 ប័តិសហគតា ធម្មា សុខសហគតា ធម្មា ន
 សុខសហគតា ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា ន
 ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា កាមាវចរា ធម្មា ន កា-
 មាវចរា ធម្មា រូចាវចរា ធម្មា ន រូចាវចរា ធម្មា
 អរូចាវចរា ធម្មា ន អរូចាវចរា ធម្មា បរិយាប-
 ដា ធម្មា អបរិយាបដា ធម្មា និយ្យានីកា ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(១៤) ពួកធម៌ដែលគួរលះបង់ដោយទស្សនៈ (សោតាបត្តិមគ្គ) ពួក
ធម៌ដែលមិនគួរលះបង់ដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ដែលគួរលះបង់ដោយភាវនា
(មគ្គ ៣ ខាងលើ) ពួកធម៌ ដែលមិនគួរលះបង់ដោយភាវនា ពួក-
ធម៌មានហេតុដែលគួរលះបង់ដោយទស្សនៈ ពួកធម៌មិនមានហេតុដែល
គួរលះបង់ដោយទស្សនៈ ពួកធម៌មានហេតុដែលគួរលះបង់ដោយភាវនា
ពួកធម៌ មិនមានហេតុដែលគួរលះបង់ដោយភាវនា ពួកធម៌ប្រកបដោយ
វិតក្កៈ (ការគ្រិះរិះ) ពួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ ពួកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ
(ការពិចារណា) ពួកធម៌មិនមានវិចារៈ ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
បីតិ (ការត្រេកអរ) ពួកធម៌មិនមានបីតិ ពួកធម៌ ប្រកបដោយ
បីតិ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ប្រកបដោយសុខ ពួកធម៌
មិនប្រកបដោយសុខ ពួកធម៌ប្រកបដោយទុក្ខ ពួកធម៌មិនប្រកប
ដោយទុក្ខ ពួកធម៌ជាតាមាវចរ (ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ) ពួក
ធម៌មិនមែនជាតាមាវចរ ពួកធម៌ជាវិញ្ញាណ ពួកធម៌មិនមែនជាវិញ្ញាណ
(ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរូប) ពួកធម៌ជាអវិញ្ញាណ (ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអរូប) ពួក
ធម៌មិនជាអវិញ្ញាណ ពួកធម៌ជាចរិយាបទ្ធៈ (រាប់បញ្ចូលក្នុងតេ-
ភូមិកវដ្តៈ) ពួកធម៌ជាអចរិយាបទ្ធៈ ពួកធម៌ជាធម៌យុទ្ធិកៈ (ធម៌
កាត់ខ្សែវដ្តមូល ធ្វើព្រះនិព្វានឲ្យជាអារម្មណ៍ ហើយចេញចាកវដ្តៈ)

សុត្តន្តមាតិកា

អនិយ្យាជិតា ធម្មា និយតា ធម្មា អនិយតា ធម្មា
 សទ្ទត្ថវា ធម្មា អនុត្ថវា ធម្មា សរណា ធម្មា អរណា
 ធម្មា ។

បិដ្ឋិទុក្ខំ ។

អភិធម្មមាតិកា ។

សុត្តន្តមាតិកា

(១៥) វិជ្ជាកាតិនោ ធម្មា អវិជ្ជាកាតិនោ ធម្មា
 វិជ្ជបមា ធម្មា វិនិជ្ជបមា ធម្មា ពាលា ធម្មា បណ្ឌិតា
 ធម្មា កណ្ណា ធម្មា សុក្កា ធម្មា តបនិយា ធម្មា
 អតបនិយា ធម្មា អនិវចនា ធម្មា អនិវចនបថា
 ធម្មា និវត្តន្តំ ធម្មា និវត្តន្តបថា ធម្មា បញ្ចត្តិ ធម្មា

សុត្តន្តមាតិកា

ពួកធម៌មិនមែនជាខ័យ្យានិកៈ ពួកធម៌ទៀង ពួកធម៌មិនទៀង ពួកធម៌
 ប្រកបដោយទុក្ខៈ (ការរើឡើងនូវខ្លួន) ពួកធម៌មិនមានទុក្ខៈ ពួកធម៌
 ប្រកបដោយរណៈ (សត្រូវ) ពួកធម៌មិនមានរណៈ ។

ចប់ បិដ្ឋិទុក្ខៈ ។

ចប់ អភិធម្មមាតិកា ។

សុត្តន្តមាតិកា
១១១

(១៥) ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកនៃវិជ្ជា ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ចំណែកនៃអវិជ្ជា ពួកធម៌ប្រៀបដូចផ្លេកបន្ទោរ^(១) ពួកធម៌ប្រៀបដូច
 ពេជ្រ^(២) ពួកធម៌ពាល^(៣) ពួកធម៌បណ្ឌិត^(៤) ពួកធម៌ខ្មៅ^(៥) ពួកធម៌ស^(៦)
 ពួកធម៌ដុតកំដៅ^(៧) ពួកធម៌មិនដុតកំដៅ ពួកធម៌ជាឈ្មោះ ពួកធម៌ជា
 គន្លងនៃឈ្មោះ ពួកធម៌ជាទិវត្តិ^(៨) ពួកធម៌ជាគន្លងនៃទិវត្តិ ពួកធម៌ជា

១ ធម៌ដែលមានកំឡុងរស្មីស្លូតស្លើង មិនអាចនឹងកំបាំងនឹង ឆ័តិលេសបាន ។
 ២ ធម៌ដែលមានកំឡុងរស្មីញៀវញ្ញាអាចនឹងកំបាំងនឹង ឆ័តិលេសបាន ។ ៣ ធម៌ពាំងនៅ
 ក្នុងមនុស្សពាល ឬ ធ្វើមនុស្សឲ្យទៅជាពាលវិញ ។ ៤ ធម៌ពាំងនៅក្នុងបណ្ឌិត ឬ ធ្វើមនុស្ស
 ឲ្យទៅជាបណ្ឌិតវិញ ។ ៥ ធម៌ធ្វើចិត្តឲ្យអាប់ពិការស្ម័គ្រ ។ ៦ ធម៌ធ្វើចិត្តឲ្យមានរស្មីភ្លឺថ្លា ។
 ៧ ធម៌ញៀនសត្វឲ្យព្រើក្នុងលោកនេះ នឹងលោកខាងមុខ ។ ៨ ប្រែថា ការពោលដោយ
 មិនសល់ សំដៅយកពាក្យវិន្តហៈ ឬ វិច្ឆ័យៈ អធិប្បាយប្រាប់ហេតុ ប្រាប់ផល នូវពាក្យថា
 សភាវៈណាពាក់ព័ន្ធសត្វ សភាវៈនោះ ហៅថាសង្ខារ ជាដើម ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

បញ្ចតិបថា ធម្មា ធាមញ្ច រូបញ្ច អវិជ្ជា ច
 ភវតណ្ហា ច ភវទិដ្ឋិ ច វិភវទិដ្ឋិ ច សស្សតទិដ្ឋិ ច
 ឡិច្ឆទទិដ្ឋិ ច អន្តរាទិដ្ឋិ ច អនន្តរាទិដ្ឋិ ច បុព្វ-
 ត្ថានុទិដ្ឋិ ច អបរត្ថានុទិដ្ឋិ ច អហិរិកញ្ច អនោ-
 ត្តប្បញ្ច ហិរិ ច ឡិត្តប្បញ្ច នោវចស្សតា ច
 ចាបមិត្តតា ច សោវចស្សតា ច កល្យាណមិត្តតា
 ច អាបត្តិកុសលតា ច អាបត្តិវដ្ឋានកុសលតា ច
 សមាបត្តិកុសលតា ច សមាបត្តិវដ្ឋានកុសលតា ច
 ធាតុកុសលតា ច មនសីការកុសលតា ច អាយ-
 តនកុសលតា ច បដិច្ចសមុប្បាទកុសលតា ច
 ហិរិកុសលតា ច អដ្ឋានកុសលតា ច អាជ្ជតោ
 ច មន្តតោ ច ខន្តិ ច សោរច្ចញ្ច សាខល្យញ្ច

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គហិ

ចញ្ញតិ ពួកធម៌ជាតន្ត្រីនៃបញ្ញតិ នាម(១) និង រូប(២) អវិជ្ជា(៣) និង
 ភវតណ្ហា(៤) ភវទិដ្ឋិ(៥) និងវិភវទិដ្ឋិ(៦) សស្សតទិដ្ឋិ(៧) និង ឧបេក្ខទិដ្ឋិ(៨)
 អន្តរទិដ្ឋិ(៩) និង អន្តរទិដ្ឋិ(១០) បុព្វនាទិដ្ឋិ(១១) និង អបរនាទិដ្ឋិ(១២)
 សេចក្តីមិនខ្មាសបាប និង សេចក្តីមិនក្តៅនឹងបាប សេចក្តីខ្មាសបាប
 និងសេចក្តីក្តៅនឹងបាប ភាពនៃបុគ្គលប្រដៅក្រ និងភាពនៃបុគ្គលមាន
 មិត្រភាគ ភាពនៃបុគ្គលប្រដៅងាយ និងភាពនៃបុគ្គលមានមិត្រ
 ល្អ សេចក្តីឈ្លាសក្នុងអាចត្តិ និងសេចក្តីឈ្លាសក្នុងការចេញចាកអាចត្តិ
 សេចក្តីឈ្លាសក្នុងសមាចត្តិ និងសេចក្តីឈ្លាសក្នុងការចេញចាកសមាចត្តិ
 សេចក្តីឈ្លាសក្នុងធាតុ និងសេចក្តីឈ្លាសក្នុងការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត សេចក្តី
 ឈ្លាសក្នុងអាយតនៈ និងសេចក្តីឈ្លាសក្នុងបដិពុសមុប្បទ សេចក្តី
 ឈ្លាសក្នុងហេតុ និងសេចក្តីឈ្លាសក្នុងការមិនមែនជាហេតុ សេចក្តីត្រង់
 និងសេចក្តីទ្រង់ទ្រង់ សេចក្តីអត់ស្លឹក និងសេចក្តីស្លឹក សេចក្តីពាក់ទាក់

១ ប្រែថា ឈ្មោះ មួយទៀតថា ទន់ទោរ ឬបង្ហោនទៅ ។ ២ ប្រែថា វិសាស ឬលំបាក ។
 ៣ ប្រែថា មិនដឹងអរិយសព្វទាំង ៤ ។ ៤ សេចក្តីប្រាជ្ញាឬក្នុងភព ឬ សេចក្តីប្រាជ្ញាប្រកប
 ដោយសស្សតទិដ្ឋិ ។ ៥ សេចក្តីយល់ឃើញថាសត្វកើតឡើង ហើយទៀង ។ ៦ សេចក្តីយល់
 ឃើញថាសត្វមិនកើតឡើង ។ ៧ សេចក្តីយល់ឃើញថា ខ្លួននឹងលោកផាសការៈទៀង ។
 ៨ សេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វសូន្យមិនកើតឡើង ។ ៩ សេចក្តីយល់ឃើញថា លោក
 មានទីបំផុត ។ ១០ សេចក្តីយល់ឃើញថា លោកមិនមានទីបំផុត ។ ១១ សេចក្តីយល់
 ឃើញតាមចំណែកនៃខន្ធខាងដើម ។ ១២ សេចក្តីយល់ឃើញតាមចំណែកនៃខន្ធខាងចុង ។

សុត្តន្តមាគិក

បដិសន្ធាហេ ច ឥន្ទ្រិយេសុ អកុត្តទ្វារតា ច ភោជនេ
 អមត្តញ្ចតា ច ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តទ្វារតា ច ភោជនេ
 មត្តញ្ចតា ច មុដ្ឋស្សង្គញ្ច អសម្បជញ្ជញ្ច សតិ
 ច សម្បជញ្ជញ្ច បដិសន្ធិនពលញ្ច ភាវនាពលញ្ច
 សមថោ ច វិបស្សនា ច សមថនិមិត្តញ្ច បត្តា-
 ហនិមិត្តញ្ច បត្តាហោ ច អវិក្ខោចា ច សីល-
 វិបតិ ច ទិដ្ឋវិបតិ ច សីលសម្បទា ច ទិដ្ឋសម្បទា
 ច សីលវិសុទ្ធិ ច ទិដ្ឋវិសុទ្ធិ ច ទិដ្ឋវិសុទ្ធិ ខោ បន
 យថាទិដ្ឋិស្ស ច បដានំ សំវេតោ ច សំវេជនិយេសុ
 ហំនេសុ សំវិត្តស្ស ច យោនិសោ បដានំ អស-
 ន្តតា ច កុសលេសុ ធម្មេសុ អប្បដិវាទិតា ច
 បដានស្មី វិជ្ជា ច វិមុត្តិ ច ខយេ ញាណំ អនុ-
 ប្បនេ ញាណន្តិ ។

សុត្តន្តមាគិក ។

មាគិក និដ្ឋិតា ។

សុត្តន្តមាតិកា

និងការស្រុះស្រួលទទួល ការមិនរក្សាទារក្នុងឥទ្ធិយ និងសេចក្តីមិនដឹង
 ប្រមាណក្នុងកោដន ការរក្សាទារក្នុងឥទ្ធិយ និងសេចក្តីដឹងប្រមាណ
 ក្នុងកោដន សេចក្តីភូចស្មារតី និងសេចក្តីមិនដឹងខ្លួន ស្មារតី និង
 សេចក្តីដឹងខ្លួន កំឡាំងគឺការពិចារណា និងកំឡាំងការវិនា សមថៈ^(១)
 និងវិបស្សនា^(២) និមិត្តរូបសមថៈ និងនិមិត្តនៃការផ្តន្ទិឡើង ការផ្តន្ទ
 ឡើង និងសេចក្តីមិនរាយមាយ វិបត្តិនៃសីល និងវិបត្តិនៃទិដ្ឋ ការ
 បរិច្ចណិនៃសីល និងការបរិច្ចណិនៃទិដ្ឋ សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសីល និង
 សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃទិដ្ឋ សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃទិដ្ឋ និងសេចក្តីព្យាយាម
 របស់បុគ្គលដែលមានទិដ្ឋសមគួរ សេចក្តីសង្កេតក្នុងចំណែកសង្កេត
 ទាំងឡាយ និងសេចក្តីព្យាយាមដោយទុប្បាយនៃបុគ្គលដែលមានសេចក្តី
 សង្កេត សេចក្តីមិនសន្តោសក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ និងសេចក្តីមិនធូរ
 ថយក្នុងព្យាយាម វិជ្ជានិងវិមុត្តិ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌^(៣) ជាគ្រឿងអស់
 ទៅនៃកិលេស និងសេចក្តីដឹងក្នុងធម៌^(៤) ដែលធ្វើកិលេសមិនឲ្យកើត
 ឡើងទៀត ។

ចប់ សុត្តន្តមាតិកា ។

ចប់ មាតិកា ។

១ សភាវៈរម្ងាប់នូវធម៌ជាសត្រូវ ។ ២ ធម្មជាតិយើងដោយអាការផ្សេងៗ ។ ៣ អរិយបុគ្គ ។
 ៤ អរិយផល ។

បទភាជនីយ៍

[១៦] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ វុទ្ធារម្មណំ
វា សន្តារម្មណំ វា កន្ធារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា
ដោជ្ឈនារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
បនារត្ត តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្ត
ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ
សុខំ ហោតិ ចិត្តស្សេកត្តតា ហោតិ សន្តិទ្រ្ទយំ
ហោតិ វីរិយទ្រ្ទយំ ហោតិ សតិទ្រ្ទយំ ហោតិ
សមាធិទ្រ្ទយំ ហោតិ បញ្ញាទ្រ្ទយំ ហោតិ មនិទ្រ្ទយំ
ហោតិ សោមនស្សទ្រ្ទយំ ហោតិ ជីវិតទ្រ្ទយំ ហោតិ
សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ សម្មា-
វាយាមោ ហោតិ សម្មាសតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ
ហោតិ សន្តាតលំ ហោតិ វីរិយតលំ ហោតិ
សតិតលំ ហោតិ សមាធិតលំ ហោតិ បញ្ញាតលំ

បទភាជិនីយ

(១៦) ពួកធម៌ជាកុសល ដូចម្តេចខ្លះ ។ ចិត្តជាតាមាវចរ-

កុសល ច្រឡំដោយសោមនស្ស ច្រកចរដោយញ្ញាណ មានរូបជា

ការម្មណ៍ក្តី មានសំឡេងជាការម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាការម្មណ៍ក្តី មាន

រសជាការម្មណ៍ក្តី មានផោដ្ឋព្វជាការម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាការម្មណ៍

ក្តី ឬថា ប្រាសាទនៃការម្មណ៍ណាមួយហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ

វិចារៈ ចិត្តិ សុខ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វិវិយន្ធិយ សត្តន្ធិយ

សមាធិន្ធិយ ចញ្ញន្ធិយ មន្តន្ធិយ សោមនស្សន្ធិយ ជីវិតន្ធិយ

សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្ខប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ

សម្មាពលៈ វិវិយពលៈ សត្តពលៈ សមាធិពលៈ ចញ្ញាពលៈ

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

ហោតិ ហិរិពលំ ហោតិ ឡុត្តប្បពលំ ហោតិ
 អលោភោ ហោតិ អនោសោ ហោតិ អមោហោ
 ហោតិ អនកិជ្ឈា ហោតិ អព្យាចានោ ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ហិរិ ហោតិ ឡុត្តប្បំ ហោតិ
 កាយប្បស្សន្តិ^(១) ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ^(២) ហោតិ
 កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ កាយ-
 មុទុតា ហោតិ ចិត្តមុទុតា ហោតិ កាយកម្មញ្ញា
 ហោតិ ចិត្តកម្មញ្ញា ហោតិ កាយចាតុញ្ញា
 ហោតិ ចិត្តចាតុញ្ញា ហោតិ កាយជុតុតា ហោតិ
 ចិត្តជុតុតា ហោតិ សតិ ហោតិ សម្មជញ្ញំ ហោតិ
 សមថោ ហោតិ វិបស្សនា ហោតិ បត្តាហោ
 ហោតិ អវិក្ខោ ហោតិ យេ វា បន វាស្មី
 សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋានា អរូបំនោ
 ធម្មា វេមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៧) កតមោ វាស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។
 យោ វាស្មី សមយេ ជស្សោ ដុស្សនា សម្មសនា
 សម្មសិក្ខន្តិ^(៣) អយំ វាស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ្ឌិ

ហិរិពាលៈ ឥត្តប្បពាលៈ អលោភៈ អទោសៈ អមោហៈ អនិក្ខណ្ឌ
 អព្យាបាទ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឥត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត
 សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត
 កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តី
 ស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្បជញ្ញៈ សមថៈ
 វិចស្សនា សេចក្តីផ្តងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដ៏ខ្ពង់ ដែលកើតឡើងដោយអាស្រ័យហេតុ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៧) ផស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ផស្សៈ

ការពាល់ត្រូវ ការចេះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ផស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[១៨] កតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណាតុស្ម័ស្ម័ជំ

ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោស្ម័ស្ម័ជំ

សាតិ សុខំ វេទយំតិ ចេតោស្ម័ស្ម័ជំ សាតា

សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[១៩] កតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណាតុស្ម័ស្ម័ជំ

សញ្ញា សញ្ញាននា សញ្ញានិកតំ អយំ តស្មី សមយេ

សញ្ញា ហោតិ ។

[២០] កតមា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តត្ថាមនោវិញ្ញាណាតុស្ម័ស្ម័ជំ

ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយំតតំ អយំ តស្មី

សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

កុសលជាតាមារិច្ច បទភាជនីយ

(១៨) វេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 ធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែលកើត
 អំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់សេចក្តីធ្លាញ់ពិសា និង
 សេចក្តីសុខនោះ ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើត
 អំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនាដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃ
 ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(១៩) សញ្ញា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សញ្ញា
 សេចក្តីសំគាល់ ភាពនៃសេចក្តីសំគាល់ ណា ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់កុសលសញ្ញានោះ ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសញ្ញា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(២០) ចេតនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចេតនា
 សេចក្តីរិះគិត ភាពនៃការគ្រិះរិះ ណា ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់កុសលចេតនានោះ ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ចេតនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

[២១] កតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហធិយំ
 បណ្ឌរំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាធាតុ ឥទំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[២២] កតមោ តស្មី សមយេ វិតត្តោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តត្តោ វិតត្តោ
 សង្កប្បោ អប្បដា ព្យប្បដា ចេតសោ អភិជីវេបដា
 សម្មាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ វិតត្តោ
 ហោតិ ។

[២៣] កតមោ តស្មី សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
 អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា
 អនុបេក្ខនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ្ឌ

(២១) ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត សេចក្តី

ដឹងការម្នាល សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិផ្សេងៗ ភិក្ខុចិត្ត

ហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិទ្រូយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ មនោ-

វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌មានផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(២២) វិតក្កៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី

ត្រង់វះ ការរះគិត គំរះ ការរំពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកឡើងនូវចិត្ត

ភិសម្មាសន្តច្បះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមានក្នុង

សម័យនោះ ។

(២៣) វិចារៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការត្រួត-

ត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការផ្តល់នូវចិត្ត

ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើតមានក្នុង

សម័យនោះ ។

(២៤) កតមា តស្មី សមយេ បិតំ ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ បិតំ ចាមោជ្ឈំ អាមោទនា
 បមោទនា ហាសោ បហាសោ វិត្តំ ឡិទក្សំ
 អត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ បិតំ
 ហោតិ ។

(២៥) កតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតំ ចេតសិកំ
 សុខំ ចេតាសម្មស្សជំ សាតំ សុខំ វេទយិតំ
 ចេតាសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា ឥទំ តស្មី
 សមយេ សុខំ ហោតិ ។

(២៦) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស បិតំ
 សណ្ឌិតំ អវដ្ឋិតំ អវិសាហារោ អវិត្តោចា អវិសា-
 ហដមាទសតា សមថោ សមាធិន្ទ្រិយំ សមាធិតលំ
 សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា
 ហោតិ ។

កុសលជាតាមារិច្ច បរាជនីយ

(២៤) បីតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 ឆ្លើយ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីស្រាយ សេចក្តីរករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួល សេចក្តី
 ស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការបាញ់អំណរ ការអណ្តែត
 អណ្តែតសេចក្តី គ្រេកអររបស់ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបីតិ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥) សុខ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីឆ្លើយ
 តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីស្រាយ សេចក្តីរករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួល
 សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការបាញ់អំណរ ការអណ្តែត
 អណ្តែតសេចក្តី គ្រេកអររបស់ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបីតិ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

(២៦) ឯកត្តភាររបស់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅរបស់ចិត្ត ការតំកល់នៅទីនឹង ការតាំងមាំ ការមិនឃ្លើង-
 ឃ្លើង ការមិនរាយមាយ សភាពចិត្តមិនឃ្លើងឃ្លើង ការស្ងប់ម្យ៉ាង
 គឺសមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះឯកត្តភាររបស់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧) កតមំ តស្មី សមយេ សន្តិជ្ឈយំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សន្តា សន្តហនា
 ឡិកប្បនា អភិប្បសាទោ សន្តា សន្តិជ្ឈយំ សន្តា-
 តលំ ឥទំ តស្មី សមយេ សន្តិជ្ឈយំ ហោតិ ។

(២៨) កតមំ តស្មី សមយេ វីរិយជ្ឈយំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វីរិយារម្មោ និក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សោឡិ^(១) ថាមោ ធិតិ អសិដិល-
 បរក្កមតា អនិក្ខត្តបន្ទតា^(២) អនិក្ខត្តជុរតា ជុរសម្ប-
 ត្តាហោ វីរិយំ វីរិយជ្ឈយំ វីរិយតលំ សម្មាវាយាមោ
 ឥទំ តស្មី សមយេ វីរិយជ្ឈយំ ហោតិ ។

(២៩) កតមំ តស្មី សមយេ សតិជ្ឈយំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សរណតា ធារណតា អបិលា-
 បនតា អសមសនតា^(៣) សតិ សតិជ្ឈយំ សតិតលំ
 សម្មាសតិ ឥទំ តស្មី សមយេ សតិជ្ឈយំ ហោតិ ។

អភិធម្មចំណី ធម្មសង្គណ៍

(២៧) សង្ខទ្ធិន្តិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជំនឿ សេចក្តីជឿ សេចក្តីជឿសិប្ប សេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសទ្ធា
 សង្ខទ្ធិន្តិយ សទ្ធាពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ខទ្ធិន្តិយ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨) វិវិយន្តិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការ
 ប្រារព្ធព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត ខិតខំ ព្យា-
 យាម ទស្សាហ៍ ច្រើនច្រើន ខ្មោច ខ្លះខ្លះ សេចក្តីសង្វាត ការ
 មិនចូលរយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ពុរ ការផ្គង
 ពុរ គឺវិវិយៈ វិវិយន្តិយ វិវិយពលៈ សម្មាសម្ពាសៈ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះវិវិយន្តិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(២៩) សតិទ្ធិន្តិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹករឿយៗ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការ
 នឹកបាន ការចាំបាន ការមិនកាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ
 សតិទ្ធិន្តិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សតិទ្ធិន្តិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

ក្បួនលេខ ៣៣ វិចារ បទពាជនីយ៍

(៣០) កតម្ភំ តស្មី សមយេ សមាជិន្ទ្រយំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិត្ត
 សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិត្តោ អវិសា-
 ហជំហនសតា សមថោ សមាជិន្ទ្រយំ សមាជិតលំ
 សម្មាសមាជិ ឥទំ តស្មី សមយេ សមាជិន្ទ្រយំ
 ហោតិ ។

(៣១) កតម្ភំ តស្មី សមយេ បញ្ចិន្ទ្រយំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ចា បដាននា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្ខណា ឧប-
 លក្ខណា បច្ចុប្បលក្ខណា បណ្ឌិតំ កោសល្លំ
 នេប្បញ្ញំ វេកព្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភ្ជួរី មេធា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ចា
 បញ្ចិន្ទ្រយំ បញ្ចាតលំ បញ្ចាសត្តំ បញ្ចាចាសានោ
 បញ្ចាអាលោកោ បញ្ចាឱកាសោ បញ្ចាបដ្ឋោតោ
 បញ្ចារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ឥទំ
 តស្មី សមយេ បញ្ចិន្ទ្រយំ ហោតិ ។

កុសលដ្ឋានាមវិចារ បទភាគទី២

(៣០) សមាធិទ្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការបំភាន់របស់ចិត្ត ការគំរល់នៅនឹង ការតាំងនៅស្ងប់ ការមិន
យូងយោង ការមិនរាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនយូងយោង ការស្ងប់
រម្ងាប់ គឺសមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះសមាធិទ្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣១) បញ្ច្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ច

សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារ-
ណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត
ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃចក្ខុវិស័យមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃចក្ខុវិស័យ
មានសេចក្តីភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី
ធម្មជាតិកំបាំងកំលេង ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តី
ដឹងអ្នក សភាពដូចជាជន្លូញគឺបញ្ច បញ្ច្រិយ បញ្ចពលៈ គ្រឿង
សាស្ត្រគឺបញ្ច ប្រាសាទគឺបញ្ច ពន្លឺគឺបញ្ច ឧត្តរសគឺបញ្ច
គ្រឿងឆ្នុះគឺបញ្ច រតនៈគឺបញ្ច អមោហៈ ធម្មចរិយៈ សម្មាទិដ្ឋិ
ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបញ្ច្រិយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

(៣២) កកតមំ តស្មី សមយេ មនិជ្ជ័យំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 វាទយំ បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ មនិជ្ជ័យំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតតុ
 ឥទំ តស្មី សមយេ មនិជ្ជ័យំ ហោតិ ។

(៣៣) កកតមំ តស្មី សមយេ សោមនស្ស័-
 ជ្ជ័យំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតំ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សជំ សាតំ
 សុខំ វេទយតំ ចេតោសម្មស្សជា សាតា សុខា
 វេទនា ឥទំ តស្មី សមយេ សោមនស្ស័ជ្ជ័យំ
 ហោតិ ។

(៣៤) កកតមំ តស្មី សមយេ ជីវិត្ត័យំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ ធម្មា អាយុ
 មិតំ យបនា យាបនា ឥរិយនា វត្ថុនា ចាលនា
 ជីវិតំ ជីវិត្ត័យំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិត្ត័យំ
 ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣២) មន្ត្រីយ៍ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត
 សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងៗ ក្នុងចិត្ត
 ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រីយ៍ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌មានផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះមន្ត្រីយ៍ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៣) សោមនស្ស្រីយ៍ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីផស្សៈ
 នៃចិត្ត វេទនាដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតឡើងអំពីផស្សៈនៃចិត្ត ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្ស្រីយ៍ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៤) ជីវិត្រីយ៍ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អាយុ ការបិតនៅ ការយឺននៅ ការរស់នៅ ការរំកិលទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សានៃអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិត្រីយ៍ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះជីវិត្រីយ៍ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កុសល កាមវចន បទភានីយំ

(៣ ៥) កតមា តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាទនា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សលុត្តណា ឧប-
 លត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោសលំ
 នេប្បញ្ញំ វេកព្យា ចិន្ដា ឧបបរិត្តា ភ្នំ មេធា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្បជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាទ្រិយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តំ បញ្ញាទា-
 សានោ បញ្ញាអាសោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។

(៣ ៦) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តក្កោ វិតក្កោ
 សង្កប្បោ អប្បនា ព្យប្បនា ធម្មសោ អភិធិរោបនា
 សម្មាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ
 ហោតិ ។

កុសលដ្ឋកថាបិដក បទភាជនីយ

(៣៥) សម្មាទិដ្ឋិ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា
 ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស ការពិចារណាធម៌ ការ
 កំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃ
 អ្នកឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីភ័ក្ត្រ
 ច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិ
 កំបាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ
 សភាពដូចជាដទូញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រុយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគី
 បញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿងឆ្លុះគឺបញ្ញា
 រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ណា កងសម័យ
 នោះ នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៣៦) សម្មាសង្កប្បៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការរំពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកឡើង
 នូវចិត្ត គឺសម្មាសង្កប្បៈ ណា កងសម័យនោះ នេះសម្មាសង្កប្បៈ
 កើតមានកងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

(៣៧) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាភយាមោ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
វិយារម្ហោ ធិត្តមោ បរត្តមោ ឧយ្យាមោ ភយាមោ
ឧស្សាហោ ឧស្សាធឿ ថាមោ ធិតិ អសិដិលបរ
កមតា អធិត្តតចន្ទតា អធិត្តតជរតា ជរសម្ប
ត្តាហោ វិរិយំ វិរិយ្យ្ន្រិយំ វិរិយពលំ សម្មាភយាមោ
អយំ តស្មី សមយេ សម្មាភយាមោ ហោតិ ។

(៣៨) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
បដិស្សតិ សតិ សរណតា ចារណតា អបិលា
បនតា អសម្មសនតា សតិ សតិ្ន្រិយំ សតិពលំ
សម្មាសតិ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។

(៣៩) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិចិត្ត
សង្កាតិ អវច្ឆិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខេបោ អវិសា
ហជមាទសតា សមថោ សមាធិ្ន្រិយំ សមាធិពលំ
សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ
ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣៧) សម្មាវាយាមៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រាសព្វព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្ឃឹម ខិតខំ
 ព្យាយាម ឧស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្សឹបខ្សួត ខ្វះខាត សេចក្តីសង្ឃឹម
 មិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ងប៉ង ការមិនដាក់ចុះនូវធុរៈ ការ
 ផ្គង់ធុរៈ គឺវិរិយៈ វិរិយន្ត្រិយៈ វិរិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសម្មាវាយាមៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៨) សម្មាសតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹកឡើយៗ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការ
 នឹកបាន ការចាំបាន ការមិនគាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ
 សតិន្ត្រិយៈ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មា-
 សតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៩) សម្មាសមាធិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងមាំ ការមិនឃ្លេងឃ្លោង ការ
 មិនរាយមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លោង ការស្ងប់រម្ងាប់
 ចិត្ត គឺសមាធិន្ត្រិយៈ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសម្មាសមាធិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ កាមាបិវេ បទភានីយំ

(២០) កតមំ តស្មី សមយេ សទ្ធាពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សទ្ធា សទ្ធិហនា
 ឡិកប្បនា អភិប្បសានោ សទ្ធា សទ្ធិជ្រៃយំ សទ្ធា-
 ពលំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ សទ្ធាពលំ ហោតិ ។

(២១) កតមំ តស្មី សមយេ វីរិយពលំ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វីរិយារម្មោ ធិ-
 ក្កោមោ បរក្កោមោ ឧយ្យោមោ វាយាមោ ឧស្សោហោ
 ឧស្សោធិ្ឋ វាយាមោ ធិតិ អសិដិលបរក្កមតា អនិ-
 ត្ថិតច្ឆន្ទតា អនិក្កត្តតា ជុរសម្បត្តាហោ វីរិយំ
 វីរិយជ្រៃយំ វីរិយពលំ សម្មាវាយាមោ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ វីរិយពលំ ហោតិ ។

(២២) កតមំ តស្មី សមយេ សតិពលំ ហោតិ
 យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ
 សតិ សរណតា ធារណតា អបិលាបនតា អស-
 មសនតា សតិ សតិជ្រៃយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
 ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ សតិពលំ ហោតិ ។

កុសលធារាមារចរ បទភាជនីយ

(៤០) សុទ្ធាពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជំនឿ សេចក្តីជឿ សេចក្តីជឿស៊ីប សេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសុទ្ធ
 សុទ្ធន្ត្រិយ សុទ្ធាពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសុទ្ធាពលៈ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ។

(៤១) វិរិយពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រារព្ធព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត ខិតខំ
 ព្យាយាម ទស្សៈ ប្រឹងប្រែង ខ្សឹបខ្សួត ខ្លះខ្លះ សេចក្តីសង្វាត
 ការមិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ផ្គុះ ការ
 ផ្គង់ផ្គុះ គឺវិរិយៈ វិរិយន្ត្រិយ វិរិយពលៈ សម្មាសម្ពាសៈ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះវិរិយពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៤២) សត្វពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 រលឹក សេចក្តីរលឹករឿយៗ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការនឹក
 បាន ការចាំបាន ការមិនកាន់ប្រឡង ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ សតិ-
 ន្ត្រិយ សត្វពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសត្វពលៈ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

(២៣) កតមំ តស្មំ សមយេ សមាធិពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មំ សមយេ ចិត្តស្ស បិតិ
 សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោហោ អវិសា-
 ហជមានសតា សមថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ ឥទំ តស្មំ សមយេ សមាធិពលំ
 ហោតិ ។

(២៤) កតមំ តស្មំ សមយេ បញ្ញាពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មំ សមយេ បញ្ញា បដាធនា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្ខណា ឧប-
 លក្ខណា បច្ចុប្បលក្ខណា បណ្ឌិត្តំ កោសល្លំ
 ធម្មញ្ញំ វេក្យញ្ញំ ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភ្លឺ មេធា
 បរិណាយកា វិបស្សនា សម្បជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តំ បញ្ញាចា-
 សាទោ បញ្ញាអាណោកោ បញ្ញាឡិកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ធិដ្ឋំ ឥទំ តស្មំ សមយេ បញ្ញាពលំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៣) សមាធិពលៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនឃ្លេងឃ្លាន
 ការមិនរាយមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លាន ការស្ងប់-
 រម្ងាប់ចិត្ត គឺសមាធិន្ត្រីយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសមាធិពលៈ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៤៤) បញ្ញាពលៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា សភាពនៃ
 បណ្ឌិត សភាពនៃអ្នកឈ្លាស សភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត សភាពនៃ
 បុគ្គលមានសេចក្តីភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជា
 ផែនដី ធម្មជាតិកំចាត់កំលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់
 សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាជន្មញ្ចតិបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ
 សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿង
 ឆ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិបុលៈ សម្មាទិដ្ឋិ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះបញ្ញាពលៈ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(២៥) កកតមំ តស្មី សមយេ ហិរិពលំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយេត-
 ព្រេន ហិរិយតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ
 សមាបត្តិយា វេទំ តស្មី សមយេ ហិរិពលំ
 ហោតិ ។

(២៦) កកតមំ តស្មី សមយេ ឌុត្តប្បពលំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ឌុត្តប្បតិ ឌុត្តប្បត-
 ព្រេន ឌុត្តប្បតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ
 សមាបត្តិយា វេទំ តស្មី សមយេ ឌុត្តប្បពលំ
 ហោតិ ។

(២៧) កកតមោ តស្មី សមយេ អលោកោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោកោ
 អល្ហព្វនា អល្ហព្វិតតំ អសារកោ អសារជ្ជនា
 អសារជ្ជិតតំ អនភិជ្ឈា អលោកោ កុសលទ្ធិលំ
 អយំ តស្មី សមយេ អលោកោ ហោតិ ។

កុសលផាតាមរិច បទភាគីយ

[២៥] ហិរិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ត្រង់
 ។

ដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការជួបប្រទះនឹង

អកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិពលៈ កើតមានក្នុង
 ។

សម័យនោះ ។

[២៦] ឧត្តប្បពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ត្រង់ដែលបុគ្គលតក់ស្លុត ដោយវត្ថុដែលគួរតក់ស្លុត តក់ស្លុតដោយការ

ជួបប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឧត្តប្បពលៈ

កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[២៧] អលោកៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តីមិនជាប់ចំពាក់ ការមិនត្រេក-

អរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តីមិនត្រេកត្រអាល ការមិនសំឡឹង

ចំពោះ គឺអលោកៈ ជាអកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

អលោកៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(២៨) កតមោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 អទ្ធិសនា^(១) អទ្ធិសីតត្ថំ អព្យាបាទោ អព្យាបដ្ឋោ
 អនោសោ កុសលម្បលី អយំ តស្មី សមយេ
 អនោសោ ហោតិ ។

(២៩) កតមោ តស្មី សមយេ អមោហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិទដ្ឋា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្ខណា ឧប-
 លក្ខណា បត្តបលក្ខណា បណ្ឌិតំ កោសលំ នេ-
 បុញ្ញំ វេកព្យា ចិត្តា ឧបបរិក្ខា ភ្លឺ មេធា បរិ-
 ណាយិកា វិបស្សនា សម្ពជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាជ្រៃយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចាសានោ
 បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ
 បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋ
 អមោហោ កុសលម្បលី អយំ តស្មី សមយេ
 អមោហោ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៨) អទោសៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនខឹង ការមិនប្រទ្ធីស្ត សេចក្តីមិនប្រទ្ធីស្ត ការមិនព្យាបាទ
សេចក្តីមិនព្យាបាទ គឺអទោសៈ ជាកុសលមូល ណា កងសម័យនោះ
នេះអទោសៈ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៤៩) អមោហៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា
សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារ-
ណាធម៌ ការកំណត់ ការសំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត
ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គល
មានសេចក្តីភ័យច្របាច់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី
ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តី
ដឹងល្អ សភាពដូចជាជន្លូញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ គ្រឿង
សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿង
ធ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិបយៈ សម្មាទិដ្ឋិ គឺអមោហៈ
ជាកុសលមូល ណា កងសម័យនោះ នេះអមោហៈ កើតមានកង
សម័យនោះ ។

កុសលេ កមាវចរេ បទពាជនីយំ

[៥០] កតមា តស្មី សមយេ អនកិដ្ឋា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោកោ
 អលុត្តា អលុត្តត្ថំ អសារកោ អសារជ្ជា
 អសារជ្ជត្ថំ អនកិដ្ឋា អលោកោ កុសលម្បលំ
 អយំ តស្មី សមយេ អនកិដ្ឋា ហោតិ ។

[៥១] កតមា តស្មី សមយេ អព្យាបាទោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 អទ្ធិសា អទ្ធិសិត្ថំ អព្យាបាទោ អព្យាបដ្ឋោ
 អនោសោ កុសលម្បលំ អយំ តស្មី សមយេ
 អព្យាបាទោ ហោតិ ។

[៥២] កតមា តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដា-
 ននា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្ខណា
 ឧបលក្ខណា បច្ចុបលក្ខណា បណ្ឌិតំ កោ-
 សល្លំ ធម្មញ្ញំ វេកព្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភវី

កុសលជាតាមវិចារ បទរាជនីយ

(៥០) អនភិជ្ឈា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការ
មិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តីមិនជាប់ចំពាក់ ការមិនត្រេក
អរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តីមិនត្រេកត្រអាល ការមិន
សំឡឹងចំពោះ គឺអលោកៈ ជាកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
អនភិជ្ឈា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥១) អព្យាបាទ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីមិនខឹង ការមិនប្រទូស្ត សេចក្តីមិនប្រទូស្ត ការមិនព្យាបាទ
សេចក្តីមិនព្យាបាទ គឺអទោសៈ ជាកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ
នេះអព្យាបាទ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥២) សម្មាទិដ្ឋិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា
សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារ-
ណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត
ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គល
មានសេចក្តីក្លៀស ល្អ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌិ

មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ច បញ្ចង្គិយំ បញ្ចាលំ បញ្ចសុតំ បញ្ចាសា-
 នោ បញ្ចអាណោ បញ្ចឱកាសោ បញ្ចបដ្ឋា-
 នោ បញ្ចរតនំ អមោហោ ធម្មវិធម្មោ សម្មាទិដ្ឋ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋំ ហោតិ ។

(៥៣) កតមា តស្មី សមយេ ហិរិ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយតព្វេន ហិរិយតិ
 ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា អយំ
 តស្មី សមយេ ហិរិ ហោតិ ។

(៥៤) កតមំ តស្មី សមយេ ឌីត្តប្បំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ឌីត្តប្បតិ ឌីត្តប្បតព្វេន ឌីត្តប្បតិ
 ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា ឥទិ
 តស្មី សមយេ ឌីត្តប្បំ ហោតិ ។

អភិធម្មបដិក ធម្មសង្គណ៍

ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់' សេចក្តី

ដឹងល្អ សភាពដូចជាដង្កូវ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រុយ បញ្ញាពលៈ

គ្រឿងសស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា

គ្រឿងឆ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋ

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាទិដ្ឋ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥៣) ហិរិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ត្រង់ដែល

បុគ្គលខាសដោយវត្ថុដែលគួរខាស ខាសដោយការជួបប្រទះនឹងអកុសល-

ធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥៤) ឧត្តប្បៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ត្រង់

ដែលបុគ្គលតក់ស្លុត ដោយវត្ថុដែលគួរតក់ស្លុត តក់ស្លុតដោយការជួប

ប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឧត្តប្បៈ កើត

មានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៥] កតតមា តស្មី សមយេ កាយប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ^(១)
 បស្សមនា បដិប្បស្សមនា បដិប្បស្សម្ពិតតំ អយំ
 តស្មី សមយេ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ។

[៥៦] កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ បស្សមនា បដិប្បស្សមនា
 បដិប្បស្សម្ពិតតំ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។

[៥៧] កតតមា តស្មី សមយេ កាយលហុតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស លហុតា លហុបរិ-
 ណាមតា អនុន្ទនតា អវិវត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយលហុតា ហោតិ ។

កុសលជាតាមារិច្ច បទភាជនីយ

[៥៥] សេចក្តីស្ងប់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីស្ងប់ សេចក្តីរម្ងាប់ ការស្ងប់ ការរម្ងាប់ សេចក្តីស្ងៀមស្ងាត់
ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារកុន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សេចក្តីស្ងប់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៦] សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីស្ងប់ សេចក្តីរម្ងាប់ ការស្ងប់ ការរម្ងាប់ សេចក្តីស្ងៀមស្ងាត់
ណា នៃវិញ្ញាណកុន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។

[៥៧] សេចក្តីស្រាលកាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច-

ម្តេច ។ សេចក្តីស្រាល ការបង្កើនទៅរហ័ស សេចក្តីមិនយឺតយូរ
សេចក្តីមិនទំនេរ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារកុន្ធ ក្នុង
សម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាលកាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌិ

(៥៨) កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តលហុតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 លហុតា លហុបរិណាមតា អនន្ធនតា អវិន្ធនតា
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តលហុតា ហោតិ ។

(៥៩) កតតមា តស្មី សមយេ កាយមុទ្គតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស មុទ្គតា មន្ទុវតា
 អកក្ខលតា អកកប្បិទតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយមុទ្គតា ហោតិ ។

(៦០) កតតមា តស្មី សមយេ ចិត្តមុទ្គតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 មុទ្គតា មន្ទុវតា អកក្ខលតា អកកប្បិទតា អយំ
 តស្មី សមយេ ចិត្តមុទ្គតា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៥៨) សេចក្តីស្រាលចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីស្រាល ការបង្កើនទៅដោយរហ័ស សេចក្តីមិនយឺតយ៉ាវ សេច-

ក្តីមិនទំន់ ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាល

ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៥៩) សេចក្តីទន់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីទន់ សេចក្តីទោរ សេចក្តីមិនរឹង មិនរឹង ណា នៃវេទនា-

ខន នៃសញ្ញាខន នៃសង្ខារក្ខន ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីទន់កាយ

កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៦០) សេចក្តីទន់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីទន់ សេចក្តីទោរ សេចក្តីមិនរឹង មិនរឹង ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ

ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីទន់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៦១] កតមា វុស្សី សមយេ កាយកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា វុស្សី សមយេ វេទនាឧទ្ធស្ស
 សញ្ញាឧទ្ធស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កម្មញ្ញតា កម្ម-
 ញ្ញតំ កម្មញ្ញតាវេ អយំ វុស្សី សមយេ កាយ-
 កម្មញ្ញតា ហោតិ ។

[៦២] កតមា វុស្សី សមយេ ចិត្តកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា វុស្សី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 កម្មញ្ញតា កម្មញ្ញតំ កម្មញ្ញតាវេ អយំ វុស្សី
 សមយេ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ ។

[៦៣] កតមា វុស្សី សមយេ កាយចាក្កញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា វុស្សី សមយេ វេទនាឧទ្ធស្ស
 សញ្ញាឧទ្ធស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បក្កណតា បក្កណតំ
 បក្កណតាវេ អយំ វុស្សី សមយេ កាយចាក្កញ្ញតា
 ហោតិ ។

កុលសង្កាមាវចរ បទភាជនីយ

[៦១] កាយគួរដល់ការងារ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការគួរដល់ការងារ សេចក្តីគួរដល់ការងារ សភាពគួរដល់
ការងារ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារកន្ធ កងសម័យ
នោះ នេះកាយគួរដល់ការងារ កើតមានកងសម័យនោះ ។

[៦២] ចិត្តគួរដល់ការងារ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការគួរដល់ការងារ សេចក្តីគួរដល់ការងារ សភាពគួរដល់
ការងារ ណា នៃវិញ្ញាណកន្ធ កងសម័យនោះ នេះចិត្តគួរដល់ការងារ
កើតមានកងសម័យនោះ ។

[៦៣] សេចក្តីស្អាតកាយ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការស្អាត សេចក្តីស្អាត សភាពស្អាត ណា នៃវេទនាខន្ធ
នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារកន្ធ កងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្អាតកាយ
កើតមានកងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបដិកេ ធម្មសង្គណ៍

(៦៤) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តចាកុញ្ញតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
បុណ្ណតា បុណ្ណតំ បុណ្ណតាវោ អយំ តស្មី
សមយេ ចិត្តចាកុញ្ញតា ហោតិ ។

(៦៥) កតមា តស្មី សមយេ កាយុជុកតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស ឧដ្ឋតា ឧដ្ឋកតា
អដ្ឋិម្ពតា អវដ្ឋតា អកុដ្ឋិលតា អយំ តស្មី សមយេ
កាយុជុកតា ហោតិ ។

(៦៦) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តជុកតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
ឧដ្ឋតា ឧដ្ឋកតា អដ្ឋិម្ពតា អវដ្ឋតា អកុដ្ឋិលតា
អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តជុកតា ហោតិ ។

(៦៧) កតមា តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ ។
យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ
សតិ សរណតា ជារណតា អបិលាបនតា អស-
មសនតា សតិ សតិជ្ជយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
អយំ តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៦៤) សេចក្តីស្អាតចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការស្អាត សេចក្តីស្អាត សភាពស្អាត ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសេចក្តីស្អាតចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៦៥) សេចក្តីត្រង់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការត្រង់ សេចក្តីត្រង់ ការមិនវៀច មិនកោង មិនរំពត់ ណា នៃ
 វេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តី
 ត្រង់កាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៦៦) សេចក្តីត្រង់ចិត្ត កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការត្រង់ សេចក្តីត្រង់ ការមិនវៀច មិនកោង មិនរំពត់ ណា នៃ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីត្រង់ចិត្ត កើតមានក្នុង
 សម័យនោះ ។

(៦៧) សតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 រលឹក សេចក្តីរលឹកវ្យាយៗ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការនឹក
 ឃើញ ការចាំបាន ការមិនកាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ
 សតិន្ទ្រិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ កាមាវចេ បទភជីយំ

(៦៨) កតតមំ តស្មី សមយេ សម្មជញ្ញំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដាធនា
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧប-
 លត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោសល្លំ
 នេប្បញ្ញំ វេកព្យា ចិន្តា ឧបបរិត្តា ភ្នំរី មេធា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តំ បញ្ញា-
 មាសានោ បញ្ញាអាណាគោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ
 សម្មាទិដ្ឋិ ឥទំ តស្មី សមយេ សម្មជញ្ញំ ហោតិ ។

(៦៩) កតមោ តស្មី សមយេ សមថោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិតិ
 សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិត្តោ អវិសាហា-
 ជមាធសតា សមថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ សមថោ
 ហោតិ ។

កុសលជាតាមាវចរ បទភាគទី១

[៦៨] សម្បជញ្ញៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស ការពិចារណាធម៌
 ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាព
 នៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តី
 ភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីគិត ការយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិកំចាត់
 កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាព
 ដូចជាជន្លូញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រុឌ បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រា-
 សាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿងធ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈ
 គឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិបុលៈ សម្មាទិដ្ឋិ ណា កងសម័យនោះ
 នេះសម្បជញ្ញៈ កើតមានកងសម័យនោះ ។

[៦៩] សមថៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការ

បិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនឃ្លេងឃ្លោង ការ
 មិនវាយមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លោង សេចក្តីស្ងប់
 រម្ងាប់ចិត្ត គឺសមាធិទ្រុឌ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា កង
 សម័យនោះ នេះសមថៈ កើតមានកងសម័យនោះ ។

[៧០] កកមា តស្មី សមយេ វិបស្សន
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ចា បដានន
 វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧប
 លត្តណា បក្កបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោសល្ល
 នេប្បញ្ញំ វេកព្យា ចិន្ដា ឧបបរិក្ខា ភ្នំ មេធា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្បជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ចា បញ្ចាជ្រៃយំ បញ្ចាពលំ បញ្ចាសន្តំ បញ្ចា-
 ចាសានោ បញ្ចាអាណោ បញ្ចាឱកាសោ បញ្ចា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ចារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 និដ្ឋំ អយំ តស្មី សមយេ វិបស្សនា ហោតិ ។

[៧១] កកមោ តស្មី សមយេ បត្តាហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិយារម្ហោ ជិក្ខមោ បរិក្ខមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សាធិ ថាមោ ធិតិ អសិបិលបរ-
 ក្កមតា អនិក្ខតចន្ទតា អនិក្ខតជុរតា ជុរសម្បត្តា-
 ហោ វិយំ វិយំជ្រៃយំ វិយពលំ សម្មាវាយាមោ
 អយំ តស្មី សមយេ បត្តាហោ ហោតិ ។

អភិធម្មចិណ្ឌ ធម្មសង្គណ៍

(៧០) វិបស្សនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា
 ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស ការពិចារណាធម៌ ការ
 កំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃ
 អ្នកឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីភ័ក្ត្រ
 ច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិកំចាត់
 កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ
 សភាពដូចជាជន្លូញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រុឌ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា
 ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿងឆេះគឺបញ្ញា
 រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះវិបស្សនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៧១) សេចក្តីផងឡើង កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រារព្ធព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត ខិតខំ
 ព្យាយាម ទស្សហ៍ ប្រឹងប្រែង ឃ្លាតខ្ចី ខ្ទះខ្ទង់ សេចក្តីសង្វាត
 មិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ធុរៈ ការផ្គង
 ធុរៈ គឺវិរយៈ វិរយៈទ្រុឌ វិរយៈពលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសេចក្តីផងឡើង កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ កមាវចរ កេត្តិសវនេ

[៧២] កតមោ តស្មី សមយេ អវិត្តោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិត្ត
 សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិត្តោ អវិសា.
 ហជមានសតា សមថោ សមាធិជ្រ័យំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ អវិត្តោ
 ហោតិ ។

[៧៣] យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ
 អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

ចទ្ធភាជីយំ និធិតំ ។

បឋមភាណវំ ។

[៧៤] តស្មី ទោ បន សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
 ហោន្តិ ម្យាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ នាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារោ ហោន្តិ អដ្ឋជ្រ័យានិ ហោន្តិ
 បញ្ចង្គិកំ ឈានំ ហោតិ បញ្ចង្គិកោ មត្តោ ហោតិ

កុសលផាកាមវចរ ពេជ្ជសភាវៈ

(៧២) សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិន

ឃ្លើងឃ្លាង ការមិនរាយមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លើងឃ្លាង

ការស្ងប់រម្ងាប់ចិត្ត គឺសមាធិទ្រុយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា

ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៧៣) មួយទៀត ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងដោយ

អាស្រ័យហេតុ រមែងកើតមានក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ បទកាជិនីយ ។

ចប់ បឋមភាណាវៈ ។

(៧៤) ខន្ធ ៤ កើតមានក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២

អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៥

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

សត្ត ពលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ឯកា វេទនា ហោតិ ឯកា
 សញ្ញា ហោតិ ឯកា ចេតនា ហោតិ ឯកំ ចិត្តំ
 ហោតិ ឯកោ វេទនាខន្ធោ ហោតិ ឯកោ
 សញ្ញាខន្ធោ ហោតិ ឯកោ សង្ខារក្ខន្ធោ ហោតិ
 ឯកោ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ ហោតិ ឯកំ មនាយតនំ
 ហោតិ ឯកំ មនិជ្ជ័យំ ហោតិ ឯកា មនោវិញ្ញាណ-
 ជាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា
 ធម្មជាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អព្រាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា វមេ
 ធម្មា កុសលា ។

(៧៥) កតមេ តស្មី សមយេ ចត្តារោ ខន្ធោ
 ហោន្តិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធោ ។ កតមោ តស្មី សមយេ វេទនា-
 ខន្ធោ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សដិ សាតិ
 សុខំ វេទយិតិ ចេតោសម្មស្សជា សាតា សុខា
 វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធោ ហោតិ ។

កុសលដាការមរិយ កោដិសាស្ត្រៈ

ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ វេទនា ១ សញ្ញា ១ ចេតនា ១
 ចិត្ត ១ វេទនាខន្ធ ១ សញ្ញាខន្ធ ១ សង្ការកន្ធ ១ វិញ្ញាណកន្ធ ១
 មនាយតនៈ ១ មន្ត្រីយ ១ មនោវិញ្ញាណធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមានកងសម័យនោះ ឬពួកអរូបធម៌ដទៃ ណា ដែល
 កើតឡើងដោយអាស្រ័យហេតុ កើតមានកងសម័យនោះ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។

(៧៥) ខន្ធ ៤ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ វេទនា-
 ខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ការកន្ធ វិញ្ញាណកន្ធ ។ វេទនាខន្ធ កើតមានកង
 សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីធ្វាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេច-
 ក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្វាញ់ពិសាជាសុខ ដែល
 កើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនាដ៏ធ្វាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បុ-
 នៃចិត្ត ណា កងសម័យនោះ នេះវេទនាខន្ធ កើតមានកងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហំ

កតមោ តស្មី សមយេ សញ្ញាខន្ធោ ហោតិ

យា តស្មី សមញ្ញោ សញ្ញា សញ្ញាធនា សញ្ញា

ជិតតិ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញាខន្ធោ ហោតិ

កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថន្ធោ ហោតិ

ដស្សោ ចេតនា វិតកោ វិចារា បតិ ចិត្តស្សក

កុតា សទ្ធិន្ទ្រយំ វិយន្ទ្រយំ សតិន្ទ្រយំ សមាធិន្ទ្រយំ

បញ្ចន្ទ្រយំ ជីវិតន្ទ្រយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ

សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាពលំ

វិយពលំ សតិពលំ សមាធិពលំ បញ្ចពលំ ហិរិ.

ពលំ ឡិត្តប្បពលំ អលោកោ អនោសោ អមោហោ

អនភិជ្ឈោ អព្យាចារោ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឡិត្តប្ប

កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ កាយលហុតា ចិត្ត.

លហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្មញ្ញតា

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

សញ្ញា ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សញ្ញា សេច-

ក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា-

ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សង្ខារខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យ

នោះ តើដូចម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ

ឯកគុតារបស់ចិត្ត សទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ សត្តិន្ទ្រិយ សមាធិ-

ន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ ជីវិតន្ទ្រិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវា-

យាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សទ្ធាពលៈ វិរិយពលៈ សត្តិ-

ពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ ឧត្តប្បពលៈ អរោហកៈ

អរោសៈ អរោហៈ អនកិដ្ឋកា អព្យាបាទ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឧត្តប្បៈ

សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តី

ស្រាលចិត្ត សេចក្តីទំនកាយ សេចក្តីទំនចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ

កុសល កមវិបល ពោធិ៍សាវព

ចិត្តកម្មញ្ញតា កាយចាតុញ្ញតា ចិត្តចាតុញ្ញតា កា
 យុជុកតា ចិត្តជុកតា សតិ សម្មជញ្ញំ សមដោ
 វិបស្សនា បត្តាហោ អវិក្ខោចា យេ វា បទ តស្មី
 សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ
 ធម្មា វេបេត្វា វេទនាទង្គំ វេបេត្វា សញ្ញាទង្គំ
 វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធឱ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខា-
 រក្ខន្ធា ហោតិ ។ កតហោ តស្មី សមយេ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធា ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្ត
 មនោ មាទសំ មាទយំ បណ្ឌិកំ មនោ មនាយតនំ
 មនិជ្រៀយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោ-
 វិញ្ញាណាតតុ អយំ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ វេមេ តស្មី សមយេ ធន្តារោ ខន្ធា
 ហោន្តំ ។

កុសលជាការវិចារ ពោធិ៍សាត់:

ចិត្តគួរដល់ការវិចារ សេចក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តី
ត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្បជញ្ញៈ សមថៈ វិបស្សនា សេច-
ក្តីផង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃ ណា ក្រៅអំពី
វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ ដែលកើតឡើងដោយអាស្រ័យ
ហេតុ ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ខារកន្លះ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។
វិញ្ញាណខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីគិត
សេចក្តីដឹងការមូល សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូងយ ធម្មជាតិដូច្នោះស្អាត គឺ
មនោ មនាយតនៈ មនិទ្រ្តិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណខន្ធ មនោវិញ្ញា -
ណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
វិញ្ញាណខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពួកខន្ធ ៤ កើត
មានក្នុងសម័យនោះ ។

[៧៦] កកតមា និ តស្មី សមយេ ឆ្ងាយតនានិ
 ហោត្តំ ។ មនាយតនំ ធម្មាយតនំ ។ កកតមំ តស្មី
 សមយេ មនាយតនំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ
 ចិត្តំ មនោ មាទសំ ហទយំ បណ្ណារំ មនោ មនាយ-
 តនំ មនិជ្ជ័យំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា ម-
 នោវិញ្ញាណធាតុ ឥទំ តស្មី សមយេ មនាយតនំ
 ហោតិ ។ កកតមំ តស្មី សមយេ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ។ វេទនាទន្ធា សញ្ញាទន្ធា សង្ខារក្ខន្ធា
 ឥទំ តស្មី សមយេ ធម្មាយតនំ ហោតិ ។ ឥមា និ
 តស្មី សមយេ ឆ្ងាយតនានិ ហោត្តំ ។

[៧៧] កកតមា តស្មី សមយេ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោត្តំ ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ ធម្មធាតុ ។ កកតមា
 តស្មី សមយេ មនោវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ ហទយំ
 បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ មនិជ្ជ័យំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណធាតុ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ្ឌ

(៧៦) អាយតនៈ ២ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

មនាយតនៈ ធម្មាយតនៈ ។ មនាយតនៈ កើតមានកងសម័យនោះ

តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ

ធម្មជាតិថ្នាស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រីយ វិញ្ញាណ វិញ្ញា-

ណក្ខន្ធ មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា កង

សម័យនោះ នេះមនាយតនៈ កើតមានកងសម័យនោះ ។ ធម្មាយតនៈ

កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ

សង្ខារក្ខន្ធ នេះធម្មាយតនៈ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ នេះ

អាយតនៈ ២ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៧៧) ធាតុ ២ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ មនោ-

វិញ្ញាណធាតុ ធម្មធាតុ ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ កើតមានកងសម័យនោះ

តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ

ធម្មជាតិថ្នាស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រីយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា កងសម័យនោះ

កុសលេ កមាវចរ ពោធិ៍សាត

អយំ តស្មី សមយេ មនោវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ។
 កកមា តស្មី សមយេ ធម្មធាតុ ហោតិ ។
 វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សម្ពាវត្តន្ធោ អយំ តស្មី
 សមយេ ធម្មធាតុ ហោតិ ។ ឥមា តស្មី សម-
 យេ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ ។

[៧៨] កកមេ តស្មី សមយេ តយោ អាហារា
 ហោន្តិ ។ ជស្សាហារោ មនោសញ្ចេតនាហារោ
 វិញ្ញាណហារោ ។ កកមោ តស្មី សមយេ ជស្សា-
 ហារោ ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សា
 ដុសនា សម្មុសនា សម្មុសិតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ
 ជស្សាហារោ ហោតិ ។ កកមោ តស្មី សមយេ
 មនោសញ្ចេតនាហារោ ហោតិ ។ យា តស្មី
 សមយេ ចេតនា សញ្ចេតនា សញ្ចេតយិតត្ថំ អយំ
 តស្មី សមយេ មនោសញ្ចេតនាហារោ ហោតិ ។
 កកមោ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណហារោ ហោតិ ។

កុសលជាតាមារិច្ច ពោធិ៍សាត្រៈ

នេះមនោវិញ្ញាណធាតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ ធម្មធាតុកើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារកន្ធ

នេះធម្មធាតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះធាតុ ២ កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។

(៧៨) អាហារ ៣ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈហារ មនោសញ្ចេតនាហារ វិញ្ញាណហារ ។ ផស្សៈហារ

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការ

ប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះផស្សៈហារ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ មនោសញ្ចេតនាហារ កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចេតនា សេចក្តីរិះគិត ការតាក់តែង

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមនោសញ្ចេតនាហារ កើតមានក្នុងសម័យ

នោះ ។ វិញ្ញាណហារ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

អរិធម្មចិដិកេ ធម្មសង្កណំ

យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហនយំ
 បណ្ឌរិ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រ័យំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតតុ អយំ តស្មី
 សមយេ វិញ្ញាណាហារោ ហោតិ ។ ឥមេ តស្មី
 សមយេ តយោ អាហារា ហោន្តិ ។

(៧៧) កតមាធិ តស្មី សមយេ អន្ត្រ័យានិ
 ហោន្តិ ។ សន្ត្រ័យំ វិរិយ័យំ សត្ត័យំ
 សមាធិ្រ័យំ បញ្ញ័យំ មន្ត្រ័យំ សោមនស្ស័យំ
 ជីវិត្រ័យំ ។ កតមំ តស្មី សមយេ សន្ត្រ័យំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សន្តា សន្តហនា
 ឌីកប្បនា អភិប្បសានោ សន្តា សន្ត្រ័យំ សន្តា-
 ពលំ ឥទំ តស្មី សមយេ សន្ត្រ័យំ ហោតិ ។
 កតមំ តស្មី សមយេ វិរិយ័យំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

វិញ សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិផ្សេងៗ គឺ
 ក៏វិញចិត្តហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក៏សម័យ
 នោះ នេះវិញ្ញាណហៅ កើតមានក៏សម័យនោះ ។ នេះអាហារ ព្យា
 កើតមានក៏សម័យនោះ ។

(៧៧) ឥន្ទ្រិយ ៨ កើតមានក៏សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សន្ទិទ្រិយ វិរិយទ្រិយ សតិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ មនិ-
 ទ្រិយ សោមនស្សទ្រិយ ជីវិតទ្រិយ ។ សន្ទិទ្រិយ កើតមាន
 ក៏សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ជំនឿ សេចក្តីជឿ សេចក្តី
 ជឿស៊ីប សេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសទ្ធា សន្ទិទ្រិយ សទ្ធា-
 ពលៈ ណា ក៏សម័យនោះ នេះសន្ទិទ្រិយ កើតមានក៏សម័យ
 នោះ ។ វិរិយទ្រិយ កើតមានក៏សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

កុសលេ កមាវចេ កោដ្ឋិសវារោ

យោ តស្មី សមយេ ចេតសីកោ វិរិយារម្មោ

និក្ខមោ បរក្ខមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ ឧស្សា-

ហោ ឧស្សាឡិ ថាមោ និតិ អសិលបរក្ខមតា

អនិក្ខតចន្ទតា អនិក្ខតជរតា ជរសម្បត្តាហោ

វិរិយំ វិរិយ្ហ្ន្និយំ វិរិយពលំ សម្មាវាយាមោ ឥទ្ធំ

តស្មី សមយេ វិរិយ្ហ្ន្និយំ ហោតិ ។ កតមំ

តស្មី សមយេ សតិ្ហ្ន្និយំ ហោតិ ។ យា

តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ សតិ

សរណតា ជារណតា អបិណបនតា អសម-

សនតា សតិ សតិ្ហ្ន្និយំ សតិពលំ សម្មាសតិ

ឥទ្ធំ តស្មី សមយេ សតិ្ហ្ន្និយំ ហោតិ ។ ក-

តមំ តស្មី សមយេ សមាធិ្ហ្ន្និយំ ហោតិ ។

កុសលដាមាមវិច្ឆ័យ ពោធិ៍សាត់:

ការប្រាសព្វព្វយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្ខត ខិតខំ

ព្យាយាម ទស្សនា ប្រឹងប្រែង ខ្លាំង ខ្លាំង សេចក្តីសង្ខត

ការមិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះ នូវសេចក្តីប៉ងប៉ង ការមិនដាក់ផ្ទុះ

ការផ្គុំផ្ទុះ គឺវិរយៈ វិរយៈទ្រិយៈ វិរយៈពលៈ សម្មាវាយាមៈ ណា ក្នុង

សម័យនោះ នេះវិរយៈទ្រិយៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សត្វទ្រិយៈ

កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹក

រឿយៗ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការនឹកឃើញ ការចាំបាន ការមិន

កាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្នាំង គឺសតិ សតិទ្រិយៈ សតិពលៈ សម្មា-

សតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិទ្រិយៈ កើតមានក្នុងសម័យ

នោះ ។ សមាធិទ្រិយៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

យា តស្មី សមយេ ចិត្តសង្ក វិតិ សណ្ឌិតិ អវិជ្ជតិ
 អវិសាហារោ អវិក្កោចោ អវិសាហាជមានសតា សម-
 ថោ សមាធិន្ទ្រយំ សមាធិពលំ សម្មាសមាធិ ឥទ្ធ
 តស្មី សមយេ សមាធិន្ទ្រយំ ហោតិ ។ កតមំ
 តស្មី សមយេ បញ្ចិន្ទ្រយំ ហោតិ ។ យា តស្មី សម-
 យេ បញ្ចា បដាននា វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ
 សល្លក្ខណា ឧបលក្ខណា បច្ចុបលក្ខណា បណ្ឌិតំ
 កោសល្លំ នេបុញ្ញំ វេកព្យា ចិត្តា ឧបបរិក្ខា ភ្លឺ
 មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្ពជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ចា បញ្ចិន្ទ្រយំ បញ្ចាពលំ បញ្ចាសុតិ បញ្ចា
 ចាសាទោ បញ្ចាអាណោកោ បញ្ចាឱកាសោ បញ្ចា-
 បដោតោ បញ្ចារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា
 ទិដ្ឋ ឥទ្ធ តស្មី សមយេ បញ្ចិន្ទ្រយំ ហោតិ ។
 កតមំ តស្មី សមយេ មទិន្ទ្រយំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនឃ្លេងឃ្លាន
 ការមិនរាយមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លាន ការស្ងប់រម្ងាប់
 ចិត្ត គឺសមាធិន្ត្រីយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសមាធិន្ត្រីយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ បញ្ច្រាយ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ចា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តី
 ពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការ
 កត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបង្ខិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាព
 នៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីភ័យស្ងប់ សេចក្តី
 គិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិ
 ណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាដុំឧញ
 គឺបញ្ចា បញ្ច្រាយ បញ្ចាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ចា ប្រាសាទគឺបញ្ចា ពន្លឺ
 គឺបញ្ចា ឧកាសគឺបញ្ចា គ្រឿងឆេះគឺបញ្ចា រតនៈគឺបញ្ចា អមោហៈ
 ធម្មវិបយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបញ្ច្រាយ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ មន្ត្រីយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

កុសលេ កមរិយេ កោត្តិសវិហ

យំ តស្មំ សមយេ ចំតំ មនោ មាទសំ ហទយំ
 បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រ័យំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតុ ឥទំ តស្មំ
 សមយេ មន្ត្រ័យំ ហោតិ ។ កកតមំ តស្មំ
 សមយេ សោមនស្ស័យំ ហោតិ ។ យំ តស្មំ
 សមយេ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ សុខំ
 ចេតាសម្មស្សជំ សាតិ សុខំ វេទយិតំ ចេតា-
 សម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា ឥទំ តស្មំ
 សមយេ សោមនស្ស័យំ ហោតិ ។ កកតមំ តស្មំ
 សមយេ ជីវិត្ត័យំ ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបនំ
 ធម្មានំ អាយុ វិតិ យបនា យាបនា ឥរិយនា
 វត្ថនា ចាលនា ជីវិតំ ជីវិត្ត័យំ ឥទំ តស្មំ
 សមយេ ជីវិត្ត័យំ ហោតិ ។ ឥមាទំ តស្មំ
 សមយេ អដ្ឋ័យានំ ហោតិ ។

កុសលដកមាវចរ ពោធិ៍សាត់:

ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិផ្លូវផង គឺ
 កងចិត្តហៅថាមនោ មនោយតនៈ មន្ត្រីយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះមន្ត្រីយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ សោមនស្ស្រី-
 ទ្រីយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីធ្លាញ់ពិសា
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទទួល
 អារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត វេទនាដ៏
 ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសោមនស្ស្រីទ្រីយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ ជីវិតទ្រីយ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ អាយុ ការបិតនៅ ការរស់
 នៅ ការយឺននៅ ការរំកិលទៅ ការប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សា នៃ-
 អរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតទ្រីយ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ជីវិតទ្រីយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ នេះ៩ទ្រីយ ៨ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបំណង ធម្មសង្កណ្ឌ

(៨០) កតមំ វិចិត្តំ សមយេ បញ្ចង្គិកំ ឈានំ
 ហោតិ ។ វិចិត្តោ វិចារោ បីតិ សុខំ ចិត្តស្ស-
 កក្កតា ។ កតមោ វិចិត្តំ សមយេ វិចិត្តោ
 ហោតិ ។ យោ វិចិត្តំ សមយេ វិចិត្តោ វិចិត្តោ
 សង្កប្បោ អប្បនា ព្យប្បនា ចេតសោ អភិធម្មបនា
 សម្មាសង្កប្បោ អយំ វិចិត្តំ សមយេ វិចិត្តោ
 ហោតិ ។ កតមោ វិចិត្តំ សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។ យោ វិចិត្តំ សមយេ ចារោ វិចារោ
 អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា អនុ-
 បេត្តនតា អយំ វិចិត្តំ សមយេ វិចារោ ហោតិ ។
 កតមោ វិចិត្តំ សមយេ បីតិ ហោតិ ។ យោ វិចិត្តំ
 សមយេ បីតិ ចារោ អារោ មោទនា បមោទនា
 ហោសោ បហោសោ វិចិត្តំ ឌីនក្សំ អត្តមនតា ចិត្តស្ស
 អយំ វិចិត្តំ សមយេ បីតិ ហោតិ ។ កតមំ វិចិត្តំ
 សមយេ សុខំ ហោតិ ។ យំ វិចិត្តំ សមយេ
 ចេតសិកំ សាតំ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សជំ
 សាតំ សុខំ វេទយំតំ ចេតោសម្មស្សជា សាតា
 សុខា វេទនា ឥទំ វិចិត្តំ សមយេ សុខំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៨០) ឈាន ប្រកបដោយអង្គ ៥ កើតមានកងសម័យនោះ
 តើដូចម្តេច ។ វិតក្កៈ ១ វិចារៈ ១ បីតិ ១ សុខ ១ ឯកគ្គតារបស់
 ចិត្ត ១ ។ វិតក្កៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 ត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការរំពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកឡើងនូវចិត្ត
 គឺសម្មាសង្កប្បៈ ណា កងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន កង
 សម័យនោះ ។ វិចារៈ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការត្រួតត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការ
 ផ្តន្ទនូវចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា កងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត
 មានកងសម័យនោះ ។ បីតិ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីឆ្អែតចិត្ត សេចក្តីរីករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួល
 សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការបាននូវអំណរ ការ
 អណ្តែតអណ្តូង សេចក្តីត្រេកអររបស់ចិត្ត ណា កងសម័យនោះ នេះ
 បីតិ កើតមានកងសម័យនោះ ។ សុខ កើតមានកងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សេចក្តីឆ្ងាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅកងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
 ទៅកងចិត្ត សេចក្តីទទួលអារម្មណ៍ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពី
 សម្មសរុបរបស់ចិត្ត វេទនាដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្មសរុបនៃ
 ចិត្ត ណា កងសម័យនោះ នេះសុខ កើតមានកងសម័យនោះ ។

កុសលេ កមាវចរេ កោដ្ឋិសវារោ

កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វេតិ សណ្ឋិតិ អវជ្ជតិ
 អវិសាហារោ អវិក្កោចោ អវិសាហជណនសតា សម-
 ថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ សម្មាសមាធិ អយំ
 តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ ។ ឥទ្ធ
 តស្មី សមយេ បញ្ចង្គិកំ ឈានំ ហោតិ ។

[៨០] កតមា តស្មី សមយេ បញ្ចង្គិកោ មត្តោ
 ហោតិ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយា-
 មោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ កតមា តស្មី
 សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ
 បញ្ចា បជាននា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ
 សល្លត្តណា ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិត្តំ
 កោសល្យំ នេប្បញ្ញំ វេកត្យា ចិត្តា ឧបបរិក្ខា ភ្នំ
 មេធា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ចា បញ្ញជ្រៀយំ បញ្ញពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាទា-
 សាធា បញ្ញាអាណេកោ បញ្ញាឡិកាសោ បញ្ញាប-
 ដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ

កុសលដាវាហវិច្ឆរ ពោធិ្ឋសាវៈ

ឯកគុតារបស់ចិត្ត កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ
 ការតែកល់នៅនឹង ការតាំងមាំ ការមិនឃ្លេងឃ្លាង ការមិនរាយមាយ
 របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លាង ការស្ងប់រម្ងាប់ចិត្ត គឺសមា-
 ធិទ្រិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា កងសម័យនោះ នេះឯកគុតា
 របស់ចិត្ត កើតមានកងសម័យនោះ ។ នេះឈានប្រកបដោយអង្គ ៥
 កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៨១) មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៥ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ
 សម្មាទិដ្ឋិ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា សេចក្តី
 ដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារណាធម៌
 សេចក្តីកំណត់ សេចក្តីកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃបច្ចុប្បន្ន ភាព
 នៃអកល្យាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គលមាន
 សេចក្តីភ័យច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិ
 កំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ
 សភាពដូចជាដុំឧញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា
 ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿងធ្លូកគឺបញ្ញា រតនៈ
 គឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិច្ឆយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ណា កងសម័យនោះ

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

អយំ តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។ កក-

មោ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ ។

យោ តស្មី សមយេ តត្ថោ វិតត្ថោ សង្កប្បោ

អប្បនា ព្យប្បនា ចេតសោ អភិធម្មេយនា ស-

ម្មាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ

ហោតិ ។ កកមោ តស្មី សមយេ សម្មាវាយាមោ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសីតោ

វីរិយារម្មោ ជិត្តមោ បរត្តមោ ឧយ្យមោ វាយា-

មោ ឧស្សាហោ ឧស្សាឡិ ថាមោ ជិតិ អសិដិល-

បរត្តមតា អនិក្ខត្តចន្ទតា អនិក្ខត្តជុរតា ជុរសម្ប-

តាហោ វិរិយំ វិរិយ្យ្នំ វិរិយតលំ សម្មាវាយាមោ

អយំ តស្មី សមយេ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។

កកមោ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ សម្មាសង្កប្បៈ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ

ការរំពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកឡើងនូវចិត្ត គឺសម្មាសង្កប្បៈ ណា

ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសង្កប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

សម្មាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការ

ប្រារព្ធព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត ខិតខំ

ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្ជិលខ្ជាត ខ្វះខាត សេចក្តីសង្វាត

ការមិនជួបយ ការមិនដាក់ចុះ នូវសេចក្តីប៉ងប៉ង ការមិនដាក់ផ្ទុះ

ការផ្គង់ផ្ទុះ គឺវិវេយៈ វិវិយន្ត្រិយ វិវិយពលៈ សម្មាវាយាមៈ

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ សម្មាសតិ កើតមានក្នុង សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

កុសលេ កាមាវចរ កោដិសភីរោ

យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ
 សតិ សរណតា ធារណតា អបិណបនតា អសម-
 សនតា សតិ សតិជ្ជយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។ កតមោ
 តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។ យា តស្មី
 សមយេ ចិត្តស្ស វិចិត្តិ សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសា-
 ហារោ អវិក្កោចោ អវិសាហជមានសតា សមថោ
 សមាធិជ្ជយំ សមាធិពលំ សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី
 សមយេ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។ អយំ តស្មី
 សមយេ បញ្ចង្គកោ មក្កោ ហោតិ ។

(៨២) កតមាធិ តស្មី សមយេ សត្ត ពលានិ
 ហោន្តិ ។ សទ្ធាពលំ វិរិយពលំ សតិពលំ ស-
 មាធិពលំ បញ្ញាពលំ ហិរិពលំ ឌីត្តប្បពលំ ។
 កតមំ តស្មី សមយេ សទ្ធាពលំ ហោតិ ។

កុសលជាតាមាវិចរ ពោធិ៍សាត់:

សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹករឿយ ។ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការ
នឹកឃើញ ការចាំបាច់ ការមិនភាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ
សតិទ្រុយ សតិពលៈ សម្មាសតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សម្មាសតិ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សម្មាសមាធិ កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការ
តាំងមាំ ការមិនឃ្លេងឃ្លោង ការមិនរាយមាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃ
ចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លោង ការស្ងប់រម្ងាប់ចិត្ត គឺសមាធិទ្រុយ សមាធិពលៈ
សម្មាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសមាធិ កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៥ កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។

(៨២) ពលៈ ៧ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សទ្ទា-

ពលៈ វិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ

ឧត្តប្បពលៈ ។ សទ្ទាពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

យា តស្មី សមយេ សទ្ធា សទ្ធិហនា ឌីកប្បនា
 អភិប្បសានោ សទ្ធា សទ្ធិប្រ័យំ សទ្ធាពលំ ឥទ្ធំ
 តស្មី សមយេ សទ្ធាពលំ ហោតិ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ វិរិយពលំ ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ
 ចេតសិកោ វិរិយារម្មោ ធិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យា-
 មោ វាយាមោ ឧស្សាហោ ឧស្សាឡិ វាយាមោ ធិតិ
 អសិដិលបរក្កមតា អនិក្ខតិច្ឆន្តតា អនិក្ខតិជរតា
 ជរសម្បត្តាហោ វិរិយំ វិរិយប្រ័យំ វិរិយពលំ សម្មា-
 វាយាមោ ឥទ្ធំ តស្មី សមយេ វិរិយពលំ ហោតិ ។
 កតមំ តស្មី សមយេ សតិពលំ ហោតិ ។ យា
 តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ សតិ
 សរណតា ឆារណតា អបិណាបនតា អសម្ម-
 សនតា សតិ សតិប្រ័យំ សតិពលំ សម្មាសតិ
 ឥទ្ធំ តស្មី សមយេ សតិពលំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ្ឌ

ដំនើរ សេចក្តីជឿ សេចក្តីជឿស្រប សេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសទ្ធា
 សទ្ធិន្ទ្រិយ សទ្ធាពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសទ្ធាពលៈ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វិរិយពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការប្រាសព្វព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត
 ទិត៌ ព្យាយាម ទស្សហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្មែរ ខ្មែរ សេចក្តី
 សង្វាត ការមិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ផុរៈ
 ការផ្គងផុរៈ គឺវិរិយៈ វិរិយន្ទ្រិយ វិរិយពលៈ សម្មាសម្ពាសៈ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះវិរិយពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ សតិពលៈ
 កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹក
 រឿយៗ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការនឹកឃើញ ការចាំបាន ការ
 មិនកាន់ប្រឡំ ការមិនភ្លេចក្លាំង គឺសតិ សតិន្ទ្រិយ សតិពលៈ សម្មា-
 សតិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ កាហរិយេ ពោធិ៍សាតព

កកតមំ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ ហោតិ ។ យា
 តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិចិត្ត សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសា-
 ហារោ អវិក្កោចោ អវិសាហជមាទសតា សមថោ
 សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ សម្មាសមាធិ ឥទំ តស្មី
 សមយេ សមាធិពលំ ហោតិ ។ កកតមំ តស្មី
 សមយេ បញ្ញាពលំ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ
 បញ្ញា បដិទានា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ
 សល្លត្តណា ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ
 កោសល្យំ នេប្បញ្ញំ វេកក្យា ចិន្តា ឧបបរិក្កា ភ្លវី
 មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រៀយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិ បញ្ញា-
 ចាសានោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឡិកាសោ បញ្ញា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ
 សម្មាទិដ្ឋិ ឥទំ តស្មី សមយេ បញ្ញាពលំ ហោ-
 តិ ។ កកតមំ តស្មី សមយេ ហរិពលំ ហោតិ ។

កុសលធាតុមាវចរ ពោធិ៍សាត់:

សមាធិពលៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ
 ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនឃ្លៀងឃ្លាង ការមិនរាយ
 មាយ របស់ចិត្ត សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាង ការស្ងប់រម្ងាប់ចិត្ត គឺ
 សមាធិទ្រុយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ ណា កងសម័យនោះ នេះ
 សមាធិពលៈ កើតមានកងសម័យនោះ ។ បញ្ញាពលៈ កើតមានកង
 សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា
 សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារណាធម៌ សេចក្តីកំណត់ សេចក្តីកត់
 សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃ
 បុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីក្លៀស សេចក្តីគិត
 សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែ-
 នាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាជន្លូញ គឺបញ្ញា
 បញ្ញាទ្រុយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា
 ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿងឆេះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិបុលៈ
 សម្មាទិដ្ឋិ ណា កងសម័យនោះ នេះបញ្ញាពលៈ កើតមាន កង
 សម័យនោះ ។ ហិរិពលៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

យំ តស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយតទ្វេន ហិរិយតិ
 ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា ឥទ្ធិ
 តស្មី សមយេ ហិរិពលំ ហោតិ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ ឌុត្តប្បពលំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ
 ឌុត្តប្បតិ ឌុត្តប្បតទ្វេន ឌុត្តប្បតិ ចាបកានំ អកុស-
 លានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ
 ឌុត្តប្បពលំ ហោតិ ។ ឥមាធិ តស្មី សមយេ សត្ត
 ពលានំ ហោន្តិ ។

[៨៣] កតមេ តស្មី សមយេ គយោ ហេត្វ
 ហោន្តិ ។ អលោភោ អនោភោ អមោហោ ។
 កតមោ តស្មី សមយេ អលោភោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ អលោភោ អល្អត្តិ-
 ធា អល្អត្តិតត្តិ អសារភោ អសារជ្ជេន អសា-
 រជ្ជិតត្តិ អនភិជ្ឈា អលោភោ កុសលម្វលំ
 អយំ តស្មី សមយេ អលោភោ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ត្រង់ដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការដបប្រទះ

នឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិពលៈ កើតមានក្នុង

សម័យនោះ ។ ឧត្តប្បពលៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ត្រង់ដែលបុគ្គលតក់ស្លុតដោយវត្ថុដែលគួរតក់ស្លុត តក់ស្លុតដោយការដប

ប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឧត្តប្បពលៈ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពលៈ ៧ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៨៣] ហេតុ ៣ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

អលោកៈ អទោសៈ អមោហាៈ ។ អលោកៈ កើតមានក្នុងសម័យ

នោះ តើដូចម្តេច ។ ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តី

មិនជាប់ចំពាក់ ការមិនត្រេកអរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តី

មិនត្រេកត្រអាល ការមិនសំឡឹងចំពោះ គឺអលោកៈ ជាអកុសលមូល

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអលោកៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ កាមាភិយេ កោដ្ឋិសាវរោ

កកមោ តស្មី សមយេ អនោសោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ អនោសោ អទ្ធិសនា
 អទ្ធិសិតតំ អព្យាបាទោ អព្យាបដ្ឋោ អនោសោ
 កុសលម្ចីលំ អយំ តស្មី សមយេ អនោសោ
 ហោតិ ។ កកមោ តស្មី សមយេ អមោហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ចា បដា-
 ននា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្ត-
 ណា ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោ-
 សល្លំ នេបុញ្ញំ វេកព្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភ្នំ មេ-
 នា បរណាយកោ វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ចា បញ្ចាជ្រុយំ បញ្ចាពលំ បញ្ចាសតំ បញ្ចាទា-
 សានោ បញ្ចាអាលោកោ បញ្ចាឱកាសោ បញ្ចា-
 បដ្ឋោតោ បញ្ចាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ទិដ្ឋំ អមោហោ កុសលម្ចីលំ អយំ តស្មី សមយេ
 អមោហោ ហោតិ ។ ឥមេ តស្មី សមយេ តយោ
 ហេតុ ហោន្តិ ។

កុសលងារាមវិចារ ពោធិ៍សាត់:

អរោសៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនខឹង
 ការមិនប្រឡូត សេចក្តីមិនប្រឡូត ការមិនព្យាបាទ សេចក្តីមិនព្យាបាទ
 គឺអរោសៈ ជាកុសលមូល ណា កងសម័យនោះ នេះអរោសៈ
 កើតមានកងសម័យនោះ ។ អមោហៈ កើតមាន កងសម័យនោះ
 តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តី
 ជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារណាធម៌ សេចក្តីកំណត់ សេចក្តីកត់សំគាល់
 សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអកុណ្ឌស ភាពនៃបុគ្គល
 មានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីក្លៀវក្លា សេចក្តីគិត
 សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិ
 ណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាជន្មញ្ច
 គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា
 ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿងធ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ
 ធម្មវិបយៈ សម្មាសម្ពុទ្ធ អមោហៈ ជាកុសលមូល ណា កងសម័យ
 នោះ នេះអមោហៈ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ នេះហេតុ ព្យ
 កើតមាន កងសម័យនោះ ។

(៨៤) កតមា តស្មី សមយេ ឯកា ជស្សោ
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា
សម្មសនា សម្មសិទ្ធីនំ អយំ តស្មី សមយេ ឯកា
ជស្សោ ហោតិ ។

(៨៥) កតមា តស្មី សមយេ ឯកា វេទនា
ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ
ចេតសិកំ សុខំ ចេតាសម្មស្សជំ សាតិ សុខំ វេទ-
យំតំ ចេតាសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា អយំ
តស្មី សមយេ ឯកា វេទនា ហោតិ^(១) ។

(៨៦) កតមា តស្មី សមយេ ឯកា សញ្ញា ហោ-
តិ ។ យា តស្មី សមយេ សញ្ញា សញ្ញាននា សញ្ញានិ-
តតំ អយំ តស្មី សមយេ ឯកា សញ្ញា ហោតិ^(២) ។

(៨៧) កតមា តស្មី សមយេ ឯកា ចេតនា ហោ-
តិ ។ យា តស្មី សមយេ ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេត-
យំតតំ អយំ តស្មី សមយេ ឯកា ចេតនា ហោតិ^(៣) ។

១២៣ ធិមាធិ បទរាជនាធិ បុរិមេហិ ន សមេន្តិ ។ តត្ថ ហិ ធម្មាមនោវិញ្ញាណ-
នាតុសម្មស្សជន្តិ ឬ ធម្មាមនោវិញ្ញាណនាតុសម្មស្សជន្តិ ឬ ទិស្សតិ ។ តស្មា តត្ថ
អភិរេកំ វា ធិធំ ឱនំ វា សិយា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[៨៤] ផស្សៈ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះផស្សៈ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៨៥] វេទនា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេច-

ក៏ធ្វើញពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីស្តេចប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តី

ទទួលការម្ស្នាក់ដ៏ធ្វើញពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនា

ដ៏ធ្វើញពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះវេទនា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៨៦] សញ្ញា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

សញ្ញា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

[៨៧] ចេតនា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីនិគិច្ច ការតាក់តែង ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ចេតនា ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៨៨) កតមំ តស្មី សមយេ ឯកំ ចិត្តំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ
 ហទយំ បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតត្ថ
 វេទំ តស្មី សមយេ ឯកំ ចិត្តំ ហោតិ ។

(៨៩) កតមោ តស្មី សមយេ ឯកោ វេទនា-
 ខន្ធោ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតាសម្មស្សជំ សាតិ
 សុខំ វេទយនំ ចេតាសម្មស្សជា សាតា សុខា
 វេទនា អយំ តស្មី សមយេ ឯកោ វេទនាខន្ធោ
 ហោតិ ។

(៩០) កតមោ តស្មី សមយេ ឯកោ សញ្ញា-
 ខន្ធោ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សញ្ញា
 សញ្ញាននា សញ្ញានិត្តំ អយំ តស្មី សមយេ
 ឯកោ សញ្ញាខន្ធោ ហោតិ ។

កុសលជាការវិចារ កោដ្ឋាសវិចារ

(៨៨) ចិត្ត ១ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត

សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងៗ គឺ

ក៏ដឹងចិត្តហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្រ្ទិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា កងសម័យ

នោះ នេះចិត្ត ១ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៨៩) វេទនាខន្ធ ១ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅកងចិត្ត សេចក្តីស្តុខប្រព្រឹត្តទៅកងចិត្ត សេច-

ក៏ទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត ណា

កងសម័យនោះ នេះវេទនាខន្ធ ១ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៩០) សញ្ញាខន្ធ ១ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាន ណា កងសម័យនោះ នេះ

សញ្ញាខន្ធ ១ កើតមានកងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

(៧០) កតមោ តស្មី សមយេ ឯកោ សង្ខា-
 រត្តនោ ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា វិតកោ
 វិចារោ បិតិ ចិត្តស្សេកក្កតា សទ្ធិទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ
 សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ដីវិតទ្ធិយំ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយាមោ សម្មា-
 សតិ សម្មាសមាធិ សម្មាពលំ វិរិយពលំ សតិពលំ
 សមាធិពលំ បញ្ញាពលំ ហិរិពលំ ឡុត្តប្បពលំ អលោ-
 កោ អនោសោ អមោហោ អនគិដ្ឋោ អព្យាហនោ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឡុត្តប្បំ កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 កាយលហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុ-
 តា កាយកមពាតា ចិត្តកមពាតា កាយចាតុពា-
 តា ចិត្តចាតុពាតា កាយុជ្ជកតា ចិត្តុជ្ជកតា សតិ
 សម្មជញ្ញំ សមថោ វិបស្សនា បត្តាហោ អវិត្តេ-
 ហោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថិ
 បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វេបេត្វា វេទនា-
 ខន្ធំ វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធំ វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធំ អយំ
 តស្មី សមយេ ឯកោ សង្ខារត្តនោ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[៩១] សុដ្ឋារក្ខន្ធ ១ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ឧស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ ឯកគ្គតា របស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ

វិរិយន្ធិយ សត្តិទ្ធិយ សមាធិន្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយ ជីវិតន្ធិយ សម្មា-

ទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សង្ខា-

ពលៈ វិរិយពលៈ សត្តិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ

ឧត្តប្បពលៈ អលោកៈ អទោសៈ អមោហៈ អនកិដ្ឋា អព្យាបាទ

សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឧត្តប្បៈ កាយប្បស្សន្ធិ ចិត្តប្បស្សន្ធិ កាយលហុតា

ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកមពាតា ចិត្តកមពាតា

កាយបាគុពាតា ចិត្តបាគុពាតា កាយជុកតា ចិត្តជុកតា សតិ សម្ប-

ជញ្ញៈ សមថៈ វិបស្សនា បគ្គាហៈ អវិក្ខេបៈ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃ

ណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែល

កើតឡើង ដោយអាស្រ័យហេតុ កើតមាន កងសម័យនោះ នេះ

សុដ្ឋារក្ខន្ធ ១ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៧២) កតមោ តស្មី សមយេ ឯកោ វិញ្ញាណក្ខន្ធា ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហធយំ បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោ-វិញ្ញាណាតតុ អយំ តស្មី សមយេ ឯកោ វិញ្ញាណក្ខន្ធា ហោតិ ។

(៧៣) កតមំ តស្មី សមយេ ឯកំ មនាយតនំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហធយំ បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោ-វិញ្ញាណាតតុ ឥទំ តស្មី សមយេ ឯកំ មនាយតនំ ហោតិ ។

(៧៤) កតមំ តស្មី សមយេ ឯកំ មន្ត្រិយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហធយំ បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឥទំ តស្មី សមយេ ឯកំ មន្ត្រិយំ ហោតិ ។

កុសលដ្ឋានពហុវិចារ ពោធិ៍សាត្រៈ

(៧២) វិញ្ញាណក្ខន្ធ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ប្លែងទ័យ ធម្មជាតិ
ដ៏ថ្លាស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះវិញ្ញាណក្ខន្ធ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៧៣) មនាយតនៈ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ប្លែងទ័យ ធម្មជាតិ
ដ៏ថ្លាស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណធាតុដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ
នេះមនាយតនៈ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

(៧៤) មនិន្ទ្រិយ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ប្លែងទ័យ ធម្មជាតិដ៏ថ្លា
ស្អាត គឺមនោ មនាយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណធាតុដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះមនិន្ទ្រិយ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មប្បជីកោ ធម្មសង្កណ្ឌិ

(៧៥) កតមា តស្មី សមយេ ឯកា មនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ធិតំ
មនោ មាណសំ ។ បេ ។ តជ្ជា មនោវិញ្ញាណធាតុ
អយំ តស្មី សមយេ ឯកា មនោវិញ្ញាណធាតុ
ហោតិ ។

(៧៦) កតមំ តស្មី សមយេ ឯកំ ធម្មាយតនំ
ហោតិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារត្ថន្ធោ
ឥទំ តស្មី សមយេ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ។

(៧៧) កតមា តស្មី សមយេ ឯកា ធម្មធាតុ
ហោតិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារត្ថន្ធោ
អយំ តស្មី សមយេ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ ។

(៧៨) យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោចិ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ្ឌ

(៧៥) មនោវិញ្ញាណធាតុ ១ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីគិត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា កងសម័យនោះ នេះមនោវិញ្ញាណធាតុ ១ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៧៦) ធម្មាយតនៈ ១ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារកន្ធ នេះធម្មាយតនៈ ១ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៧៧) ធម្មធាតុ ១ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារកន្ធ នេះធម្មធាតុ ១ កើតមានកងសម័យនោះ ។

(៧៨) មួយទៀត ពួកអរូបធម៌ដទៃ ណា ដែលកើតដោយអាស្រ័យហេតុ កើតមានកងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ កោដ្ឋាសវារៈ ។

កុសលេ កាមាវចេ សុញ្ញតវិព

[៧៧] តស្មី ខោ បន សមយេ ធម្មា ហោន្តិ
 ខន្ធា ហោន្តិ អាយតនានិ ហោន្តិ ធាតុយោ ហោន្តិ
 អាហារា ហោន្តិ ឥន្ទ្រិយានិ ហោន្តិ ឈានិ ហោតិ
 មត្តោ ហោតិ តលានិ ហោន្តិ ហេតុ ហោន្តិ
 ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វេទនាខន្ធោ ហោតិ
 សញ្ញាខន្ធោ ហោតិ សង្ខារក្ខន្ធោ ហោតិ វិញ្ញា-
 ណាក្ខន្ធោ ហោតិ មនាយតនំ ហោតិ មន្ត្រិយំ
 ហោតិ មនោវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

[១០០] កតមេ តស្មី សមយេ ធម្មា ហោន្តិ ។
 វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធោ ឥមេ តស្មី សមយេ ធម្មា ហោន្តិ ។

[១០១] កតមេ តស្មី សមយេ ខន្ធា ហោន្តិ ។
 វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធោ ឥមេ តស្មី សមយេ ខន្ធា ហោន្តិ ។

កុសលដាការវិចារ សុញ្ញតារៈ

[៧៧] ពួកធម៌ កើតមានកងសម័យនោះ ពួកខន្ធ ពួកអាយតនៈ
 ។

ពួកធាតុ ពួកអាហារ ពួកន្រ្ទិយ ឈាន មគ្គ ពួកពលៈ ពួកហេតុ

ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ

សង្ខារកន្ធ វិញ្ញាណកន្ធ មនាយតនៈ មនិន្ទ្រិយ មនាវិញ្ញាណធាតុ

ធម្មាយតនៈ ធម្មធាតុ កើតមានកងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌

ដទៃ ណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមានកងសម័យ
 ។

នោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[១០០] ពួកធម៌ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារកន្ធ វិញ្ញាណកន្ធ នេះពួកធម៌ កើត

មានកងសម័យនោះ ។
 ។

[១០១] ពួកខន្ធ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារកន្ធ វិញ្ញាណកន្ធ នេះពួកខន្ធ កើត

មានកងសម័យនោះ ។
 ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

[១០២] កតមាធិ តស្មី សមយេ អាយតនាធិ
ហោន្តិ ។ មនាយតនំ ធម្មាយតនំ ឥមាធិ តស្មី
សមយេ អាយតនាធិ ហោន្តិ ។

[១០៣] កតមា តស្មី សមយេ ធាតុយោ
ហោន្តិ ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ ធម្មធាតុ ឥមា តស្មី
សមយេ ធាតុយោ ហោន្តិ ។

[១០៤] កតមេ តស្មី សមយេ អាហារា ហោន្តិ ។
ដស្សាហារោ មនោសញ្ចេតនាហារោ វិញ្ញាណាហារោ
ឥមេ តស្មី សមយេ អាហារា ហោន្តិ ។

[១០៥] កតមាធិ តស្មី សមយេ ឥន្ទ្រិយាធិ
ហោន្តិ ។ សន្ទ្រិយំ វិរិយ្យន្ទ្រិយំ សត្តន្ទ្រិយំ សមា-
ធិន្ទ្រិយំ បញ្ចន្ទ្រិយំ មន្ទ្រិយំ សោមនស្សន្ទ្រិយំ ជីវិ-
ត្តន្ទ្រិយំ ឥមាធិ តស្មី សមយេ ឥន្ទ្រិយាធិ ហោន្តិ ។

[១០៦] កតមំ តស្មី សមយេ ឈានំ ហោតិ ។
វិតក្កោ វិបាសោ បីតិ សុខំ ចិត្តស្សកក្កតា ឥទ្ធិ
តស្មី សមយេ ឈានំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[១០២] ពួកអាយតនៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

មនាយតនៈ ធម្មាយតនៈ នេះពួកអាយតនៈ កើតមាន កងសម័យ

នោះ ។

[១០៣] ពួកធាតុ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

មនោវិញ្ញាណធាតុ ធម្មធាតុ នេះពួកធាតុ កើតមានកងសម័យនោះ ។

[១០៤] ពួកអាហារ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ មនោសញ្ចេតនាហារ វិញ្ញាណាហារ នេះពួកអាហារ

កើតមានកងសម័យនោះ ។

[១០៥] ពួកឥន្ទ្រិយ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សទ្ធិន្ទ្រិយ រិយន្ទ្រិយ សត្តិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ មនិ-

ន្ទ្រិយ សោមនស្សន្ទ្រិយ ជីវិតន្ទ្រិយ នេះពួកឥន្ទ្រិយ កើតមាន

កងសម័យនោះ ។

[១០៦] ឈាន កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ វិភក្តៈ

វិចារៈ បីតិ សុខៈ ឯកគុតារបស់ចិត្ត នេះឈាន កើតមានកង

សម័យនោះ ។

កុសលេ កាមវិបេស្សនាភិក្ខុ

[១០៧] កតមោ តស្មី សមយេ មត្តោ ហោតិ ។
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវិហរមោ សម្មាសតិ
 សម្មាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ មត្តោ ហោតិ ។

[១០៨] កតមាធិ តស្មី សមយេ ពលាធិ
 ហោន្តិ ។ សន្តាពលំ វិរិយពលំ សតិពលំ សមា-
 ធិពលំ បញ្ញាពលំ ហិរិពលំ ឌីត្តប្បពលំ ឥមាធិ
 តស្មី សមយេ ពលាធិ ហោន្តិ ។

[១០៩] កតមេ តស្មី សមយេ ហេតុ ហោន្តិ ។
 អលោកោ អនោសោ អមោហោ ឥមេ តស្មី
 សមយេ ហេតុ ហោន្តិ ។

[១១០] កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

[១១១] កតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ
 ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[១១២] កតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ
 ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

កុសលដ្ឋានាមវិចារ សុញ្ញតវារៈ

[១០៧] មគ្គី កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សម្មា-
សម្ពុទ្ធ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវេយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ នេះមគ្គី
កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ ។

[១០៨] ពួកពលៈ កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សទ្ធាពលៈ វិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ
ហរិពលៈ ឧត្តប្បពលៈ នេះពួកពលៈ កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ ។

[១០៩] ពួកហេតុ កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
អវលោកៈ អទោសៈ អមោហៈ នេះពួកហេតុ កើតមានកង្ខ័សម័យ
នោះ ។

[១១០] ផស្សៈ កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។
នេះផស្សៈ កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ ។

[១១១] វេទនា កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។
នេះវេទនា កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ ។

[១១២] សញ្ញា កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។
នេះសញ្ញា កើតមានកង្ខ័សម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(១១៣) កតមា តស្មី សមយេ ចេតនា
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ ចេតនា
ហោតិ ។

(១១៤) កតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ
។ បេ ។ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

(១១៥) កតមោ តស្មី សមយេ វេទនាឧដ្ឋោ
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ វេទនាឧដ្ឋោ
ហោតិ ។

(១១៦) កតមោ តស្មី សមយេ សញ្ញាឧដ្ឋោ
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញាឧដ្ឋោ
ហោតិ ។

(១១៧) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
ហោតិ ។

(១១៨) កតមោ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធា
ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធា
ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[១១៣] ចេតនា កើតមានកងសម្មយនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។

នេះចេតនា កើតមានកងសម្មយនោះ ។

[១១៤] ចិត្ត កើតមានកងសម្មយនោះ តើដូចម្តេច ។ បេ ។ នេះ

ចិត្ត កើតមានកងសម្មយនោះ ។

[១១៥] វេទនាខន្ធ កើតមាន កងសម្មយនោះ តើដូចម្តេច

។ បេ ។ នេះវេទនាខន្ធ កើតមានកងសម្មយនោះ ។

[១១៦] សញ្ញាខន្ធ កើតមាន កងសម្មយនោះ តើដូចម្តេច

។ បេ ។ នេះសញ្ញាខន្ធ កើតមានកងសម្មយនោះ ។

[១១៧] សង្ខារកន្ធ កើតមាន កងសម្មយនោះ តើដូចម្តេច

។ បេ ។ នេះសង្ខារកន្ធ កើតមានកងសម្មយនោះ ។

[១១៨] វិញ្ញាណកន្ធ កើតមាន កងសម្មយនោះ តើដូចម្តេច

។ បេ ។ នេះវិញ្ញាណកន្ធ កើតមានកងសម្មយនោះ ។

កុសលេ កមារិយេ សុញ្ញតវិរោ

(១១៩) កកតមំ តស្មំ សមយេ មនាយតនំ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥទំ តស្មំ សមយេ មនាយតនំ
ហោតិ ។

(១២០) កកតមំ តស្មំ សមយេ មនិទ្ធិយំ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥទំ តស្មំ សមយេ មនិទ្ធិយំ
ហោតិ ។

(១២១) កកតមា តស្មំ សមយេ មនោវិញ្ញា-
ណាតតុ ហោតិ ។ បេ ។ អយំ តស្មំ សមយេ
មនោវិញ្ញាណាតតុ ហោតិ ។

(១២២) កកតមំ តស្មំ សមយេ ធម្មាយតនំ
ហោតិ ។ វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ
ឥទំ តស្មំ សមយេ ធម្មាយតនំ ហោតិ ។

កុសលដាការវិចារ សុញ្ញតវារៈ

(១១៩) មនាយតនៈ កើតមានកងសម័យនោះ តើដូចម្តេច
 ។ បេ ។ នេះមនាយតនៈ កើតមាន កងសម័យនោះ ។

(១២០) មនិន្រ្ទិយ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច
 ។ បេ ។ នេះមនិន្រ្ទិយ កើតមាន កងសម័យនោះ ។

(១២១) មនោវិញ្ញាណធាតុ កើតមាន កងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ បេ ។ នេះមនោវិញ្ញាណធាតុ កើតមាន កងសម័យ

នោះ ។

(១២២) ធម្មាយតនៈ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារខន្ធ នេះធម្មាយតនៈ កើតមាន កង

សម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

[១២៣] កតមា តស្មី សមយេ ធម្មធាតុ
ហោតិ ។ វេទនាខនោ សញ្ញាខនោ សង្ខារក្ខនោ
អយំ តស្មី សមយេ ធម្មធាតុ ហោតិ ។

[១២៤] យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញេ
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
កុសលា ។

សុញ្ញភវោ ។

ឈមំ ចិត្តំ ។

[១២៥] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ កាមាវចំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន
រូបារម្មណំ វា ។ រេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ
វា បនាត្ថ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ រេ ។
អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ រេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
។ រេ ។

ទុតិយំ ចិត្តំ(១) ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ្ឌ

(១២៣) ធម្មធាតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារកន្ធ នេះធម្មធាតុ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។

(១២៤) មួយទៀត ពួកអរូបធម៌ដទៃណា កើតឡើង ព្រោះ

អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ សុញ្ញតវារៈ ។

ចប់ បឋមចិត្ត ។

(១២៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាតាមាវចរ-

កុសល ប្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញ្ញាណ ប្រកបដោយ

សង្ខារ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬ

ប្រាព្វតែអារម្មណ៍ណាមួយ ហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន

។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

ចប់ ទុតិយចិត្ត ។

កុសលេ កាមាវចរេ សេសានិ មហាកុសលចិញ្ចនិ

(១២៦) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
 សោមនស្សសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា
 ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បធារព្វ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ
 វិចារោ ហោតិ មីតិ ហោតិ សុខំ ហោតិ ចិត្តស្សេក-
 ក្កតា ហោតិ សន្និដ្ឋយំ ហោតិ វិរិយដ្ឋយំ ហោតិ
 សតិដ្ឋយំ ហោតិ សមាធិដ្ឋយំ ហោតិ មនិដ្ឋយំ
 ហោតិ សោមនស្សដ្ឋយំ ហោតិ ជីវិតដ្ឋយំ ហោតិ
 សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ សម្មា-
 សតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ សន្តាតលំ ហោតិ
 វិរិយតលំ ហោតិ សតិតលំ ហោតិ សមាធិតលំ
 ហោតិ ហិរិតលំ ហោតិ ឌីត្តប្បតលំ ហោតិ
 អលោកោ ហោតិ អនោសោ ហោតិ អនកិដ្ឋោ
 ហោតិ អព្យាបាទោ ហោតិ ហិរិ ហោតិ ឌីត្តប្បំ
 ហោតិ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ ហោតិ

មហាកុសលចិត្តដ៏សេស ក្នុងការចែករំលែក

[១២៦] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាការចែក-

កុសល ប្រឡងដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញ្ញាណ មានរូបជា

អារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬប្រាជ្ញាតែអារម្មណ៍ណា

មួយ ហើយកើតឡើងក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ

វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខ ឯកគុតា

របស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វិវិយន្ធិយ សតិន្ធិយ សមាធិន្ធិយ មនិ-

ន្ធិយ សោមនស្សន្ធិយ ជីវិតន្ធិយ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ

សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សង្ខាតលៈ វិវិយតលៈ សតិពលៈ

សមាធិពលៈ ហរិពលៈ ឧត្តប្បពលៈ អលោភៈ អទោសៈ អន-

ភិជ្ឈា អព្យាបាទ ហរិ ឧត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ កាយ-
 មុទុតា ហោតិ ចិត្តមុទុតា ហោតិ កាយកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ កាយចាតុញ្ញតា ហោតិ
 ចិត្តចាតុញ្ញតា ហោតិ កាយុជុកតា ហោតិ ចិត្ត-
 ជុកតា ហោតិ សតិ ហោតិ សមថោ ហោតិ
 បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បន
 តស្មី សមយេ អពោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូ-
 បិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១២៧) តស្មី ទោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ទន្ធា ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ សត្តិទ្រិយានិ ហោន្តិ
 បញ្ចង្គិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុរង្គិកោ មត្តោ ហោតិ
 ន ពលានិ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 នស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អពោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តី
 ទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្អាតកាយ
 សេចក្តីស្អាតចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សមថៈ
 សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឬថា
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

(១២៧) ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៧ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គ-
 ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៦ ហេតុ ២ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មា-
 យតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមានក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមានក្នុងសម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

កុសលេ កាមាវចេសេសាធិ មហាកុសលចិត្តាធិ

(១២៨) កតមោ តស្មី សមយេ សុវ្វារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ បិត
 ចិត្តស្សេកត្តតា សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ
 សមាធិន្ទ្រិយំ ដីវិតន្ទ្រិយំ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវា-
 យាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សទ្ធាពលំ វីរិយ-
 ពលំ សតិពលំ សមាធិពលំ ហិរិពលំ ឌីត្តប្បពលំ
 អលោកោ អនោសោ អនភិជ្ឈោ អព្យាបាទោ ហិរិ
 ឌីត្តប្បំ កាយប្បស្សន្ធិ ចិត្តប្បស្សន្ធិ កាយលហុតា
 ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្ម-
 ពាតា ចិត្តកម្មពាតា កាយចាតុពាតា ចិត្តចាតុពាតា
 កាយុជុកតា ចិត្តុជុកតា សតិ សមថោ បត្តាហោ
 អវិត្តោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ
 អតិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាខន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាខន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ តស្មី សមយេ សុវ្វារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

មហាកុសលចិត្តជីសេស ក្នុងការវិចារកុសល

(១២៨) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ធន្យៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត សង្ខិ-
 ត្រិយ វិវិយត្រិយ សត្តត្រិយ សមាធិត្រិយ ជីវិតត្រិយ សម្មា-
 សង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សទ្ធាពលៈ
 វិវិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ ហិរិពលៈ ឧត្តប្បពលៈ អ-
 រោភៈ អទោសៈ អនកិដ្ឋា អព្យាបាទ ហិរិ ឧត្តប្បៈ សេចក្តី
 ស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត
 សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់
 ការងារ សេចក្តីស្អាតកាយ សេចក្តីស្អាតចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ
 សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សមថៈ សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ
 ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
 មានក្នុងសម័យនោះ ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមានក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

[១២៩] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
 សោមនស្សសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន
 រូបារម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បធារត្ថ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អភិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 ។ បេ ។

ចត្តង្គំ ចិត្តំ ។

[១៣០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោ-
 តិ ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ រូបារម្ម-
 ណំ វា សន្ធារម្មណំ វា កន្ធារម្មណំ វា រសារម្ម-
 ណំ វា ដោដ្ឋញ្ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ
 យំ វា បធារត្ថ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(១២៩) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាតាមារវរកុសល

ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ មាន

រូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬប្រារព្ធតែអារម្មណ៍

ណាមួយ ហើយកើតឡើងក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

ចប់ ចតុត្ថបិដក ។

(១៣០) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាតាមារវរកុសល

ច្រឡំដោយទេវតា ប្រកបដោយញ្ញាណ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី មានសំ-

ឡើងជាអារម្មណ៍ក្តី មានភ្លឺនជាអារម្មណ៍ក្តី មានរសជាអារម្មណ៍ក្តី មាន

ផោដ្ឋព្វជាអារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬប្រារព្ធតែអារម្មណ៍ណា

មួយ ហើយកើតឡើងក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ កាមាវចេ សេសានិ មហាកុសលចិត្តានិ

វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ
 ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ ឧបេក្ខា
 ហោតិ ចិត្តស្សៈកក្កតា ហោតិ សន្និដ្ឋយំ ហោតិ
 វិរិយដ្ឋយំ ហោតិ សតិដ្ឋយំ ហោតិ សមាធិ-
 ដ្ឋយំ ហោតិ បញ្ចដ្ឋយំ ហោតិ មជ្ជដ្ឋយំ ហោតិ
 ឧបេក្ខដ្ឋយំ ហោតិ ជីវិតដ្ឋយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋ
 ហោតិ សម្មាសង្កេប្យា ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ
 សម្មាសតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ សន្នាតលំ
 ហោតិ វិរិយតលំ ហោតិ សតិតលំ ហោតិ សមា-
 ធិតលំ ហោតិ បញ្ញាតលំ ហោតិ ហិរិតលំ ហោតិ
 ឡត្ថប្បតលំ ហោតិ អលោកោ ហោតិ អនោសោ
 ហោតិ អមោហោ ហោតិ អនកិដ្ឋា ហោតិ អព្យា-
 ចារោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋ ហោតិ ហិរិ ហោតិ
 ឡត្ថប្បំ ហោតិ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ
 កាយមុទុតា ហោតិ ចិត្តមុទុតា ហោតិ កាយកម្ម-
 ញតា ហោតិ ចិត្តកម្មញតា ហោតិ កាយចាតុញ
 ហោតិ ចិត្តចាតុញតា ហោតិ កាយុដ្ឋកតា ហោតិ

មហាកុសលចិត្តផ្លូវសេស ក្នុងការវិចារកុសល

វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេក្ខា ឯកគុតារបស'

ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វិរិយន្ធិយ សត្តន្ធិយ សមាធិន្ធិយ បញ្ញន្ធិយ

មន្តន្ធិយ ឧបេក្ខន្ធិយ ជីវិតន្ធិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មា-

វាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សទ្ធាពលៈ វិរិយពលៈ សត្តិ-

ពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ ឧត្តប្បពលៈ អរោកៈ

អរោសៈ អមោហៈ អនកិដ្ឋក អព្យាបាទ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឧត្តប្បៈ

សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តី

ស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្ត

គួរដល់ការងារ សេចក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តីស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

ចិត្តជុំកតា ហោតិ សតិ ហោតិ សម្មជញ្ញំ ហោតិ
 សមថោ ហោតិ វិបស្សនា ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ
 អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បទេ តស្មី សមយេ
 អញ្ញេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បជ្ជា អរូបិយោ ធម្មា វមេ
 ធម្មា កុសលា ។

(១៣១) កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។
 យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ដុសនា សម្មសនា
 សម្មសិតតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។
 កតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។ យំ តស្មី
 សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណាតុសម្មស្សដំ ចេតសិកំ
 រោសាតំ ធាសាតំ ចេតាសម្មស្សដំ អទុក្ខមស្សទំ
 វេទយតំ ចេតាសម្មស្សជា អទុក្ខមស្សទា វេទនា

អភិធម្មបិណ្ឌ ធម្មសង្គណ៍

:សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្បជញ្ញៈ សមថៈ វិបស្សនា សេចក្តីផ្ដង

:ឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក

អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[១៣១] ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វេទនា

កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា មិន

មែនជាមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃ

មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ការទទួលការម្ស្នាក់

មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនា មិនជាទុក្ខ

មិនជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ

កុសលេ កមារិយ សេសានិ មហាកុសលចិត្តានិ

អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។ បេ ។
 កតមា តស្មី សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។ យំ
 តស្មី សមយេ ចេតសិកំ លោសាតំ លាសាតំ ចេ-
 តោសម្មស្សជំ អនុក្ខមស្សទំ វេទយិតំ ចេតោ-
 សម្មស្សជា អនុក្ខមស្សទា វេទនា អយំ តស្មី
 សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។ បេ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ ឧបេក្ខាទ្ធិយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ
 ចេតសិកំ លោសាតំ លាសាតំ ចេតោសម្មស្សជំ
 អនុក្ខមស្សទំ វេទយិតំ ចេតោសម្មស្សជា អនុក្ខម-
 ស្សទា វេទនា ឥទំ តស្មី សមយេ ឧបេក្ខាទ្ធិយំ
 ហោតិ ។ យេ វា បទ តស្មី សមយេ អញ្ញាប័
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

មហាកុសលចិត្តដ៏ស្មោះ ក្នុងការរំលោភកុសល

នេះវេទនា កើតមានក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឧបេកា កើតមានក្នុង
សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា មិនមែនជាមិន
ធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអាម្មណ៍មិនជាទុក្ខ មិន
ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនាមិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ
ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះឧបេកា កើត
មានក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឧបេក្ខន្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាញ់ពិសា
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអាម្មណ៍ មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែល
កើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែលកើតអំពី
សម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះឧបេក្ខន្ធិយ កើតមានក្នុង
សម័យនោះ ។ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះ
អាស្រ័យហេតុ កើតមានក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

[១៣២] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ

ទន្ធោ ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ អដ្ឋង្គិយានិ ហោន្តិ
 ចតុរង្គិកំ ឈានំ ហោតិ បញ្ចង្គិកោ មត្តោ ហោតិ
 សត្ត ពលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញេ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៣៣] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថនោ
 ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកត្តតា សង្ខិទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតិទ្ធិយំ សម្មាធិដ្ឋ
 សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មា-
 សមាធិ សង្ខាតលំ វិរិយតលំ សតិតលំ សមាធិតលំ

អភិធម្មបិណ្ឌ ធម្មសង្គណ៍

[១៣២] ខន្ធ ៤ កើតមានកង្ខណ្ឌសម័យនោះ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២

អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយ

អង្គ ៥ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១

ធម្មធាតុ ១ កើតមានកង្ខណ្ឌសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល

កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន កង្ខណ្ឌសម័យនោះ នេះពួក

ធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៣៣] សង្ខារកន្ល កើតមាន កង្ខណ្ឌសម័យនោះ តើដូច-

ម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិហារៈ ឯកគុតារបស់ចិត្ត

សទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ សតិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ

ជីវិតន្ទ្រិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ

សម្មាសមាធិ សទ្ធាពលៈ វិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ

កុសលេ កាមាវចេ សេសានំ មហាកុសលចិត្តានំ

បញ្ចាតលំ ហិរិតលំ ឡិវ្ហប្បតលំ អលោកោ អនោសោ
 អមោហោ អនភិជ្ឈា អព្យាចានោ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ
 ឡិវ្ហប្បំ កាយប្បស្សនិ ចិត្តប្បស្សនិ កាយលហុតា
 ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្ម-
 ពាតា ចិត្តកម្មពាតា កាយចាតុពាតា ចិត្តចាតុពាតា
 កាយុជុកតា ចិត្តុជុកតា សតិ សម្មជញ្ញំ សមថោ
 វិបស្សនា បត្តាហោ អវិក្ខោ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អពោចិ អតិ បដិច្ចសមុប្បនា អរូបិនោ
 ធម្មា វេយ្យា វេទនាទំ វេយ្យា សញ្ញាទំ វេយ្យា
 វិញ្ញាណត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

មហាកុសលចិត្តង្គសេស ក្នុងការវិចារកុសល

ចញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ ធុត្តប្បពលៈ អលោកៈ អទោសៈ អមោហៈ
 អនកិដ្ឋក អព្យបាទ សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ធុត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ
 សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់
 កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេច-
 ក្តីស្អាតកាយ សេចក្តីស្អាតចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត
 សតិ សម្បជញ្ញៈ សមថៈ វិបស្សនា សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ
 វិញ្ញាណខន្ធ ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ នេះសង្ខារខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

អវិជ្ជាបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

[១៣៤] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
 ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណាសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន
 រូបារម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ
 វា បធារត្ថ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 ។ បេ ។

ធម្មំ ចិត្តំ ។

[១៣៥] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
 ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណាវិប្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា
 ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បធារត្ថ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ
 វិចារោ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សេកត្ថតា
 ហោតិ សន្និដ្ឋយំ ហោតិ វិរិយដ្ឋយំ ហោតិ សតិ-
 ដ្ឋយំ ហោតិ សមាធិដ្ឋយំ ហោតិ មជ្ជដ្ឋយំ^(១) ហោតិ

១. ញាណដ្ឋយំ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(១៣៤) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាភាមារ-

កុសល ប្រឡំដោយទេវេន្ទ្រ ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយ
សង្ខារ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬ
ប្រារព្ធតែអារម្មណ៍ណាមួយ ហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន
។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

ចប់ ធម្មចិត្ត ។

(១៣៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាភាមារ-

កុសល ប្រឡំដោយទេវេន្ទ្រ ប្រាសចាកញាណ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី
។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬប្រារព្ធតែអារម្មណ៍ណាមួយហើយ
កើតឡើង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កើតមានក្នុងសម័យនោះ វេទនា
សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ទេវេន្ទ្រ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត
សន្ធិន្ត្រិយ វិរិយន្ត្រិយ សតិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ មនិទ្រិយ

កុសលេ កាមាវចរេ សេសានិ ឧបាកុសលចិត្តានិ

ឧបេក្ខិត្ត្រយំ ហោតិ ដីវិត្ត្រយំ ហោតិ សម្មា-
 សង្កប្បោ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ សម្មា-
 សតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ សន្ធាពលំ
 ហោតិ វីរីយពលំ ហោតិ សតិពលំ ហោតិ សមា-
 ធិពលំ ហោតិ ហិរិពលំ ហោតិ ឌីត្តប្បពលំ ហោតិ
 អលោកោ ហោតិ អនោសោ ហោតិ អនកិដ្ឋោ
 ហោតិ អព្យាបាទោ ហោតិ ហិរិ ហោតិ ឌីត្តប្បំ
 ហោតិ កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្តិ ហោតិ
 កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ កាយ-
 មុទុតា ហោតិ ចិត្តមុទុតា ហោតិ កាយកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ កាយចាតុញ្ញតា
 ហោតិ ចិត្តចាតុញ្ញតា ហោតិ កាយុជុតតា ហោតិ
 ចិត្តុជុតតា ហោតិ សតិ ហោតិ សមថោ ហោតិ
 បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បន-
 តស្មី សមយេ អពោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបំនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

មហាកុសលចិត្តផ្តលេស ក្នុងការវិចារកុសល

ទុបេក្ខន្ធិយ ជីវិតន្ធិយ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មា-

សមាធិ សទ្ធាពលៈ វិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ ហិរិពលៈ

ឧត្តប្បពលៈ អរោកៈ អទោសៈ អនភិជ្ជា អព្យាបាទ ហិរិ ឧត្តប្បៈ

សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តី

ស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ

ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្អាតកាយ សេចក្តីស្អាតចិត្ត សេចក្តីត្រង់

កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សមថៈ សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិន

រាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា

ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៣៦] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធោ ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ សត្តិទ្រិយានិ
 ហោន្តិ ចតុរន្តិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុរន្តិកោ
 មត្តោ ហោតិ ធន ពលានិ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន
 តស្មី សមយេ អពោចិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៣៧] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកក្កតា សទ្ធិទ្រិយំ វិរិយទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមា-
 ធិទ្រិយំ ដីវិតិទ្រិយំ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាយាមោ
 សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សទ្ធាពលំ វិរិយពលំ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[១៣៦] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៧ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គ-

ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៦ ហេតុ ២ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មា-

យតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌

ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៣៧] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស័ចិត្ត សទ្ធិន្ទ្រិយ វិ-

យិន្ទ្រិយ សតិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ ជីវិតិន្ទ្រិយ សម្មាសង្កប្បៈ

សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាពលៈ វិរិយពលៈ

កុសលេ កមារិចេ សេសានិ ចហាកុសលចិត្តានិ

សតិពលំ សមាធិពលំ ហរិពលំ ឌីត្តប្បពលំ

អលោកោ អនោសោ អនកិដ្ឋោ អព្យាចានោ

ហរិ ឌីត្តប្បំ កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្បស្សន្តិ កាយ-

លហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា

កាយកម្មញ្ញតា ចិត្តកម្មញ្ញតា កាយចាតុញ្ញតា ចិត្ត-

ចាតុញ្ញតា កាយុជុកតា ចិត្តុជុកតា សតិ សមថោ

បត្តាហោ អវិក្ខោនោ យេ វា បន តស្មី សមយេ

អញ្ញោបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វេយ្យា

វេទនាទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ

អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។

តថេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

មហាកុសលចិត្តដ៏សេស ក្នុងការអរិយកុសល

សតិពលៈ សមាធិពលៈ ហិរិពលៈ ឧត្តប្បពលៈ អរោកៈ

អរោសៈ អនភិជ្ឈក អព្យបាទ ហិរិ ឧត្តប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ

សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តី

ទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ

សេចក្តីស្អាតកាយ សេចក្តីស្អាតចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់

ចិត្ត សតិ សមថៈ សេចក្តីផ្តងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា

ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ

សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា

កុសល ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហំ

[១៣៨] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ឈំ ហោតិ
ឧបេក្ខាសហគតំ ញ្ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូបា-
រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
បធារត្ថ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
។ បេ ។

អន្តិមំ ចិត្តំ ។

កាមាវចរអន្តិមហាកុសលចិត្តានិ (១) ។

ទុតិយភាណវំ ។

[១៣៩] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
វិវិច្ឆេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតត្តំ សវិចារិ
វិវេកជំ ប័តិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ
បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា^(២) ។

១ ឧ. ម. កាមាវចរអន្តិមហាចិត្តានិ ។ ២ ឥតោ បរំ ឯវិរូបេ បេយ្យលេ បរិយោសានេ
ឥមេ ធម្មា កុសលាធិ ឥទ្ធមេត្ត វេទិតព្វំ ។

អភិធម្មចំណីក ធម្មសង្គណ៍

(១៣៨) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត ជាតាមាវចរ-
 កុសល ច្រឡំដោយទម្ងន់ ប្រាសចាកញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ
 មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬប្រាជ្ញាតែ
 អារម្មណ៍ណាមួយ ហើយកើតឡើង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ អធិប្បន្ន ។

ចប់ កាមាវចរមហាកុសលចិត្តទាំង ៨ ។

ចប់ ទុតិយភាណាវៈ ។

(១៣៩) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់
 ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋម-
 កសិណ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិនិងសុខៈ
 ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់នោះ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។

កុសលេ រូបវិបលេ កសិណជ្ជូនំ

[១២០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មន្តិ ភាវេតិ វិតក្កវិចារាធិ
រូបសមា អជ្ឈតិ សម្មសាទធិ ចេតសោ ឯកោ-
ទិការិ អវិតក្កិ អវិចារិ សមាធិជិ បិតសុខិ ទុតិយិ
ឈាធិ ឧបសម្ពជ្ជ វិហារតិ បឋវីកសិណំ តស្មី
សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ បិតិ ហោតិ
សុខិ ហោតិ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ សន្និទ្ធិយំ
ហោតិ វិរិយទ្ធិយំ ហោតិ សតទ្ធិយំ ហោតិ
សមាធិទ្ធិយំ ហោតិ បញ្ញាទ្ធិយំ ហោតិ មនិទ្ធិយំ
ហោតិ សោមនស្សទ្ធិយំ ហោតិ ជីវិតទ្ធិយំ ហោតិ
សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។
បត្តាហោ ហោតិ អវិត្តោ ហោតិ យេ វា បន
តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា
អរូបនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

កសិណជ្ជាន ក្នុងកុសលជាហិរិយ

(១៤០) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន នូវ

មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកង្ខារបុគ្គល បានដល់ទុតិយជ្ជាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ

ជាធម្មជាតិកើតមានកង្ខារនៃខ្លួន មានសភាពជាចិត្តខុសៗគ្នា

វិតក្កៈ គ្មានវិចារៈ មានតែបីតិចិត្តសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ជាន

ព្រោះស្ងប់រម្ងាប់នៃវិតក្កៈនិងវិចារៈ កង្ខារសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន

កង្ខារសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត បីតិ សុខ ឯកត្តតា

របស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វិរិយន្ធិយ សតិន្ធិយ សមាធិន្ធិយ បញ្ញាធិយ

មនិន្ធិយ សោមនស្សន្ធិយ ជីវិតន្ធិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ

។ បេ ។ សេចក្តីផ្តងឡើង សេចក្តីមិនវាយមាយ ក៏កើតមាន កង្ខារ

សម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ ក៏កើតមាន កង្ខារសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

(១៤១) តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធោ ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ អដ្ឋង្គិយានិ
 ហោន្តិ តវង្គិកំ ឈានិ ហោតិ ចនុវង្គិកោ មត្តោ
 ហោតិ សត្ត ពលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

(១៤២) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា បីតិ ចិត្តស្សកក្កតា
 សទ្ធិង្គិយំ វិរិយង្គិយំ សតិង្គិយំ សមាធិង្គិយំ បញ្ច-
 ង្គិយំ ជីវិតង្គិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។
 បត្តាហោ អវត្តោចោ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វេបេ-
 ត្វា វេទនាខន្ធនំ វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធនំ វេបេត្វា វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធនំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(១៤១) ខន្ធ ៤ កើតមានក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២
 អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៣ មគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

(១៤២) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា បីតិ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត សុទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ
 សតិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ ជីវិតទ្រិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-
 វាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា
 ពួកអរូបធម៌ ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។ បេ ។

[១៤៣] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ កាវេតិ បីតិយា ច
 វិហតា ឧបេក្ខតោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្មជា-
 នោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អវិយា
 អាចិត្តន្តំ ឧបេក្ខតោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ
 ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហរតិ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ សុខំ ហោតិ
 ចិត្តស្មេកកត្តតា ហោតិ សទ្ធិជ្រៀយំ ហោតិ វិរិយជ្រៀយំ
 ហោតិ សតិជ្រៀយំ ហោតិ^(១) សមាធិជ្រៀយំ ហោតិ
 បត្តាជ្រៀយំ ហោតិ មនិជ្រៀយំ ហោតិ សោមនស្សិ-
 ជ្រៀយំ ហោតិ ជីវិតិជ្រៀយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ^(២)
 សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ ហោតិ
 អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អតោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

១ ឧ. សតិជ្រៀយំ ហោតិ ឧ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ឯត្ថន្តរេ សម្មាសតិ ហោតិ ទិស្សតិ ។

កសិណផ្សារ ក្នុងកុសលជាតិពារិយ

(១៤៣) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន នូវ

មគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បាននឿយណាយចាកបីតិរួចហើយ

ជាបុគ្គលប្រកបដោយឧបេក្ខា មានសតិសម្បជញ្ញៈផង សោយសុខ

ដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលអ្នកចូល

តតិយជ្ឈាននោះថា បុគ្គលអ្នកចូលតតិយជ្ឈាន ប្រកបដោយឧបេក្ខា មាន

សតិ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ដូច្នេះ ដោយតតិយជ្ឈានណា ក៏

បានដល់នូវតតិយជ្ឈាននោះ ឈ្មោះបឋវីកសិណ កើតមាន ក្នុងសម័យ

ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា

ចិត្ត សុខ ឯកគុតារបស់ចិត្ត សទ្ធិទ្រិយ វិរិយទ្រិយ សតិទ្រិយ

សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ មនិទ្រិយ សោមនស្សទ្រិយ ជីវិតិទ្រិយ

សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិន

រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា

ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហំ

(១៤៤) តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធោ ហោន្តិ ឆាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋជ្រៃយានិ ហោន្តិ
 ធុវង្គិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុវង្គិកោ មក្កោ ហោតិ
 សត្ត តលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

(១៤៥) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា ចិត្តស្សកក្កតា សន្និ-
 ជ្រៃយំ វិរិយជ្រៃយំ សតិជ្រៃយំ សមាធិជ្រៃយំ បញ្ច-
 ជ្រៃយំ ជីវិតជ្រៃយំ សម្មាធិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។
 បត្តាហោ អវិក្ខេបោ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វិបេ-
 ត្វា វេទនាខន្ធិ វិបេត្វា សញ្ញាខន្ធិ វិបេត្វា វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[១៤៤] ខន្ធ ៤ កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ អាយតនៈ ២ ធាតុ
 ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ២ មគ្គប្រកប
 ដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយត-
 នៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន កង្វល់សម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

[១៤៥] សង្ខារកូន កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា ឯកគុតារបស់ចិត្ត សង្ខិទន្តិយ វិវិទន្តិយ សតិទ្តិយ
 សមាធិទ្តិយ បញ្ញាទ្តិយ ជីវិតទ្តិយ សមាទិដ្ឋិ សមាវាយាមៈ
 ។ បេ ។ សេចក្តីផុតឡើង សេចក្តីមិនវាយមាយ ឬថា ពួកអរូប-
 ធម៌ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណកូន ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ នេះសង្ខារកូន
 កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

កុសលេ រូបារិយេ កសិណជ្ឈនំ

(១៤៦) តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវតិ សុខស្ស ច
បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេ សោមន-
ស្សនោមនស្សនំ អត្ថដ្ឋមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខា-
សតិចារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ឈ វិហារតិ បឋ-
វីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ
ហោតិ វិរិយន្ទ្រិយំ ហោតិ សតិន្ទ្រិយំ ហោតិ
សមាធិន្ទ្រិយំ ហោតិ បញ្ញាន្ទ្រិយំ ហោតិ មនិន្ទ្រិយំ
ហោតិ ឧបេក្ខាន្ទ្រិយំ ហោតិ ជីវិតន្ទ្រិយំ ហោតិ
សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។
បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខេហោ ហោតិ យេ វា បន
តស្មី សមយេ អពោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បនា អរូ-
បិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

កសិណដ្ឋាន ក្នុងកុសលធាតុរូប

(១៤៦) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបកត បានលះសុខផង លះទុក្ខផង ធ្វើសោម-
នស្សនិងចោមនស្ស ឲ្យវិនាសអស់ក្នុងកាលមុន បានដល់នូវចតុត្ថជ្ជាន
ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានអារម្មណ៍មិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ មានសតិ
ដ៏បរិសុទ្ធ ដោយឧបេក្ខា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត ឧបេក្ខា ឯកគត្តា
របស់ចិត្ត សន្តិទ្រ័យ វិរិយទ្រ័យ សតិទ្រ័យ សមាធិទ្រ័យ បញ្ញាទ្រ័យ
មនទ្រ័យ ឧបេក្ខាទ្រ័យ ជីវិតិទ្រ័យ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ ។ បេ ។
សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
ថ្វីប៉ុន្តែ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៤៧] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធ ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ឆាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋង្គិយានិ
 ហោន្តិ ឡង្គិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុរង្គិកោ មត្តោ
 ហោតិ សត្ត ពលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកា ធម្មឆាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៤៨] កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាសម្ពុត្តោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា ចិត្តស្មេកក្កតា សន្ធិ-
 ទ្រិយំ វិរិយំទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាធិទ្រិយំ បញ្ញាទ្រិយំ
 ដីវិតិទ្រិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។ បត្តាហោ
 អវិក្ខេបោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញេបិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វិបេត្តា វេទ-
 នាខន្ធ វិបេត្តា សញ្ញាខន្ធ វិបេត្តា វិញ្ញាណក្ខន្ធ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណិ

(១៤៧) ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ២ មគ្គ-

ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក

អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

(១៤៨) សង្ខារកូន កើតមានក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា ឯកគុតារបស់ចិត្ត សន្ធិន្ទ្រិយ វិវិទន្ទ្រិយ សតិ-

ន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ ជីវិតន្ទ្រិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវា-

យាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តុំឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា ពួក

អរូបធម៌ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណកូន

ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

កុសលេ រូបវិបស្សនា កសិណដ្ឋានំ

អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

ចតុក្កុសលោ ។

[១២៩] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បឋ-
 វីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៣០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ អវិភត្តំ វិចារ-
 មត្តំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ធុតិយំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ
 ចិត្តំ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ
 ហោតិ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ សង្ខិទ្ធិយំ ហោតិ

កសិណដ្ឋាន ក្នុងកុសលធារាវចរ

នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
កុសល ។

ចប់ ចក្កក្តីយ ។

[១៤៩] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។ ហើយ
បានដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
មាន ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

[១៥០] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានដល់ទុតិយដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ
គ្មានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ
គឺបឋមដ្ឋាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមានក្នុងសម័យនោះ វេទនា
សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិចារៈ បីតិ សុខ ឯកគ្គភារបស្ថិតិ សង្ខន្ធិយ

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

វីរិយ្យំ ហោតិ សត្តិដ្ឋិយំ ហោតិ សមាធិ-
 ដ្ឋិយំ ហោតិ បញ្ញាដ្ឋិយំ ហោតិ មនិដ្ឋិយំ ហោតិ
 សោមនស្សដ្ឋិយំ ហោតិ ដីវិត្តិយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ-
 ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ
 ហោតិ អវិត្តោចោ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិធា
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

(១៩១) តស្មី ចោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធ ហោន្តិ ឡាយតនាទិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋិដ្ឋិយាទិ ហោន្តិ
 ចតុរន្តិកំ ឈានំ ហោតិ ចតុរន្តិកោ មត្តោ ហោតិ
 សត្តំ ពលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិធា ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

វិវិទ្យន្ត្រិយ សត្តន្ត្រិយ សមាធិន្ត្រិយ បញ្ញាទ្រិយ មនិន្ត្រិយ សោម-
នស្សន្ត្រិយ ជីវិតន្ត្រិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ ។ បេ ។

សេចក្តីផ្តងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
ក្រ

ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៥១] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២

អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយ
អង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១

ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
ក្រ

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

កុសលេ រូបាវចន កសិណដ្ឋកំ

[១៥២] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខត្តោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ទេតនា វិចារោ បិតិ ចិត្ត.
 ស្មេកកត្តតា សង្ខិន្ធិយំ វិវិយន្តិយំ សតិន្ធិយំ
 សមាធិន្តិយំ បញ្ញន្តិយំ ជីវិតិន្តិយំ សមាធិន្តិ
 សម្មាសមា ។ បេ ។ បត្តាហោ អវិក្ខតោ យេ
 វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសម្ម-
 ប្បជ្ជា អរូបនោ ធម្មា វេយ្យា វេទនាខន្ធិ វេយ្យា
 សញ្ញាខន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី
 សមយេ សង្ខារក្ខត្តោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

[១៥៣] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ កាវេតិ វិតក្កវិចារាទិ
 វ្យាសមា ។ បេ ។ តតិយំ ឈាទិ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ បវេកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ទេតនា ហោតិ

កសិណជ្ជូន ក្នុងកុសលដ្ឋប្បវេណី

[១៥២] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិចារៈ បីតិ ឯកគត្តារបស្មិត្ត សទ្ធិន្ទ្រិយ វិ-
 យ្ហិន្ទ្រិយ សត្តិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញិន្ទ្រិយ ជីវិតិន្ទ្រិយ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬ
 ថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន កងសម័យនោះ
 នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

[១៥៣] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបភព បានរម្ងាប់ នូវវិតក្កៈ និង វិចារៈ រួច
 ហើយ ។ បេ ។ បានដល់តតិយជ្ជូន ឈ្មោះបឋវីកសិណ កងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

ចិត្តំ ហោតិ បិតំ ហោតិ សុខំ ហោតិ ចិត្តស្សៈ-
 កក្កតា ហោតិ សុទ្ធិន្ទ្រយំ ហោតិ វិរិយន្ទ្រយំ
 ហោតិ សតិទ្រយំ ហោតិ សមាធិន្ទ្រយំ ហោតិ
 បញ្ចាន្ទ្រយំ ហោតិ មន្ទ្រន្ទ្រយំ ហោតិ សោមនស្សៈ-
 ទ្រយំ ហោតិ ជីវិតទ្រយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ
 សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ ហោតិ
 អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

(១៥២) តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
 ហោន្តំ ឆាយតនានំ ហោន្តំ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តំ
 តយោ អាហារា ហោន្តំ អដ្ឋន្ទ្រយានំ ហោន្តំ វិវត្តិតំ
 លានំ ហោតិ ចតុវត្តកោ មត្តោ ហោតិ សត្ត
 តលានំ ហោន្តំ តយោ ហេតុ ហោន្តំ ឯកោ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

អវិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ្ឌ

ចិត្ត បីតិ សុខ ឯកគុតារបស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វិរិយន្ធិយ សតិន្ធិយ
 សមាធិន្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយ មនិទ្ធិយ សោមនស្សន្ធិយ ដីវិតិទ្ធិយ
 សមាទិដ្ឋិ សមាវាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តន្ទាឡើង សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

[១៥២] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២

អាហារ ៣ ឥន្ធិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៣ មគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១
 ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

កុសលេ រូបវិបស្សនា កសិណដ្ឋានំ

[១៥៥] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខ-
 ន្ទោ ហោតិ ។ ដស្ស្សា ចេតនា មិត្តំ ចិត្តស្ស្ស-
 កត្តតា សន្និទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិ-
 ទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ
 ។ បេ ។ បត្តាហោ អវិក្ខេបោ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ
 ធម្មា វេបេត្វា វេទនាទ្ធិន្ធំ វេបេត្វា សញ្ញាទ្ធិន្ធំ
 វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិន្ធំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខា-
 រក្ខន្ទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៥៦] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋត្តិយា មគ្គំ ភាវេតិ មិត្តិយា ច វិវាតា
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ បឋវី-
 កសិណំ តស្មី សមយេ ដស្ស្សា ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ

កសិណជ្ឈាន ក្នុងកុសលជាតិព្រះ

[១៥៥] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា បីតិ ឯកគុតារបស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វិវិធីន្ធិយ

សតិន្ធិយ សមាធិន្ធិយ បញ្ញាទិដ្ឋិ ជីវិតន្ធិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-

វាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តង់ឡើង សេចក្តីមិនវាយមាយ ឬថា ពួក

អរូបធម៌ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ

ដែលកើតឡើង ព្រោះពាស្រយំហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា

កុសល ។

[១៥៦] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

មគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានជិនណាយថាកប្បីតិ ។ បេ ។

បានដល់ចក្ខុវិស័យ ឈ្មោះបឋវីកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

សុខំ ហោតិ ចិត្តស្មេកកុត្តតា ហោតិ សន្ធិជ្រ័យំ
 ហោតិ វិវាយជ្រ័យំ ហោតិ សតិជ្រ័យំ ហោតិ សមា-
 ធិជ្រ័យំ ហោតិ បញ្ញាជ្រ័យំ ហោតិ មនិជ្រ័យំ ហោតិ
 សោមនស្សជ្រ័យំ ហោតិ ជីវិតជ្រ័យំ ហោតិ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តា-
 ហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អពោចិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៥៧] តស្មី ទោ បន សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
 ហោន្តិ ម្យាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋិជ្រ័យានិ ហោន្តិ ធុរ្ម័តិ
 យានិ ហោតិ ចតុរ្ម័តោ មត្តោ ហោតិ សត្ត
 តលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អពោចិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ្ឌ

សុខ ឯកគុតា របស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វិវិធិន្ធិយ សត្តន្ធិយ
 សមាធិន្ធិយ បញ្ញាវិញ្ញាណន្ធិយ មនិន្ធិយ សោមនស្សន្ធិយ ជីវិតន្ធិយ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តល់ឡើង សេចក្តីមិនរាយ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

(១៥៧) ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ធិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ២ មគ្គ
 ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។
 ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

កុសលេ រូបវិមេ កសិណដ្ឋានំ

[៥៨] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថនោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា ចិត្តស្សេកក្កតា សង្ខ-
 ទ្ធិយំ វិវិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញ-
 ទ្ធិយំ ជីវិតិទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភយាមោ ។ បេ ។
 បក្កហោ អវិក្ខេបោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
 អពោចិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាខន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាខន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថនោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៥៩] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្កំ ភាវិតិ សុខស្ស ច
 បហាណា ។ បេ ។ បញ្ចមំ យានំ ឧបសម្ពុជ្ជ
 វិហារតិ បវេកិសីលំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា
 ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សេ-
 កក្កតា ហោតិ សង្ខិទ្ធិយំ ហោតិ វិវិទ្ធិយំ
 ហោតិ សតិទ្ធិយំ ហោតិ សមាធិទ្ធិយំ ហោតិ

កសិណឱ្យាន ក្នុងកុសលធាតុរាវ

(១៥៨) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា ឯកគុតារបស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វិរិយន្ធិយ សត្តន្ធិយ
សមាធិន្ធិយ បញ្ញាធិយ ដ៏វិត្តន្ធិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ ។ បេ ។

សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា

ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែលកើតឡើង ព្រោះ

អាស្រ័យហេតុ កើតមាន កងសម័យនោះ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន

កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៥៩) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ឬគ្រលចម្រើននូវ

មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបភព បានលះសុខផង ។ បេ ។ បានដល់

បញ្ចមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត

មាន កងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត ឧបេក្ខា

ឯកគុតារបស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វិរិយន្ធិយ សត្តន្ធិយ សមាធិន្ធិយ

បញ្ចង្គ្រិយំ ហោតិ មនិច្ឆ្រិយំ ហោតិ ឧបេត្តង្គ្រិយំ
 ហោតិ ដីរិច្ឆង្គ្រិយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ
 សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។ បេ ។ បត្តាហោ ហោតិ
 អរិក្ខោចោ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិវោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

[១៦០] តស្មី ទោ បន សមយេ ចត្តារោ ទន្ធា
 ហោន្តិ ម្យាយតនានំ ហោន្តិ ទ្វេ ឆាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ អដ្ឋង្គ្រិយានំ ហោន្តិ ទុវង្គិ-
 កំ យានំ ហោតិ ចតុវង្គិកោ មត្តោ ហោតិ សត្ត
 តលានំ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ ឯកោ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មឆាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិវោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

បញ្ញត្តិយ មន្ត្រិយ ទេវត្តិយ ជីវិត្តិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-

វាយាមៈ ។ បេ ។ សេចក្តីផ្តន្ទាឡើង សេចក្តីមិនវាយមាយ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង

ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជា

កុសល ។ បេ ។

[១៦០] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៨ ឈានប្រកបដោយអង្គ ២ មគ្គ

ប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬថា ពួក

អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

កុសលេ រូបវិបស្សនា កសិណដ្ឋានំ

(១៦១) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខត្តោ
 ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា ចិត្តស្សកក្កតា សង្ខ-
 ទ្ធិយំ វិរិយំទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិ-
 យំ ជីវិតទ្ធិយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ ។ បេ ។
 បត្តាហោ អវិក្ខោ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ចេ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វេបេ-
 ត្វា វេទនាទន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាទន្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញា-
 ណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខត្តោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

បញ្ចកនយោ ។

(១៦២) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្កំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ ទុក្ខា-
 បដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

កសិណដ្ឋាន ក្នុងកុសលធារូបារិយៈ

[១៦១] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា ឯកគុតារបស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វិវិធីន្ត្រិយ សត្តន្ធិយ
 សមាធិន្ត្រិយ បញ្ញាទ្រិយ ជីវិតន្ត្រិយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ
 ។ បេ ។ សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ឬថា ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

ចប់ បញ្ចក្ខន្ធ ។

[១៦២] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបកតា បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមដ្ឋាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

អភិធម្មប័ណ្ណ ធម្មសង្កណ៍

[១៦៣] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខា-
 បដិបទំ ទិដ្ឋាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៦៤] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខា-
 បដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោទោ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មចំណី ធម្មសង្គណ៍

[១៦៣] ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក

មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងរហ័ស ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

[១៦៤] ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន នូវ

មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ័យ

មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

កុសលេ រូបវិបស្សនា កសិណដ្ឋានំ

(១៦៥) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខា-
 បដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៦៦) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិតក្កវិចារាជំ
 រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ចិច្ចាភិញ្ញំ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

កសិណដ្ឋាន ក្នុងកុសលធាតុបិណ្ឌ

(១៦៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបកត បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៦៦) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបកត បានរម្ងាប់ វិតក្កៈ និង វិចារៈ ។ បេ ។
 ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 បឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់
 ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ តែមាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

[១៦៧] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បរិត្តំ
បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
ធម្មា កុសលា ។

[១៦៨] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បរិត្តំ
អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៦៩] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្ប-
មាណំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(១៦៧) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក ធម៌ជាកុសល ។

(១៦៨) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានប្រមាណតូច តែមាន អារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៦៩) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន តែមានអារម្មណ៍តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក ធម៌ជាកុសល ។

កុសល រូបវិញ្ញាណសម្ពុទ្ធ

[១៧០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបច្ឆាយា មន្តំ ភាវេតិ វិវិដ្ឋោ កា-
 មេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៧១] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបច្ឆាយា មន្តំ ភាវេតិ វិតក្កវិចារាជំ
 វ្រូបសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។ បរិត្តំ
 អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។ អប្បមាណំ
 បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។ អប្បមាណំ
 អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

កសិណដ្ឋាន ក្នុងកុសលជារូបារិយៈ

(១៧០) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន មាន
 អារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៧១) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបភព បានរម្ងាប់វិតក្កៈ និង វិចារៈ ។ បេ ។
 ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ
 មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ
 មានប្រមាណតូច តែមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 បឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន តែមានអារម្មណ៍តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 បឋវីកសិណ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

[១៧២] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី

សមយេ រូបបឋត្តិយា មន្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ

។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខា

បដិបទំ ទុក្ខាកំព្វំ បរិតំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ

តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ

ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋត្តិយា

មន្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ

ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាកំព្វំ បរិតំ

អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ

ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(១៧២) ពួកធម្មិជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកង្ខារភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច
កង្ខារសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កង្ខារសម័យនោះ ។ បេ ។ សេច-
ក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កង្ខារសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម្មិ
ជាកុសល ។ ពួកធម្មិជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន នូវមគ្គ
ដើម្បីទៅកើតកង្ខារភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ប្រមាណ
មិនបាន កង្ខារសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កង្ខារសម័យនោះ
។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កង្ខារសម័យនោះ
។ បេ ។ នេះពួកធម្មិជាកុសល ។ ពួកធម្មិជាកុសល តើដូចម្តេច ។

កុសលេ រូបវិបស្សនា កសិណដ្ឋានំ

យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ

កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ

វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា អប្បមាណំ បរិ-

ត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ

ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ

ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។

យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ

កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ

ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា អប្បមាណំ អប្បមាណា-

រម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ

ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ

ធម្មា កុសលា ។

កសិណធម្មាន ក្នុងកុសលជាប្រការ

បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាម

ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មាន

សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន

មានការម្ស្នាក់តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល

ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ

។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តី

ប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន

មានការម្ស្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៧៣) កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ បរិតំ បរិត្តារម្មណំ បឋ-
វីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។
កតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
បឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
ទិច្ចាភិញ្ញំ បរិតំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ
តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ កតមេ
ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា
មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ
អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(១៧៣) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដ៏ឆាប់ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច
ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដ៏ឆាប់ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ប្រមាណ
មិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ មានសេចក្តី
ប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងដ៏ឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
អារម្មណ៍តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

កុសលេ ប្បវចនេ កសិណដ្ឋានំ

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋត្តយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណា-
 រម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

(១៧២) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋត្តយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កា-
 មេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ
 សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ញំ បរិក្ខំ បរិត្តារម្មណំ បឋវី-
 កសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
 ឋត្តយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។

កសិណជ្ជាន ក្នុងកុសលធាតុបរិច្ចេក

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន
 មានការម្ស្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៧៤) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្ស្នាក់តូច
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

អរិយធម៌ព្រះ ធម្មសង្គណ៍

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទន្ធា-
 ភិក្ខុំ បរិតំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា
 កុសលា យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវតិ
 វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទន្ធាភិក្ខុំ អប្បមាណំ បរិត្តា-
 រម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវតិ វិវិច្ឆេ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទន្ធាភិក្ខុំ អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិន
 បាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន តែមានអារម្មណ៍
 តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ប្រមាណ
 មិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។

កុសលេ ប្រាសាទ កសិណដ្ឋាន

(១៧៥) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបតីយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខា-
បដិបទំ ចិប្បាភិញ្ញំ បរិតំ បរិត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ
តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបតីយា
មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិញ្ញំ បរិតំ
អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ
ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
យស្មី សមយេ រូបបតីយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ
កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ សុខាបដិបទំ ចិប្បាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិ-
ត្តារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។

កសិណធម្មាន ក្នុងកុសលជាត្រៃវិប

(១៧៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
ដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មាន
សេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ប្រមាណ
មិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តី
ប្រតិបត្តិវិធាន មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
អារម្មណ៍ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ វិវិច្ឆា
 កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហរតិ សុខាបដិបទំ ខំប្បាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ បវេកសីណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

[១៧៦] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ វិតក្កាវិចារានំ
 វ្យាសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេមំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហ-
 រតិ ធុត្តាបដិបទំ ធុត្តាភិញ្ញំ បវេតិ បវិត្តារម្មណំ
 បវេកសីណំ ។ បេ ។ ធុត្តាបដិបទំ ធុត្តាភិញ្ញំ
 បវេតិ អប្បមាណារម្មណំ បវេកសីណំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបកត បានស្ងាត់ថាកតាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវីភសិណ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិញ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
 អារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៧៦) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបកត បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ រួចហើយ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវី-
 ភសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត-
 យូរ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវី-
 ភសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត-
 យូរ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។

កុសល ប្បវចន កសិណដ្ឋានំ

ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធភកិញ្ចំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្ម-
 ណំ បឋវីភសិណំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធភកិ-
 ញ្ចំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីភសិណំ
 ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ចំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ
 បឋវីភសិណំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ចំ
 បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីភសិណំ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ចំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ
 បឋវីភសិណំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បា-
 ភិញ្ចំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីភសិណំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទទ្ធភកិញ្ចំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ
 បឋវីភសិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទទ្ធភកិញ្ចំ
 បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីភសិណំ ។ បេ ។

កសិណដ្ឋាន ក្នុងកុសលដ្ឋានចារបរ

ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
យឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះ
បឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត-
យូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះ
បឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់
មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ
មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណតូច
មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេច-
ក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
ការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិន
បាន ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តី
ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។
ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
យឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

សុខាបដិបទំ ទិញ្ចាភិញ្ញា អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ

បឋវីកសិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិញ្ចាភិញ្ញា អប្ប-

មាណំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។

សុខាបដិបទំ ទិញ្ចាភិញ្ញា បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ បឋវី-

កសិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិញ្ចាភិញ្ញា បរិត្តំ

អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ ។ បេ ។ សុខា-

បដិបទំ ទិញ្ចាភិញ្ញា អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ បឋវី-

កសិណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិញ្ចាភិញ្ញា អប្ប-

មាណំ អប្បមាណារម្មណំ បឋវីកសិណំ តស្មី

សមយេ ផស្ស្ឋោ ហោតិ ។ បេ ។ អភិក្ខេហោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

លោក្ខសព្វត្ថកំ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 បឋវីកសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវី-
 កសិណ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មាន
 ប្រមាណតូច មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណតូច
 មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន
 មានការម្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ ឈ្មោះបឋវីកសិណ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មាន
 ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

កុសលេ រូបវិបស្សនា អភិកាយតនាទិ

[១៧៧] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហំ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ជ វិហរតិ អាចោ.
 កកសិណំ ។ បេ ។ តេជោកកសិណំ ។ បេ ។ វា.
 យោកកសិណំ ។ បេ ។ ដីលកកសិណំ ។ បេ ។
 បីតកកសិណំ ។ បេ ។ លោហិតកកសិណំ ។ បេ ។
 ឌីនាតកកសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

អដ្ឋិកសិណំ សោឡុសត្ថកំ ។

[១៧៨] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ អដ្ឋតំ អរូប-
 សញ្ញា តហំធា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ អភិ-
 កុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។

អភិរាយគណៈ ក្នុងរូបារុក្ខសល

(១៧៧) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ថាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះអាបោកសិណ ។ បេ ។ ឈ្មោះតេជោក-
សិណ ។ បេ ។ ឈ្មោះវាយោកសិណ ។ បេ ។ ឈ្មោះនីលកសិណ
។ បេ ។ ឈ្មោះបីតកសិណ ។ បេ ។ ឈ្មោះលោហិតកសិណ ។ បេ ។
ឈ្មោះឧទាតកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនវាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ កសិណ ៨ មានវិវាទ ១៦ ។

(១៧៨) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាង
ក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់រូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ថាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្កំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ
 អរូបសញ្ញំ ពហិទ្ធា រូចានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិតក្កវិចារានំ រូបសមា
 ។ បេ ។ ធុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

បានដល់បឋមជ្ឈាន កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យ
 ។ ។ ។

នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ
 ។ ។ ។

។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងកង
 ។ ។ ។

ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង

នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានរម្ងាប់វិភក្តៈ

និងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។

ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន

កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ

ពួកធម៌ជាកុសល ។

កុសលេ រូបាវចេ អភិកាយតតាធិ

(១៧៧) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ អជ្ឈត្តំ អរូប-
 សញ្ញា ពហំនា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ អភិ-
 កុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ លាទំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិក្ខុញ្ញ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូបបបត្តិយា មត្តំ ភាវេតិ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញា ពហំ-
 នា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ អភិកុយ្យ ជា-
 ធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 លាទំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ចិប្បា-
 ភិក្ខុញ្ញ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិកាយពនៈ ក្នុងរូបារបុរស

(១៧៩) ពួកធម៌ជាកុលស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបកត មិនសំគាល់នូវរូបខាងកង ឃើញពួករូប
ខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិត
ថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កង
សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុលស ។ ពួកធម៌ជាកុលស តើ
ដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត កងរូបកត មិន
សំគាល់នូវរូបខាងកង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណ
តូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹង
ឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយហើយ ។ បេ ។ បាន
ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់
កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បតិយា មគ្គំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា ពហិន្ទា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធម៌
 បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទុក្ខភិញ្ញា តស្មី
 សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ ក-
 តមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បតិយា មគ្គំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា ពហិន្ទា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធម៌
 បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិច្ចា-
 ភិញ្ញា តស្មី សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួក

រូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយ

គិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ

។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានសេចក្តី

ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូប

ខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិត

ថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង

ឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

កុសលេ រូបាវចនេ អភិរាយតតាមំ

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូបបឋត្តយា មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋត្តំ អរូបសញ្ញា
 ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ
 ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិតត្តវិចារាធិ រូបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈាធិ ។ បេ ។ តតិយំ ឈាធិ ។ បេ ។
 តតុត្តំ ឈាធិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈាធិ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈាធិ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទិ
 ទទ្ធាភិញ្ញា ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទិ ឱប្បាភិញ្ញា
 ។ បេ ។ សុទ្ធាបដិបទិ ទទ្ធាភិញ្ញា ។ បេ ។ សុទ្ធា-
 បដិបទិ ឱប្បាភិញ្ញា តស្មី សមយេ ធម្មស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

ពួកអភិរាយគនៈ ក្នុងរូបារកុសល

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាង
 ក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិត
 ថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានរម្ងាប់វិភក្តៈនិងវិចារៈរួចហើយ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ្ងាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ្ងាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

អភិធម្មបដិពោ ធម្មសង្គណ៍

[១៨០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបតីយា មន្តំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរ-
បសញ្ញា ពហំន្ទា រូចានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ
អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បរិត្ត-
បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបតីយា មន្តំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរ-
បសញ្ញា ពហំន្ទា រូចានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ
អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្ប-
មាណំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបំណិ ធម្មសង្គណ៍

[១៨០] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួក
 រូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយ
 គិតថា អាត្មាអញនឹងជឿយឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញ
 នូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ
 ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងជឿយឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រមាណមិនបាន មាន
 អារម្មណ៍ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

កុសលេ ប្បវចនេ អភិកាយតតាមិ

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្កំ កាវេតិ អជ្ឈតំ
 អរូបសញ្ញំ ពហំនា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិតក្កវិចារាធិ
 រូបសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ ធុតុតំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ
 វិហារតិ បរិតំ បរិត្តារម្មណំ ។ បេ ។ អប្បមាណំ
 បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

ទេ អាធូណាមិ ។

(១៨១) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្កំ កាវេតិ អជ្ឈតំ អរូប-
 សញ្ញំ ពហំនា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេ-
 ហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហា-
 រតិ ធុត្តាបដិបទំ ធុត្តាភិញ្ញំ បរិតំ បរិត្តារម្មណំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

ពួកអភិកាយគនៈ ក្នុងរូបរាងរុសល

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញ
 នូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ
 ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ
 រួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន
 មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ។ បេ ។ ប្រមាណមិនបាន
 មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ ពួកអារម្មណ៍ ២ ។

(១៨១) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាង
 ក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ គ្របសង្កត់
 នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍
 ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។
 តតមេ ធម្មា តុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
 បត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធម៌
 បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាកិញ្ញំ
 អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ តតមេ ធម្មា តុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ
 អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
 អភិកុយ្យ ជាធម៌ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុ-
 ក្ខាបដិបទំ ទិប្បកិញ្ញំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួក
រូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយ
គិតថា អាត្មាអញនឹងជឿឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
សេចក្តីត្រាស់ជឿយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
កុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាង
ក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
អាត្មាអញនឹងជឿឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ជឿ
ឆាប់ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាកុសល ។

កុសលេ ព្រាហ្មណ៍ អភិកាយតតាមិ

កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
 បត្តិយា មគ្គំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា
 រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ
 បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញ
 អប្បមាណំ បរិត្តាម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ
 អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ តានិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខាបដិបទំ
 ទុក្ខាភិញ្ញំ បរិត្តំ បរិត្តាម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។

ពួកអភិរាយធនៈ ក្នុងរូបារិយកុសល

ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត
ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូប
មានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មា
អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់
ប្រមាណមិនបាន មានការម្ស្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើ
ដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់
នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្រប
សង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បាន
ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តី
ប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មាន
ការម្ស្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ
 អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុ-
 ខាបដិបទំ ទិដ្ឋាភិក្ខុំ អប្បមាណំ បរិត្តាមណំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា
 មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ
 បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សា-
 មីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិដ្ឋាភិក្ខុំ បរិត្ត
 បរិត្តាមណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង-
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ័យ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ដ៏តូច
 កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួក
 រូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយ
 គិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ័យ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច កងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយ-
 មាយ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

កុសលេ រូបវិបស្សនា អភិកាយពតន្តិ

កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធម៌
 បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈាធិ
 ឧបសម្ពុជ្ជំ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ឱច្ចកិញ្ចំ អប្ប-
 មាណំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា
 រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធម៌
 បស្សាមីតិ វិតក្កវិចារាធិ រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ
 ឈាធិ ។ បេ ។ តតិយំ ឈាធិ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ
 ឈាធិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈាធិ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈាធិ ឧបសម្ពុជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខា-
 ភិញ្ចំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខភិញ្ចំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ ។ បេ ។

ពួកអភិកាយគនៈ ក្នុងរូបារកុសល

ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត
 កងរូបកត មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូប
 មានប្រមាណតូច គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញ
 នឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់
 មានប្រមាណមិនបាន មានការម្ស្នាក់ដ៏តូច ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបកត មិន
 សំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិង
 វិចាររូចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់ចញ្ចមជ្ឈាន មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច
 មានការម្ស្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្ស្នាក់ដ៏តូច ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណិ

ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញំ អប្បមាណំ បរិ-
 ត្តារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ បរិត្តំ
 បរិត្តារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ
 អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

អន្តិកុត្តកំ ។

[១៨២] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ អដ្ឋតំ អរូប-
 សញ្ញំ តាហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ បរិត្តាធិ សុវណ្ណា-
 ទុព្វណ្ណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមិតិ
 វិវេច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ទុបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណ
តូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
សេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ។ បេ ។
មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណ
តូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មាន
សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ដ៏តូច
។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មាន
ប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ
មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ដ៏តូច ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិន
រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ វារៈ ៨ ។

(១៨២) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវ
ពួករូបខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច មានពណ៌ល្អ មានពណ៌
អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹង
ឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋ-
មជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បឋតិយា មក្កំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា
 រូចានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណឧត្តរណានិ តានិ
 អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិតក្កវិចារានិ រូបសមា
 ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

និទម្មិ អន្តិកុត្តរំ ។

[១៨៣] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សម-
 យេ រូបបឋតិយា មក្កំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា
 ពហិទ្ធា រូចានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ តានិ អភិ-
 កុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហា ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។

ពួកអភិរាយកងៈ ក្នុងរូបារបរុសល

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូប
 ខាងក្រៅ ជារូបមានប្រមាណតូច មានពណ៌ល្អ មានពណ៌អាក្រក់
 គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ
 បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។
 តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ទេវតជាឈានមានវារៈ ៤ ដែរ ។

[១៨៣] ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាង
 ក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អរិយធម៌បីពេ ធម្មសង្គណ៍

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ
 អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិក្កាវិចារាធិ
 រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តត្ថត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្កោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

[១៨២] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ
 អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិក្កាវិចារាធិ
 កោមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោទោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់ នូវរូប
 ទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានរម្ងាប់
 វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយ-
 ជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បាន
 ដល់បញ្ចមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(១៨២) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាង
 ក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់
 ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

កុសលេ រូបវិបស្សនា អភិកាយតតន្ត្រី

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុស-
 លា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ
 អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញំ ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្ប-
 មាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិច្ឆេវ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ
 អរូបសញ្ញំ ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិច្ឆេវ កាមេ-
 ហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។

ពួកអភិកាយពនៈ ក្នុងរូបារាជកុសល

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិន
 សំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិន
 បាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹង
 ឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ័យ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុស-
 លា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ
 ភាវេតិ អដ្ឋតំ អរូបសញ្ញា ពហិន្ទា រូបាធិ បស្សតិ
 អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ
 វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ណាដំ ឧប-
 សម្ពជ្ឈ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញា តស្មី
 សមយេ ធម្មេហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ
 ភាវេតិ អដ្ឋតំ អរូបសញ្ញា ពហិន្ទា រូបាធិ បស្សតិ
 អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ
 វិតក្កវិចារាធិ រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ណាដំ
 ។ បេ ។ តតិយំ ណាដំ ។ បេ ។ ធនុត្តំ ណាដំ
 ។ បេ ។ បឋមំ ណាដំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ណាដំ
 ឧបសម្ពជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

នេះពួកធម៌ ជាតុសល ។ ពួកធម៌ ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតកង្ខារភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញ
 នូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ
 ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតកង្ខារភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានរម្ងាប់វិភក្តៈ
 និងវិចាររួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន
 ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។

កុសលេ រូបវិបស្សនា អភិកាយតតាមិ

ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទ-
 ទ្ធាភិញ្ញា ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

បតស្សោ បដិបទា ។

[១៨៥] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូប-
 សញ្ញា ពហំទ្វា រូបានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ តានិ
 អភិកុយ្យ ជាធម៌ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេ-
 ហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពន្ធ វិហរតិ
 បរិវត្តំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។

ពួកអភិកាយគនៈ ក្នុងរូបារិយកុសល

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ។ បេ ។ មាន

សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មាន

សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ បទី២៣ ៤ ។

(១៨៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ

ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូប

ខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយ

គិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ

។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍

ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈត្ថំ
 អរូបសញ្ញំ តហិត្វា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្ប-
 មាណំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈត្ថំ
 អរូបសញ្ញំ តហិត្វា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិនិក្ករិចា-
 រាធិ រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញ
 នូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ
 ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍
 ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូប
 ខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានរម្ងាប់វិភក្តៈនិងវិចាររួចហើយ ។ បេ ។
 ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។

កុសលេ រូបាវចេ អភិកាយតនា

បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ បរិតំ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។ អប្បមាណំ
 អប្បមាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

ទេ អារម្មណនំ ។

(១៨៦) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូប-
 សញ្ញំ ពហំទ្វា រូបានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ តានិ
 អភិកុយ្យ ជាតាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខា-
 បដិបទំ ធម្មាភិញ្ញំ បរិតំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កត-
 មេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបប-
 ឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា
 រូបានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ តានិ អភិកុយ្យ
 ជាតាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។

ពួកអភិកាយតនៈ ក្នុងរូបាវចរកុសល

បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានប្រមាណតូច មាន
 អារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍
 ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ ពួកអារម្មណ៍ ២ ។

(១៨៦) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនមគ្គ ដើម្បី
 ទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាង
 ក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា
 អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា
 កុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនមគ្គ ដើម្បី
 ទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ
 ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទុក្ខកំតំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា
 កុសលា យស្មី សមយេ វុប្បបបតិយា មន្តិ ភាវេតិ
 អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញំ ពហំនា វុចានំ បស្សតិ អប្ប-
 មាណានំ តានំ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ឧប្បកំតំ បរិតំ អប្បមាណារម្មណំ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មចិដិក ធម្មសង្គណ៍

បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
យឺតយ៉ាវ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយ-
មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។
ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅ
កើតកង្កែបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ
ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មា
អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
ឆាប់ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ
ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយ-
មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

កុសលេ ប្រាជ្ញា អភិកាយតតាម

កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបត្តិយា
 មក្ខំ ភាវេតិ អន្ល័តិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ
 អប្បមាណានិ តានិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមិតិ
 វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ វិប្បាគិត្តំ អប្បមាណំ អប្ប-
 មាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ អន្ល័តិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា
 រូបានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ តានិ អភិកុយ្យ
 ជាធាមិ បស្សាមិតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ សុខាបដិបទំ
 ទុក្ខាគិត្តំ បរិតិ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។

ពួកអភិរាយគនៈ ក្នុងរូបារកុសល

ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅ
 ទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ
 ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាកុសល ។

ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បី
 ទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាង
 ក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិត
 ថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ្ងាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ
 អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ
 តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ឈ វិហារតិ សុ-
 ខាបដិបទំ ធម្មាភិក្ខុញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ
 ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញំ ពហំទ្វា រូបាធិ បស្សតិ
 អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ
 វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ឈ
 វិហារតិ សុខាបដិបទំ ឧប្បាភិក្ខុញ្ញំ បរិក្ខំ អប្បមាណា-
 រម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំង
 នោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាយ
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ប្រ-
 មាណមិនបាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនវាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញ
 នូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ
 ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាយទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណតូច មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិន
 បាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

កុសលេ រូបវិចារ អភិកាយតនាមិ

អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ

រូបបឋតិយា មន្តិ ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា

ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិ-

កុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។

បឋមំ លាធិ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ សុខាបដិបទិ

ទិប្បាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ តស្មី

សមយេ ជស្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កេចោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ

ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា

មន្តិ ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបាធិ

បស្សតិ អប្បមាណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាធា-

មិ បស្សមីតិ វិតក្កវិចារាធិ រូបសមា ។ បេ ។

ពួកអភិរាយធនៈ ក្នុងរូបារិយកុសល

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅ

កើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជា

ប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មា

អញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង

ឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុងសម័យ

ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយ

មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត

ក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូប

ប្រមាណមិនបាន គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញ

នឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ

ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតំ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធកិញ្ញំ

បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ

ទន្ធកិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។

ទុក្ខាបដិបទំ ឱច្ឆាភិញ្ញំ បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ

។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ឱច្ឆាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្ប-

មាណារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទន្ធកិញ្ញំ

បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ

ទន្ធកិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណំ ។ បេ ។

សុខាបដិបទំ ឱច្ឆាភិញ្ញំ បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ

។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ឱច្ឆាភិញ្ញំ អប្បមាណំ អប្ប-

មាណារម្មណំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ្ឌិ

ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណ
 មិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណ
 តូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់
 ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានប្រមាណតូច មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ មានប្រមាណតូច មាន
 ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ប្រមាណមិនបាន មានការម្នាក់ប្រមាណមិន
 បាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

កុសលេ រូបវិចារ អភិកាយតតាម

អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

អបិ^(១) អន្តិកុត្តកំ ។

[១៨៧] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូប-
សញ្ញា ពហិទ្ធា រូចានំ បស្សតិ អប្បមាណានំ
សុវណ្ណាទុព្វណ្ណានំ តានំ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សា-
មិតំ វិវិក្កេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្កេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា
ពហិទ្ធា រូចានំ បស្សតិ អប្បមាណានំ សុវណ្ណាទុព្វ-
ណ្ណានំ តានំ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សាមិតំ វិតក្ក-
វិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។

ពួកអភិរាយគនៈ ក្នុងរូបវិញ្ញាណសុខ

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
ពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ វារៈ ៨ ទី១១២ ។

[១៨៧] ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវពួក
រូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន មានពណ៌ល្អ មានពណ៌អាក្រក់
គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ
បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវ
ពួករូបខាងក្រៅ ជារូបប្រមាណមិនបាន មានពណ៌ល្អ មានពណ៌
អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាអញនឹង
ដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។
ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័
 វិហារតិ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ
 អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា

និទម្បំ អន្តរត្ថំ ។

(១៨៨) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូប
 សញ្ញា ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ វិលានិ វិលាណានិ
 វិលានិទស្សនានិ វិលានិភាសានិ តានិ អភិកុយ្យ
 ជាតាមិ បស្សមីតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ជ្ជ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា
 កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ
 ភាវេតិ អជ្ឈតិ អរូបសញ្ញា ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ
 វិលានិ វិលាណានិ វិលានិទស្សនានិ វិលានិភាសានិ
 ។ បេ ។ លោហិតកានិ លោហិតកវណ្ណានិ លោ-
 ហិតកនិទស្សនានិ លោហិតកនិភាសានិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ទេវកំណាវៈ ៨ ដែរ ។

(១៨៨) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវ
 ពួករូបខាងក្រៅ ជារូបខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលប្រាប់ថា
 ខៀវ មានពន្លឺខៀវ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មា
 អញ នឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាង
 ក្នុង ឃើញនូវពួករូបខាងក្រៅ ជារូបលឿង មានពណ៌លឿង ជាទី
 ចង្អុលប្រាប់ថាលឿង មានពន្លឺលឿង ។ បេ ។ ជារូបក្រហម មាន
 ពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលប្រាប់ថាក្រហម មានពន្លឺក្រហម ។ បេ ។

កុសលេ រូបវិបស្សនា ព្រហ្មវិហារដ្ឋានំ

ឡំនាតានិ ឡំនាតវណ្ណានិ ឡំនាតនិទស្សនានិ ឡំនា-
តនិកាសានិ តានិ អភិក្កយ្យ ជាធាមិ បស្សាមីតិ
វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបស-
ម្ព័ជ្ជ វិហារតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
កុសលា ។ បេ ។

ឥមានិបិ អភិរាយតតានិ សោឡសត្តក្កានិ ។

(១៨៩) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ រូបំ រូបានិ
បស្សតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
ឧបសម្ព័ជ្ជ វិហារតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ រូបបឋតិយា មត្តំ ភាវេតិ អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា
តហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។

ប្រាសាទដ្ឋាន ក្នុងរូបរាងកាយ

ជារូបស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលប្រាប់ថាស មានពន្លឺស គ្របសង្កត់
 នូវរូបទាំងនោះ ហើយគិតថា អាត្មាញនឹងដឹងឃើញ ដូច្នេះ បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។ បេ ។

នេះជាអភិកាយព័ន្ធៈ មាន១៦ ។

(១៨៧) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបភព បាននូវរូបដ្ឋាន ឃើញនូវពួករូប
 បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមដ្ឋាន ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងរូបភព មិនសំគាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញ
 នូវពួករូបខាងក្រៅ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយហើយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ សុគតិ
 វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបស-
 ម្បជ្ជំ វិហារតិ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ បេ ។

ធិមាធិបិ គីណិ វិមោក្ខនិ សោឡសត្វត្តកានិ ។

[១៧០] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ មេត្តា-
 សហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋ-
 តិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិតក្កវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។
 ធុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ មេត្តាស-
 ហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ្ឌ

បានដល់បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព មានចិត្តត្រាប់ចុះកាន់
 អារម្មណ៍ល្អ (១) បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

នេះវិមោក្ខ ៣ មានវិរា: ១៦ ។

(១៧០) ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានរម្ងាប់
 វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ប្រកបដោយ
 មេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

១ សំដៅយកឈាន ដែលកើតអំពីវិស្សាកសំណាទាំង ៤ មាននិលកសំណាជាដើម ។

កុសលេ រូបវិចារ ព្រហ្មវិហារផ្សំ

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូប-
 បបត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ ប័តិយា ច វិវាតា ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ មេត្តាសហគតំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា
 មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ មេត្តាសហគតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបបត្តិយា
 មក្ខំ ភាវេតិ អវិក្ខតក្កំ វិហារមត្តំ សមាធិជំ ប័តិ-
 សុខំ ឧតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ មេត្តា-
 សហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

ព្រហ្មវិហារជ្ជាន ក្នុងរូបារាមសុល

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ ជាភុសល ។ ពួកធម៌ ជាភុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព ប្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។
 បានដល់តតិយជ្ជាន ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាភុសល ។ ពួកធម៌
 ជាភុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុង
 រូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាភុសល ។ ពួកធម៌ជាភុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានដល់ទុតិយជ្ជាន គ្មានវិតក្កៈ មាន
 ត្រឹមតែវិចារៈ មានបីតិនិស្ស័យ កើតពីសមាធិ ជាឈានប្រកបដោយ
 មេត្តា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គហិ

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ វុច្ច-
 បបត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិនិក្ខវិចារាជំ វុច្ចសមា
 ។ បេ ។ តតិយំ ឈាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តា-
 សហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ វុច្ច-
 បបត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ បតិយា ច វិវតា ។ បេ ។
 ចតុតំ ឈាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ មេត្តាសហគតំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ វុច្ច-
 បបត្តិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ កុរុណាស-
 ហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គហិ

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត កងរូបភព បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ
 ។ បេ ។ បានដល់តតិយជ្ឈាន ប្រកបដោយមេត្តា កងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ
 ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាកុសល ។
 ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត
 កងរូបភព ប្រាសចាកបីតិផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកប
 ដោយមេត្តា កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ ជាកុសល ។ ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត កងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយករុណា
 កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។

កុសលេ រូបវិចារ ព្រហ្មវិហារដ្ឋានំ

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុស-
 លា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវតិ វិតក្កវិចារាណំ
 រូបសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ ធលតុត្ថំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ កុរុណាសហគតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា
 មក្ខំ ភាវតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ មុទិតាសហគតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ រូបបឋតិយា
 មក្ខំ ភាវតិ វិតក្កវិចារាណំ រូបសមា ។ បេ ។ ធុតិ-
 យំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

ព្រហ្មវិហារជ្ជាន ក្នុងរូបរាងកុសល

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបភព បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន
 ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ជាន ប្រកបដោយករុណា ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួក
 ធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុង
 រូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 ប្រកបដោយមុទិតា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ
 រួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហា-
 រតិ មុទិតាសហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ សុខស្សំ ច
 បហាណា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហា-
 រតិ ឧបេក្ខាសហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

ចញ្ចវិ ព្រហ្មវិហារឆ្លាតានិ សោឡសព្ភត្តានិ ។

[១៧១] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ ឧទ្ទ-
 មាតកកសញ្ញាសហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 រូបបឋតិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកបដោយមុទិតា ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើត ក្នុងរូបកត បានលះសុខផង ។ បេ ។ បានដល់
 ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកបដោយឧបេក្ខា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ ព្រហ្មវិហារជ្ឈានទាំង ៤ មានរាង ១៦ ។

(១៩១) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបកត បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់នូវអសុកហើមបោរោង ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបកត បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

កុសលា ធម្មា ពេក្ខមិត្តា ហិរិវិរោក

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ វិដិលកសញ្ញា-
 សហគតំ ។ បេ ។ វិបុលកសញ្ញាសហគតំ ។ បេ ។
 វិច្ឆិកសញ្ញាសហគតំ ។ បេ ។ វិក្ខាយិតកសញ្ញា-
 សហគតំ ។ បេ ។ វិក្ខិតកសញ្ញាសហគតំ ។ បេ ។
 ហតវិក្ខិតកសញ្ញាសហគតំ ។ បេ ។ លោហិតក-
 សញ្ញាសហគតំ ។ បេ ។ បុណ្យវិកសញ្ញាសហគតំ^(១)
 ។ បេ ។ អដ្ឋកសញ្ញាសហគតំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិគ្គោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

អស្សរដ្ឋិនំ លោក្ខសត្តភកំ ។

រូបវិបកុសលំ ។

[១៧២] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបបតិយា មកំ កាវេតិ សព្វសោ រូប-
 សញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញានំ អត្ថដ្ឋមា
 នានត្ថសញ្ញានំ អមនសិកាវា អាកាសាន្តាយត-
 នសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ឧបេក្ខាសហគតំ

ពួកកុសលធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ផ្សេងដោយឋានៈជាដើម

បានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់នូវអស្ចារ្យ មានពណ៌
 ខៀវ ។ បេ ។ ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់ នូវអស្ចារ្យមានខ្លះហូរចេញ
 ។ បេ ។ ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់ នូវអស្ចារ្យជាចំពាក់កណ្តាលខ្លួន
 ។ បេ ។ ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់នូវអស្ចារ្យដែលសត្វកកេរស៊ី ។ បេ ។
 ប្រកបដោយសេចក្តីសំគាល់ នូវអស្ចារ្យដែលរាត់រាយ ។ បេ ។ ប្រកប
 ដោយសេចក្តីសំគាល់នូវអស្ចារ្យដែលគេកាប់ចិត្ត ។ បេ ។ ប្រកបដោយ
 សេចក្តីសំគាល់ នូវអស្ចារ្យដែលប្រឡាក់ឈាម ។ បេ ។ ប្រកបដោយ
 សេចក្តីសំគាល់នូវអស្ចារ្យដែលមានផង្កិលចោះ ។ បេ ។ ប្រកបដោយសេចក្តី
 សំគាល់នូវអស្ចារ្យដែលសល់តែរាងឆ្អឹង ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

ចប់ អនុក្កដាន មានវិរៈ ១៦ ។

ចប់ រូបវិចារកុសល ។

(១៧២) ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងបង់ នូវពួករូបសញ្ញា
 ព្រោះវិនាសបដិយសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវពួកនាមរូបសញ្ញា
 ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់ចតុ-
 ត្ថជ្ឈាន ប្រកបដោយអាកាសានញ្ញាយតនសញ្ញា ដ៏ប្រកបដោយទេវតា

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ អរ-
 ហ្មបបត្តិយា មក្កំ ភាវេតិ សព្វសោ អាគាសាន-
 ញាយតនំ សមតិក្កម វិញ្ញាណញាយតនសញ្ញាស-
 ហគតំ សុខស្ស ច បហាណ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ ឧបេក្ខាសហគតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ អរហ្មបបត្តិយា
 មក្កំ ភាវេតិ សព្វសោ វិញ្ញាណញាយតនំ សមតិ-
 ក្កម អាគិញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច
 បហាណ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហរតិ ឧបេក្ខាសហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

កង្គសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន កង្គសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តី
 មិនរាយមាយ កំភើតមាន កង្គសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើត កង្គអរូបភព ព្រោះកន្លងបង្ខំនូវអាកាសានញ្ជាយតនៈ
 ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថ-
 ជ្ជាន ប្រកបដោយវិញ្ញាណញ្ជាយតនសញ្ញា ដ៏ប្រកបដោយទេវតា
 កង្គសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន កង្គសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន កង្គសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតកង្គអរូបភព ព្រោះកន្លងបង្ខំនូវវិញ្ញាណញ្ជាយ-
 តនៈ ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បាន
 ដល់ចតុត្ថជ្ជាន ប្រកបដោយអាកាសញ្ជាយតនសញ្ញា ដ៏ប្រកបដោយ
 ទេវតា កង្គសម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន កង្គសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កំភើតមាន កង្គសម័យនោះ ។ បេ ។

កុសលា ធម្មា ភេត្តមិកា ហិរាទិរោច

ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ អរហ្មបបត្តិយា មត្តំ កាហេតិ សព្វ-
 សោ អាតិញ្ចាណាយតនំ សមតិកម្មំ នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនំសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាណា
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

ចត្តារិ អរូបន្ត្រាធិ សោឡសត្តក្កនិ ។

អរូបវចរកុសលំ ។

[១៧៣] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
 សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ ហីនំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ធន្ទាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វីរិយសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ធន្ទាធិបតេយ្យំ
 ហីនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។

ពួកកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងក្រម ៣ ផ្សេងដោយហ៊ុនជាដើម

នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 មុខគ្នា ដើម្បីទៅកើតកងអរូបភព ព្រោះកន្លងបង់នូវអាភិញ្ញាណយតនៈ
 ព្រោះលះបង់សុខផង ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុត្ថ-
 ជ្ឈាន ប្រកបដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ដ៏ប្រកបដោយ
 ទេវតា កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនវាយមាយ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។

ចប់ អរូបជ្ឈាន ៤ មានវិវា: ១៦ ។

ចប់ អរូបាវចរកុសល ។

(១៩៣) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាតាមាវចរ-
 កុសល កើតឡើង ជាចិត្តច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញ្ញាណ
 ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។
 មានឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិវិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្ត
 ជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមុស្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានឆន្ទៈ ជាអធិប-
 តី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុក្ខម ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

រីយាធិបតេយ្យំ ហ្នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហ្នំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ រីមិសាធិបតេយ្យំ
 ហ្នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អភិក្កោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ កាមាវចរំ
 កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោមនស្សសហគតំ
 ញាណសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន ។ បេ ។ សោមនស្ស-
 សហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ ។ បេ ។ សោមនស្សស-
 ហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាស-
 ហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហ-
 គតំ ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារេន ហ្នំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏
 ទត្តម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទត្តម ។ បេ ។ មានវិមុត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប
 ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទត្តម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌
 ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាតាមាវចរកុសលកើតឡើង ជាចិត្ត
 ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ
 ។ បេ ។ ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញ្ញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។
 ច្រឡំដោយទេវតា ប្រកបដោយញ្ញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយ
 ទេវតា ប្រកបដោយញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយទេវតា ប្រាសចាកញ្ញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយទេវតា
 ប្រាសចាកញ្ញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។

កុសលា ធម្មា ពេក្ខមកា ហ័តាវិពោ

មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ នន្ទាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ នន្ទាធិបតេយ្យំ ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ
 ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ហ័នំ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។
 ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 បណ្ឌិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

កាមាវចារកុសលំ ។

(១៧៤) តតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ រូបបតតិយា មក្កំ ភាវតិ វិវិច្ឆេ កាមេ-
 ហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 បឋវីកស្ថានំ ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ នន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិរិយាធិប-
 តេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិមំសា-
 ធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ នន្ទាធិបតេយ្យំ ហ័នំ ។ បេ ។

ពួកកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ផ្សេងដោយហ៊ុនជាដើម

ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានឆន្ទៈ
 ជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម
 ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។
 ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ កាមាវចរកុសល ។

(១៩៤) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវិកសិណ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជា
 កណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិម-
 សាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។

អភិធម្មបដិកេ ធម្មសង្គណំ

មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ៌តំ ។ បេ ។ វិរិយាធិ-
 បតេយ្យំ ហីនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ៌-
 តំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហីនំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ៌តំ ។ បេ ។ វិមិសាធិបតេយ្យំ
 ហីនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ៌តំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ វុប្បបតិយា
 មក្កំ កាវេតិ វិតក្កវិចារាធិ វុបសមា ។ បេ ។
 ឧតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បឋវីកសីណំ
 ហីនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ៌តំ ។ បេ ។
 ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិមិសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ធម្មាធិបតេយ្យំ ហីនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោក
 ទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានចិត្តជា
 អធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។
 មានវិម័សាជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។
 ដ៏ទុត្តម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ឈ្មោះបឋវី-
 កសិណ ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម
 ។ បេ ។ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានចិត្ត ជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិម័សា ជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានឆន្ទៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។

កុសលា ធម្មា តេជូមិកា ហ៊ីតាវិភេទ

បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ហ្មំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ហ្មំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។
 វិមិសាធិបតេយ្យំ ហ្មំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 បណ្ឌិតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

រូបវិបកុសលំ ។

[១៧៥] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 អរូបបតតិយា មត្តំ ភាវេតិ សព្វសោ រូបសញ្ញា
 សមតិក្កមា បដិយសញ្ញា អត្តជ្ជមា ធានត្តសញ្ញា-
 ធិ អមនសិកាវា អាភាសានញ្ញាយតនសញ្ញាស-
 ហគតិ សុខស្ស ច បហាធា ។ បេ ។ ចតុត្ត-
 រណំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ហ្មំ ។ បេ ។ មជ្ឈិ-
 មំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ធន្ទាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិមិសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ធន្ទាធិបតេយ្យំ
 ហ្មំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។
 វិរិយាធិបតេយ្យំ ហ្មំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។

ពួកកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ផ្សេងដោយហ៊ុនជាដើម

ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។
 ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានវិមសាជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជា
 កណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ រូបវិចារកុសល ។

(១៩៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងបង់នូវពួករូបសញ្ញា ព្រោះវិនាស
 បដិយសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវពួកនានត្ថសញ្ញា ព្រោះលះបង់សុខ
 ផង ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកបដោយ
 អាកាសានញ្ញាយតនសញ្ញា ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។
 ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី
 ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមសាជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានឆន្ទៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម
 ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហំនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ
 ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វីរិសាធិបតេយ្យំ ហំនំ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ អរូបបត្តិយា មក្កំ ករវេតិ សព្វសោ
 អាភាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្មំ វិញ្ញាណញ្ចាយត-
 នសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាជា ។ បេ ។
 ចតុតំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ហំនំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វីរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វីរិសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ហំនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានវិមសាជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។
 ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 កងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កងសម័យ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតកងអរូបភព កន្លងបង្ខំនូវ
 អាកាសានញ្ចាយតនៈ ព្រោះលះបង្ខំនូវសុខផង ដោយអាការទាំងពួង
 ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកបដោយវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា
 ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មាន
 ឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្ត
 ជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមសាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានឆន្ទៈជា
 អធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។

កុសលា ធម្មា ភេត្តមិកា ហ័តទិកោ

វិរិយាធិបតេយ្យំ ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហ័នំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វិមិសាធិបតេយ្យំ
 ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ អរូបបត្តិយា
 មក្ខំ ភាវេតិ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិ-
 កម្ម អាគតញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច
 បហាណា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ
 ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។
 ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិមិសាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ធម្មាធិបតេយ្យំ ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។
 បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ហ័នំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ្ឌិតំ ។ បេ ។
 វិមិសាធិបតេយ្យំ ហ័នំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។

ពួកកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅពួកភូមិ ៣ ផ្សេងដោយឋានៈជាដើម

មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។
 ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជា
 កណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានវីរិយៈជាអធិបតី ដ៏
 ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាកុសល ។
 ពួកធម៌ ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅ
 កើត ក្នុងអរូបកតា ព្រោះកន្លងបង្គំនូវវិញ្ញាណញាយតនៈ ព្រោះលះបង់
 សុខផង ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកប
 ដោយអាការញាយតនសញ្ញា ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិរិ-
 យៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវីរិយៈជា
 អធិបតី ។ បេ ។ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល
 ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។
 ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោក
 ទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មាន
 វីរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហំ

បណ៌តំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុស-
 លា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សម-
 យេ អរូបបតិយា មត្តំ ភាវិតំ សព្វសោ អាតិ-
 ញាញាយតនំ សមតិក្កម្ម ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយត-
 នសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាណា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតំ ហីនំ ។ បេ ។
 មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ៌តំ ។ បេ ។ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វីរិយាធិបតេយ្យំ ធម្មាធិបតេយ្យំ ហីនំ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ៌តំ ។ បេ ។ វិរិយា-
 ធិបតេយ្យំ ហីនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ៌តំ
 ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ ហីនំ ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ
 ។ បេ ។ បណ៌តំ ។ បេ ។ វីរិយាធិបតេយ្យំ ហីនំ
 ។ បេ ។ មជ្ឈិមំ ។ បេ ។ បណ៌តំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ដ៏ទុត្តម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច បុគ្គលចម្រើននូវ

មគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងបង្គំនូវអាកិញ្ចព្វាយតនៈ

ព្រោះលះបង្គំនូវសុខផង ដោយអាការទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់

ចក្ខុវិស័យ ប្រកបដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ដ៏ថោកទាប

។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានឆន្ទៈជា

អធិបតី ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី

។ បេ ។ មានវិមលាជាអធិបតី ។ បេ ។ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ដ៏ថោក

ទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មាន

វិរិយៈជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏-

ទុត្តម ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។ ជាកណ្តាល

។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ។ បេ ។ មានវិមលាជាអធិបតី ដ៏ថោកទាប ។ បេ ។

ជាកណ្តាល ។ បេ ។ ដ៏ទុត្តម ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ អរូបភពកុសល ។

កុសលេ លោកុត្តរេ បទភជីយំ

[១៩៦] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
អបចយតាមំ និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បឋមាយ
ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេ-
ហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិតារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ
បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធាភិញ្ញំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ
ហោតិ ចិត្តស្សេកកុតា ហោតិ សុទ្ធិន្ទ្រិយំ ហោតិ
វិយ្ទ្រិយំ ហោតិ សត្តន្ទ្រិយំ ហោតិ សមាធិន្ទ្រិយំ
ហោតិ បញ្ញាទ្រិយំ ហោតិ មន្ទ្រិយំ ហោតិ សោម-
នស្ស្ទ្រិយំ ហោតិ ជីវិតន្ទ្រិយំ ហោតិ អនញ្ញាតញ្ញ-
ស្ស្ទ្រិយំ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាសង្ក-
ប្បោ ហោតិ សម្មាវាចា ហោតិ សម្មាគម្មន្តោ ហោតិ
សម្មាអាជីវោ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ សម្មា-
សតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ សន្ធាតលំ ហោតិ

លោកុត្តរកុសល បទភាជនីយ

(១៩៦) ពួកធម៌ជាតុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ជាឈានដល់នូវការមិនសន្សំ
 ក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាដំបូង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ បានដល់
 បឋមជ្ជាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខ
 ដ៏កើតអំពីទីស្ងាត់នោះ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់
 ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខ ឯក-
 គ្គតារបស់ចិត្ត សង្ខន្ធិយ វីរិយន្ធិយ សតិន្ធិយ សមាធិន្ធិយ
 ចញ្ញន្ធិយ មនិន្ធិយ សោមនស្សន្ធិយ ជីវិតន្ធិយ អនពាគញ្ញ-
 ស្សាមីតិន្ធិយ^(១) សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាចា សម្មាកម្មនៈ
 សម្មាភាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាពលៈ

១ ឥន្ទ្រិយ ដែលកើតឡើងដោយបុព្វភាគ ដល់បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដោយគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដឹងច្បាស់នូវវត្ថុសប្បច្ចុប្បន្ន ជាផ្លូវព្រះនិព្វាន ដែលសត្វមិនបានដឹងក្នុងសំសារវដ្ត មាន
 ទីបំផុតខាងដើមមិនប្រាកដ (អដ្ឋិសាលីនី) ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

វិរិយពលំ ហោតិ សតិពលំ ហោតិ សមាធិពលំ
 ហោតិ បញ្ញាពលំ ហោតិ ហិរិពលំ ហោតិ ឪត្ត-
 ប្បពលំ ហោតិ អលោកោ ហោតិ អនោសោ
 ហោតិ អមោហោ ហោតិ អនកិដ្ឋោ ហោតិ
 អព្យាចានោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ហិរិ ហោតិ
 ឪត្តប្បំ ហោតិ កាយប្បស្សន្ធិ ហោតិ ចិត្តប្បស្សន្ធិ
 ហោតិ កាយលហុតា ហោតិ ចិត្តលហុតា ហោតិ
 កាយមុទុតា ហោតិ ចិត្តមុទុតា ហោតិ កាយ-
 កម្មញ្ញតា ហោតិ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ កាយ-
 ចាក្ខញ្ញតា ហោតិ ចិត្តចាក្ខញ្ញតា ហោតិ កាយុ-
 ដុកតា ហោតិ ចិត្តដុកតា ហោតិ សតិ ហោតិ
 សម្បជញ្ញំ ហោតិ សមថោ ហោតិ វិបស្សនា
 ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខោហោ ហោតិ យេ
 វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុ-
 ប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(១៩៧) កតមោ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។

យោ តស្មី សមយេ ដស្សោ ធុសនា សម្មសនា
 សម្មសត្តំ អយំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

វិរិយពលៈ សត្តិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ ឥន្ទ-
 ប្បពលៈ អលោភៈ អទោសៈ អមោហៈ អនកិដ្ឋក្ស អព្យាបាទ
 សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឥន្ទប្បៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេចក្តី
 ស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត
 កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្អាតកាយ សេចក្តី
 ស្អាតចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្បជញ្ញៈ សមថៈ
 វិបស្សនា សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតឡើង ក្នុង
 សម័យនោះ ឬថា ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ដោយ
 អាស្រ័យហេតុ រមែងកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពួកធម៌ជា
 កុសល ។

(១៩៧) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កើតដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[១៩៨] កតមា ភស្មំ សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ ភស្មំ សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណាតុស្មស្សជំ
 ចេតសិកំ សាតំ ចេតសិកំ សុខំ ចេតាស្មស្សជំ
 សាតំ សុខំ វេទយិតំ ចេតាស្មស្សជំ សាតា
 សុខា វេទនា អយំ ភស្មំ សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[១៩៩] កតមា ភស្មំ សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។
 យា ភស្មំ សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណាតុស្មស្សជំ
 សញ្ញា សញ្ញននា សញ្ញនិតតំ អយំ ភស្មំ សមយេ
 សញ្ញា ហោតិ ។

[២០០] កតមា ភស្មំ សមយេ ចេតនា ហោតិ ។
 យា ភស្មំ សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណាតុស្មស្សជំ
 ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយិតតំ^(១) អយំ ភស្មំ
 សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល បទរាជនិយ

[១៩៨] វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីស្ទុះប្រព្រឹត្ត ទៅក្នុងចិត្ត
ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់សេចក្តីធ្លាញ់
ពិសានិងសេចក្តីស្ទុះនោះ ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាស្ទុះ កើត
អំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនាដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាស្ទុះ កើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត
ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[១៩៩] សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ណា កើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់កុសលសញ្ញានោះ នេះសញ្ញា កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។

[២០០] ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
ចេតនា សេចក្តីរិះគិត ការតាក់តែង ណា កើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់កុសលចេតនានោះ នេះចេតនា កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

(២០១) កតមី តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហធិយំ
 បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រ័យំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឥទំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

(២០២) កតមោ តស្មី សមយេ វិតក្កោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តក្កោ វិតក្កោ
 សង្កប្បោ អប្បនា ឲ្យប្បនា ចេតសោ អភិជីវេបនា
 សម្មាសង្កប្បោ មគ្គដំ មគ្គបរិយាបន្នំ អយំ តស្មី
 សមយេ វិតក្កោ ហោតិ ។

(២០៣) កតមោ តស្មី សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
 អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា អនុ-
 បេត្តនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

អវិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២០១) ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងៗ
គឺក្នុងចិត្តហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌មានផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០២) វិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការរំពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកចិត្ត
ឡើង គឺសម្មាសង្កប្បជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៣) វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រួតត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការ
ជ្រិន្តវចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៤) កតមា តស្មី សមយេ បិតិ ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ បិតិ ចាមោជ្ជំ អាមោទនា
 បមោទនា ហាសោ បហាសោ វិត្តំ ឡិទក្សំ អត្តមនតា
 ចិត្តស្ស បិតិសម្ពោជ្ឈន្តោ អយំ តស្មី សមយេ បិតិ
 ហោតិ ។

(២០៥) កតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ
 សុខំ ចេតោសម្មស្សជំ សាតិ សុខំ វេទយនំ ចេ-
 តោសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា វេទំ តស្មី
 សមយេ សុខំ ហោតិ ។

(២០៦) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិតិ
 សណ្ឌិតំ អវដ្ឋិតំ អវិសាហារោ អវិត្តោចា អវិសា-
 ហាជមាទសតា សមថោ សមាធិច្រ្ទយំ សមាធិពាលំ
 សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គន្តំ មគ្គបរិ-
 យាបន្តំ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា
 ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល បទភាជនីយ

(២០៤) បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីឆ្លើយចំណុះ សេចក្តីរករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួល
 សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការប៉ាន់ទូរំអំណរ ការ
 អណ្តែតអណ្តូង សេចក្តីត្រេកអររបស់ចិត្ត គឺបីតិសម្ពោជ្ឈន្តៈ ណា កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះបីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៥) សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
 ទទួលការម្នាក់ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទ-
 នាដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៦) ឯកគុតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច-
 ម្តេច ។ ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងមាំ ការមិនឃ្លេង-
 ឃ្លេង ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លេង ការស្ងប់រម្ងាប់
 គឺសមាធិទ្រុយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តៈ
 ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ឯកគុតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបដិពេ ធម្មសង្កណ៍

(២០៧) កតតម៌ តស្មី សមយេ សទ្ធិន្ទ្រយំ
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សទ្ធា សទ្ធិហនា
ឌុកប្បនា អភិប្បសានោ សទ្ធា សទ្ធិន្ទ្រយំ សទ្ធា-
ពលំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ សទ្ធិន្ទ្រយំ ហោតិ ។

(២០៨) កតតម៌ តស្មី សមយេ វីរិយន្ទ្រយំ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វីរិ-
យារម្ភោ ធិត្តមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
ឧស្សាហោ ឧស្សោឡិ ថាមោ ធិតិ អសិដិលបរក្ក-
មតា អធិក្ខត្តចន្ទតា អធិក្ខត្តជុរតា ជុរសម្បត្តាហោ
វីរិយំ វីរិយន្ទ្រយំ វីរិយពលំ សម្មាវាយាមោ វីរិយ-
សម្ភោជ្ឈន្តោ មគ្គដ៏ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ ឥទ្ធិ តស្មី
សមយេ វីរិយន្ទ្រយំ ហោតិ ។

(២០៩) កតតម៌ តស្មី សមយេ សតិន្ទ្រយំ
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
បដិស្សតិ សតិ សរណតា ធារណតា អបិលាបនតា
អសម្មាសនតា សតិ សតិន្ទ្រយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
សតិសម្ភោជ្ឈន្តោ មគ្គដ៏ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ ឥទ្ធិ តស្មី
សមយេ សតិន្ទ្រយំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ ធម្មសង្កណ្ឌ

(២០៧) សទ្ធិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ជំនឿ សេចក្តីជឿ សេចក្តីជឿស៊ប់ សេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសទ្ធា
 សទ្ធិន្ទ្រិយ សទ្ធាពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសទ្ធិន្ទ្រិយ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៨) វិរិយន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការប្រាសព្វព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត ខិតខំ
 ព្យាយាម ទស្សហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្លីយូរ ខ្លះខ្លាំង សេចក្តីសង្វាត
 ការមិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ផុរ ការ
 ផ្គង់នូវផុរ គឺវិរិយៈ វិរិយន្ទ្រិយ វិរិយពលៈ សម្មាសម្ពាសៈ វិរិយ-
 សម្មាសម្ពាសៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះវិរិយន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៩) សត្តិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹកវ្យាយ ។ សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី សេចក្តី
 នឹកបាន ការចាំបាន ការមិនភាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសត្តិ
 សត្តិន្ទ្រិយ សត្តិពលៈ សម្មាសត្តិ សត្តិសម្មាសម្ពាសៈ ជាអង្គនៃមគ្គ
 រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសត្តិន្ទ្រិយ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ លោកុត្តរេ បទភាគទីបី

[២០០] កតមំ តស្មី សមយេ សមាធិង្គ្រិយំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស បិត្ត
 សណ្ឋិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោទោ អវិសា-
 ហជមាទសតា សមថោ សមាធិង្គ្រិយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គន្តំ មគ្គបរិ-
 យាបន្នំ ឥទំ តស្មី សមយេ សមាធិង្គ្រិយំ ហោតិ ។

[២០១] កតមំ តស្មី សមយេ បញ្ចង្គ្រិយំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ចា បដាទនា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្ខណោ ឧប-
 លក្ខណោ បច្ចុប្បលក្ខណោ បណ្ឌិតំ កោសល្ល
 ធម្មញ្ញំ វេគព្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភ្ជីរំ មេធា បរិ-
 ណាយិកា វិចស្សនា សម្បជញ្ញំ បតោនោ បញ្ចា
 បញ្ចង្គ្រិយំ បញ្ចាពលំ បញ្ចាសត្តំ បញ្ចាទាសានោ
 បញ្ចាអាលោកោ បញ្ចាឱកាសោ បញ្ចាបដ្ឋានោ
 បញ្ចារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គន្តំ មគ្គបរិយាបន្នំ ឥទំ តស្មី
 សមយេ បញ្ចង្គ្រិយំ ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល បទភាជនីយ

(២១០) សមាធិទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនឃ្លេងឃ្លាង ការមិនរាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លេងឃ្លាង សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺសមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសមោជ្ឈនៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះសមាធិទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២១១) បញ្ញាទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តីពិចារធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីភ័ក្ត្រច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជាផែនដី ធម្មជាតិកំចាត់បង់កិលេស ធម្មជាតិវិណាណំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាដទូញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿងធ្លូះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហាៈ ធម្មវិបឃៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិបឃសមោជ្ឈនៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះបញ្ញាទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបទិកា ធម្មសង្គណ៍

(២០២) កតមំ តស្មី សមយេ មនិទ្រ្ទយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ
 មាទយំ បណ្ឌំ មនោ មនាយតនំ មនិទ្រ្ទយំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធនោ តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតុ ឥទ្ធិ
 តស្មី សមយេ មនិទ្រ្ទយំ ហោតិ ។

(២០៣) កតមំ តស្មី សមយេ សោមនស្ស័-
 ទ្រ្ទយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសច្ចស្សដំ សាតិ
 សុខំ វេទយិតំ ចេតោសច្ចស្សជា សាតា សុខា
 វេទនា ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ សោមនស្ស័ទ្រ្ទយំ
 ហោតិ ។

(២០៤) កតមំ តស្មី សមយេ ជីវិតទ្រ្ទយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ ធម្មា អាយុ
 បិតិ យថនា យាថនា ឥរិយនា វត្ថុនា ចាលនា
 ជីវិតំ ជីវិតទ្រ្ទយំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ ជីវិតទ្រ្ទយំ
 ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២១២) មនិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងៗ
 គឺក្នុងចិត្តហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធ មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌មានផស្សៈជាដើមនោះ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះមនិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២១៣) សោមនស្សិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សេចក្តីធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍ ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពី
 សម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនាដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្សិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។

(២១៤) ជីវិតិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អាយុ ការបិតនៅ ការយឺននៅ ការរស់នៅ ការរំកិលទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សាគឺជីវិត ជីវិតិន្ទ្រិយ ណា នៃអរូបធម៌ទាំងនោះ
 ក្នុងសម័យនោះ នេះជីវិតិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២០៥) កតមំ តស្មី សមយេ អនញ្ញាតញ្ញាស្សា-
 មិត្ត្រ័យំ^(១) ហោតិ ។ យា តេសំ ធម្មានំ អនញ្ញា-
 តានំ អនិជ្ជានំ អប្បត្តានំ អវិទិតានំ អសច្ច័កតានំ
 សច្ច័កិរិយាយ បញ្ញា បដាធនា វិចយោ បរិចយោ
 ធម្មវិចយោ សល្លក្ខណា ឧបលក្ខណា បច្ចុបល-
 ក្ខណា បណ្ឌិតំ កោសល្យំ នេប្បញ្ញំ វេកព្យា ចិត្តា
 ឧបបរិត្តា ភ្លរំ មេធា បរិណាយិកា វិបស្សនា
 សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា បញ្ញាត្រ័យំ បញ្ញាពលំ
 បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចាសាទោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញា-
 ឱភាសោ បញ្ញាបដោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្ម-
 វិចយោ សម្មានិជ្ជំ ធម្មវិចយសមោជ្ឈដ្ឋានំ មគ្គនិ-
 មគ្គបរិយាបន្នំ ឥទំ តស្មី សមយេ អនញ្ញាតញ្ញា-
 ស្សាមិត្ត្រ័យំ ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល បទភាជនីយ

(២១៥) អនញ្ញញ្ញស្សមីតិទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស
 ការពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃ
 បណ្ឌិត ភាពនៃអកល្យាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃ
 អ្នកមានសេចក្តីភ័យច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជាផែនដី
 ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ ការដឹង
 ល អ សភាពដូចជាជន្លូញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្រ្តា
 គឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧភាសគឺបញ្ញា គ្រឿងឆេះគឺ
 បញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយៈ
 សមោជ្ឈនៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះ ដែលសត្វមិនទាន់ស្គាល់ មិនទាន់ឃើញ
 មិនទាន់ដល់ មិនទាន់ដឹងច្បាស់ មិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នេះអនញ្ញ-
 ញ្ញស្សមីតិទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(២០៦) កតមា តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ចា បដិធនា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្យក្ខណា ឧប-
 លក្ខណា បដ្ឋបលក្ខណា បណ្ឌិតំ កោសល្យំ
 ធម្មញ្ញំ វេកញ្ចា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភ្នំ មេធា
 បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្ពជ្ជញ្ញំ បតោនោ បញ្ចា
 បញ្ច្រិយំ បញ្ចាពលំ បញ្ចាសតិំ បញ្ចាបាសានោ
 បញ្ចាអាសោកោ បញ្ចាឱកាសោ បញ្ចាបដ្ឋោតោ
 បញ្ចារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយសម្មោជ្ឈដ្ឋានំ មគ្គដំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ តស្មី
 សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។

(២០៧) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាសង្ក-
 ប្បោ ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តត្តោ
 វិតត្តោ សង្កប្បោ អប្បនា ឲ្យប្បនា ចេតសោ
 អភិធម្មេបនា សម្មាសង្កប្បោ មគ្គដំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២១៦) សម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស ការពិរណាធម៌
 ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាព
 នៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តី
 ភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែនដី ធម្មជាតិកំចាត់
 កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាព
 ដូចជាជន្លួញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រា-
 សាគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿងឆ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺ
 បញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គ
 នៃមគ្គរាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

(២១៧) សម្មាសង្កប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការរំពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកឡើង
 នូវចិត្ត គឺសម្មាសង្កប្បៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា នេះ
 សម្មាសង្កប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ លោកុត្តរេ បទរាជនិយំ

(២០៨) កតមា តស្មី សមយេ សម្មាវាចា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចត្វា វិច្ឆិច្ឆរិតេហិ
 អារតិ វិរតិ បដិវិរតិ វេមណំ អកិរិយា អករណំ
 អនជ្ឈាបត្តិ វេលាអនតិក្កមោ សេតុយាតោ សម្មាវាចា
 មគ្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ តស្មី សមយេ សម្មា-
 វាចា ហោតិ ។

(២០៩) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាកម្មន្តោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ តិហិ កាយទុច្ច-
 រិតេហិ អារតិ វិរតិ បដិវិរតិ វេមណំ អកិរិយា
 អករណំ អនជ្ឈាបត្តិ វេលាអនតិក្កមោ សេតុយា-
 តោ សម្មាកម្មន្តោ មគ្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ
 តស្មី សមយេ សម្មាកម្មន្តោ ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល បទភាជិនីយ

(២១៨) សម្មាវាចា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការវៀរ ការចៀសវាង ការគេចចេញ ការស្វាគមន៍ ចាកវិចិត្រ

ទាំង ៤ គឺមិនសាង មិនធ្វើ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស ការមិនប្រព្រឹត្តកន្លង

ដែន ការសម្លាប់ហេតុ គឺសម្មាវាចា ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាវាចា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២១៩) សម្មាកម្មនៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការវៀរ ការចៀសវាង ការគេចចេញ ការស្វាគមន៍ ចាកកាយទុច្ច-

រិតទាំង ៣ គឺមិនសាង មិនធ្វើ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស មិនប្រព្រឹត្តកន្លង

ដែន ការសម្លាប់ហេតុ គឺសម្មាកម្មនៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាកម្មនៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មប្បដិកេ ធម្មសង្កណ៍

[២២០] កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាភាជីវោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ មិច្ឆាភាជីវា(១)
 ភាវតិ វិវតិ បដិវិវតិ វេរមណី អភិវិយា អក-
 រណី អនុជ្ឈាបត្តិ វេលាអនតិក្កមោ សេតុយាតោ
 សម្មាភាជីវោ មគ្គដំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ តស្មី
 សមយេ សម្មាភាជីវោ ហោតិ ។

[២២១] កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាវាយាមោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិវិយារម្ពោ និក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យាមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សាជ្ឈំ ថាមោ ធិតិ អសិចិលបរ-
 ក្កមតា អនិក្កតតច្ឆតា អនិក្កតតុរតា ធុរសម្ប-
 ត្តាហោ វិវិយំ វិវិយំជ្រៃយំ វិវិយតលំ សម្មាវាយាមោ
 វិវិយសម្ពោជ្ឈជ្រៃ មគ្គដំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ តស្មី
 សមយេ សម្មាវាយាមោ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[២២០] សម្មាសម្ពុទ្ធៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការវៀរ ការចៀសវាង ការគេចចេញ ការងាកចេញ ចាកការចិញ្ចឹម

ជីវិតខុស គឺមិនសាង មិនធ្វើ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស មិនប្រព្រឹត្តក្នុង

ដែន ការសម្លាប់ហេតុ គឺសម្មាសម្ពុទ្ធៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ

ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសម្ពុទ្ធៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២១] សម្មាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការប្រាសព្វព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឥហាត

សង្ខត ខិតខំ ព្យាយាម ទស្សហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្ជិលខ្ជាត ខ្វះខាត

សេចក្តីសង្ខតមិនធូរបាយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ងប៉ង ការមិនដាក់

ធុរៈ ការផ្គងធុរៈ គឺវិវេកៈ វិវេក្ខន្តិយ វិវេកាលៈ សម្មាវាយាមៈ

វិវេកសម្មាសម្ពុទ្ធៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ

នេះសម្មាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២២) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សរណតា ធារណតា អបិណប-
 នតា អសម្មនតា សតិ សត្តិដ្ឋយំ សតិពលំ
 សម្មាសតិ សតិសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសតិ ហោតិ ។

(២២៣) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិស-
 ណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោ អវិសាហា-
 ជមាទសតា សមថោ សមាធិដ្ឋយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តោ មគ្គំ មគ្គបរិ-
 យាបដ្ឋិ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។

(២២៤) កតមំ តស្មី សមយេ សន្ធាពលំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ សន្ធា សន្ធាហនា
 ឡិកប្បនា អភិប្បសានោ សន្ធា សន្ធាដ្ឋយំ សន្ធា-
 ពលំ វិនិ តស្មី សមយេ សន្ធាពលំ ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល បទភាជនីយ

(២២២) សម្មាសតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹកវៀយ ។ ការរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការនឹក
 បាន ការចាំបាន ការមិនកាន់ប្រឡំ ការមិនភ្លេចកាំង គឺសតិ សតិ-
 ទ្រិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ សតិសម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់
 បញ្ចលក្ខណ៍មគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្មាសតិ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។

(២២៣) សម្មាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងមាំ ការមិនឃ្វេងឃ្វាង
 ការមិនរាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនឃ្វេងឃ្វាង ការស្ងប់រម្ងាប់ គឺ
 សមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្មាជ្ឈង្គៈ ជា
 អង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចលក្ខណ៍មគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សម្មាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៤) សទ្ធាពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ដំនើរ សេចក្តីជឿ សេចក្តីជឿស្រប ការជ្រះថ្លាខ្លាំង គឺសទ្ធា សទ្ធិ-
 ទ្រិយ សទ្ធាពលៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសទ្ធាពលៈ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។

អវិជ្ជាបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(២២៥) កតមំ តស្មី សមយេ វីរិយពលំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វីរិ-
 យារម្ភោ ជិត្តមោ បរត្តមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សាឡិ ថាមោ ធិតិ អសិច្ចលបរ-
 ត្តមតា អនិក្ខត្តបន្ទតា អនិក្ខត្តជរតា ជរសម្ព-
 ត្តាហោ វីរិយំ វីរិយ្ហ្ន្និយំ វីរិយពលំ សម្មាវាយាមោ
 វីរិយសម្ភោជ្ឈោ មក្ខន្ធិ មក្ខបរិយាបន្និ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ វីរិយពលំ ហោតិ ។

(២២៦) កតមំ តស្មី សមយេ សតិពលំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ
 បដិស្សតិ សតិ សវណតា ធារណតា អបិណ្ឌបន្ទតា
 អសម្ពុសនតា សតិ សតិ្ន្ន្និយំ សតិពលំ សម្មាសតិ
 សតិសម្ភោជ្ឈោ មក្ខន្ធិ មក្ខបរិយាបន្និ ឥទ្ធិ តស្មី
 សមយេ សតិពលំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ៍

(២២៥) វិរិយពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការប្រាសព្វព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត ខិតខំ
ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្សោច ខ្វះខាត សេចក្តីសង្វាត
មិនផ្ទុយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ផ្ទុះ ការផ្គុំផ្ទុះ
គឺវិរិយៈ វិរិយន្ត្រិយ វិរិយពលៈ សម្មាសម្ពាស្តៈ វិរិយសម្ពោជ្ឈន្តៈ
ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិរិយពលៈ
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៦) សតិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹកវ្យាយាម សេចក្តីរលឹកចំពោះ ស្មារតី ការ
នឹកបាន ការចាំបាន ការមិនភាន់ច្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ
សតិទ្រិយ សតិពលៈ សម្មាសតិ សតិសម្ពោជ្ឈន្តៈ ជាអង្គនៃមគ្គ
រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិពលៈ កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។

[២២៧] កតមំ តស្មំ សមយេ សមាធិពល
 ហោតិ ។ យា តស្មំ សមយេ ចិត្តស្ស បិដ
 សណ្ឌិតំ អវដ្ឋិតំ អវិសាហារោ អវិក្ខោទោ អវិសា
 ហជមានសតា សមថោ សមាធិជ្រ័យំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ សមាធិសម្មោជ្ឈង្គោ មគ្គង្គំ មគ្គបរិ
 យាបន្នំ ឥទំ តស្មំ សមយេ សមាធិពលំ ហោតិ ។

[២២៨] កតមំ តស្មំ សមយេ បញ្ញាពល
 ហោតិ ។ យា តស្មំ សមយេ បញ្ញា បដិច្ច
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សលុក្ខណា ឧប
 លក្ខណា បច្ចុប្បលក្ខណា បណ្ឌិតំ កោសលំ នេ
 បុព្វំ វេកព្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភ្នំរំ មេធា បរិ
 ណាយកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាជ្រ័យំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចាសាទោ
 បញ្ញាអាណាគោ បញ្ញាឡិកាសោ បញ្ញាបដោតោ
 បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សមាធិដ្ឋំ ធម្មវិ
 ចយសម្មោជ្ឈង្គោ មគ្គង្គំ មគ្គបរិយាបន្នំ ឥទំ តស្មំ
 សមយេ បញ្ញាពលំ ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល បទភាជនីយ

(២២៧) សមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅ ការកំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនយេងយ៉ាង
 ការមិនរាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនយេងយ៉ាង ការស្ងប់រម្ងាប់ គឺ
 សមាធិន្ត្រីយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្ត្រីៈ ជា
 អង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២២៨) បញ្ញាពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាព
 នៃបណ្ឌិត ភាពនៃអកុណ្ឌូស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត
 ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីភ័ក្ត្រស្រស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិ
 ដូចផែនដី ធម្មជាតិកំបាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញ
 ច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចដុំទ្រព្យ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រុឌ
 បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧភាស
 គឺបញ្ញា គ្រឿងឆ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្ត្រីៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះបញ្ញាពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

(២២៩) កតមំ តស្មី សមយេ ហិរិពលំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយិត-
 ព្វេន ហិរិយតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ
 សមាបត្តិយា ឥទំ តស្មី សមយេ ហិរិពលំ ហោតិ ។

(២៣០) កតមំ តស្មី សមយេ ឌីត្តប្បពលំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ឌីត្តប្បតិ ឌីត្តប្បិត-
 ព្វេន ឌីត្តប្បតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ
 សមាបត្តិយា ឥទំ តស្មី សមយេ ឌីត្តប្បពលំ
 ហោតិ ។

(២៣១) កតមោ តស្មី សមយេ អលោកោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោកោ អលុ-
 ក្កានា អលុត្តិតត្តំ អសារកោ អសារជ្ជនា អសា-
 វជ្ជិតត្តំ អនកិជ្ឈា អលោកោ កុសលម្បលំ អយំ
 តស្មី សមយេ អលោកោ ហោតិ ។

អវិជ្ជាបិណ្ឌ ធម្មសង្គណ៍

(២២៩) ហិរិពាលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ត្រង់ដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការច្នៃប្រឌិត

នឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះហិរិពាលៈ កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៣០) ឧត្តប្បពាលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ត្រង់ដែលបុគ្គលតក់ស្លុត ដោយវត្ថុដែលគួរតក់ស្លុត តក់ស្លុតដោយការ

ច្នៃប្រឌិតនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះឧត្តប្បពាលៈ

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៣១) អលោកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តីមិនជាប់ចំពាក់ ការមិន

ត្រេកអរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តីមិនត្រេកត្រអាល ការមិន

សំឡឹងចំពោះ គឺអលោកៈ ជាអកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

អលោកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៣២) កតមោ តស្មី សមយេ អនោសោ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ អន្ទ-
សនា អន្ទសិទ្ធីនំ អព្យាបាទោ អព្យាបដ្ឋោ អនោ-
សោ កុសលម្បលំ អយំ តស្មី សមយេ អនោសោ
ហោតិ ។

(២៣៣) កតមោ តស្មី សមយេ អមោហោ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិធនា
វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្ខណា ឧប-
លក្ខណា បច្ចុប្បលក្ខណា បណ្ឌិតំ កោសល្លិ-
នេប្បញ្ញំ វេកព្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភ្នំ មេធា បរិ-
ណាយិកា វិចស្សនា សម្បជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
បញ្ញាជ្រៃយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសុតំ បញ្ញាបាសានោ
បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឌីកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ
បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្ម-
វិចយសម្ពោជ្ឈោ មគ្គនំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ តស្មី
សមយេ អមោហោ ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល បទភាគីនិយ

(២៣២) អទោសៈ កើតមាន កង្គសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនខឹង ការមិនប្រទូស្ត សេចក្តីមិនប្រទូស្ត ការមិនព្យាបាទ
 សេចក្តីមិនព្យាបាទ គឺអទោសៈ ជាកុសលមូល ណា កង្គសម័យនោះ
 នេះអទោសៈ កើតមាន កង្គសម័យនោះ ។

(២៣៣) អមោហៈ កើតមាន កង្គសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេច-
 ក្តីពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាព
 នៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាព
 នៃអ្នកមានសេចក្តីក្លៀវក្លា សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែន-
 ដី ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់
 សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាជន្លូញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ
 សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧត្តាសគឺបញ្ញា គ្រឿង
 ឆ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិបយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិបយៈ
 សមោជ្ឈនៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលកងមគ្គ ណា កង្គសម័យនោះ
 នេះអមោហៈ កើតមាន កង្គសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កហំ

(២៣៤) កតមា តស្មី សមយេ អនកិជ្ឈា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អលោកោ
 អល្ហតា អល្ហតត្ថំ អសារកោ អសារជ្ជតា
 អសារជ្ជតត្ថំ អនកិជ្ឈា អលោកោ កុសលម្បលំ
 អយំ តស្មី សមយេ អនកិជ្ឈា ហោតិ ។

(២៣៥) កតមា តស្មី សមយេ អព្យាចាទោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ អនោសោ
 អទ្ធិសតា អទ្ធិសតត្ថំ អព្យាចាទោ អនោសោ
 កុសលម្បលំ អយំ តស្មី សមយេ អព្យាចាទោ
 ហោតិ ។

(២៣៦) កតមា តស្មី សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិទ-
 តា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លក្ខណា
 ឧបលក្ខណា បច្ចុប្បលក្ខណា បណ្ឌិតំ កោ-
 សល្លំ នេប្បញ្ញំ វេកព្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភ្នំ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្កណ្ឌ

(២៣៤) អនភិជ្ឈក កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការមិនចង់បាន ការមិនជាប់ចំពាក់ សេចក្តីមិនជាប់ចំពាក់ ការមិន
 ត្រេកអរខ្លាំង ការមិនត្រេកត្រអាល សេចក្តីមិនត្រេកត្រអាល ការមិន
 សំឡឹងចំពោះ គឺអលោកៈ ជាភូសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 អនភិជ្ឈក កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៣៥) អព្យាបាទ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនខឹង ការមិនប្រទូស្ត សេចក្តីមិនប្រទូស្ត ការមិនព្យាបាទ
 គឺអទោសៈ ជាភូសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអព្យាបាទ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៣៦) សម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃ
 បណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃ
 អ្នកមានសេចក្តីភ័យស្ងប់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចដែនដី

កុសលេ លោកុត្តរេ បទភានីយំ

មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាជ្រុយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចា-
 សាទោ បញ្ញាអាណាគោ បញ្ញាឌីកាសោ បញ្ញា-
 ចរដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មា-
 ទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈតោ មគ្គំ មគ្គបរិយាបដ្ឋិ
 អយំ ភស្តុំ សមយេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។

(២៣៧) កកមា ភស្តុំ សមយេ ហិរិ ហោតិ ។
 យំ ភស្តុំ សមយេ ហិរិយតិ ហិរិយតត្វេន ហិរិ-
 យតិ ចាបកាណំ អកុសលាណំ ធម្មាណំ សមាបត្តិយា
 អយំ ភស្តុំ សមយេ ហិរិ ហោតិ ។

(២៣៨) កកមំ ភស្តុំ សមយេ ឌីត្តប្បំ
 ហោតិ ។ យំ ភស្តុំ សមយេ ឌីត្តប្បតិ ឌីត្ត-
 ប្បតត្វេន ឌីត្តប្បតិ ចាបកាណំ អកុសលាណំ ធម្មាណំ
 សមាបត្តិយា វទិ ភស្តុំ សមយេ ឌីត្តប្បំ ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល ចក្កជនីយ

ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិយើញច្បាស់ សេចក្តី
 ដឹងល្អ សភាពដូចដង្កូវញ គឺបញ្ចា បញ្ចិន្ទ្រិយ បញ្ចាពលៈ សស្រ្តា
 គឺបញ្ចា ប្រាសាទគឺបញ្ចា ពាម្មគឺបញ្ចា ឧកាសគឺបញ្ចា គ្រឿងឆ្នុះ
 គឺបញ្ចា រតនៈ គឺបញ្ចា អមោហាៈ ធម្មវិបយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិបយ-
 សម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលកងមគ្គ ណា កងសម័យនោះ
 នេះសម្មាទិដ្ឋិ កើតមាន កងសម័យនោះ ។

(២៣៧) ហិរិ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ត្រង់ដែលបុគ្គលខ្មាស ដោយវត្ថុដែលគួរខ្មាស ខ្មាសដោយការចូចប្រទះ
 នឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក កងសម័យនោះ នេះហិរិ កើតមាន កង
 សម័យនោះ ។

(២៣៨) ឧត្តប្បៈ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ត្រង់ដែលបុគ្គលតក់ស្លុត ដោយវត្ថុដែលគួរតក់ស្លុត តក់ស្លុតដោយការ
 ចូចប្រទះនឹងអកុសលធម៌ដ៏លាមក កងសម័យនោះ នេះឧត្តប្បៈ កើត
 មាន កងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

(២៣៩) កតមា តស្មី សមយេ កាយប្ប-
 ស្សន្តិ ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនា
 ខន្ធស្ស សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស បស្សន្តិ
 បដិប្បស្សន្តិ បស្សមនា បដិប្បស្សមនា បដិប្បស្ស-
 មិតតំ បស្សន្តិសម្មាជ្ឈង្គោ អយំ តស្មី សមយេ
 កាយប្បស្សន្តិ ហោតិ ។

(២៤០) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 បស្សន្តិ បដិប្បស្សន្តិ បស្សមនា បដិប្បស្សមនា
 បដិប្បស្សមិតតំ បស្សន្តិសម្មាជ្ឈង្គោ អយំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តប្បស្សន្តិ ហោតិ ។

(២៤១) កតមា តស្មី សមយេ កាយលហុតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស លហុតា លហុបរិ-
 ណាមតា អនន្ធនតា អវិត្ថនតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយលហុតា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៣៩) សេចក្តីស្ងប់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
ដូចម្តេច ។ សេចក្តីស្ងប់ សេចក្តីរម្ងាប់ ការស្ងប់ ការរម្ងាប់ សេចក្តី
ស្ងៀមស្ងាត់ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ គឺ
បស្សន្តិសម្មាជ្ឈង្គៈ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្ងប់កាយ កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៤០) សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
ម្តេច ។ សេចក្តីស្ងប់ សេចក្តីរម្ងាប់ ការស្ងប់ ការរម្ងាប់ សេចក្តី
ស្ងៀមស្ងាត់ ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ គឺបស្សន្តិសម្មាជ្ឈង្គៈ ក្នុងសម័យ
នោះ នេះសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៤១) សេចក្តីស្រាលកាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
ម្តេច ។ សេចក្តីស្រាល ការបង្កើនទៅដោយរហ័ស សេចក្តីមិនយឺត-
យូរ សេចក្តីមិនទំន់ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ
ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាលកាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ លោកុត្តរេ បទពាជីយំ

[២២២] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តលហុតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 លហុតា លហុបរិណាមតា អនន្តនតា អវិន្តនតា
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តលហុតា ហោតិ ។

[២២៣] កតមា តស្មី សមយេ កាយមុទ្គតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាខន្ធស្ស
 សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស មុទ្គតា មន្តាតា
 អកក្ខន្ធស្ស អកបិន្តតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយមុទ្គតា ហោតិ ។

[២២៤] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តមុទ្គតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស
 មុទ្គតា មន្តាតា អកក្ខន្ធស្ស អកបិន្តតា អយំ
 តស្មី សមយេ ចិត្តមុទ្គតា ហោតិ ។

[២២៥] កតមា តស្មី សមយេ កាយកម្ម-
 ពាតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនា-
 ខន្ធស្ស សញ្ញាខន្ធស្ស សង្ខារក្ខន្ធស្ស កម្មពាតា
 កម្មពាតិ កម្មពាតាវេ អយំ តស្មី សមយេ កា-
 យកម្មពាតា ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល បទភាជនីយ

(២៤២) សេចក្តីស្រាលចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីស្រាល ការបង្កើនទៅដោយរហ័ស ការមិនយឺតយូរ ការមិនទំន់ ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្រាលចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៤៣) សេចក្តីទន់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីទន់ សេចក្តីទោរ សេចក្តីមិនរឹង មិនរឹង ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីទន់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៤៤) សេចក្តីទន់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីទន់ សេចក្តីទោរ សេចក្តីមិនរឹង មិនរឹង ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីទន់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៤៥) កាយគួរដល់ការងារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការគួរដល់ការងារ សេចក្តីគួរដល់ការងារ សភាពគួរដល់ការងារ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះកាយគួរដល់ការងារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបដិកេ ធម្មសង្គណំ

(២៤៦) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តកម្មញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ម
 កម្មញ្ញតា កម្មញ្ញតា កម្មញ្ញតា អយំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ ។

(២៤៧) កតមា តស្មី សមយេ កាយចាក្ខញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាឧទ្ធស្ម
 សញ្ញាឧទ្ធស្ម សង្ខារក្ខន្ធស្ម បុណ្យតា បុណ្យតា
 បុណ្យតា អយំ តស្មី សមយេ កាយចាក្ខញ្ញតា
 ហោតិ ។

(២៤៨) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តចាក្ខញ្ញតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ម
 បុណ្យតា បុណ្យតា បុណ្យតា អយំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តចាក្ខញ្ញតា ហោតិ ។

(២៤៩) កតមា តស្មី សមយេ កាយុដ្ឋកតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វេទនាឧទ្ធស្ម
 សញ្ញាឧទ្ធស្ម សង្ខារក្ខន្ធស្ម ឧដ្ឋតា ឧដ្ឋតា
 អដ្ឋតា អដ្ឋតា អក្កដ្ឋិលតា អយំ តស្មី សមយេ
 កាយុដ្ឋកតា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៤៦) ចិត្តគួរដល់ការងារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
ដូចម្តេច ។ ការគួរដល់ការងារ សេចក្តីគួរដល់ការងារ សភាពគួរ
ដល់ការងារ ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះចិត្តគួរដល់
ការងារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៤៧) សេចក្តីស្អាតកាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
ដូចម្តេច ។ ការស្អាត សេចក្តីស្អាត សភាពស្អាត ណា នៃវេទ-
នាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្អាត
កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៤៨) សេចក្តីស្អាតចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
ម្តេច ។ ការស្អាត សេចក្តីស្អាត សភាពស្អាត ណា នៃវិញ្ញាណ-
ក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីស្អាតចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។

(២៤៩) សេចក្តីត្រង់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
ដូចម្តេច ។ ការត្រង់ សេចក្តីត្រង់ ការមិនវៀច មិនកោង មិន
រំពាត់ ណា នៃវេទនាខន្ធ នៃសញ្ញាខន្ធ នៃសង្ខារក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ
នេះសេចក្តីត្រង់កាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ លោកុត្តរេ បទភាគីយំ

(២៥០) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តជ្ជកតា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ម ឧប
តា ឧជ្ជកតា អដិមតា អវ័ក្កតា អកុដិលតា អប
តស្មី សមយេ ចិត្តជ្ជកតា ហោតិ ។

(២៥១) កតមា តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ
យា តស្មី សមយេ សតិ អនុស្សតិ បដិស្សតិ ស
សរណតា ជារណតា អបិលាបនតា អសមសនត
សតិ សតិជ្ជ្ជយំ សតិពលំ សម្មាសតិ សតិសម្មោ
ជ្ឈន្តោ មក្កន្តំ មក្កបរិយាបន្តំ អយំ តស្មី សមយេ
សតិ ហោតិ ។

(២៥២) កតមំ តស្មី សមយេ សម្មជញ្ញ
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិជន
វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧបលត្ត
ណា បច្ចបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោសល្លំ នេប្បត្ត
វេក្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភ្នំរី មេធា បរិណាយិក
វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា បញ្ញាជ្ជ្ជយំ
បញ្ញាពលំ បញ្ញាសតិ បញ្ញាតាសាដោ បញ្ញាអា
លោកោ បញ្ញាឡិកាសោ បញ្ញាបដោតោ បញ្ញាវត្ថ

លោកុត្តរក្កសល បទភាជនីយ

(២៥០) សេចក្តីត្រង់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការត្រង់ សេចក្តីត្រង់ ការមិនវៀច មិនកោង មិនរំពាត់ ណា នៃវិញ្ញាណក្ខន្ធ ក្នុងសម័យនោះ នេះសេចក្តីត្រង់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥១) សតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីរលឹក សេចក្តីរលឹកវៀយៗ សេចក្តីតាំងស្មារតីចំពោះ ការនឹកបាន ការចាំបាន ការមិនភាន់ប្រឡំ ការមិនភ្លេចភ្លាំង គឺសតិ សតិទ្រុយ សតិពលៈ សម្មាសតិ សតិសម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូល ក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥២) សម្បជញ្ញៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ បញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស ការពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្វាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជាផែនដី ធម្មជាតិកំបាត់កំលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាដំឡូញ គឺបញ្ញា បញ្ញាទ្រុយ បញ្ញាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ញា ប្រាសាទ គឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧភាសគឺបញ្ញា គ្រឿងច្រូងគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាធិដ្ឋិ ធម្មវិចយសមោជ្ឈ-
 ង្គោ មគ្គដ៏ មគ្គបរិយាបន្នំ វេទំ តស្មី សមយេ
 សម្បជញ្ញា ហោតិ ។

(២៥៣) កតមោ តស្មី សមយេ សមថោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ-
 សណ្ឌិតិ អវជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិត្តោ អវិសា-
 ហជមាទសតា សមថោ សមាធិជ្រៃយំ សមាធិពលំ
 សម្មាសមាធិ សមាធិសមោជ្ឈង្គោ មគ្គដ៏ មគ្គបរិ-
 យាបន្នំ អយំ តស្មី សមយេ សមថោ ហោតិ ។

(២៥៤) កតតា តស្មី សមយេ វិបស្សនា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ បញ្ញា បដិទដា
 វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ សល្លត្តណា ឧប-
 លត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិតំ កោសល្លំ
 ធម្មញ្ញំ វេកព្យា ចិត្តា ឧបបរិក្ខា ភ្នំ មេធា

អភិធម្មប័ណ្ណ ធម្មសង្គណ៍

អមោហាៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ
 រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសម្បជញ្ញៈ កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។

(២៥៣) សមថៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនយូងយេង
 ការមិនរាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនយូងយេង សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺ
 សមាធិទ្រុយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិសម្មាជ្ឈង្គៈ ជា
 អង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សមថៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥៤) វិបស្សនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចញ្ញា ការដឹងសព្វ ការពិចារណា ការជ្រើសរើស ការពិចារណាធម៌
 ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នក
 ឈ្លាស ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាពនៃអ្នកមានសេចក្តីភ្លឺច្បាស់
 សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិកំបាត់កិលេស

កុសលេ លោកុត្តរេ កោដ្ឋិសភិរោ

បរិណាយំកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា
 បញ្ញាជ្រៃយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាទាសានោ
 បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឌុកាសោ បញ្ញាបដ្ឋោតោ
 បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយសមោជ្ឈដ្ឋោ មគ្គដំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ តស្មី
 សមយេ វិបស្សនា ហោតិ ។

(២៥៥) កតមោ តស្មី សមយេ បត្តាហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសីកោ វិរិ-
 យារម្ពោ ទិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វិយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សាឡិយំ ថាមោ ធិតិ អសិដិលប-
 រក្កមតា អទិក្កតិច្ឆន្តតា អទិក្កតិច្ឆរតា ច្ឆរសម្ម-
 តាហោ វិរិយំ វិរិយជ្រៃយំ វិរិយពលំ សម្មាវិយាមោ
 វិរិយសមោជ្ឈដ្ឋោ មគ្គដំ មគ្គបរិយាបដ្ឋំ អយំ តស្មី
 សមយេ បត្តាហោ ហោតិ ។

លោកុត្តរកុសល កោដ្ឋសាវៈ

ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់ សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចដង្កូវ
 គឺបញ្ចា បញ្ចាទ្រិយ បញ្ចាពលៈ សស្រ្តាគឺបញ្ចា ប្រាសាទគឺបញ្ចា
 ពន្លឺគឺបញ្ចា ឧកាសគឺបញ្ចា គ្រឿងឆ្លុះគឺបញ្ចា រតនៈគឺបញ្ចា អមោហៈ
 ធម្មវិបយៈ សម្មាសម្ពុទ្ធ ធម្មវិបយសម្មាសម្ពុទ្ធៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូល
 កងមគ្គ ណា កងសម្មយនោៈ នេះវិបស្សនា កើតមាន កងសម្មយ
 នោះ ។

(២៥៥) សេចក្តីផ្តងឡើង កើតមាន កងសម្មយនោៈ កើត
 ដូចម្តេច ។ ការប្រាសព្វព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត
 សង្វាត ខិតខំ ព្យាយាម ទស្សហ៍ ច្រើនប្រែប្រួល ខ្លីឃ្លាត ខ្លះខ្លះ
 សេចក្តីសង្វាតមិនចូរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់
 ធុរៈ ការផ្តងធុរៈ គឺវិវេយៈ វិវេយទ្រិយ វិវេយពលៈ សម្មាសម្ពុទ្ធាមៈ
 វិវេយសម្មាសម្ពុទ្ធៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលកងមគ្គ ណា កងសម្មយ
 នោះ នេះសេចក្តីផ្តងឡើង កើតមាន កងសម្មយនោៈ ។

(២៥៦) កតមោ តស្មី សមយេ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ
 សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោចា អវិ-
 សាហជមាទសតា សមថោ សមាធិជ្រ្មយំ សមា-
 ធិតលំ សម្មាសមាធិ សមាធិសមោជ្ឈន្តោ មគ្គន្ត
 មគ្គបរិយាបន្នំ អយំ តស្មី សមយេ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។

(២៥៧) យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោចិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 កុសលា ។

(២៥៨) តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធ ហោន្តិ ឆាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុ-
 យោ ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ នវិជ្រ្មយានិ
 ហោន្តិ បញ្ចង្គិកំ ឈានំ ហោតិ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ
 ហោតិ សត្ត ពលានិ ហោន្តិ តយោ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ឯកា វេទនា ហោតិ

អវិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៥៦) សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

តើដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ីប ការ
មិនឃ្លៀងឃ្លាង ការមិនរាយមាយ សភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាង ការ
ស្ងប់រម្ងាប់ គឺសមាធិន្តិយ សមាធិពលៈ សម្មាសមាធិ សមាធិ-
សម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ណា របស់ចិត្ត ក្នុង
សម័យនោះ នេះសេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៥៧) មួយទៀត ពួកអរូបធម៌ដទៃ ណា ដែលកើតឡើង
ដោយអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជា
កុសល ។

(២៥៨) ខន្ធ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ភាយតនៈ ២
ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៩ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គ
ប្រកបដោយអង្គ ៨ ពលៈ ៧ ហេតុ ៣ ផស្សៈ ១ វេទនា ១

កុសលេ លោកុត្តរេ បដិបទា

ឯកា សញ្ញា ហោតិ ឯកា ចេតនា ហោតិ ឯកំ ចិត្តំ
 ហោតិ ឯកោ វេទនាខន្ធោ ហោតិ ឯកោ សញ្ញា-
 ខន្ធោ ហោតិ ឯកោ សម្ពាសក្ខន្ធោ ហោតិ ឯកោ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធោ ហោតិ ឯកំ មនាយតនំ ហោតិ
 ឯកំ មនិទ្ធិយំ ហោតិ ឯកា មនោវិញ្ញាណធាតុ
 ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ
 ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញេមិ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា កុស-
 លា ។ បេ ។

(២៥៧) កតមោ តស្មី សមយេ សម្ពាសក្ខន្ធោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិនិក្កោ វិចារោ មិត្ត
 ចិត្តស្សេកក្កតា សទ្ធិន្ទ្រយំ វិរិយន្ទ្រយំ សតិន្ទ្រយំ
 សមាធិន្ទ្រយំ បញ្ញន្ទ្រយំ ជីវិតន្ទ្រយំ អនេកាតញ្ញស្សា-
 មិត្តន្ទ្រយំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាទា ស-
 ម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ
 សម្មាសមាធិ សទ្ធាពលំ វិរិយពលំ សតិពលំ សមា-
 ធិពលំ បញ្ញាពលំ ជីវិតពលំ ឌីត្តប្បពលំ អលោ-
 កោ អនោសោ អមោហោ អនកិដ្ឋោ អព្យាបាទោ

លោកុត្តរកុសល បដិបទា

សញ្ញា ១ ចេតនា ១ ចិត្ត ១ វេទនាខន្ធ ១ សញ្ញាខន្ធ ១ សង្ខារកន្ធ ១

វិញ្ញាណកន្ធ ១ មនាយតនៈ ១ មន្ត្រីន្ត្រីយ ១ មនោវិញ្ញាណធាតុ ១

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន កង្ខសម័យនោះ ឬថា ពួកអរូប-

ធម៌ដទៃណា ដែលកើតដោយអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន កង្ខសម័យ

នោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

(២៥៩) សង្ខារកន្ធ កើតមាន កង្ខសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ចិត្ត ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត សង្ខារន្ត្រីយ

វិរិយន្ត្រីយ សតិន្ត្រីយ សមាធិន្ត្រីយ បញ្ញាន្ត្រីយ ជីវិតន្ត្រីយ អនត្តា-

តព្វាស្សាមិត្តន្ត្រីយ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវចា សម្មា-

កមន្តៈ សម្មាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មា-

ពលៈ វិរិយពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ បញ្ញាពលៈ ហិរិពលៈ

ឧត្តប្បពលៈ អលោកៈ អទោសៈ អមោហាៈ អនិក្ខណ្ឌ អព្យាបាទ

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ឡិក្ខប្បំ កាយប្បស្សន្តិ ចិត្តប្ប-
 ស្សន្តិ កាយលហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្ត-
 មុទុតា កាយកម្មតា ចិត្តកម្មតា កាយចា-
 តុតា ចិត្តចាតុតា កាយុជ្ជកតា ចិត្តុជ្ជកតា
 សតិ សម្បជញ្ញំ សមថោ វិបស្សនា បត្តាហោ
 អវិក្ខោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោចិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វេយ្យា វេទ-
 នាទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(២៦០) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបនយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវេនាយ
 ភូមិយា ចត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាតញ្ញំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

សម្មាទិដ្ឋិ ហិរិ ធុត្ថប្បវៈ សេចក្តីស្ងប់កាយ សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត សេច-
ក្តីស្រាលកាយ សេចក្តីស្រាលចិត្ត សេចក្តីទន់កាយ សេចក្តីទន់ចិត្ត
កាយគួរដល់ការងារ ចិត្តគួរដល់ការងារ សេចក្តីស្ងាត់កាយ សេចក្តី
ស្ងាត់ចិត្ត សេចក្តីត្រង់កាយ សេចក្តីត្រង់ចិត្ត សតិ សម្បជញ្ញៈ
សមថៈ វិបស្សនា សេចក្តីផងឡើង សេចក្តីមិនរាយមាយ ប្តីក៏
ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ក្រៅអំពីវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ
ដែលកើតដោយអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះសង្ខា-
រខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(២៦០) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
លោកុត្តរជ្ជ្យាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង
ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជ្យាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
សេចក្តីត្រាស់ជឿនយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(២៦១) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ ចិច្ចា-
 ភិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(២៦២) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវមាយ ភូមិ-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ សុខាបដិបទំ នន្ទាភិតំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

លោកុត្តរកុសល បដិបទា

(២៦១) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុង
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិ-
 បត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(២៦២) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(២៦៣) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ ភ្លមិ
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមិ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរេតិ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា
 តស្មី សមយេ ជស្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

(២៦៤) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ
 ភ្លមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ វ្ថូបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៦៣) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកល្យាណឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិញ្ញាណ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(២៦៤) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកល្យាណឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ
 រួចហើយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។

កុសលេ លោកុត្តរេ បដិបទា

ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធាភិញ្ញំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ វិចារាភិញ្ញំ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ វិចារា-
 ភិញ្ញំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

សុទ្ធកញ្ញបដិបទា ។

(២៦៥) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ
 ភូមិយា បតិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ
 ភូមិយា បតិយា វិតក្កវិចារានំ វ្យាសមា ។ បេ ។

លោកុត្តរក្កសល បដិបទា

ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ សុទ្ធិប្បដិបទា ។

(២៦៥) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកពួនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន សូន្យ (ចាករាគៈជាដើម) ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិន
 រាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។
 ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ឈាន ជា
 គ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកពួនឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

ទុត្តយំ ឈានំ ។ បេ ។ តត្ថយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុញ្ញតិ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

សុញ្ញតំ ។

[២៦៦] កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ អបចយតាមី
 ទិដ្ឋតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ភូមិយា បត្តិយា វិវិ-
 ច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិ-
 ហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិដ្ឋតតានំ សុញ្ញតិ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ភូមិ-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិដ្ឋតតានំ
 សុញ្ញតិ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន ដ៏សូន្យ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ សុញ្ញៈ ។

(២៦៦) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 សេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដ៏សូន្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ
 ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិ
 ជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ដ៏សូន្យ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

កុសលេ លោកុត្តរេ បដិបទា

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោ-
 កុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ អបចយតាមី និដ្ឋិ-
 កតានំ បហានាយ បឋមាយ ភូមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧប-
 សម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ
 ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ អបចយតាមី និដ្ឋិកតានំ
 បហានាយ បឋមាយ ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។

លោកុត្តរកុសល បដិបទ

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកល្យាន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 តែមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដ៏សូន្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌
 ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿង
 ចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកល្យានឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ដ៏សូន្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហិ

យស្មី សមយេ លោក្ខត្ថរំ ឈានំ កាវេតំ និយ្យា
 និកំ អបធមយកាមំ ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ
 ភូមិយា បតិយា វិតត្តវិចារានំ វ្យុបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ធនុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតំ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធកិញ្ចំ សុញ្ញតំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទិប្បា.
 កិញ្ចំ សុញ្ញតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទន្ធកិញ្ចំ
 សុញ្ញតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បា កិញ្ចំ សុញ្ញតំ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

បុគ្គលបម្រើនូវលោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិន
 សន្យាពូនឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បាន
 រម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ រួចហើយ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។
 តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចក្កត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។
 បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ជឿង
 យឺតយូរ ដ៏ស្ងួន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក តែមានសេចក្តី
 ត្រាស់ជឿងឆាប់ ដ៏ស្ងួន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ្ងាយ មានសេចក្តី
 ត្រាស់ជឿងយឺតយូរ ដ៏ស្ងួន ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆ្ងាយ មាន
 សេចក្តីត្រាស់ជឿងឆាប់ ដ៏ស្ងួន ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

កុសលេ លោកុត្តរេ បដិបទា

(២៦៧) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ
 ភូមិយា បតិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមិ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ
 ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ
 ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ
 បហាឆាយ បវមាយ ភូមិយា បតិយា វិតក្កវិចា-
 រានំ វ្យាបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។
 បវមិ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

អប្បណិហិតំ ។

លោកុញ្ញកុសល បដិបទា

(២៦៧) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្វនឿង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ (និព្វានគ្មាន
 កិលេសជាគ្រឿងតំកល់ខ្ជាប់) ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ
 ដល់នូវការមិនសន្សំកត្វនឿង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិ
 ជាប្រថម បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិ-
 យជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយ-
 មាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ ឈានជាអប្បណិហិតៈ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

(២៦៨) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ
ភ្លមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា
អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ អប-
ចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ ភ្លមិយា
បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី ឈានំ
ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា អប្ប-
ណិហិតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៦៨) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកពូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាក
 វដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកពូនឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់
 នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ជា
 អប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

កុសលេ លោកុត្តរេ បដិបទ

អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។
 កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ
 លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ អបចយតាមី
 ទិដ្ឋភតានំ បហាឆាយ បវេមាយ ភ្លមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិដ្ឋភកិញ្ញំ អប្បណិហិតំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា
 កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ
 ភាវេតិ និយ្យានិកំ អបចយតាមី ទិដ្ឋភតានំ បហា-
 ឆាយ បវេមាយ ភ្លមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខា-
 បដិបទំ ទិដ្ឋភកិញ្ញំ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ កតមេ ធម្មា កុសលា ។
 យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋភតានំ បហាឆាយ បវេមាយ
 ភ្លមិយា បត្តិយា វិតត្តវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។

លោកុត្តរកុសល បដិបក

។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំ
 កត្វនឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិដោយ តែមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេច-
 ក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្វនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ ពួកធម៌
 ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿង
 ចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្វនឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហំ

ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ធិតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទណ្ឌកិក្ខា អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទិប្បាភិក្ខា អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទណ្ឌកិក្ខា អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទិប្បាភិក្ខា អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ធម្មស្សា
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា ។

អប្បណិហិតមូលកប្បដិបក ។

(២៦៧) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ មគ្គំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 សតិប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សម្មប្ប-
 ធានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ ពលំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈនំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សច្ចំ ភាវេតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក តែមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ តែមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្ប-
 ណិហិតៈ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

ចប់ អប្បណិហិតមូលកញ្ញនិបាត ។

(២៦៩) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរមគ្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវសម្មប្បធាន ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវឥទ្ធិបាទ
 ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវពាលៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវពោជ្ឈង្គៈ ជា
 លោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសច្ចៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។

កុសលេ លោកុត្តរេ បដិបទា

លោកុត្តរំ សមមំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ធម្មំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ទង្គំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ អាយតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធាតុំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាហារំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ជស្សំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ វេទនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សញ្ញា
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ចេតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ចិត្តំ ភាវេតិ និយ្យានំ អបចយតាមី
 និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បវេមាយ ភូមិយា បតិយា
 វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមំ ឈានំ ឧបស-
 ម្បជ្ជំ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

វិបតិ មហានយា ។

លោកុត្តរកុសល បដិបកា

ចម្រើននូវសមថៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវធម៌ ជាលោ-
 កុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវខន្ធ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវអាយតនៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវធាតុ ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវអាហារ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវផស្សៈ
 ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវវេទនា ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវសញ្ញា ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវចេតនា ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវចិត្ត ជាលោកុត្តរៈ ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវ
 ការមិនសន្សំក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម
 បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនវាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាត្រៃសល ។ បេ ។

អភិធម្មបដិកេ ធម្មសង្គណ៍

(២៧០) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ ក្ខ-
មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា
ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិវិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិមីសាធិបតេយ្យំ តស្មី
សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។
កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោ-
កុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ អបចយតាមី ទិដ្ឋិ-
តតានំ បហាឆាយ បវមាយ ក្ខមិយា បត្តិយា វិត-
ត្តវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៧០) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិរិ-
 យៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមសា
 ជាអធិបតី ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ
 ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុង
 ជាប្រថម បានរម្ងាប់វិភក្តៈនិងវិចារៈរួចហើយ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិ-
 យជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។

កុសលេ លោកុត្តរេ សេសា មគ្គា

បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា ទុក្ខាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ចិត្តាធិបតេយ្យំ
 ។ បេ ។ វីរិយសាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។ កតមេ ធម្មា
 កុសលា ។ យស្មី សមយេ លោកុត្តរំ មន្តិ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សតិប្បដ្ឋានំ ភា-
 វេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សម្មប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 តលំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈនំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សម្មំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ សមមំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធម្មំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឧទ្ធកំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាយតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។

លោកុត្តរកុសល ពួកមគ្គដ៏សេស

បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មាន
 វិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមំសាជា
 អធិបតី កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។
 សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើននូវលោកុត្តរមគ្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវសម្មប្បដ្ឋាន ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវ
 ឥទ្ធិបាទ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវពលៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវពោជ្ឈង្គៈ ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវសច្ចៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសមថៈ ជា
 លោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវ
 ខន្ធ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវអាយតនៈ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

លោក្ខត្ថវំ ជាតុំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្ខត្ថវំ អា-
 ហារំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្ខត្ថវំ ដស្សំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោក្ខត្ថវំ វេទនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 ក្ខត្ថវំ សញ្ញា ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្ខត្ថវំ ចេតនំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោក្ខត្ថវំ ចិត្តំ ភាវេតិ និយ្យា-
 និកំ អបចយតាមី ទិដ្ឋភតានំ បហាឆាយ បវមាយ
 ភូមិយា បតិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ធម្មាភិញ្ញា
 ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
 ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វីរិយសាធិបតេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ដស្សា ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោហោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា តុសលា ។ បេ ។

អធិបតី ។

បឋមោ មគ្គោ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ចម្រើននូវធាតុ ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវអាហារ ជាលោកុត្តរៈ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវផស្សៈជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវវេទនា
 ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវសញ្ញា ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវចេតនា ជាលោកុត្តរៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវចិត្ត ជាលោកុត្តរៈ ជា
 គ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ មានឆន្ទៈជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិរិយៈជាអធិបតី ។ បេ ។
 មានចិត្តជាអធិបតី ។ បេ ។ មានវិមុស្សជាអធិបតី ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។ បេ ។

ចប់ អធិបតី ។

(២៧១) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ
 អបចយតាមី កាមរាគព្យាបាទានំ តទុក្ខារាមយ^(១)
 ទុតិយា ភូមិយា បតិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធគិញ្ចំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អត្ថាជ្រៀយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា ។ បេ ។

ទុតិយោ មគ្គោ ។

(២៧២) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ
 អបចយតាមី កាមរាគព្យាបាទានំ អនវសេសប្ប-
 ហានាយ តតិយាយ ភូមិយា បតិយា វិវិច្ឆេវ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ឈ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធគិញ្ចំ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អត្ថាជ្រៀយំ ហោតិ ។ បេ ។

លោកុត្តរកុសល ពួកមន្ត្រីសេស

(២៧១) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង
 ដើម្បីធ្វើតាមរាគ និងព្យាបាទ ឲ្យស្រាលស្តើង ដើម្បីដល់នូវតតិយភូមិ
 (សកទាតាមិមគ្គ) បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អញ្ញន្តិយ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

បឋម មធ្យ ទី ២ ។

(២៧២) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុ-
 ត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង ដើម្បី
 លះបង់នូវតាមរាគនិងព្យាបាទឲ្យអស់រលីង ដើម្បីដល់នូវតតិយភូមិ (អនា-
 តាមិមគ្គ) បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អញ្ញន្តិយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 ។ បេ ។

អតិយោ មន្តោ ។

(២៧៣) កតមេ ធម្មា កុសលា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី រូបរាគអរូបរាគមាណុទុទ្ធចអវិជ្ជាយ អ-
 នវសេសប្បហានាយ ចតុត្ថាយ ភ្លមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបស-
 ម្ពជ្ឈ វិហរតិ ទុក្ខោបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា តស្មី សមយេ
 ជស្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អត្ថាង្រ្ទយំ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាកុសល ។ បេ ។

ចប់ មគ្គទី ៣ ។

(២៧៣) ពួកធម៌ជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវកាមរាគ អរូបរាគ មានៈ ទទួលៈ និងអវិជ្ជាឲ្យអស់រលីង
 ដើម្បីដល់នូវភូមិ ទី ៤ (អរហត្តមគ្គ) បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អញ្ញន្ត្រិយ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។ បេ ។

អកុសលេ លោកុត្តមេ សេសា មគ្គា

(២៧៤) កតមំ តស្មី សមយេ អញ្ញោទ្ធិយំ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ តេសំ ធម្មានំ ញា-
 តានំ ទិដ្ឋានំ បត្តានំ វិនិតានំ សច្ចកតានំ សច្ច-
 កិរិយាយ បញ្ញា បដាទនា វិចយោ បរិចយោ ធម្ម-
 វិចយោ សលុក្ខណា ឧបលក្ខណា បច្ចុបលក្ខណា
 បណ្ឌិតំ កោសល្យំ នេប្បញ្ញំ វេកព្យា ចិន្តា ឧប-
 បរិក្ខា ភ្នំ មេធា បរិណាយិកា វិបស្សនា ស-
 ម្បជញ្ញំ បតោនោ បញ្ញា បញ្ញោទ្ធិយំ បញ្ញាតលំ
 បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចាសាដោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញា-
 ឌីកាសោ បញ្ញាបដោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ
 ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈដ្ឋោ មគ្គនំ
 មគ្គបរិយាបដ្ឋំ ឥទំ តស្មី សមយេ អញ្ញោទ្ធិយំ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ យេ
 វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុ-
 ប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា ក្យាសលា ។

ឧត្ថោ មគ្គោ ។

លោកុត្តំ បិដ្ឋំ ។

លោកុត្តរកុសល ពួកមន្ត្រីសេស

(២៧២) អញ្ជ្រៃយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 បញ្ញា សេចក្តីដឹងសព្វ សេចក្តីពិចារណា សេចក្តីជ្រើសរើស សេចក្តី
 ពិចារណាធម៌ ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ សេចក្តីកត់ត្រា ភាពនៃ
 បណ្ឌិត ភាពនៃអ្នកឈ្លាស ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីជ្រះស្អាត ភាព
 នៃបុគ្គលមានសេចក្តីភ្លឺច្បាស់ សេចក្តីគិត សេចក្តីយល់ ធម្មជាតិដូចជា
 ផែនដី ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្មជាតិឃើញច្បាស់
 សេចក្តីដឹងល្អ សភាពដូចជាដង្កូវ គឺបញ្ញា បញ្ជ្រៃយ បញ្ញាពលៈ
 គ្រឿងសស្ត្រគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ឧកាសគឺបញ្ញា
 គ្រឿងឆ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្មវិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្ម-
 វិចយសម្មាជ្ឈង្គៈ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលក្នុងមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ នូវធម៌ទាំងនោះ ដែលបុគ្គលដឹង ឃើញ ដល់ ដឹងច្បាស់
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ណា នេះអញ្ជ្រៃយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងដោយអាស្រ័យហេតុ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពួកធម៌ជាតុសល ។

ចប់ មន្ត ទី៤ ។

ចប់ លោកុត្តរចិត្ត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

(២៧៥) កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោម-
នស្សសហគតំ ទិដ្ឋិតតសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា
សន្ធារម្មណំ វា កន្ធារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា
ដោដ្ឋញ្ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
បនារត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ
ហោតិ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ វីរិយង្រ្ទយំ ហោតិ
សមាធិង្រ្ទយំ ហោតិ មង្គង្រ្ទយំ ហោតិ សោមន-
សង្រ្ទយំ ហោតិ ជីវិតង្រ្ទយំ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ
មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វីរិយពលំ ហោតិ សមាធិពលំ
ហោតិ អហិរិកពលំ ហោតិ អនោត្តប្បពលំ ហោតិ
លោភោ ហោតិ មោហោ ហោតិ អភិជ្ឈោ ហោតិ

អភិធម្មបិណ្ឌ ធម្មសង្គណ៍

(២៧៥) ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត ប្រឡំ

ដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយទិដ្ឋិ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី មានសំឡេង

ជាអារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាអារម្មណ៍ក្តី មានរសជាអារម្មណ៍ក្តី មានផោ-

ដព្វជាអារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬប្រាប្បនូវអារម្មណ៍ណា។

កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខៈ ឯកគ្គតារបស់

ចិត្ត វិរិយន្ត្រិយ សមាធិន្ត្រិយ មនិន្ត្រិយ សោមនស្សន្ត្រិយ ជីវិតន្ត្រិយ

មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ វិរិយពលៈ សមា-

ធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោគ្គប្បពលៈ លោភៈ មោហៈ អភិជ្ឈក្ក

អកុសលេ ធម្មេ បទវាជីយំ

មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ អហិរិកំ ហោតិ អនោត្តប្បំ ហោតិ
 សមថោ ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខោ ហោតិ
 យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោចិ អតិ បដិច្ច-
 សមុប្បន្នា អរូបនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

(២៧៦) កតមា តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា
 សមសនា សមសត្តំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

(២៧៧) កតមា តស្មី សមយេ វេទនា
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណ-
 ណតុសម្មស្សជំ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ សុខំ
 ចេតោសម្មស្សជំ សាតិ សុខំ វេទយំតិ ចេតោសម្ម-
 ស្សជំ សាតា សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ
 វេទនា ហោតិ ។

(២៧៨) កតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណណតុសម្មស្សជំ
 សញ្ញា សញ្ញាននា សញ្ញានិកតំ អយំ តស្មី សមយេ
 សញ្ញា ហោតិ ។

អកុសលធម៌ ចក្ខុវិស័យ

មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បក្កាហៈ អវិក្ខេបៈ កំភើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងដោយ
អាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាកុសល ។

(២៧៦) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សម្ព័ស្ស ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧៧) វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេច-
ក្តីធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីស្រួលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែល
កើតអំពីសម្ព័ស្ស នៃមនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ
ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ស្សនៃចិត្ត វេ-
ទនាដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧៨) សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាន ដែលកើតអំពីសម្ព័ស្ស នៃ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបទិកោ ធម្មសង្កណំ

(២៧៩) កកតមា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណាតុសម្មស្សជ្ជា
 ចេតនា សញ្ញាតនា សញ្ញាតយិតត្ថំ^(១) អយំ តស្មី
 សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

(២៨០) កកតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ ហទយំ
 បណ្ឌរំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតុ ឥទំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

(២៨១) កកតមោ តស្មី សមយេ វិតត្តោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តត្តោ វិតត្តោ
 សង្កប្បោ អប្បនា ឲ្យប្បនា ចេតសោ អភិជំរេបនា
 មិន្ទាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ វិតត្តោ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៧៩) ចេតនា កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីរិះគិត ការតាក់តែង ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃមនោ-

វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា កងសម័យនោះ នេះ

ចេតនា កើតមាន កងសម័យនោះ ។

(២៨០) ចិត្ត កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត

សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេង គឺ

កវីចិត្តហៅថាមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រីយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា កងសម័យនោះ នេះ

ចិត្ត កើតមាន កងសម័យនោះ ។

(២៨១) វិតក្កៈ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការរំពឹង ការដេញដឹង ការលើកចិត្ត

ឡើង គឺមិច្ឆាសង្ខារ ណា កងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន កង

សម័យនោះ ។

អកុសលេ ធម្មេ បទរាជីយំ

(២៨២) កកមោ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ អនុវិចារោ
ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា អនុបេក្ខនតា
អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

(២៨៣) កកមោ តស្មី សមយេ ប័តិ ហោតិ ។

យោ តស្មី សមយេ ប័តិ ចារោជ្ជំ អាមោទនា
បមោទនា ហាសោ បហាសោ វិត្តំ ឌីនក្សំ អត្តម-
នតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ ប័តិ ហោតិ ។

(២៨៤) កកមិ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ
សុខំ ចេតោសច្ចស្សជំ សាតិ សុខំ វេទយិតិ ចេ-
តោសច្ចស្សជា សាតា សុខា វេទនា វេទំ តស្មី
សមយេ សុខំ ហោតិ ។

អកុសលធម៌ បទពាជនីយ

(២៨២) វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រួតត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការ
សំរឹងនៃចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៣) បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីឆ្កែតចិត្ត សេចក្តីរីករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រួល
សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការបាននូវអំណរ ការ
អណ្តែតអណ្តូង សេចក្តីត្រេកអររបស់ចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៤) សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
ទទួលការម្ស្នាក់ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនា
ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

(២៨៥) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សេក-
 ក្កតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិចិត្ត-
 សណ្ឌិតិ អវជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខេបោ អវិសា-
 ហជមានសតា សមថោ សមាធិជ្រៀយំ សមាធិពលំ
 មិច្ឆាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សេកក្កតា
 ហោតិ ។

(២៨៦) កតមា តស្មី សមយេ វិរិយជ្រៀយំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសីកោ វិរិ-
 យារម្ភោ ធិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សោឡិ ថាមោ ធិតិ អសិចីលប-
 រក្កមតា អនិក្កតតច្ឆន្ទតា អនិក្កតតជរតា ជរសម្ប-
 តាហោ វិរិយំ វិរិយជ្រៀយំ វិរិយពលំ មិច្ឆាវាយាមោ
 វេទំ តស្មី សមយេ វិរិយជ្រៀយំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៨៥) ឯកគុតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងមាំ ការមិនឃ្លៀង-

ឃ្លៀង ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត ការស្ងប់រម្ងាប់

គឺសមាធិន្ទ្រិយ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា របស់ចិត្ត ក្នុង

សម័យនោះ នេះឯកគុតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៦) វិរិយន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីប្រាព្វព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត

ខិតខំ ព្យាយាម ទស្សហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត ខ្មីឃាត សេចក្តី

សង្វាតមិនផ្ទុះថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ផ្ទុះ

ការផ្គងនូវផ្ទុះ គឺវិរិយៈ វិរិយន្ទ្រិយ វិរិយពលៈ មិច្ឆាវាយាមៈ ណា

ក្នុងសម័យនោះ នេះវិរិយន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អកុសលេ ធម្មេ បទរាជីយំ

(២៨៧) កកមំ តស្មី សមយេ សមាធិន្ទ្រយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិតិ
 សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោហោ អវិសា-
 ហជមានសតា សមដោ សមាធិន្ទ្រយំ សមាធិពលំ
 មិច្ឆាសមាធិ ឥទំ តស្មី សមយេ សមាធិន្ទ្រយំ
 ហោតិ ។

(២៨៨) កកមំ តស្មី សមយេ មន្ទ្រន្ទ្រយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មានសំ
 ហនយំ បណ្ឌិកំ មនោ មនាយតនំ មន្ទ្រន្ទ្រយំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តដ្ឋា មនោវិញ្ញាណាធាតុ
 ឥទំ តស្មី សមយេ មន្ទ្រន្ទ្រយំ ហោតិ ។

(២៨៩) កកមំ តស្មី សមយេ សោមនស្សន្ទ្រ-
 យំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតិ ចេតសិកំ សុខំ ចេតាសម្មស្សជំ សាតិ
 សុខំ វេទយិតំ ចេតាសម្មស្សជំ សាតា សុខា
 វេទនា ឥទំ តស្មី សមយេ សោមនស្សន្ទ្រយំ
 ហោតិ ។

អកុសលធម៌ បទរាជនីយ

(២៨៧) សមាធិទ្រុយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ ការគំគល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនប្លែងប្លែង ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនប្លែងប្លែង សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺសមាធិទ្រុយ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា របស់ចិត្តក្នុងសម័យនោះ នេះសមាធិទ្រុយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៨) មនិទ្រុយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិផ្សេងៗ គឺកវន្តចិត្តហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិទ្រុយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ផស្សៈជាដើមនោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមនិទ្រុយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៩) សោមនស្សិទ្ធរុយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្សនៃចិត្ត វេទនាដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្សិទ្ធរុយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(២៧០) កតមំ តស្មី សមយេ ជីវិតន្ទ្រយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំនិ ធម្មានំ អាយុ
 វិតិ យេវនា យាបនា វិវិយនា វត្តនា ហាលនា
 ជីវិតំ ជីវិតន្ទ្រយំ វេទំ តស្មី សមយេ ជីវិតន្ទ្រយំ
 ហោតិ ។

(២៧១) កតមា តស្មី សមយេ មិច្ឆាទិដ្ឋ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ទិដ្ឋំ ទិដ្ឋកតំ
 ទិដ្ឋកហនំ ទិដ្ឋកត្តារោ ទិដ្ឋវិស្វកាយកំ ទិដ្ឋវិប្បន្ទតំ
 ទិដ្ឋសញ្ញាជនំ តាហោ បដិក្កាហោ អភិទិវេសោ
 បរាមាសោ កុម្មតោ មិច្ឆាបថោ មិច្ឆតំ វិត្តាយតនំ
 វិបរិយេសក្កាហោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាទិដ្ឋ
 ហោតិ ។

(២៧២) កតមោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាសង្កប្បោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តក្កោ វិតក្កោ
 សង្កប្បោ អប្បនា ព្យប្បនា ចេតសោ អភិទិវេ-
 បនា មិច្ឆាសង្កប្បោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាស-
 ង្កប្បោ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គហ

(២៩០) ដីវិត្តទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

អាយុ ការបិតនៅ ការនៅយ៉ែនយូរ ការរស់នៅ ការរំកិលទៅ ការ
ប្រព្រឹត្តិទៅ ការរក្សានូវអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺដីវិត ដីវិត្តទ្រិយ ណា
ក្នុងសម័យនោះ នេះដីវិត្តទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៩១) មិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីយល់ សេចក្តីឃើញ សេចក្តីសាញ់គឺទិដ្ឋិ កន្លោះគឺទិដ្ឋិ
ចម្រងគឺទិដ្ឋិ សេចក្តីស្វះស្វាគឺទិដ្ឋិ ធម្មជាតិជាគ្រឿងប្រកបព្រមគឺទិដ្ឋិ
ការចាប់ប្រកាន់ ការប្រកាន់មាំ ការតាំងមាំ ការស្តារអង្គល ផ្លូវ
អាក្រក់ គន្លងខុស សេចក្តីខុស ធម្មជាតិជាកំណើតនៃសេចក្តីវិនាស
គឺលទ្ធផលចំពង់សម្រាប់ធ្ងន់ ការប្រកាន់ព្រោះស្វែងរកខុស ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះមិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៩២) មិច្ឆាសង្កប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីគ្រិនរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការរំពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកចិត្ត
ឡើង គឺមិច្ឆាសង្កប្បៈ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមិច្ឆាសង្កប្បៈ
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អកុសល ធម្មេ បទវាជីយំ

(២៧៣) កតមោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាវាយាមោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិយារម្ហោ ធិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យាមោ វាយា-
 មោ ឧស្សាហោ ឧស្សាធិប្បាមោ ធិតិ អសិ-
 បិលបរក្កមតា អធិក្កតចន្ទតា អធិក្កតជរតា ជរ-
 សម្បត្តាហោ វិយំ វិយំជ្រៃយំ វិយតលំ មិច្ឆា-
 វាយាមោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាវាយាមោ
 ហោតិ ។

(២៧៤) កតមោ តស្មី សមយេ មិច្ឆាសមាធិ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិតិ
 សណ្ឌិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោ អវិសា-
 ហជមាទសតា សមថោ សមាធិជ្រៃយំ សមាធិតលំ
 មិច្ឆាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាសមាធិ
 ហោតិ ។

អក្សរលេធមិ បទភាគីនិយ

(២៧៣) មិច្ឆាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីប្រារព្ធព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត ខិត-

ខំ ព្យាយាម ទស្សៈ ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត ខ្លីឃ្លាត ការសង្វាត

មិនផ្ទុយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ផ្ទុះ ការផ្គុំ

ផ្ទុះ គឺវិវេយៈ វិវេយ្យន្ត្រិយ វិវេយាលៈ មិច្ឆាវាយាមៈ ណា ក្នុង

សម័យនោះ នេះមិច្ឆាវាយាមៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៧៤) មិច្ឆាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនឃ្លៀងឃ្លាត

ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺ

សមាធិន្ត្រិយ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

មិច្ឆាសមាធិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

[២៧៥] កកតមំ តស្មី សមយេ វីរិយពលំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ កេតសិកោ វីរិ-
 យារមោ ធិក្កមោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សោឡិ ថាមោ ធិតិ អសិដិលបរក្ក-
 មតា អធិក្កតច្ឆតា អធិក្កតធរតា ធរសម្បត្តាហោ
 វីរិយំ វីរិយន្ទ្រយំ វីរិយពលំ មិច្ឆាវាយាមោ ឥទ្ធំ
 តស្មី សមយេ វីរិយពលំ ហោតិ ។

[២៧៦] កកតមំ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិតិ
 សណ្ឌិតិ អវិដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្កោចោ អវិសា-
 ហជមានសតា សមថោ សមាធិន្ទ្រយំ សមាធិពលំ
 មិច្ឆាសមាធិ ឥទ្ធំ តស្មី សមយេ សមាធិពលំ
 ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៨៥) វិរិយពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីប្រាសព្រាហ្មណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្កត

ខិតខំ ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត ខ្លីយ៉ាត សេចក្តី

សង្កតមិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់គុរៈ

ការផ្គង់នូវគុរៈ គឺវិរិយៈ វិរិយន្ត្រិយ វិរិយពលៈ មិច្ឆាវាយាមៈ ណា

ក្នុងសម័យនោះ នេះវិរិយពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៦) សមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ីប ការមិនឃ្លៀងឃ្លាត

ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺ

សមាធិន្ត្រិយ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា ក្នុងសម័យនោះ

នេះសមាធិពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អកុសលេ ធម្មេ បទរាជនីយំ

(២៩៧) កតមំ តស្មី សមយេ អហិកតលំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ន ហិរិយតិ ហិរិយ-
 តព្វេន ន ហិរិយតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មា-
 នំ សមាបត្តិយា វេទំ តស្មី សមយេ អហិកតលំ
 ហោតិ ។

(២៩៨) កតមំ តស្មី សមយេ អនោត្តប្បតលំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ន ឌីត្តប្បតិ ឌីត្ត-
 ប្បតព្វេន ន ឌីត្តប្បតិ ចាបកានំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ សមាបត្តិយា វេទំ តស្មី សមយេ អនោ-
 ត្តប្បតលំ ហោតិ ។

(២៩៩) កតមោ តស្មី សមយេ លោភោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ លោភោ លុព្វនា
 លុព្វិតតំ សារភោ សារជ្ជនា សារជ្ជិតតំ អភិជ្ឈា
 លោភោ អកុសលម្បលំ អយំ តស្មី សមយេ
 លោភោ ហោតិ ។

អកុសលធម៌ បទភាជនីយ

(២៨៧) អហិរិកពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ត្រង់ដែលបុគ្គលមិនខ្មាស ដោយអំពើទុច្ចរិតដែលគួរខ្មាស មិន
ខ្មាស ដោយការជួបប្រទះនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះអហិរិកពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៨) អនោត្តប្បពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ត្រង់ដែលបុគ្គលមិនភក់ស្អុត ដោយអំពើទុច្ចរិតដែលគួរភក់ស្អុត
មិនភក់ស្អុត ដោយការជួបប្រទះនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ណា ក្នុង

សម័យនោះ នេះអនោត្តប្បពលៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(២៨៩) លោភៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការចង់បាន ការជាប់ចំពាក សេចក្តីជាប់ចំពាក់ តម្រេកខ្វាំង ត្រេក-
ត្រអាល សេចក្តីត្រេកត្រអាល ការសំឡឹងរំពៃ គឺលោភៈ ជា

អកុសលមូល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះលោភៈ កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

[៣០០] កតមោ តស្មី សមយេ មោហោ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ អញ្ញាណំ អនុស្សនំ
 អនកិសមយោ អនុនុតោដោ អសម្ពោដោ អប្បដិ-
 វេដោ អសង្កាហនា អបរិយោតាហនា អសមាប-
 ក្ខនា អប្បច្ចវេក្ខណា អប្បច្ចក្ខតមំ ទុម្មេជ្ឈំ
 ពាល្យំ អសម្បជញ្ញំ មោហោ បមោហោ សម្ពោហោ
 អវិជ្ជា អវិជ្ជាយោ អវិជ្ជាយោតោ អវិជ្ជានុសយោ
 អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានំ អវិជ្ជាលង្គំ មោហោ អកុសលមូលំ
 អយំ តស្មី សមយេ មោហោ ហោតិ ។

[៣០១] កតមោ តស្មី សមយេ អភិជ្ឈា
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ លោភោ លុត្តនា
 លុត្តិតតំ សារភោ សារជ្ជនា សារជ្ជិតតំ អភិជ្ឈា
 លោភោ អកុសលមូលំ អយំ តស្មី សមយេ អភិ-
 ជ្ឈា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[៣០០] មោហាៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនដឹង មិនឃើញ ការមិនដល់ព្រមចំពោះ ការមិនគ្រាស់ដឹងនូវ
ធម៌តាមសមគួរ ការមិនដឹងធម៌ដ៏ស្ងប់ ការមិនចាកចុះចំពោះ ការមិន
កាន់យក ការមិនចុះចិត្ត ការមិនឃើញស្មើ ការមិនពិចារណា ការ
មិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ការយល់ខុស សេចក្តីល្ងង់ សេចក្តីមិនដឹងខ្លួន
សេចក្តីវង្វេង សេចក្តីវង្វេងខ្លាំង សេចក្តីវង្វេងសព្វ សេចក្តីមិនដឹង
ច្បាស់ អន្លឺគឺអវិជ្ជា គ្រឿងប្រកបគឺអវិជ្ជា អនុស័យគឺអវិជ្ជា សេចក្តី
គ្របសង្កត់គឺអវិជ្ជា គន្លឹះគឺអវិជ្ជា គឺមោហាៈ ជាអកុសលមូល ណា
ក្នុងសម័យនោះ នេះមោហាៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣០១] អភិជ្ឈក កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីចង់បាន ការជាប់ចំពាក់ ភាពជាប់ចំពាក់ តម្រេកខ្លាំង ការ
ត្រេកត្រអាល ភាពត្រេកត្រអាល គឺអភិជ្ឈក លោភៈ ជាអកុសលមូល
ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះអភិជ្ឈក កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អកុសល ធម្មេ បទវាជិនីយំ

[៣០២] កតមា តស្មី សមយេ មិច្ឆាទិដ្ឋ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ទិដ្ឋ ទិដ្ឋកុត្ត
 ទិដ្ឋកហំ ទិដ្ឋកត្តារោ ទិដ្ឋវិស្វកាយិកំ ទិដ្ឋវិជ្ជន្ត
 ទិដ្ឋសិយោជនំ កាហោ បដិក្កាហោ អភិនិវេសា
 បរាមាសោ កុម្មតោ មិច្ឆាបថោ មិច្ឆតំ តត្ថាយតនំ
 វិបរិយេសត្តាហោ អយំ តស្មី សមយេ មិច្ឆាទិដ្ឋ
 ហោតិ ។

[៣០៣] កតមំ តស្មី សមយេ អហិកំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ន ហិកយតិ ហិក-
 យតព្វេន ន ហិកយតិ ចាបកាណំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ សមាបត្តិយា ឥទំ តស្មី សមយេ អហិកំ
 ហោតិ ។

[៣០៤] កតមំ តស្មី សមយេ អនោត្តប្បំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ន ឡុត្តប្បតិ ឡុត្ត-
 ប្បតព្វេន ន ឡុត្តប្បតិ ចាបកាណំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ សមាបត្តិយា ឥទំ តស្មី សមយេ អនោ-
 ត្តប្បំ ហោតិ ។

អកុសលធម៌ បទពាជនីយ

(៣០២) មិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីយល់ សេចក្តីឃើញ សំញ័រគឺទិដ្ឋិ កន្តារគឺទិដ្ឋិ ចំរូងគឺទិដ្ឋិ
សេចក្តីស្វ័យគឺទិដ្ឋិ ធម្មជាតិជាគ្រឿងប្រកបគឺទិដ្ឋិ ការចាប់ប្រកាន់
ការប្រកាន់មាំ ការតាំងមាំ ការស្លាប់អង្គុយ ផ្លូវអាក្រក់ គន្លងខុស
សេចក្តីខុស ធម្មជាតិជាកំណើតនៃសេចក្តីវិនាស គឺលទ្ធិដូចជាកំពង់
សម្រាប់ធ្ងន់ ការប្រកាន់ព្រោះស្វែងរកខុស ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
មិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣០៣) អហិរិកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

គ្រងដែលបុគ្គលមិនខ្មាស ដោយអំពើទុច្ចរិតដែលគួរខ្មាស មិនខ្មាស
ដោយការជួបប្រទះនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ នេះ
អហិរិកៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣០៤) អនោត្តប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

គ្រងដែលបុគ្គលមិនភក់ស្លុត ដោយអំពើទុច្ចរិតដែលគួរភក់ស្លុត មិនភក់
ស្លុត ដោយការជួបប្រទះនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក្នុងសម័យនោះ
នេះអនោត្តប្បៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អវិជ្ជាបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

[៣០៥] កតមោ តស្មី សមយេ សមថោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ សណ្ឋិ-
 តិ អវិជ្ជតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោ អវិសាហាជមាណ-
 សតា សមថោ សមាធិទ្ធិយំ សមាធិពលំ មិច្ឆា-
 សមាធិ អយំ តស្មី សមយេ សមថោ ហោតិ ។

[៣០៦] កតមោ តស្មី សមយេ បត្តាហោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ
 វិយារម្ហោ ជិត្តមោ បរក្កមោ ឧយ្យាមោ វាយាមោ
 ឧស្សាហោ ឧស្សាជ្ឈំ ថាមោ ធិតិ អសិដិលបរក្ក-
 មតា អនិក្ខត្តច្ឆតា អនិក្ខត្តជរតា ជរសម្បត្តាហោ
 វិយំ វិយទ្ធិយំ វិយពលំ មិច្ឆាវាយាមោ អយំ
 តស្មី សមយេ បត្តាហោ ហោតិ ។

[៣០៧] កតមោ តស្មី សមយេ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ
 សណ្ឋិ តិ អវិជ្ជតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោ អវិសា-
 ហាជមាណសតា សមថោ សមាធិទ្ធិយំ សមាធិពលំ
 មិច្ឆាសមាធិ អយំ តស្មី សមយេ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣០៥) សមថៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតាំងនៅស៊ប់ ការមិនឃ្លៀងឃ្លាង
 ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាង គឺសមថៈ សមាធិន្ទ្រិយ
 សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 សមថៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣០៦) ការផ្គងឡើង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីប្រាព្វព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីឧហាត សង្វាត
 ខិតខំ ព្យាយាម ទស្សាហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត ខ្ចីឃ្លាត សេចក្តី
 សង្វាតមិនធូរថយ ការមិនដាក់ចុះនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ង ការមិនដាក់ចុះ
 ការផ្គងនូវធុរៈ គឺវិរិយ វិរិយន្ទ្រិយ វិរិយពលៈ មិច្ឆាវាយាមៈ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះការផ្គងឡើង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣០៧) ការមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការបិតនៅ ការតំកល់នៅនឹង ការតំកល់ស៊ប់ ការមិនឃ្លៀង
 ឃ្លាង ការមិនរាយមាយ ភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាង សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់
 គឺសមាធិន្ទ្រិយ សមាធិពលៈ មិច្ឆាសមាធិ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះការមិនរាយមាយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អកុសល ធម្ម កេត្តិសិរីរា

[៣០៨] យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេប្បិ
អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
អកុសលា ។

[៣០៩] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារកេ
ខន្ធោ ហោន្តិ ម្នាយតនាជិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ច្រ័យានិ
ហោន្តិ បញ្ចន្តិកំ ឈានិ ហោតិ ចតុរន្តិកោ មត្តោ
ហោតិ ចត្តារិ ពលានិ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
សមយេ អញ្ចេប្បិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិណោ
ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣១០] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិគត្តោ វិចារកេ បីតិ
ចិត្តស្សេកក្កតា វិរិយ្យ្រយំ សមាធិ្រយំ ជីវិត្រយំ
មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កេប្បា មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ
វិរិយពលំ សមាធិពលំ អហិរិកពលំ អនោត្តប្បពលំ

អកុសលធម៌ ពោធិ៍សាត់:

[៣០៨] ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអា-

ស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

[៣០៩] ខន្ធ ៤ កាយតនៈ ២ ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៥

ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៤ ពលៈ ៤ ហេតុ ២

ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣១០] សង្ខារកូន កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត វិរិយឥន្ទ្រិយ

សមាធិឥន្ទ្រិយ ជីវិតឥន្ទ្រិយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ

មិច្ឆាសមាធិ វិរិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

លោកោ មោហោ អភិជ្ឈោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកំ អ-
 នោត្ថប្បំ សមថោ បត្តាហោ អវិក្ខោហោ យេ វា
 បន តស្មី សមយេ អញោបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា
 អរូបិនោ ធម្មា វេបេត្វា វេទនាទន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញា-
 ទន្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ
 សង្ខារក្ខត្វោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អ-
 ក្កសលា ។

[៣០០] កតមេ ធម្មា អក្កសលា ។ យស្មី
 សមយេ អក្កសលំ ចំតិ ឧប្បដ្ឋំ ហោតិ សោម-
 នស្សសហគតំ ទិដ្ឋិកតសម្បយុតំ សសង្ខារេន រូបា-
 រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បធារត្ថ តស្មី សមយេ ជស្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្ខោហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្កសលា
 ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

លោកៈ មោហៈ អភិជ្ឈក មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ

បត្តាហៈ អវិក្ខេបៈ ប្លក៍ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះ

អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ

សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

(៣១១) ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាអកុសល

ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយសង្ខារ មានរូប

ជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ប្លក៍ ប្រាវពួកអារម្មណ៍

ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ សេចក្តីមិនរាយមាយ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាអកុសល ។ បេ ។

អកុសលេ ធម្មេ សេសានំ អកុសលចិត្តានំ

(៣១២) កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោម-
នស្សសហគតំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា
សន្ធារម្មណំ វា កន្ធារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា
ដោដ្ឋញ្ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
បនារព្វ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្ត
ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ
សុខំ ហោតិ ចិត្តស្សេកក្កតា ហោតិ វិរិយង្រ្ទយំ
ហោតិ សមាធិង្រ្ទយំ ហោតិ មង្រ្ទយំ ហោតិ
សោមនស្សង្រ្ទយំ ហោតិ ជីវិតង្រ្ទយំ ហោតិ មិច្ឆា-
សន្តប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ
ហោតិ វិរិយពលំ ហោតិ សមាធិពលំ ហោតិ

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលចិត្តផ្តល់សេស

(៣១២) ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ ចិត្តជាអកុសល ច្រឡំ

ដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកទិដ្ឋិ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី មានសំឡេង

ជាអារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាអារម្មណ៍ក្តី មានរសជាអារម្មណ៍ក្តី មាន

ផោដ្ឋព្វជាអារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី បូកប្រាព្វអារម្មណ៍ណា ។

កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខ ឯកគុតារបស់

ចិត្ត វិវិធីន្ត្រិយ សមាធិន្ត្រិយ មន្ត្រិយ សោមនស្សន្ត្រិយ ដ៏វិតន្ត្រិយ

មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ វិវិធីពលៈ សមាធិពលៈ

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌិ

អហិរិកតាលំ ហោតិ អនោត្តប្ប័តាលំ ហោតិ លោភេ
 ហោតិ មោហោ ហោតិ អភិជ្ឈា ហោតិ អហិរិកំ
 ហោតិ អនោត្តប្បំ ហោតិ សមថោ ហោតិ បត្តាហោ
 ហោតិ អវិក្កោចោ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ចេបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣០៣] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធោ ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ចង្គិយានិ
 ហោន្តិ បញ្ចង្គិកំ ឈានំ ហោតិ តវង្គិកោ មត្តោ
 ហោតិ ចត្តារិ ពលានិ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ចេបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

អភិធម្មបដិក ធម្មសង្គណ៍

អហិរិកាលៈ អនោត្តប្បាលៈ លោភៈ មោហៈ អភិជ្ឈា អហិរិកៈ

អនោត្តប្បៈ សមថៈ បគ្គាហៈ អវិភេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។

ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

(៣១៣) ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ អាហារេព ឥន្ទ្រិយ

៥ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៣ ពលៈ ៤

ហេតុ ២ ផស្សៈ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ធម្មាយ-

តនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌

ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

អកុសលេ ធម្មេ សេសានិ អកុសលចិត្តានិ

(៣០២) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាវត្ថុនោ
ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ បិត្ត
ចិត្តស្សេកត្តតា វីរិយំជ្រៃយំ សមាធិជ្រៃយំ ជីវិតំជ្រៃយំ
មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វីរិយពលំ
សមាធិពលំ អហិរិកពលំ អនោត្តប្បពលំ លោភោ
មោហោ អភិជ្ឈោ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ សមថោ
បត្តាហោ អវិក្ខោចោ យេ វា បទ តស្មី សមយេ
អពោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នោ អរូបិនោ ធម្មា វេបេត្វា
វេទនាខន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញាណ-
ក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សម្មាវត្ថុនោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

(៣០៣) កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោម-
នស្សសហគតំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ សសម្មាវេន រូចា-
រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
បដាវត្ត តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា
។ បេ ។

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលចិត្តដ៏សេស

(៣១៤) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ចិត្តិ ឯកគុតារបស់ចិត្តិ វិរិយទ្រិយ៍
 សមាធិទ្រិយ៍ ដីវិតទ្រិយ៍ មិច្ឆាសង្ខារៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ
 វិរិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ លោភៈ
 មោហៈ អភិជ្ឈា អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បគ្គាហៈ អវិក្ខេបៈ
 ប្តក្កិ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ
 ចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

(៣១៥) ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត
 ជាចិត្តច្រឡំដោយសោមនស្ស តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ប្រកបដោយសង្ខារ
 មានរូបជាអារម្មណ៍ភ្នំ ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ភ្នំ ប្តក្កិ ប្រារព្ធ
 អារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហំ

[៣០៦] កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី សម-
 យេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខាសហ-
 កតំ ទិដ្ឋកតសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា សន្ធារម្មណំ វា
 កន្ធារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោជ្ឈន្តារម្មណំ វា
 ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បនាវត្ត តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេត-
 នា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ
 ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្មេកកត្តតា ហោតិ វិរិយំ ជ្រុយំ
 ហោតិ សមាធិជ្រុយំ ហោតិ មនិជ្រុយំ ហោតិ ឧបេ-
 ត្តិជ្រុយំ ហោតិ ដីវិតិជ្រុយំ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ
 មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ មិច្ឆា-
 សមាធិ ហោតិ វិរិយពលំ ហោតិ សមាធិពលំ
 ហោតិ អហិរិកពលំ ហោតិ អនោត្តប្បពលំ ហោតិ
 លោភោ ហោតិ មោហោ ហោតិ អភិជ្ឈា ហោតិ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ អហិរិកំ ហោតិ អនោត្តប្ប ហោតិ
 សមថោ ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខោ ហោតិ
 យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោចិ អតិ បដិច្ច-
 សមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសន្តណ៍

(៣១៦) ពួកធម៌ ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត
 ច្រឡំដោយទេវេក្ខា ប្រកបដោយទិដ្ឋិ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី មាន
 សំឡេងជាអារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាអារម្មណ៍ក្តី មានរសជាអារម្មណ៍ក្តី
 មានផោដ្ឋព្វជាអារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធា-
 រម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ
 ទេវេក្ខា ឯកគុតារបស់ចិត្ត វិរិយន្ត្រិយ សមាធិន្ត្រិយ មនិន្ត្រិយ
 ទេវេក្ខិន្ត្រិយ ជីវិតន្ត្រិយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆា-
 សមាធិ វិរិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ
 លោភៈ មោហៈ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ
 បតាហៈ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

អកុសលេ ធម្មេ សេសានី អកុសលចិត្តានី

(៣០៧) កកមា តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា
 សម្មសនា សម្មសិក្ខតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ កកមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ តដ្ឋាមនាវិញ្ញាណាទុស្ឋស្សជំ
 ចេតសិកំ នេសាតំ នាសាតំ ចេតាសម្មស្សជំ
 អទុក្ខមសុខំ វេទយិតំ ចេតាសម្មស្សជា អទុក្ខម-
 សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ
 ។ បេ ។ កកមា តស្មី សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ នេសាតំ នាសាតំ
 ចេតាសម្មស្សជំ អទុក្ខមសុខំ វេទយិតំ ចេតាស-
 ម្មស្សជា អទុក្ខមសុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ
 ឧបេក្ខា ហោតិ ។ បេ ។ កកមំ តស្មី សមយេ
 ឧបេក្ខន្ធិយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 នេសាតំ នាសាតំ ចេតាសម្មស្សជំ អទុក្ខមសុខំ
 វេទយិតំ ចេតាសម្មស្សជា អទុក្ខមសុខា វេទនា
 តំ តស្មី សមយេ ឧបេក្ខន្ធិយំ ហោតិ ។ បេ ។

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលចិត្តដ៏សេស

(៣១៧) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិចណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វេទនា កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា មិនមែនជា
មិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃមនោវិញ្ញាណ-
ធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួលអារម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែល
កើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនាមិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្ប
នៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ រូប ។ រូបកា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
ទទួលអារម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនាមិន
ទុក្ខមិនសុខដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះរូបកា
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ រូប ។ រូបកិច្ចិយ កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាញ់ពិសា
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពី
សម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត វេទនាមិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត ណា
ក្នុងសម័យនោះ នេះរូបកិច្ចិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ រូប ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោច្ចំ អត្ថំ បដិច្ច-
សមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

(៣០៨) តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
ទន្ធា ហោន្តិ ឡាយតនាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ច្រ្ទិយាជំ
ហោន្តិ ចតុវន្តិកំ ឈាជំ ហោតិ ចតុវន្តិកោ មត្តោ
ហោតិ ចត្តាវិ ពលាជំ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
ឯកោ ផស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
សមយេ អពោច្ចំ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ
ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

(៣០៩) កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធា
ហោតិ ។ ផស្សោ ចេតនា វិគត្តោ វិចារោ ចិត្ត-
ស្សេកក្កតា វីរិយ្យ្ទ្រិយំ សមាធិ្យ្ទ្រិយំ ដីវិត្យ្ទ្រិយំ
មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ
វីរិយពលំ សមាធិពលំ អហិរិកពលំ អនោត្តប្បពលំ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

[៣១៨] ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៥ លាងមានអង្គ ៤ មគ្គមានអង្គ ៤
ពលៈ ៤ ហេតុ ២ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង
ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ ជា
អកុសល ។ បេ ។

[៣១៩] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស័ច្ចត្ត វិរិយទ្រិយ ស-
មាធិទ្រិយ ជីវិតទ្រិយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្ខប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆា-
សមាធិ វិរិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនាត្តប្បពលៈ

អកុសល ធម្មេ សេសានិ អកុសលចិត្តានិ

លោកោ មោហោ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិកំ
 អនោត្ថប្បំ សមថោ បត្តាហោ អវិក្ខោ យេ វា
 បន តស្មី សមយេ អពោចិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបិនោ ធម្មា វេយ្យា វេទនាទន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាទន្ធិ
 វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខា-
 រក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

[៣២០] កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខា-
 សហគតំ ទិដ្ឋិកតសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូបារម្មណំ
 វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បនារត្ត
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលចិត្តសេស

លោកៈ មោហៈ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ

បត្តាហៈ អវិក្ខេបៈ ឬក៏ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ

អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ

សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

(៣២០) ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត

ជាចិត្តច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយសង្ខារ មានរូប

ជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធអារម្មណ៍

ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

(៣២០) កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខា-
 សហគតំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា សឡា-
 រម្មណំ វា កញ្ញារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោដ្ឋ-
 ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បដា-
 រព្វំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ
 សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ
 ហោតិ វិនាហោ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្ត-
 ស្សេកក្កតា ហោតិ វីរិយន្ទ្រិយំ ហោតិ សមាធិន្ទ្រិយំ
 ហោតិ មនិវ្ទ្រិយំ ហោតិ ឧបេក្ខន្ទ្រិយំ ហោតិ
 ជីវិតន្ទ្រិយំ ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវា-
 យាមោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វីរិយពលំ
 ហោតិ សមាធិពលំ ហោតិ អហិរិកពលំ ហោតិ
 អនោត្តប្បពលំ ហោតិ លោភោ ហោតិ មោហោ
 ហោតិ អភិជ្ឈា ហោតិ អហិរិកំ ហោតិ អនោ-
 ត្តប្បំ ហោតិ សមថោ ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣២១) ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត

ជាចិត្តប្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រាសចាកទិដ្ឋិ មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី មាន

សំឡេងជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានរសជាភារម្មណ៍ក្តី

មានផោដ្ឋព្វជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ប្រារព្ធភារម្មណ៍

ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ

ឧបេក្ខា ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត វិរិយទ្រិយ៍ សមាធិទ្រិយ៍ មនិទ្រិយ៍ ឧបេ-

ក្ខិទ្រិយ៍ ជីវិតទ្រិយ៍ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ

វិរិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ លោកៈ

មោហៈ អភិជ្ឈា អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បគ្គាហៈ

អកុសលេ ធម្មេ សេសានិ អកុសលចិត្តានិ

អវិត្តោចោ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញោបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣២២] តស្មី ចោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធា ហោន្តិ ប្បាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ច្រៃយានិ
 ហោន្តិ ចតុវន្តិកំ ឈានំ ហោតិ តវន្តិកោ មត្តោ
 ហោតិ ចត្តារិ ពលានំ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ធម្មេស្ស ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ញោបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣២៣] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារត្ថនោ
 ហោតិ ។ ធម្មេស្ស ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ
 ចិត្តស្សេកក្កតា វិរិយ្យ្រៃយំ សមាធិ្រៃយំ ជីវិត្រៃយំ
 មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វិរិយពលំ
 សមាធិពលំ អហិរិកពលំ អនោត្ថប្បពលំ លោកោ

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលចិត្តផ្តុំសេស

អវិភូបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

(៣២២) ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ អាហារ ៣
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៣ ពលៈ
 ៤ ហេតុ ២ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ ជា
 អកុសល ។ បេ ។

(៣២៣) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត វិវិធីន្ទ្រិយ
 សមាធិន្ទ្រិយ ជីវិតន្ទ្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ
 វិវិធីពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ លោកៈ

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

មោហោ អភិជ្ឈា អហិរិកំ អនោត្តប្បំ សមថោ
 បត្តាហោ អភិក្កោចោ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញេបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វេបេត្វា
 វេទនាខន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេបេត្វា វិន្យាណក្កន្ធិ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសម្ពាសោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អក្កសលា ។

(៣២២) កតមេ ធម្មា អក្កសលា ។ យស្មី
 សមយេ អក្កសលំ ចិត្តំ ឧប្បដ្ឋំ ហោតិ ឧបេក្ខា-
 សហគតំ ទិដ្ឋគតវិប្បយុត្តំ សសម្មាវេន រូបារម្មណំ
 វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បដាវត្ត
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អភិក្កោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អក្កសលា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

មោហាៈ អភិជ្ឈា អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហៈ អវិក្ខេបៈ

ប្តូកពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើត

មាន កងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ

ចេញ នេះសង្ខារក្នុង កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធម៌ជាអកុសល ។

(៣២២) ពួកធម៌ ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត

ជាចិត្តច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយសង្ខារ មាន

រូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ប្តូកប្រាសអារម្មណ៍

ណា ។ កើតឡើងហើយ កងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន

កងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ

។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

អកុសលេ ធម្មេ សេសានិ អកុសលចិត្តានិ

(៣២៥) កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ នោម-
នស្សីសហគតំ បដិយសម្បយុត្តំ រូនាម្បណំ វា
សន្ធាម្បណំ វា កន្ធាម្បណំ វា រសាម្បណំ វា
ដោជ្ជនាម្បណំ វា ធម្មាម្បណំ វា យំ យំ វា
បនាត្ត តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ វេទនា
ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ធលេខនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ ធុត្តំ ហោតិ ចិត្ត-
ស្សេកក្កតា ហោតិ វីរិយង្រ្ទយំ ហោតិ សមាធិង្រ្ទយំ
ហោតិ មង្គង្រ្ទយំ ហោតិ នោមនស្សីង្រ្ទយំ ហោតិ
ជីវិតង្រ្ទយំ ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ មិច្ឆាវា-
យាមោ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ វីរិយពលំ ហោតិ
សមាធិពលំ ហោតិ អហិរិកពលំ ហោតិ អនោត្ត-
ប្បពលំ ហោតិ នោសោ ហោតិ មោហោ ហោតិ
ព្យាបាទោ ហោតិ អហិរិកំ ហោតិ អនោត្តប្បំ ហោតិ
សមថោ ហោតិ បន្តាហោ ហោតិ អវិក្ខេបោ ហោតិ
យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញេ អត្ថំ បដិ-
ច្ចសម្បប្បន្នា អរូបនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលចិត្តដ៏សេស

[៣២៥] ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត

ជាចិត្តច្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មានរូប

ជាអារម្មណ៍ក្តី មានសំឡេងជាអារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាអារម្មណ៍ក្តី មាន

រសជាអារម្មណ៍ក្តី មានផោដ្ឋព្វជាអារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬ

ប្រាព្វអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ

វិចារៈ ទេក ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត វិវិធីន្ត្រិយ សមាធិន្ត្រិយ មនិន្ត្រិយ

ទោមនស្សន្ត្រិយ ជីវិតន្ត្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមា-

ធិ វិវិធពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ ទោសៈ

មោហៈ ព្យាបាទៈ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហៈ អវិ-

ក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ អរូបធម៌ដទៃណា ដែល

កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ពួកធម៌ជាអកុសល ។

អរិយធម៌ពិភព ធម្មសង្គណ៍

(៣២៦) កតមា តស្មី សមយេ ជស្មេ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្មេ ធុសន
 សម្មសនា សម្មសំតតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្មេ
 ហោតិ ។ កតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ
 យំ តស្មី សមយេ តណ្ហាមនោវិញ្ញាណាតុសម្មស្ស
 ចេតសិកំ អសាតំ ចេតសិកំ ទុក្ខំ ចេតោសម្មស្ស
 អសាតំ ទុក្ខំ វេទយំតំ ចេតោសម្មស្សជា អសាត
 ទុក្ខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោ
 ។ បេ ។ កតមំ តស្មី សមយេ ទុក្ខំ ហោតិ
 យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ អសាតំ ចេតសិក
 ទុក្ខំ ចេតោសម្មស្សជំ អសាតំ ទុក្ខំ វេទយំ
 ចេតោសម្មស្សជា អសាតា ទុក្ខា វេទនា ត
 តស្មី សមយេ ទុក្ខំ ហោតិ ។ បេ ។ កត
 តស្មី សមយេ ឆោមនស្ស្រ័យំ ហោតិ ។ ប
 តស្មី សមយេ ចេតសិកំ អសាតំ ចេតសិក
 ទុក្ខំ ចេតោសម្មស្សជំ អសាតំ ទុក្ខំ វេទយំ
 ចេតោសម្មស្សជា អសាតា ទុក្ខា វេទនា ត
 តស្មី សមយេ ឆោមនស្ស្រ័យំ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ ធម្មសង្គណ៍

(៣២៦) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វេទនា កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
ចិត្ត សេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែលកើតពីសម្ព័ន្ធស្សនៃមនោវិញ្ញាណ-
ធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួលអារម្មណ៍មិនធ្លាញ់ពិសាជាទុក្ខ
ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្សនៃចិត្ត វេទនាមិនធ្លាញ់ពិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពី
សម្ព័ន្ធស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។ បេ ។ ទុក្ខកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
ចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍មិនធ្លាញ់ពិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្សនៃ
ចិត្ត វេទនាមិនធ្លាញ់ពិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះទុក្ខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ទោមន-
ស្សិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិន
ធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការទទួល
អារម្មណ៍ មិនធ្លាញ់ពិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្សនៃចិត្ត វេទនា
មិនធ្លាញ់ពិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះទោមនស្សិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អកុសល ធម្មេ សេសានិ អកុសលចិញ្ចិនិ

កកមោ តស្មី សមយេ នោសោ ហោតិ ។ យោ
 តស្មី សមយេ នោសោ ទ្វិសនា ទ្វិសិតតំ ព្យាបតិ
 ព្យាបដ្ឋនា ព្យាបដ្ឋិតតំ វិរោដោ បដិវិរោដោ ចណ្ឌិតំ
 អស្សរោចោ អនត្ថមនតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ
 នោសោ ហោតិ ។ បេ ។ កកមោ តស្មី សមយេ
 ព្យាបាទោ ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ នោសោ
 ទ្វិសនា ទ្វិសិតតំ ព្យាបតិ ព្យាបដ្ឋនា ព្យាបដ្ឋិតតំ
 វិរោដោ បដិវិរោដោ ចណ្ឌិតំ អស្សរោចោ អនត្ថម-
 នតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ ព្យាបាទោ
 ហោតិ ។ បេ ។ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អតិ បដិច្ចសមប្បដ្ឋា អរូបិយោ ជញ្ញា ឥមេ
 ជញ្ញា អកុសលា ។

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលចិត្តន៍សេស

ទោសៈកើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីខឹង ការប្រ-

ទូស្ត ភាពប្រទូស្ត ការព្យាបាទ អាការព្យាបាទ ភាពព្យាបាទ សេចក្តី

ខុស សេចក្តីភ្ញាក់ សេចក្តីកាច សំដីអស្សុរោះ សេចក្តីមិនត្រេកអរនៃ

ចិត្ត ណា កងសម័យនោះ នេះទោសៈ កើតមាន កងសម័យនោះ

។ បេ ។ ព្យាបាទ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីខឹង ការប្រទូស្ត ភាពប្រទូស្ត ការព្យាបាទ អាការព្យាបាទ

ភាពព្យាបាទ សេចក្តីខុស សេចក្តីភ្ញាក់ សេចក្តីកាច សំដីអស្សុរោះ

សេចក្តីមិនត្រេកអរនៃចិត្ត ណា កងសម័យនោះ នេះព្យាបាទ ក៏កើត

មាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ ប៉ុក្តិ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល

កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ នេះពួក

ធម៌អកុសល ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

[៣២៧] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធោ ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ច្រ័យានិ
 ហោន្តិ ចតុវង្គិកំ ឈានំ ហោតិ វិវង្គិកោ មត្តោ
 ហោតិ ចត្តារិ ពលានិ ហោន្តិ ទ្វេ ហេតុ ហោន្តិ
 ឯកោ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ
 ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ
 ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣២៨] កតមោ តស្មី សមយេ សម្ព័រក្ខន្ធនោ
 ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចរោ ចិត្តស្ស្រក-
 ត្តតា វិរិយ្យ័យំ សមាធិ្យ័យំ ជីវិត្យ័យំ មិច្ឆាសង្ក-
 ប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វិរិយពលំ សមាធិ-
 ពលំ អហិរិកពលំ អនោត្តប្បពលំ នោសោ មោហោ
 ព្យាបាទោ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ សមថោ បត្តាហោ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣២៧) ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៥

ឈានមានអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៣ ពលៈ ៤ ហេតុ ២ ផស្សៈ ១

។ បេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏

ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

(៣២៨) សង្ខារកូន កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស្ម័ត្ត វិរិយឥន្ទ្រិយ

សមាធិឥន្ទ្រិយ ជីវិតឥន្ទ្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ

វិរិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ ទោសៈ

មោហៈ ព្យាបាទ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បុគ្គាហៈ

អកុសលេ ធម្មេ សេសានិ អកុសលចិត្តានិ

អវិក្ខេបោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិណោ ធម្មា វេបេត្វា វេទនាខន្ធំ
 វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធំ វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធំ អយំ
 តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា អកុសលា ។

(៣២៧) កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បដ្ឋំ ហោតិ នោម-
 នស្សសហគតំ បដិយសម្បយុត្តំ សសង្ខារេន រូបា-
 រម្មណំ វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា
 បនាត្ថ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា
 ។ បេ ។

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលចិត្តសេស

អវិក្ខេបៈ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ

វិញ្ញាណខន្ធចេញ នេះសង្ខារខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

(៣២៩) ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត ជា

ចិត្តប្រឡំដោយចោមនស្ស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ទាំងប្រ-

កបដោយសង្ខារ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី

ឬក៏ ប្រារព្ធរូបអារម្មណ៍ណាៗ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

[៣៣០] កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខា-
សហគតំ វិចិត្តិត្តាសម្បយុត្តំ រូនារម្មណំ វា សន្តា-
រម្មណំ វា កន្ធារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោជ្ជ-
ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បធារត្ថ
តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ
សញ្ញា ហោតិ វេទនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិគ-
ក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ
ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ វិរិយន្ទ្រិយំ ហោតិ មន្ទ្រិយំ
ហោតិ ឧបេក្ខន្ទ្រិយំ ហោតិ ជីវិតន្ទ្រិយំ ហោតិ
មិត្តាសង្កប្បោ ហោតិ មិត្តាវាយាមោ ហោតិ វិរិយ-
ពលំ ហោតិ អហិរិកពលំ ហោតិ អនោត្តប្បពលំ
ហោតិ វិចិត្តិត្តា ហោតិ មោហោ ហោតិ អហិរិកំ
ហោតិ អនោត្តប្បំ ហោតិ បត្តាហោ ហោតិ អ-
វិក្ខេបោ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
អព្រាបិ អត្ថំ បដិច្ចសម្បប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
ធម្មា អកុសលា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣៣០) ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត

ជាចិត្តច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយវិចិត្តិញ មានរូបជាភារម្មណ៍ក្តី

មានសំឡេងជាភារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាភារម្មណ៍ក្តី មានរសជាភារម្មណ៍

ក្តី មានផោដ្ឋព្វជាភារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាភារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាសាទ

ភារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ

ឧបេក្ខា ឯកគុតារបស់ចិត្ត វិរិយន្ត្រិយ មន្ត្រិយ ឧបេក្ខន្ត្រិយ ជីវិ-

ត្តិន្ត្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ វិរិយពលៈ អហិរិកពលៈ

អនោត្តប្បពលៈ វិចិត្តិញ មោហៈ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ បគ្គាហៈ

អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល

កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ពួកធម៌ជាអកុសល ។

អកុសលេ ធម្មេ សេសានិ អកុសលចិក្ខានំ

[៣៣០] កកមា តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ជស្សោ ធម្មសនា
 សម្មសនា សម្មសិទ្ធិតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ កកមា តស្មី សមយេ ចិត្ត-
 ស្សកក្កតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្ត-
 ស្ស វិចិត្តំ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា
 ហោតិ ។ បេ ។ កកមា តស្មី សមយេ វិចិត្តិន្ទា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ កត្តា កត្តយនា
 កត្តយនតតំ វិមតិ វិចិត្តិន្ទា ទ្វេឡកំ ទ្វេនាបថោ
 សំសយោ អនេកំសត្តាហោ អាសប្បនា បរិសប្បនា
 អបរិយោកាហនា ធម្មតតំ ចិត្តស្ស មនោវិលេខា
 អយំ តស្មី សមយេ វិចិត្តិន្ទា ហោតិ ។ បេ ។
 យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អតិ បដិច្ចស-
 ម្បប្បនា អរូបនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលចិត្តនិសេស

[៣៣១] ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឯកគ្គតា

របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ

ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកគ្គតារបស់ចិត្ត កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ វិចិត្តិចារ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ

ដូចម្តេច ។ ការឆ្ងល់ អាការឆ្ងល់ ភាពឆ្ងល់ សេចក្តីយល់ស្ទុកស្ទែរ

សេចក្តីឆ្លើងឆ្ងល់ ចិត្តបែកជាពីរ ចិត្តញែកជា ២ ផ្លូវ សេចក្តីសង្ស័យ

ការប្រកាន់ដោយចំណែកច្រើន ការដកថយមិនរួច ការទំលុះទំលាយ

ទៅមិនបាន ការប្រកាន់មិនមាំ សេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់ចិត្ត ការរសេម

រសាមចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចិត្តិចារ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ បេ ។ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ

អាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណិ

[៣៣២] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ

ឡា ហោន្តិ ឆាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ឆាតុយោ

ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយានិ

ហោន្តិ ចតុន្តិកំ ឈានំ ហោតិ ធុរ្ម័ន្តិកោ មត្តោ

ហោតិ តីណិ ពលានំ ហោន្តិ ឯកោ ហេតុ ហោតិ

ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ ធម្មាយតនំ

ហោតិ ឯកា ធម្មឆាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី

សមយេ អពោចិ អតិ បដិច្ចសមុប្បនា អរូបិនោ

ធម្មា ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣៣៣] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខ-

ន្តោ ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ

ចិត្តស្សេកត្តតា វិរិយ្យ្រិយំ ដីវិត្រិយំ មិច្ឆាសង្ក-

ឃ្យោ មិច្ឆាវាយាមោ វិរិយពលំ អហិវិតតលំ អនោ-

ត្ថប្បពលំ វិចិត្តិន្តា មោហោ អហិវិតំ អនោត្ថប្បំ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[៣៣២] ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៤

ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ២ ពលៈ ៣ ហេតុ ១

ផស្សៈ ១ ។ វេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ វេ ។

[៣៣៣] សង្ខារកូន កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគុតារបស់ចិត្ត វិ-

យ័ន្ទ្រិយ ជីវិត្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ វិវេកពលៈ អហិ-

រិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ វិចិត្រិច្ឆា មោហៈ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ

អកុសលេ ធម្មេ សេសានី អកុសលចិត្តានី

បត្តាហោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេប្បិ
 អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វេយ្យា វេទ-
 នាខន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាខន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសម្ពុទ្ធនោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

(៣៣២) កតមេ ធម្មា អកុសលា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសម្បយុតំ រូបារម្មណំ វា សន្តា-
 រម្មណំ វា កង្ការម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ដោដ្ឋ-
 ញារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បនាវត្ត
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ
 សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិគក្កោ
 ហោតិ វិចារោ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សៈ
 កក្កតា ហោតិ វីរិយន្ទ្រិយំ ហោតិ សមាធិន្ទ្រិយំ
 ហោតិ មជ្ឈិមន្ទ្រិយំ ហោតិ ឧបេក្ខន្ទ្រិយំ ហោតិ ដីវិ-
 ត្តន្ទ្រិយំ ហោតិ មិត្តាសង្គម្មោ ហោតិ មិត្តាវាយា-
 មោ ហោតិ មិត្តាសមាធិ ហោតិ វីរិយពលំ ហោតិ

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលដ៏សេស

បុគ្គលាហៈ ប្អូក ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យ
ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនា ខន្ធ សញ្ញា ខន្ធ
វិញ្ញាណ ខន្ធ ចេញ នេះសង្ខារ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

(៣៣៤) ពួកធម៌ជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ អកុសលចិត្ត ជា
ចិត្តប្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយទុច្ច័យៈ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី មាន
សំឡេងជាអារម្មណ៍ក្តី មានក្លិនជាអារម្មណ៍ក្តី មានរសជាអារម្មណ៍ក្តី
មានផោដ្ឋព្វជាអារម្មណ៍ក្តី មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ប្អូកប្រាសអារម្មណ៍
ណាៗ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេក្ខា
ឯកគុតារបស់ចិត្ត វិរិយន្ត្រិយ សមាធិន្ត្រិយ មនិន្ត្រិយ ឧបេក្ខន្ត្រិយ
ជីវិតន្ត្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសមាធិ វិរិយពលៈ

សមាធិពាលំ ហោតិ អហិរិកពាលំ ហោតិ អនោត្ត-
 ប្បពាលំ ហោតិ ឧទ្ធចំ ហោតិ មោហោ ហោតិ
 អហិរិកំ ហោតិ អនោត្តប្បំ ហោតិ សមថោ ហោតិ
 បត្តាហោ ហោតិ អវិក្ខោចោ ហោតិ យេ វា
 បន តស្មី សមយេ អញ្ញោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អក្កសលា ។

[៣៣៥] កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ដុសនា
 សមសនា សម្មសិទ្ធិតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 បេតិ ។ បេ ។ កតមំ តស្មី សមយេ ឧទ្ធចំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស ឧទ្ធចំ អរូ-
 បសមោ បេតសោ វិក្ខោចោ កន្តតំ ចិត្តស្ស ឥទិ
 តស្មី សមយេ ឧទ្ធចំ ហោតិ ។ បេ ។ យេ វា
 បន តស្មី សមយេ អញ្ញោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អក្កសលា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ ឧទ្ធច្ចៈ មោហៈ

អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បគ្គាហៈ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន

កងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអា-

ស្រ័យហេតុ កំភើតមាន កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។

(៣៣៥) ផស្សៈ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិចណា កងសម័យ

នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឧទ្ធច្ចៈ

កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការអណ្តែតអណ្តូងចិត្ត

ការមិនស្ងប់រម្ងាប់ ការរាយមាយចិត្ត ការក្រក់ផ្អើលចិត្ត ណា កង

សម័យនោះ នេះឧទ្ធច្ចៈ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឬក៏

ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន

កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ បេ ។

អកុសលេ ធម្មេ សេសានិ អកុសលចិញ្ចានិ

[៣៣៦] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ

ខន្ធោ ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ

ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ច្រ័យានិ

ហោន្តិ ចតុរង្គិកំ យានំ ហោតិ តិរង្គិកោ មក្កោ

ហោតិ ចត្តារិ ពលានំ ហោន្តិ ឯកោ ហេតុ

ហោតិ ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកំ

ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកោ ធម្មធាតុ ហោតិ យេ

វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុ-

ប្បន្នា អរូបិយោ ធម្មា អកុសលា ។ បេ ។

[៣៣៧] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ក-

ន្ធោ ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិបារោ

ចិត្តស្សេកត្តតា វីរិយ្យ្រ័យំ សមាធិ្រ័យំ ដីរិត្ត្រ័យំ

មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ វីរិយ-

ពលំ សមាធិពលំ អហិរិកពលំ អនោត្តប្បពលំ

អកុសលធម៌ ពួកអកុសលចិត្តផ្តល់សេស

(៣៣៦) ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៥

ឈានប្រកបដោយអង្គ ៤ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៣ ពលៈ ៤ ហេតុ ១

ផស្សៈ ១ ។ រេ ។ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអកុសល ។ រេ ។

(៣៣៧) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត វិវិយ-

ន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ ជីវិតន្ទ្រិយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆា-

សមាធិ វិវិយពលៈ សមាធិពលៈ អហិរិកពលៈ អនោត្តប្បពលៈ

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហំ

ឧទ្ធច្ចំ មោហោ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ សមថោ បត្តា-
ហោ អវិក្ខោ យេ វា បន តស្មី សមយេ អ-
ពោបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរិណោ ធម្មា វេបេត្វា
វេទនាខន្ធំ វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធំ វេបេត្វា វិញ្ញាណ-
ក្ខន្ធំ អយំ តស្មី សមយេ សម្មារក្ខន្ធា ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ។

ព្រឹទ្ធស អកុសលចិត្តានំ ។

(៣៣៨) តតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស ក-
តតា ឧបចិតតា វិហាកំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ
ឧបេក្ខាសហគតំ វចារម្មណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា
ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សេក-
កតា ហោតិ មនិវ្រ្មយំ ហោតិ ឧបេក្ខុវ្រ្មយំ ហោតិ
ជីវិតវ្រ្មយំ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
អពោបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរិណោ ធម្មា ឥមេ
ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គហ៍

ទុទ្ទៈ មោហៈ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ សមថៈ បត្តាហៈ អវិភេបៈ
 ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត
 មាន កងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធ
 ចេញ នេះសង្ខារខន្ធ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាអកុសល ។

ចប់ អកុសលចិត្ត ១២ ។

(៣៣៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ ជា
 វិបាក ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរូបជាអារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ នូវកម្មជាតាមាវចរកុសល កងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត
 ឧបេក្ខា ឯកគុតារបស់ចិត្ត មន្ត្រីន្ត្រីយ ឧបេក្ខន្ត្រីយ ជីវិតន្ត្រីយ កើត
 មានកងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្ភកថេ ធម្មេ កាមាបិវរិពក

[៣៣៩] កកមា តស្មី សមយេ ជស្មោ
ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្មោ ផុសនា
សម្មសនា សម្មសុតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្មោ
ហោតិ ។

[៣៤០] កកមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
យំ តស្មី សមយេ តដ្ឋាចក្កវិញ្ញាណាទុស្មស្មដ្ឋំ
ចេតសិកំ ឈេសាតិ នាសាតិ ចេតាសម្មស្មដ្ឋំ
អទុក្ខមស្មំ វេទយតិ ចេតាសម្មស្មដ្ឋំ អទុក្ខម-
ស្មំ វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[៣៤១] កកមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។
យា តស្មី សមយេ តដ្ឋាចក្កវិញ្ញាណាទុស្មស្មដ្ឋំ
សញ្ញា សញ្ញាននា សញ្ញាជិតត្ថំ អយំ តស្មី សម-
យេ សញ្ញា ហោតិ ។

[៣៤២] កកមា តស្មី សមយេ ចេតនា
ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ តដ្ឋាចក្កវិញ្ញាណ-
ាទុស្មស្មដ្ឋំ ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយតត្ថំ
អយំ តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

អព្យាករណ៍ ព្យាបាទវិចារ

(៣៣៩) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៤០) វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនឆ្ងាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនឆ្ងាញ់ពិសា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ចិត្ត ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ
 ការទទួលការម្នាក់មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនា
 មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៤១) សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សញ្ញា ការចងចាំ ភាពចំណាំ ដែលកើតអំពីសម្ផស្ស នៃចក្ខុវិញ្ញា-
 ណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៤២) ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចេតនា ការគិត ភាពគិត ដែលកើតអំពីសម្ផស្ស នៃចក្ខុវិញ្ញាណ-
 ធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះចេតនា កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណំ

[៣៤៣] កតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ ហធិយំ
 បណ្ឌិកំ មនោ មនាយតនំ មនិន្ទ្រិយំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញា-
 ណាក្ខន្ធា តជ្ជា ចក្កវិញ្ញាណាធាតុ ឥទំ តស្មី សម-
 យេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[៣៤៤] កតមា តស្មី សមយេ ឧបេក្ខា
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសីកំ នេវសាតិ
 នាសាតិ ចេតាសម្មស្សជំ អទុក្ខមសុខំ វេទយតិ
 ចេតាសម្មស្សជា អទុក្ខមសុខា វេទនា អយំ តស្មី
 សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។

[៣៤៥] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិតិ អយំ
 តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ ។

[៣៤៦] កតមំ តស្មី សមយេ មនិន្ទ្រិយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 ហធិយំ បណ្ឌិកំ មនោ មនាយតនំ មនិន្ទ្រិយំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាក្ខន្ធា តជ្ជា ចក្កវិញ្ញាណាធាតុ
 ឥទំ តស្មី សមយេ មនិន្ទ្រិយំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣៤៣) ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងៗ
 គឺកវ័ន្តចិត្ត ហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
 ក្ខន្ធ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៤៤) ឧបេក្ខា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនធ្លាញពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាញពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
 ទទួលអារម្មណ៍ មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត វេទនា
 មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ឧបេក្ខា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៤៥) ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ការបិតនៅណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកគ្គតា
 របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៤៦) មនិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត ការដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងៗ គឺ
 កវ័ន្តចិត្ត ហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 មនិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣២៧) កតមំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តុន្ទ្រិយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ នេវ
 សាតំ នាសាតំ ចេតាសច្ចស្សជំ អនុក្ខមសុខំ
 វេទយិតំ ចេតាសច្ចស្សជា អនុក្ខមសុខា វេទនា
 ឥទំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តុន្ទ្រិយំ ហោតិ ។

(៣២៨) កតមំ តស្មី សមយេ ជីវិតុន្ទ្រិយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំនំ ធម្មានំ អាយុ វិតិ
 យបនា យាបនា វិយនា វត្តនា ចាលនា ជីវិតំ ជីវិ-
 តុន្ទ្រិយំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិតុន្ទ្រិយំ ហោតិ ។

(៣២៩) យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបនោ ធម្មា វិមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

ឧប្បករណ៍ ពួកកាមរូបវិបាក

[៣៤៧] ឧបេក្ខន្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ

ទទួលការម្ស្រប់មិនទុកមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនាមិន

ទុកមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ឧបេក្ខន្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤៨] ជីវិតន្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

អាយុ ការបិតនៅ ការនៅយឺតយូរ ការរស់នៅ ការរំកិលទៅ

ការប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សានូវអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតន្ធិយ ណា

ក្នុងសម័យនោះ នេះជីវិតន្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៤៩] ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអា-

ស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌិ

[៣៥០] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធោ ហោន្តិ ឆាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ ភីណ្ឌ្រ្តិយានិ
 ហោន្តិ ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
 ចក្កវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អពោចិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នោ អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[៣៥១] កតមោ តស្មី សមយេ សម្ពាវត្តន្តោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា ចិត្តស្សកក្កតា ជីវិត្រ្តិយំ
 យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោចិ អត្ថិ បដិ-
 ច្ចសមុប្បន្នោ អរូបិនោ ធម្មា វេបេត្វា វេទនាខន្ធន្នំ
 វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធន្នំ វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធន្នំ អយំ
 តស្មី សមយេ សម្ពាវត្តន្តោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣៤០) ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ-

ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(៣៤១) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា ឯកគ្គតារបេស'ចិត្ត ជីវិត្ត្រិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃ

ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាក្រឹត ធម្មេ កាមាវចរវិញ

[៣៥២] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស
 កេតត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចាគំ សោតវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ
 ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតំ សន្តារម្មណំ ។ បេ ។
 យានវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតំ
 កន្តារម្មណំ ។ បេ ។ ជិវិតវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧ-
 បេក្ខាសហគតំ រសារម្មណំ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណំ
 ឧប្បន្នំ ហោតិ សុខសហគតំ ដោដ្ឋព្វារម្មណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា
 ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ សុខំ ហោតិ
 ចិត្តស្សេកត្តតា ហោតិ មនិជ្ជ្ជយំ ហោតិ សុខិជ្ជ្ជយំ
 ហោតិ ជីវិតិជ្ជ្ជយំ ហោតិ យេ វា បទ តស្មី សម-
 យេ អពោចិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា
 តមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៥៣] កតមោ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ដស្សោ ដុសនា
 សម្មសនា សម្មសីតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។

អព្យាករណ៍ ពួកកាមាវចរវិញ

(៣៥២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ សោតវិញ្ញាណ
 ជាវិបាក ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មានសំឡេងជាអារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះបានធ្វើ បានសន្សំ នូវកម្មជាតាមាវចរកុសល ។ បេ ។ យាន-
 វិញ្ញាណ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មានក្លិនជាអារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ
 ។ បេ ។ ដីវិញ្ញាណ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរសជាអារម្មណ៍ កើត
 ឡើងហើយ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ ប្រឡំដោយសុខ មានផោដ្ឋព្វៈ
 ជាអារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត សុខ ឯកគ្គតា
 របស់ចិត្ត មន្ត្រីយ សុខ្ខ័ន្ទ្រិយ ជីវិត្ត្រិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃ
 ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ។

(៣៥៣) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបទិកា ធម្មសង្គណ៍

[៣៥២] កតមា វត្ថុ សមយេ វេទនា ហោតិ ។

យំ វត្ថុ សមយេ វត្ថុកាយវិញ្ញាណនាមុស្មស្សជំ
កាយកំ សាតំ កាយកំ សុខំ កាយសម្មស្សជំ
សាតំ សុខំ វេទយំកំ កាយសម្មស្សជំ សាតា សុខា
វេទនា អយំ វត្ថុ សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[៣៥៣] កតមា វត្ថុ សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា វត្ថុ សមយេ វត្ថុកាយវិញ្ញាណនាមុស្ម-
ស្សជំ សញ្ញា សញ្ញាធនា សញ្ញាជិតតំ អយំ វត្ថុ
សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

[៣៥៤] កតមា វត្ថុ សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

យា វត្ថុ សមយេ វត្ថុកាយវិញ្ញាណនាមុស្ម-
ស្សជំ ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយំកំ អយំ
វត្ថុ សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣៥៤) វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
កាយដែលកើតអំពីសម្ពុស្ស នៃកាយវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ
ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ
វេទនាដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៥៥) សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្ស នៃ
កាយវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
សញ្ញាកើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៥៦) ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីរិះគិត ការគាត់តែង ដែលកើតអំពីសម្ពុស្ស នៃ
កាយវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អព្យាករណ៍ ធម្មេ កាមាវចរវិបាក

[៣៥៧] កតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ បាទយំ
 បណ្ឌិទំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា កាយវិញ្ញាណធាតុ ឥទំ តស្មី
 សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

[៣៥៨] កតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ កាយិកំ សាតិ កាយិកំ
 សុខំ កាយសង្ខស្សជំ សាតិ សុខំ វេទយិតំ កា-
 យសង្ខស្សជា សាតា សុខា វេទនា ឥទំ តស្មី
 សមយេ សុខំ ហោតិ ។

[៣៥៩] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្ចក-
 ក្កតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្ច មិត្ត
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស្ចកក្កតា ហោតិ ។

អព្យាករណ៍ ពួកកាមរាជវិហារ

(៣៥៧) ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងនូវអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ច្រើន ធម្មជាតិដ៏
ផ្លូវផ្សេងៗចិត្ត ហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញា-
ណក្ខន្ធ កាយវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យ
នោះ នេះចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៥៨) សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីធ្លាញ់ពិសាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ
ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃកាយ
វេទនាដ៏ធ្លាញ់ពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃកាយ ណា
ក្នុងសម័យនោះ នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៥៩) ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ការបិតនៅ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកគ្គតា
របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

[៣៦០] កកតមំ តស្មី សមយេ មនិជ្រៀយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិន្តំ មនោ មាណសំ
 មាណសំ បណ្ឌរំ មនោ មនាយតនំ មនិជ្រៀយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខន្ធនោ តជ្ជា កាយវិញ្ញាណធាតុ ឥទំ តស្មី
 សមយេ មនិជ្រៀយំ ហោតិ ។

[៣៦១] កកតមំ តស្មី សមយេ សុខិជ្រៀយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ កាយិកំ សាតិ
 កាយិកំ សុខំ កាយសច្ចស្សជំ សាតិ សុខំ
 វេទយិតំ កាយសច្ចស្សជ្ជា សាតា សុខា វេទនា
 ឥទំ តស្មី សមយេ សុខិជ្រៀយំ ហោតិ ។

[៣៦២] កកតមំ តស្មី សមយេ ជីវិតិជ្រៀយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំ ធម្មានំ អាយុ វិតិ
 យបនា យាបនា ឥរិយនា វត្តនា ចាលនា ជីវិតំ
 ជីវិតិជ្រៀយំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិតិជ្រៀយំ ហោតិ ។

[៣៦៣] យេ វា បន តស្មី សមយេ អតោបិ
 អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣៦០) មនិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូង ធម្មជាតិដ៏ផ្សំផង
 គឺកវីចិត្ត ហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
 កាយវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 មនិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៦១) សុខិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 កាយ ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្លាញ់ពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃ
 កាយ វេទនាដ៏ធ្លាញ់ពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃកាយ ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសុខិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៦២) ជីវិតិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អាយុ ការបិតនៅ ការនៅយឺនយូរ ការរស់នៅ ការរំកិលទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សានូវអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតិន្ទ្រិយ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះជីវិតិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៦៣) ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃ ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ កាមាបវរិយកា

(៣៦២) តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធោ ហោន្តិ ឆ្ងាយតនាជិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ តីណិជ្រ្ចិយានិ
 ហោន្តិ ឯកោ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
 កាយវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

(៣៦៥) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ដស្សោ ចេតនា ចិត្តស្សកក្កតា ជីវិត-
 ជ្រ្ចិយំ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថំ
 បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វេបេត្វា វេទនាខន្ធន្នំ
 វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធន្នំ វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធន្នំ អយំ
 តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកកាហារវិយាត

(៣៦៤) ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ កាយតនៈ ២
 ។

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញា-
 ណ

ណធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។

ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(៣៦៥) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ បេតនា ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត ដ៏រិត្តិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា

ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។

លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ បញ្ចវិញ្ញាណ មាតិកាវិញ្ញាណសុខ ។

(៣៦៦) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្មី តុសលស្មី កម្មស្មី កតត្ថា
 ឧបចិត្តតា វិចាកា មនោធាតុ ឧប្បន្នា ហោតិ
 ឧបេក្ខាសហគតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។ ដោជ្ជ-
 ញារម្មណា វា យំ យំ វា បនាវត្ត តស្មី សមយេ
 ជស្មោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ
 ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្មីកត្តតា ហោតិ
 មន្ត្រិយំ ហោតិ ឧបេក្ខិយំ ហោតិ ជីវិតិយំ
 ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោច្ច
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(៣៦៧) កតមោ តស្មី សមយេ ជស្មោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្មោ ធុសនា
 សម្មសនា សម្មសិតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្មោ
 ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣៦៦) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោធាតុ ជា
 វិបាក ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន
 ដេវតៈជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាសាទអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ នូវកម្មជាតាមវចរកុសល ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេក្ខា ឯកគុតារបស់ចិត្ត មនិន្ទ្រិយ ឧបេក្ខា-
 ទ្រិយ ជីវិតទ្រិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌
 ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៣៦៧) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អព្ភកថេ ធម្មេ កាហិបរិយកា

[៣៦៨] កតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោណតុសម្មស្សដំ ចេត-

សិកំ ធរសាតំ ធាសាតំ ចេតោសម្មស្សដំ អនុក្ខ-

មស្សំ វេទយំតិ ចេតោសម្មស្សជា អនុក្ខមស្សា

វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

[៣៦៩] កតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។

យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោណតុសម្មស្សជា សញ្ញា

សញ្ញាននា សញ្ញានិកតំ អយំ តស្មី សមយេ សញ្ញា

ហោតិ ។

[៣៧០] កតមា តស្មី សមយេ ចេតនា

ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោណតុស-

មស្សជា ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយំតិ អយំ

តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

អព្យាករណ៍ ព្យាបាទវិហារ

(៣៦៨) វេទនា កើតមាន កង្ខសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅកង្ខចិត្ត
 ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃមនោធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួល
 អារម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ កើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនា មិនទុក្ខមិនសុខ
 ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា កង្ខសម័យនោះ នេះវេទនា កើត
 មាន កង្ខសម័យនោះ ។

(៣៦៩) សញ្ញា កើតមាន កង្ខសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ សេចក្តីចាំបាច់ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃ
 មនោធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា កង្ខសម័យនោះ នេះសញ្ញា
 កើតមាន កង្ខសម័យនោះ ។

(៣៧០) ចេតនា កើតមាន កង្ខសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចេតនា សេចក្តីរិះគិត ការតាក់តែង ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃមនោ-
 ធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា កង្ខសម័យនោះ នេះចេតនា កើត
 មាន កង្ខសម័យនោះ ។

អភិធម្មបដិកេ ធម្មសង្កណំ

[៣៧១] កតមំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ មាទយំ
 បណ្ណារំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រៃយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណក្ខត្រោ តជ្ជា មនោជានុ វេទំ តស្មី សមយេ
 ចិត្តំ ហោតិ ។

[៣៧២] កតមោ តស្មី សមយេ វិតក្កោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ តក្កោ វិតក្កោ
 សង្កប្បោ អប្បនា ព្យប្បនា ចេតសោ អភិជីវេបនា
 អយំ តស្មី សមយេ វិតក្កោ ហោតិ ។

[៣៧៣] កតមោ តស្មី សមយេ វិចារោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចារោ វិចារោ
 អនុវិចារោ ឧបវិចារោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា អនុ-
 បេក្ខនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារោ ហោតិ ។

[៣៧៤] កតមា តស្មី សមយេ ឧបេក្ខា
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ ធនេសាតិ
 ធនេសាតិ ចេតេសម្មស្សជំ អនុក្ខមសុខំ វេទយិតិ
 ចេតេសម្មស្សជា អនុក្ខមសុខា វេទនា អយំ តស្មី
 សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[៣៧១] ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូជ័យ ធម្មជាតិដ៏ផ្សំផង
គឺក្នុងចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មនិន្រ្ទិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
ក្ខន្ធ មនោធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះចិត្ត
កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧២] វិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការរំពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកចិត្ត
ឡើង ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៣] វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រួតត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការ
ផ្ដន្ទវិចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៣៧៤] ឧបេក្ខា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនធ្លាញពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាញពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
ការទទួលអារម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនា
មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
នេះឧបេក្ខា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អព្យាករេ ធម្មេ កាមវចរវិញ

(៣៧៥) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សក-
ក្កតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិភិ-
អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ ។

(៣៧៦) កតមំ តស្មី សមយេ មន្ទ្រ័យំ
ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
ហធិយំ បណ្ឌំ មនោ មនាយតនំ មន្ទ្រ័យំ វិញ្ញា-
ណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោជានុ វេទំ តស្មី
សមយេ មន្ទ្រ័យំ ហោតិ ។

(៣៧៧) កតមំ តស្មី សមយេ ឧបេក្ខ័យំ
ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ នេវ-
សាតំ នាសាតំ ចេតោសម្មស្សជំ អនុក្ខមសុខំ វេ-
ទយ័តំ ចេតោសម្មស្សជា អនុក្ខមសុខា វេទនា វេទំ
តស្មី សមយេ ឧបេក្ខ័យំ ហោតិ ។

អព្យាករណ៍ ព្យាករណ៍វិបាក

(៣៧៥) ឯកត្តតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ

ដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកត្តតា

របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧៦) មនិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូង ធម្មជាតិផ្សេងៗ

ក្នុងចិត្ត ហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

មនោធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះមនិន្ទ្រិយ

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៧៧) ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ សេចក្តីមិនឆ្ងាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនឆ្ងាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅ

ក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍មិនទុកមិនស្ងៀម ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត

វេទនា មិនទុកមិនស្ងៀម ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះឧបេក្ខិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

[៣៧៨] កកតមី តស្មី សមយេ ជីវិតន្ទ្រិយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំនំ ធម្មានំ អាយុ បិត
 យបនា យាបនា វិយនា វត្ថនា ចាលនា ជីវិតំ
 ជីវិតន្ទ្រិយំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិតន្ទ្រិយំ ហោតិ ។

[៣៧៩] យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេប
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

[៣៨០] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធា ហោន្តំ ម្យាយតនានំ ហោន្តំ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តំ តយោ អហារា ហោន្តំ តិណ្ឌិន្ទ្រិយានំ
 ហោន្តំ ឯកោ ជស្មោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
 មនោធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា
 ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ចេប អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣៧៨) ជីវិតន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូច
ម្តេច ។ អាយុ ការបិតនៅ ការនៅយ៉ិនយូរ ការរស់នៅ ការ
រំកិលទៅ ការប្រព្រឹត្តិទៅ ការរក្សានូវអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត
ជីវិតន្ទ្រិយ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះជីវិតន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។

(៣៧៩) ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៣៨០) ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
ធាតុ ២ អាហារ ៣ សន្ទ្រិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោធាតុ
១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏
ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ធម្មេ កាមាវចរវិញ្ញាណ

[៣៨១] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ដស្សោ បេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកក្កតា ដីវិត្ត្រយំ យេ វា បន តស្មី សម-
 យេ អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា
 វេយ្យា វេទនាខន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាខន្ធិ វេយ្យា
 វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

កុសលវិញ្ញាណ មគោធាតុ ។

[៣៨២] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតតា
 ឧបចិតតា វិចារោ មនោវិញ្ញាណធាតុ ឧប្បន្នា
 ហោតិ សោមនស្សសហគតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។
 ធម្មារម្មណា វា យំ យំ វា បនារត្ត តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ

អព្យាករណ៍ ពួកកាមាវចរវិបាក

(៣៨១) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត ដ៏វិត្តន្ត្រិយ ឬក៏ ពួក
អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ
នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
អព្យាក្រឹត ។

បឋម មហេតុ មានវិបាកធាតុសល ។

(៣៨២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ
ជាវិបាក ប្រឡំដោយសោមនស្ស មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន
ធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធនូវអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ នូវកម្មជាតាមវិចារកុសល ក្នុងសម័យ
ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា

ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតត្តោ ហោតិ
 វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ ហោតិ ចិត្ត-
 ស្មេកក្កតា ហោតិ មជ្ឈិម្មំ ហោតិ សោមន-
 ស្ម័ន្តិយំ ហោតិ ជីវិត្តិយំ ហោតិ យេ វា បទ-
 តស្មី សមយេ អន្តោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា
 អរូបំនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៣៨៣] កតមា តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធម្មសនា
 សមសនា សម្មសត្តំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

[៣៨៤] កតមា តស្មី សមយេ វេទនា
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ តដ្ឋាមនោវិញ្ញាណ-
 នាតុសម្មស្សដំ ចេតស្ថិកំ សាតំ ចេតស្ថិកំ សុខំ
 ចេតោសម្មស្សដំ សាតំ សុខំ វេទយំតំ ចេតោស-
 ម្មស្សដា សាតា សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ
 វេទនា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខ ឯកត្តភារបស្ថិតិ មនិទ្រ្ទិយ
 សោមនស្សទ្រ្ទិយ ជីវិតទ្រ្ទិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៣៨៣) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៨៤) វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
 ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃមនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការ
 ទទួលការម្ស្នកដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនា
 ដ៏ធ្លាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះវេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អព្យាករណ៍ ពួកកាមាវចរវិបាក

(៣៨៥) សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សញ្ញា ការសំគាល់ ការចាំបាច់ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យ នៃមនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៨៦) ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចេតនា សេចក្តីរិះគិត ការគាត់តែង ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្យ នៃ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៨៧) ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វឺយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងគ្នា
ក្នុងចិត្ត ហៅថាមនោ មនាយតនៈ មន្ត្រីយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៨៨) វិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការរំពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកចិត្ត
ឡើង ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបដិកេ ធម្មសង្កណ៍

[៣៨៩] កតមា តស្មី សមយេ វិចារេ
 ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចារេ វិចារេ
 អនុវិចារេ ឧបវិចារេ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនតា អនុ-
 បេក្ខនតា អយំ តស្មី សមយេ វិចារេ ហោតិ ។

[៣៩០] កតមា តស្មី សមយេ ប័តិ ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ ប័តិ ចារោជ្ជំ ភាមោទនា
 បមោទនា ហាសោ បហាសោ វិត្តំ ឌីនក្សំ អត្ត-
 មនតា ចិត្តស្ស អយំ តស្មី សមយេ ប័តិ ហោតិ ។

[៣៩១] កតមំ តស្មី សមយេ សុខំ ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ សាតិ ចេតសិកំ
 សុខំ ចេតាសម្មស្សជំ សាតិ សុខំ វេទយិតំ ចេ-
 តាសម្មស្សជា សាតា សុខា វេទនា វេទំ តស្មី
 សមយេ សុខំ ហោតិ ។

[៣៩២] កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សក-
 ក្កតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស ប័តិ
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៣៨៩) វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រួតត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការ
ផ្គងនូវចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៩០) បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីឆ្លើយចិត្ត សេចក្តីរករាយ សេចក្តីសប្បាយ សេចក្តីស្រលាចិត្ត
សេចក្តីស្រស់ស្រាយ ការញញឹមញញែម ការបាននូវអំណរ ការ
អណ្តែតអណ្តូង សេចក្តីត្រេកអរនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
បីតិ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៩១) សុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីឆ្ងាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត
ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសា ជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត
វេទនា ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុង
សម័យនោះ នេះសុខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៩២) ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ

ដូចម្តេច ។ ការបិតនៅណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកគ្គតា
របស់ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អព្យាករណ៍ ធម្មេ កាមាវចរវិញ

[៣៧៣] កតមំ តស្មី សមយេ មនិជ្ជ្ជយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 ហនយំ បណ្ណំ មនោ មនាយតនំ មនិជ្ជ្ជយំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតតុ ឥទ្ធំ
 តស្មី សមយេ មនិជ្ជ្ជយំ ហោតិ ។

[៣៧៤] កតមំ តស្មី សមយេ សោមនស្ស្និ-
 ជ្ជ្ជយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ
 សាតំ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្មស្សជំ សាតំ
 សុខំ វេទយិតំ ចេតោសម្មស្សជ្ជា សាតា សុខា
 វេទនា ឥទ្ធំ តស្មី សមយេ សោមនស្ស្និជ្ជ្ជយំ
 ហោតិ ។

[៣៧៥] កតមំ តស្មី សមយេ ជីវិតិជ្ជ្ជយំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរ្ជប្បជំ ធម្មានំ អាយុ បិតិ
 យបនា យាបនា ឥរិយនា វត្ថនា ចាលនា ជីវិតិ
 ជីវិតិជ្ជ្ជយំ ឥទ្ធំ តស្មី សមយេ ជីវិតិជ្ជ្ជយំ ហោតិ ។

[៣៧៦] យេ វា បន តស្មី សមយេ អត្តោបិ
 អត្តំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរ្ជប្បនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកកាមាវចរវិញ

(៣៩៣) មនិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្វូង ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងគ្នា
 ក្នុងចិត្ត ហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ-
 កន្ធ មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ
 នេះមនិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៩៤) សោមនស្សិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សេចក្តីធ្វាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសុខប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្ត ការទទួលអារម្មណ៍ដ៏ធ្វាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្ប
 នៃចិត្ត វេទនាដ៏ធ្វាញ់ពិសាជាសុខ ដែលកើតអំពីសម្ព័ន្ធស្បនៃចិត្ត ណា
 ក្នុងសម័យនោះ នេះសោមនស្សិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៩៥) ជីវិតិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 អាយុ ការបិតនៅ ការនៅយឺនយូរ ការរស់នៅ ការរំកិលទៅ ការ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សាបូរអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតិន្ទ្រិយ ណា ក្នុង
 សម័យនោះ នេះជីវិតិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៣៩៦) ឬក៏ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

(៣៩៧) តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ខន្ធា ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារា ហោន្តិ តីណិទ្រ្ទិយានិ
 ហោន្តិ ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សម-
 យេ អញ្ញោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបនោ ធម្មា
 តមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

(៣៩៨) កតមោ តស្មី សមយេ សម្ពាវត្តនោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ បីតិ
 ចិត្តស្សេកក្កតា ជីវិតិទ្រ្ទិយំ យេ វា បន តស្មី
 សមយេ អញ្ញោបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបនោ
 ធម្មា វេយ្យាតា វេទនាខន្ធិ វេយ្យាតា សញ្ញាខន្ធិ វេយ្យាតា
 វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សម្ពាវត្តនោ
 ហោតិ ។ បេ ។ តមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

កុសលវិបាក សោមនស្សសហគតា មនោវិញ្ញាណធាតុ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[៣៩៧] ខន្ធ ២ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោ-

វិញ្ញាណធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៣៩៨] សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិហារៈ បីតិ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត ដ៏ឥន្ទ្រិយ

ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ

ចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ កុសលវិបាកសោមនស្សសហគមន៍នៃវិញ្ញាណធាតុ ។

អព្យាករេ ធម្មេ កាមាវចរីយកា

(៣៩៩) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ កាមាវចរស្មី តុសលស្មី កម្មស្មី កតត្តា
 ឧបចិត្តតា វិចាតា មនោវិញ្ញាណធាតុ ឧប្បដ្ឋា
 ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។
 ធម្មារម្មណា វា យំ យំ វា បដាវត្ត តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារេ
 ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្មីកត្តតា ហោតិ
 មន្ត្រៃយំ ហោតិ ឧបេក្ខិត្រៃយំ ហោតិ ជីវិត្រៃយំ
 ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតា ។

(៤០០) កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា
 សម្មសនា សម្មសតតិ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។

អព្យាករណ៍ ពួកពាហនវិហារ

(៣៩៩) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ

ជាវិបាក ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន

ធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធនូវអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ

ព្រោះហេតុបានធ្វើបានសន្សំ នូវកម្មជាតាមវចរកុសល ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត

វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេក្ខា ឯកត្តតារបស់ចិត្ត មនិន្ទ្រិយ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ

ជីវិតន្ទ្រិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា

ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤០០) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

(២០០) កតមា តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណាតុសម្មស្សជំ
 ចេតសិកំ វេសាតិ នាសាតិ ចេតោសម្មស្សជំ
 អទុក្ខមស្សំ វេទយិតិ ចេតោសម្មស្សជំ អទុក្ខម-
 សុខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។

(២០២) កតមា តស្មី សមយេ សញ្ញា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណាតុសម្មស្សជំ
 សញ្ញា សញ្ញាធនា សញ្ញាជិតតំ អយំ តស្មី សមយេ
 សញ្ញា ហោតិ ។

(២០៣) កតមា តស្មី សមយេ ចេតនា ហោតិ ។
 យា តស្មី សមយេ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណាតុសម្មស្សជំ
 ចេតនា សញ្ញេតនា សញ្ញេតយិតតំ អយំ តស្មី
 សមយេ ចេតនា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

[៤០១] វេទនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 មិនឆ្ងាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនឆ្ងាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ដែលកើត
 អំពីសម្ផស្ស នៃមនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួល
 អារម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនា មិនទុក្ខ
 មិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៤០២] សញ្ញា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 សញ្ញា ការសំគាល់ ការចាំបាន ដែលកើតអំពីសម្ផស្ស នៃមនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះសញ្ញា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

[៤០៣] ចេតនា កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ចេតនា ការគ្រិះរិះ ការតាក់តែង ដែលកើតអំពីសម្ផស្ស នៃមនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះចេតនា
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អព្យាករេ ធម្មេ កាមវចរវិហារ

(៤០៤) កតមំ ភស្មំ សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។
 យំ ភស្មំ សមយេ ចិត្តំ មនោ មាទសំ បាទយំ
 បណ្ឌំ មនោ មនាយតនំ មនិជ្ឈយំ វិញ្ញាណំ
 វិញ្ញាណត្ថោ នន្ទា មនាវិញ្ញាណាតុ ឥទំ ភស្មំ
 សមយេ ចិត្តំ ហោតិ ។

(៤០៥) កតមោ ភស្មំ សមយេ វិតត្តោ
 ហោតិ ។ យោ ភស្មំ សមយេ តត្តោ វិតត្តោ
 សង្កប្បា អប្បនា ព្យប្បនា ចេតសោ អភិនិរេ-
 បនា អយំ ភស្មំ សមយេ វិតត្តោ ហោតិ ។

(៤០៦) កតមោ ភស្មំ សមយេ វិនាវោ
 ហោតិ ។ យោ ភស្មំ សមយេ វិនាវោ វិនាវោ
 អនុវិនាវោ ឧបវិនាវោ ចិត្តស្ស អនុសន្ធនា អនុ-
 បេត្តនតា អយំ ភស្មំ សមយេ វិនាវោ ហោតិ ។

អព្យាករណ៍ ពួកកាមាវចរវិបាក

(៤០៤) ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ចិត្ត

សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហូរទៅ ធម្មជាតិដ៏ផ្សំផងគឺក្នុង-

ចិត្ត ហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ^{១៥}

មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ចិត្ត កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៤០៥) វិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីត្រិះរិះ ការរិះគិត តំរិះ ការរំពឹង ការជញ្ជឹង ការលើកឡើង

នូវចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិតក្កៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៤០៦) វិចារៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ការត្រួតត្រា ការពិចារណា ការពិនិត្យមើល ការសង្កេតមើល ការ

ផ្តល់នូវចិត្ត ការសំឡឹងមើល ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិចារៈ កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(២០៧) កតមា តស្មី សមយេ ឧបេក្ខា
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសីកំ នេ-
 សាតំ នាសាតំ ចេតោសម្មស្សជំ អនុក្ខមសុខំ វេទ-
 យំតំ ចេតោសម្មស្សជា អនុក្ខមសុខា វេទនា អយំ
 តស្មី សមយេ ឧបេក្ខា ហោតិ ។

(២០៨) កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្សក-
 ក្កតា ហោតិ ។ យា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិត-
 អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ ។

(២០៩) កតមំ តស្មី សមយេ មន្ត្រិយំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចិត្តំ មនោ មាណសំ
 ហនយំ បណ្ឌរំ មនោ មនាយតនំ មន្ត្រិយំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា តជ្ជា មនោវិញ្ញាណាតុ ឥន្ទ
 តស្មី សមយេ មន្ត្រិយំ ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤០៧) ឧបេកា កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ការ
ទទួលអារម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុទ្ធនៃចិត្ត វេទនាមិន
ទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ពុទ្ធនៃចិត្ត ណា កង្វល់សម័យនោះ នេះ

ឧបេកា កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ ។

(៤០៨) ឯកត្តតារបស់ចិត្ត កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ តើដូច-

ម្តេច ។ ការបើកនៅណា របស់ចិត្ត កង្វល់សម័យនោះ នេះឯកត្តតា
របស់ចិត្ត កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ ។

(៤០៩) មនិន្ទ្រិយ កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ចិត្ត សេចក្តីដឹងអារម្មណ៍ សេចក្តីប្រាថ្នា ហ្មឺយ ធម្មជាតិដ៏ផ្សេងគ្នា
ក្នុងចិត្ត ហៅថាមនោ មនោយតនៈ មនិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ណា កង្វល់សម័យនោះ នេះ

មនិន្ទ្រិយ កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ ។

អព្ភាក្កេ ធម្មេ កាមវចរិយកា

(២០០) កកតម៌ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិជ្ជ័យំ
 ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ ចេតសិកំ នេ-
 សាតំ នាសាតំ ចេតោសម្មស្សជំ អនុក្ខមស្មុទ្ធំ
 វេទយំតំ ចេតោសម្មស្សជំ អនុក្ខមស្មុទ្ធំ វេទនា
 ឥទំ តស្មី សមយេ ឧបេត្តិជ្ជ័យំ ហោតិ ។

(២០១) កកតម៌ តស្មី សមយេ ជីវិត្តិជ្ជ័យំ
 ហោតិ ។ យោ តេសំ អរូបំនំ ធម្មាណំ អាយុ វិភិ-
 យបនា យាបនា ឥរិយនា វត្ថុនា ចារុនា ជីវិតំ
 ជីវិត្តិជ្ជ័យំ ឥទំ តស្មី សមយេ ជីវិត្តិជ្ជ័យំ ហោតិ ។

(២០២) យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ
 អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបំនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អព្ភាកកតា ។

អរហន្តធម៌ ពួកកាមាវចរវិបាក

(៤១០) ឧបេក្ខន្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា មិនមែនជាមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត

ការទទួលអារម្មណ៍មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត វេទនា

មិនទុក្ខមិនសុខ ដែលកើតអំពីសម្ផស្សនៃចិត្ត ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ

ឧបេក្ខន្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៤១១) ជីវិតន្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

អាយុ ការបិតនៅ ការនៅយឺនយូរ ការរស់នៅ ការរំកិលទៅ ការ

ប្រព្រឹត្តទៅ ការរក្សានូវអរូបធម៌ទាំងនោះ គឺជីវិត ជីវិតន្ធិយ ណា នេះ

ជីវិតន្ធិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

(៤១២) ប្លក្កំ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ

អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហំ

(២០៣) តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
 ហោន្តំ ទ្វាយតនាជំ ហោន្តំ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តំ
 តយោ អាហារោ ហោន្តំ តីណិទ្រ្ទិយាជំ ហោន្តំ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា មនោវិញ្ញាណធាតុ
 ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ
 ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតា ។ បេ ។

(២០៤) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្តោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកក្កតា ជីវិតទ្រ្ទិយំ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ចេបិ អត្ថ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាខន្ធំ វេយ្យា សញ្ញាខន្ធំ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធំ
 អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤១៣) ខន្ធ ៤ កើតមាន កង្ខសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណ-

ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន កង្ខសម័យនោះ ឬក៏

ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន

កង្ខសម័យនោះ នេះពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(៤១៤) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន កង្ខសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត ដ៏វិនិច្ឆ័យ ឬក៏

ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន

កង្ខសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ

នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន កង្ខសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា

អព្យាក្រឹត ។

ចប់ កុសលវិបាកឧបេក្ខាសហគតមនោវិញ្ញាណធាតុ ។

អព្ភារេ នម្មេ កាមវចរីយក

(៤០៥) កតមេ ធម្មា អព្ភាកតា ។ យស្មី
សមយេ កាមវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កត-
ត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចាកា មនោវិញ្ញាណាតត្ថ ឧប្បន្នា
ហោតិ សោមនស្សសហគតា ញាណសម្បយុត្តា
។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណសម្បយុត្តា
សសង្ខារេន ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណ-
វិប្បយុត្តា ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណ-
វិប្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា
ញាណសម្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា
ញាណសម្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខា-
សហគតា ញាណវិប្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហ-
គតា ញាណវិប្បយុត្តា សសង្ខារេន រូចារម្មណា ។
។ បេ ។ ធម្មារម្មណា ។ យំ យំ ។ បដាវត្ត តស្មី
សមយេ ជស្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្ភាកតា ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ រូបវិទ្យា

(២១៥) ពួកធម៌ជាអព្យាករណ៍ តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ

ជាវិបាក ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ កើតឡើងហើយ

ព្រោះហេតុបានធ្វើបានសន្សំ នូវកម្មជាតាមវិបាកសល ។ បេ ។ ច្រឡំ

ដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។

ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយ

សោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំ

ដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា

ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា

ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រាសចាកញាណ

ប្រកបដោយសង្ខារ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍

ក្តី ឬក្តី ប្រាជ្ញានូវអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្កេបៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាករណ៍ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

(៤០៦) អលោកោ អព្យាកតម្ភលំ ។ បេ ។
 អនោសោ អព្យាកតម្ភលំ ។ បេ ។ អមោហោ អព្យា-
 កតម្ភលំ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អដ្ឋិ មហាវិញ្ញាណ ។

(៤០៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ វុច្ចបបតិយា មក្ខំ ភាវេតិ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បឋវី-
 កសិណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ វុច្ចាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កត-
 តា ឧបចិតតា វិចាកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បឋវីកសិណំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ កតមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី សមយេ វុច្ចបបតិយា
 មក្ខំ ភាវេតិ វិតក្កវិចារានំ វុច្ចសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុតិ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤១៦) អលោកៈ មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។ អទោសៈ

មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។ អមោហៈ មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។

នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ មហាវិហារ ៨ ។

(៤១៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូបភព បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

បានដល់បឋមជ្ឈាន មានដ៏ជាកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបាន ធ្វើបាន

សន្សំ នូវកម្មជាប្រាថ្នាកុសលនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ

។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានដ៏ជាកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ។ ពួកធម៌ជា

អព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងរូប-

ភព បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។

តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។

អញ្ញាត ធម្ម អនុញ្ញាតិ

បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សី រូបាវត-
 រស្សី កុសលស្សី កម្មស្សី កតត្តា ឧបចិត្តត្តា
 វិចារកំ សុខស្សី ច បហាណា ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អញ្ញាតតា ។ បេ ។

អនុញ្ញាតិ ។

[៤០៨] កតមេ ធម្មា អញ្ញាតតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបបតិយា មក្ខំ កាវេតិ សត្វសោ
 រូបសញ្ញា ធម្មតិក្កមា បដិយសញ្ញា ធម្មតិក្កមា
 ធម្មតិក្កមា ធម្មតិក្កមា អមនសិកាវា អាកាសានុញ្ញាយត-
 តសញ្ញាសហគតិ សុខស្សី ច បហាណា ។ បេ ។
 ធម្មតិក្កំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ពួកអរូបាវចរវិហារ

បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានដីជាកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន
 សន្សំ នូវកម្មជាវិបាកកុសលនោះឯង បានលះបង់សុខផង ។ បេ ។
 បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានដីជាកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

ចប់ រូបាវចរវិហារ ។

(៤១៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 មគ្គ ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងនូវពាក្យបសញ្ញា ដោយប្រការ
 ទាំងពួង កំចាត់បង់នូវពួកបដិយសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវពាក្យនានា
 សញ្ញា លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកបដោយ
 អាភាសានញ្ជាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើបានសន្សំ នូវកម្ម
 ជាអប្បបរមាកុសលនោះឯង ព្រោះកន្លងនូវពួករូបសញ្ញា ដោយប្រការ
 ទាំងពួង កំចាត់បង់នូវពួកបដិយសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្ថសញ្ញា
 បានលះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកបដោយអាកា-
 សានញ្ចាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤១៩) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ
 ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនៈ ដោយ
 ប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកប
 ដោយវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ធម្មេ លោកុត្តរវិញ

ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្មេវ អរូចាវចរស្មេ កុ-
 សលស្មេ កម្មស្មេ កតត្តា ឧបចិត្តត្តា វិចារកំ
 សព្វសោ អាណាសាទណ្ណាយតនំ សមតិក្កម្ម វិញ្ញា-
 ណណ្ណាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្មេ ច បហាណ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ តស្មី
 សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(២២០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបបតិយោ មត្តំ ភាវតិ សព្វសោ
 វិញ្ញាណណ្ណាយតនំ សមតិក្កម្ម អាតិក្កណ្ណាយតន-
 សញ្ញាសហគតំ សុខស្មេ ច បហាណ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ តស្មី សមយេ
 ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។

អព្ភកធម៌ ពួកលោកុត្តរវិបាក

ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ
 នូវកម្ម ជាអប្បបរមាកុសលនោះឯង ព្រោះកន្លងនូវអាភាសានញ្ចាយតនៈ
 ដោយប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន
 ប្រកបដោយវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្ភក្រឹត ។

(២២០) ពួកធម៌ជាអព្ភក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវមគ្គ

ដើម្បីទៅកើតក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយប្រ-
 ការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកប
 ដោយអាភិញ្ញាញាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ អរូចាវចរស្ស កុស-
 លស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា វិចារកំ
 សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយននំ សមតិក្កម្ម អាភិញ្ញា-
 ញ្ញាយននសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាណា
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(២២០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបបឋតិយា មន្តំ ការេតិ សព្វសោ
 អាភិញ្ញាញ្ញាយននំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញាណសញ្ញា-
 យននសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាណា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ អរូចាវចរស្ស កុស-
 លស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា វិចារកំ សព្វសោ
 អាភិញ្ញាញ្ញាយននំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញាណសញ្ញាយ-
 ននសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច បហាណា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំនូវ
 កម្មជាអរូបាចរកុសលនោះឯង ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយ
 ប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រកប
 ដោយអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[៤២១] ពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវមគ្គ ដើម្បីទៅកើត ក្នុងអរូបភព ព្រោះកន្លងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ
 ដោយប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន
 ប្រកបដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ នូវកម្មជាអរូបាចរកុសលនោះឯង ព្រោះកន្លង
 នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិញ្ញាណ

ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អប្បវចនវិញ្ញាណ ។

(២២២) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាទាយ បឋមាយ ភ្លម្ម-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញំ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា ភាវិ-
 តត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទទ្ធាភិញ្ញំ
 សុត្តានំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អត្ថាជ្រាយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

បានដល់ចក្ខុវិស័យ ប្រកបដោយនេសាទនាសញ្ញា ក្នុង
សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ អព្យាករណ៍ ។

(២២២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
លោកុត្តរវិស័យ ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង
ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
។ បេ ។ បានដល់បឋមវិស័យ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
ពួកធម៌ជាភូសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន
នូវភូសលវិស័យ ជាលោកុត្តរៈនោះឯង ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
បានដល់បឋមវិស័យ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺត-
យូរ ជាសុញ្ញតៈ (សូន្យចាកកិលេស) ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អញ្ញិយៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
នោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

(២២៣) កតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បឋមាយ ក្ក-
មីយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតតា ភា-
វិតតា វិចាកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
អនិម្ពត្តំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អញ្ញាច្រិយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គហិ

(២២៣) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្ត ដល់នូវការមិនសន្សឹកពូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើននូវ
 កុសលជ្ជានជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ជាអនិមិត្តៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អញ្ញិន្រ្ទិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

(២២២) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភារេតិ និយ្យានំកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហានាយ បឋមាយ គ្វ-
មិយា បតិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិព្វា
តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា ភា-
វិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិព្វា
អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អព្វាជ្រៃយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ លោកុត្តរវិញ

[២២២] ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើននូវកុសល-
 ជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់នូវបឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ អញ្ញិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

(២២៥) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ
ភូមិយា បតិយា វិតក្កាវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។
ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
ធនុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បវមី ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញន្ត
កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្ត
វិចារោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញន្ត កុ-
សលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អនិមិត្តន្ត
វិចារោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញន្ត កុ-
សលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បណ៍-
ហិតន្ត វិចារោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២២៥) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកំពូលឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្រមជាប្រថម បានរម្ងាប់វិតក្កៈ និង
 វិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដូច្នេះ ជាកុសល
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 សុញ្ញាតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ដូច្នេះ ជាកុសល
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 អប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

(២២៦) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបធម្មតាមី ទិដ្ឋកតានំ បហាធាយ បវេនាយ ភ្ជុ-
មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមំ
ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ឱច្ចាភិញ្ញា
។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទុក្ខាភិញ្ញា ។ បេ ។ សុខា-
បដិបទំ ឱច្ចាភិញ្ញា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។
បវេមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ
វិហារតិ សុខាបដិបទំ ឱច្ចាភិញ្ញា កុសលំ ។ បេ ។
សុខាបដិបទំ ឱច្ចាភិញ្ញា សុត្តាន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។
សុខាបដិបទំ ឱច្ចាភិញ្ញា កុសលំ ។ បេ ។ សុ-
ខាបដិបទំ ឱច្ចាភិញ្ញា អនិមិត្តន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។
សុខាបដិបទំ ឱច្ចាភិញ្ញា កុសលំ ។ បេ ។ សុ-
ខាបដិបទំ ឱច្ចាភិញ្ញា អប្បណិហិតន្តំ វិចារកោ
តស្មី សមយេ ជន្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

(២២៦) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាកូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងឆាប់ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់
 ដឹងយឺតយូរ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រ-
 តិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញត្តៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ដូច្នេះ ជា
 កុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជា
 អនិមិត្តៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការ
 ត្រាស់ដឹងឆាប់ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខបៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ សុទ្ធិប្បធិបទ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

(២២៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ យានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ

អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវេមាយ ក្ខ-

មិយា បតិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ

យានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ

ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្មេវ លោកុត្តរស្មី កុ-

សលស្មី យានស្មី កតតតា ភាវិតតតា វិចារិកំ វិវិច្ឆេវ

កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ យានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហា-

រតិ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២២៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

លោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង

ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុញ្ញតៈ ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ

បានធ្វើ បានចម្រើននូវកុសលជ្ឈាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់

ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុញ្ញតៈ ក្នុង

សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

[២២៨] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវតិ និយ្យានំកំ

អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ ក្ខ-

មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមី

ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ សុតានំ តស្មី សមយេ

ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុស-

លស្ស ឈានស្ស កតត្ថា ភាវិតត្ថា វិចាគំ វិវិច្ឆេវ

កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហ-

រតិ អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

(២២៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង

ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញាតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ កំភើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបាន

ធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់

ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអនិមិត្តៈ ក្នុង

សម័យណា ផស្សៈ កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ

កំភើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២២៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ
អបធម្មតាមំ និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បឋមាយ
ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុត្វានំ តស្មី សមយេ
ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុ-
សលស្ស ឈានស្ស កតត្ថា ភាវិតត្ថា វិនាគំ
វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤២៩) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

លោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង

ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុញ្ញៈ ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ

បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ឈានជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់

ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាអប្បណិហិតៈ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា

អព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិញ្ញា

(២៣០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវេនាយ
ភូមិយា បតិយា វិតត្តវិចារានំ វ្យុបសមា ។ បេ ។
ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេនំ ឈានំ ។ បេ ។
បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុញ្ញតន្តិ
កុសលំ ។ បេ ។ សុញ្ញតន្តិ វិចារោ ។ បេ ។
សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ អនិមិត្តន្តិ វិចារោ
។ បេ ។ សុញ្ញតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិ-
តន្តិ វិចារោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ តមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

(៤៣០) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង

ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់វិតក្កៈនិង

វិចារៈទាំងឡាយ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន

។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់

បរោមជ្ជាន ជាសុញ្ញៈ ដូច្នេះ ជាភុស្តល ។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ

ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ ដូច្នេះ ជាភុស្តល ។ បេ ។

ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ ដូច្នេះ ជាភុស្តល

។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ សុទ្ធិកសុញ្ញៈ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហំ

(៤៣០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភារេតិ និយ្យានំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហានាយ បឋមាយ ក្ខ-
មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទដ្ឋានិកំ
សុញ្ញំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
កតត្ថា ភារិតត្ថា វិចារិកំ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។
បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
ទដ្ឋានិកំ សុញ្ញំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៣១) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកុព្វន

ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក

កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ

លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ

បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់

ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិ-

បត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

(២៣២) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ
ភ្លមិយា បតិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមិ
ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធកិញ្ច
សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
កតត្ថា ការិតត្ថា វិហាកំ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។
បវមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធកិញ្ច អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ព្យាបាលរោគ

(២៣២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភ្ចេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន
 ចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភ្ចេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អវិធម្មបដិកេ ធម្មសង្កណ៍

[២៣៣] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ក្ខ-
 មិយា បតិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
 សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្តា ភាវិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធាភិញ្ញា អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៣៤] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ក្ខ-
 មិយា បតិយា វិតក្កវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៣៣) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកុសលឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន
 នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៣៤) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកុសល
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់វិតក្កៈ
 និន្ទិវិចារៈ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។
 បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិ-
 បទំ ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។ ទុក្ខា-
 បដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តំ កុសលំ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អនិមិត្តន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តំ កុសលំ ។ បេ ។
 ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ វិចារកោ
 តស្មំ សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(២៣៥) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ អប-
 ចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ភូមិយា
 បក្កិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញៈ
 ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញៈ ដូច្នេះ
 ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញៈ ដូច្នេះ ជាកុសល
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 អប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២៧៥) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកពូន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រឋម បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញៈ ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិងាយ មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញៈ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ ។ បេ ។ ទុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ
 សុញ្ញតិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បា-
 ភិញ្ញំ សុញ្ញតិ វិចារកោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទិប្បាភិញ្ញំ អនិមិត្តតិ វិចារកោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិ-
 បទំ ទិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតតិ វិចារកោ តស្មី
 សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ជញ្ញា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញត្ថៈ ។ បេ ។
 ទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ឈាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញត្ថៈ ដូច្នេះ ជាកុ-
 សល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់
 ជាសុញ្ញត្ថៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញត្ថៈ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ
 ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ជាសុញ្ញត្ថៈ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិភេទៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ។

អព្យាករណ៍ ធម្មៈ លោកុត្តរវិយាក

(២៣៦) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ

អបធម្មតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហានាយ បឋមាយ

ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមី

ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី

សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្មី

លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្ថា

ការិតត្ថា វិចារកំ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមី

ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី

សមយេ ធម្មោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោហោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ លោកុត្តរវិបាក

(២៣៦) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកុល

ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក

កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុង

សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក

ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង

បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្ប-

ណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

(២៣៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ ភ្ល-
មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី
សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោទា
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា ភា-
វិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមិ
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ
ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោទា ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៣៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកំពុងឡើង

ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ កង់សម័យ

ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កង់សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភេទៈ ក៏កើត

មាន កង់សម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះ

ហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បាន

ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអនិមិត្ត

កង់សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន កង់សម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភេទៈ

ក៏កើតមាន កង់សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

(៤៣៨) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ

អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ ក្ខ-

មិយា បតិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី

ឈានំ ឧបសម្ពជ្ឈ វិហារតិ អប្បណិហិតំ តស្មី

សមយេ ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្មេវ

លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្ថា

ភាវិតត្ថា វិចាគំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវមី

ឈានំ ឧបសម្ពជ្ឈ វិហារតិ សុញ្ញតិ តស្មី សមយេ

ធម្មេ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។

ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

(៤៣៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកំពុង

ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក

កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ

ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈ

នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន

ជាសុញ្ញៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អវិជ្ជាបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(២៣៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតានំ បហាឆាយ បវេមាយ ក្ក-
មិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ វ្របសមា ។ បេ ។
ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេមិ ឈានំ ។ បេ ។
បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ អប្បណិហិតន្តិ
កុសលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតន្តិ វិចារោ ។ បេ ។
អប្បណិហិតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ អនិមិត្តន្តិ វិចា-
រោ ។ បេ ។ អប្បណិហិតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។
សុតាន្តន្តិ វិចារោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៣៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកុស្ត
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់វិតក្កៈ
 និរិចារៈ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន
 ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ
 ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជា
 អនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល
 ។ បេ ។ ជាសុញ្ញាតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ សុខ្ខកអប្បណិហិតៈ ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

(៤៤០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវតិ និយ្យានិកំ

អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាជាយ បឋមាយ

ភូមិយា បតិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ

ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធកិញ្ចំ

អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា

តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស

កតត្ថា ភាវិតត្ថា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ

ទន្ធកិញ្ចំ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ

ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ

ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិយាក

(២២០) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាភូសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន នូវភូសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២២០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ អប.
ចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ភូមិយា
បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្ប-
ណិហិតំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
កតត្ថា ភាវិតត្ថា វិនាគំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។
បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៤១) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ជឿយឆ័យ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាភូសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ
 បានចម្រើន នូវភូសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ជឿយឆ័យ ជាអនិមិត្តៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាក្រឹត ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

[២២២] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ក្ខតិ-
 យា បតិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្ប-
 ណិហិតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្ថា ភាវិតត្ថា វិចារកំ វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ លោកុត្តរវិបាក

(២២២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាគុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន
 ចម្រើន នូវគុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញាតៈ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបដិកេ ធម្មសង្គណំ

(២៤៣) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវេនាយ
ភូមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ វ្យាសមា ។ បេ ។
ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមី
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធខិញ្ញំ
អប្បណិហិតន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធខិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។ ទុក្ខា-
បដិបទំ ទន្ធខិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ កុសលំ ។ បេ ។
ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធខិញ្ញំ អនិមិត្តន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។
ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធខិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ កុសលំ
។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធខិញ្ញំ សុញ្ញតន្តំ វិចា-
កោ តស្មី សមយេ ឯស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
អវិក្កោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៤៣) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សឹកពូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់វិភក្តៈនិងវិចារៈ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ
 ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ
 ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 សុពាតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

(២២២) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិនំ
 អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមី
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ច
 អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ច
 អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ច
 អប្បណិហិតំ ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។
 បវេមី ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ
 វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ច អប្បណិហិតន្តិ
 កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ច អប្ប-
 ណិហិតន្តិ វិចារកោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិ-
 ញ្ច អប្បណិហិតន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិ-
 បទំ ទិច្ចាកិញ្ច អនិមិត្តន្តិ វិចារកោ ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

(២២២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ងាយ មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ។ បេ ។
 ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះ
 ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិងាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់
 ជាអប្បណិហិតៈ ដូច្នេះជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ងាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអនិមិត្ត ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

សុខាបដិបទំ ខិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតន្តំ កុសលំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ខិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតន្តំ វិនាកោ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិត្តោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អប្បណិហិតប្បដិបទា ។

(២២៥) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ មន្តំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 សតិប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សម្មប្បដ្ឋានំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ពលំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សន្និ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ សមបំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ធម្មំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ខន្ធិ ភាវេតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ ធម្មសង្គណ៍

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ
 ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់
 ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញតៈ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ អប្បណិហិតប្បដិច្ច ។

(២២៥) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរមគ្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសតិប្បដ្ឋាន ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរសម្មប្បធាន ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរវិនិច្ឆ័យ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរឥន្ទ្រិយ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរ-
 ពលៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវ
 លោកុត្តរសច្ចៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសមថៈ ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវលោកុត្តរធម៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរក្ខន្ធ ។ បេ ។

អព្ភរាគ ធម្មេ លោកុត្តរវិញ្ញា

លោកុត្តរំ អាយតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធាតុំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាយាវំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ជស្សំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ វេទនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សញ្ញា
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ចេតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ចិត្តំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ អបធម្មតាមី
 និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បឋមាយ ភូមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស
 កុសលស្ស ចិត្តស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចារិកំ
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា សុញ្ញតិ ។ បេ ។
 អនិមិត្តំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្ភរាគតា ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

ចម្រើននូវលោកុត្តរអាយតនៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរធាតុ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរអាហារ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរផស្សៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរវេទនា ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសញ្ញា ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរចេតនា ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរចិត្ត ជាគ្រឿង
 ចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់ នូវទិដ្ឋិ
 ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិភេទៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ
 ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលចិត្ត ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុព្វាតៈ
 ។ បេ ។ ជាអនិមិត្ត ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភេទៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(២២៦) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ គ្វ-
មីយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
ធន្ធាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
កុបលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
ឈានស្ស កតត្ថា ភាវិតត្ថា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កា-
មេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា សុញ្ញតំ ធន្ធាធិបតេយ្យំ
តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មចិណ្ឌ ធម្មលង្គណ៍

(២២៦) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញាតៈ ជាឆន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិហារ

(២២៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ ក្ខ-
មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
ធន្ធាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខោចា ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
ឈានស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
។ បេ ។ បវមី ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខា-
បដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា អនិមិត្តំ ធន្ធាធិបតេយ្យំ តស្មី
សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ព្យាបាលក្បួនវិបាក

(២២៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកំពូលឡើង

ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន

ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាបុគ្គលសំខាន់នេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ

បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់

ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ

លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុង

សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

(២២៨) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាជាយ បឋមាយ ក្ក-
មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមី
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈា-
នស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចាគំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
។ បេ ។ បឋមី ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខា-
បដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា អប្បណិហិតំ ធម្មានិបតេយ្យំ
តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបដិក ធម្មសង្គណ៍

(៤៤៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យិកពូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាកុសលទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជា
 ឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌
 ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាកថេ ធម្មេ លោកុត្តរវិហារ

(២២៩) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំ
អបនយតាមី និដ្ឋិតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ភូមិយា
បត្តិយា វិតក្កវិចារំ វ្រសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ
ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថ
ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធខិញ្ញ
នន្ធជិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធខិញ្ញំ សុតានំ នន្ធជិបតេយ្យន្តំ វិចារោ ។ បេ ។
ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធខិញ្ញំ នន្ធជិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធខិញ្ញំ អនិមិត្តំ នន្ធជិ-
បតេយ្យន្តំ វិចារោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធខិ-
ញ្ញំ នន្ធជិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធខិញ្ញំ អប្បណិហិតំ នន្ធជិបតេយ្យន្តំ វិចារោ
តស្មី សមយេ ផស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្កោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

(២២៩) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាកំពូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់វិគក្កៈនិងវិចារៈ
 ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាឆន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា
 ឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្តៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជា
 វិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិ-
 បត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(២៥០) កតមេ ធម្មា អស្សា កតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិកតានំ បហាឆាយ បវេមយ
ភូមិយា បតិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមី
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទិច្ចា-
ភិញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទុក្ខា-
ភិញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចា-
ភិញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ ទតិយំ ឈានំ
។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ
។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ ឈានំ
ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាភិញ្ញំ ធម្មា-
ធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចា-
ភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៥០) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុង
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 តាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាឆន្ទា-
 ធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចក្កត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការ
 ត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញាតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។

អព្ភកតេ ធម្មេ លោកត្តវិបាក

សុខាបដិបទំ ខិប្បាភិញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ខិប្បាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធម្មាធិ-
 បតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ខិប្បា-
 ភិញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខា-
 បដិបទំ ខិប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ
 វិចារកោ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្ភកតា^(១) ។

(២៥០) កតមេ ធម្មា អព្ភកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ អប-
 ចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ ភូមិយា
 បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ
 ឧបសម្ពន្ធំ វិហារតិ សុញ្ញតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្សំ កុសលស្សំ ឈានស្សំ កតត្តា
 ភាវិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។

១ ឧ. ម. ធម្មាធិបតេយ្យំ សុទ្ធិកប្បជីបទាតិ តិអរោហហេ ទិស្សតិ ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិហារ

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ជាអនិមិត្ត ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ
 ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹង
 ឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(២៥១) ពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ចម្រើន នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិន
 សន្សឹកពូនឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញា
 ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌
 ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន
 ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហំ

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ សុញ្ញំ ធម្មាធិប-
 តេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិ-
 ក្ខេចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[២៥២] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការតិ និយ្យានំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាធាយ បឋមាយ
 ភូមិយា បតិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ សុញ្ញំ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា
 ការិតត្តា វិចារតំ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ អនិមិត្តំ ធម្មាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេចោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបទិក ធម្មសង្គណ៍

បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុញ្ញត្ថៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៥២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកុព្វន
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាសុញ្ញត្ថៈ ជា
 ឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសល-
 ធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ឈាន
 ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ជាអនិមិត្តៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
 សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករណ៍ ធម្មេ លោកុត្តរវិញ្ញាណ

(២៥៣) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ

អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ

ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមី

ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ សុញ្ញានំ ធម្មាធិបតេយ្យំ

តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ

ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ

លោកុត្តរស្សំ កុសលស្សំ ឈានស្សំ កតត្តា

ការិតត្តា វិនាគំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមី

ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិប-

តេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

(២៥៣) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ

លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យា ពូនឡើង

ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រឈម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង

ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញត្តិៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ

ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈ

នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន

ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ

នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

(២៥៤) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោក្ខត្តំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ

អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវេមាយ

ភ្លមិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។

ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

ធនុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ។ បេ ។

បញ្ចមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុញ្ញតិ ធម្មា-

ធិបតេយ្យន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ សុញ្ញតិ ធម្មាធិប-

តេយ្យន្តិ វិចារកោ ។ បេ ។ សុញ្ញតិ ធម្មាធិបតេ-

យ្យន្តិ កុសលំ ។ បេ ។ អនិមិត្តំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តិ

វិចារកោ ។ បេ ។ សុញ្ញតិ ធម្មាធិបតេយ្យន្តិ កុ-

សលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តិ

វិចារកោ តស្មី សមយេ ជស្មោ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្កេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(២៥២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្យុន

ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានម្សាបរិតក្កៈនិង

វិចារៈ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន

។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន ជាសុញ្ញៈ ជាឆន្ទា-

ធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ

ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ

ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអនិមិត្ត ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក

។ បេ ។ ជាសុញ្ញៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។

ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករណ៍ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

[២៥៥] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានំកំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ
ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាកំញ
សុញ្ញតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
ឈានស្ស កតត្តា ការិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេ កាមេហិ
។ បេ ។ បវមី ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខា-
បដិបទំ ទុក្ខាកំញ សុញ្ញតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ តស្មី
សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

(២៥៥) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការគ្រាស់ជឿយឆ្ងាយ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បាន
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការគ្រាស់ជឿយឆ្ងាយ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៥៦) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហានាយ បឋមាយ ក្យ-
មិយា បតិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមិ
ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ច
សុញ្ញតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
ឈានស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេ កា-
មេហំ ។ បេ ។ បឋមិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ
ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ច អនិមិត្តំ ធម្មាធិបតេយ្យំ
តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោទោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៥៦) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាកំពូន

ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក

កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ

លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ

ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក

ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ឈាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង

បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មាន

សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ជា

ឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួក

ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករណ៍ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

(៤៥៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ
ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមី
ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិព្វា
សុត្វាភិ ធម្មាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
ឈានស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចារកំ វិវិច្ឆេវ កា-
មេហំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ
ទុក្ខាបដិបទំ ទុក្ខាភិព្វា អប្បឈាហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យំ
តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកត្ថវិបាក

(៤៥៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកំពុង
 ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌
 ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន
 ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

(៤៥៨) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ កាវេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ ក្ខ-
មិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ វ្យាសមា ។ បេ ។
ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ។ បេ ។
បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។
ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ
វិចារកោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ
ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។
ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតិ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ
កុសលំ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្ប-
ណិហិតំ ធម្មាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ តស្មី សមយេ
ដស្ស្ឋា ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។
តមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៥៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវក្នុងជាប្រថម បានរម្ងាប់វិភក្តៈនិងវិចារៈ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិប-
 តេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជា
 វិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ជា
 ឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជា
 កុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករណ៍ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

(៤៥៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ

អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ ក្ក-

មិយា បតិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមី

ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ ឱច្ឆាភិញ្ញ

សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ

ធន្ទាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុខា-

បដិបទំ ឱច្ឆាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។

នុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។

ធនុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ។ បេ ។

បញ្ចមី ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ សុខាបដិបទំ

ឱច្ឆាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ព្យាបាទ

(៤៥៧) ព្យាបាទជាអព្យាករណ៍ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន

នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកំពូល

ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក

កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ

លំបាក មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ

។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជា

សុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មាន

ការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន

។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចក្កត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន

។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការ

ត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ
 វិចារកោ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ
 ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
 ទិប្បាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ
 ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ទា-
 ធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិ-
 ប្បាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៦០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
 អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ
 ភូមិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបដិក ធម្មសង្គណ៍

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញត្ថៈ ជា
 ឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន
 មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញត្ថៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជា
 កុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹងឆាប់
 ជាអនិមិត្ត ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញត្ថៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិវិធាន មានការត្រាស់
 ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៦០) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិប-
 តេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាកា

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្តា ភាវិតត្តា វិបាកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតំ
 ធន្ទាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

(៤៦០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវិតំ និយ្យានំ អប-
 ចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ភូមិយា
 បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា
 ភាវិតត្តា វិបាកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋ-
 មំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អនិមិត្តំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ
 ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ឈាន ជា
 លោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៦១) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវលោកុ-
 ត្តជ្ឈាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង ដើម្បី
 លះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ឈាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ជាអនិមិត្ត ជាឆន្ទា-
 ធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌ

អវិក្កោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(២៦២) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ

អបធម្មតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ក្ខ-

មិយា បតិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ

ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិប-

តេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្កោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា

តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស ក-

តត្ថា ភាវិតត្ថា វិចារកំ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។

បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធំ វិហារតិ សុត្ថានំ ធម្មា-

ធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។

អវិក្កោទោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា
អព្យាក្រឹត ។

(៤៦២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកុសល
ឡើង ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាក
កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ ជា
ឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌
ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន
ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
បឋមជ្ជាន ជាសុញ្ញាតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ
ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុង
សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

(៤៦៣) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
អបធម្មតាមី ទិដ្ឋិតតានំ បហាធាយេ បឋមាយ
ភូមិយា បតីយា វិតក្កវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។
ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
ចតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរេតិ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិប-
តេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិ-
បតេយ្យន្តំ វិចារោ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ ធម្មា-
ធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ អធិមិត្តំ ធម្មាធិប-
តេយ្យន្តំ វិចារោ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ ធម្មាធិ-
បតេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុញ្ញតំ ធម្មាធិប-
តេយ្យន្តំ វិចារោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ព្យាណុក្ករវិហារ

(៤៦៣) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់វិគត្តៈនិងវិចារៈ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន
 ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ជា
 ឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាអនិមិត្ត ជាឆន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិ-
 បតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

(៤៦៤) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
 អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហានាយ បវេនាយ ក្ខត្តិ-
 យា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេនំ ឈានំ
 ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្ប-
 ណិហិតំ ធន្ធាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ដស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
 ឈានស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិហាកំ វិវិច្ឆេ កា-
 មេហិ ។ បេ ។ បវេនំ ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ
 ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ធាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៦៤) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកត្វនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជា
 វិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាក

(៤៦៥) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវិតំ និប្បានំកំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតានំ បហាឆាយ បឋមាយ ក្ក-
មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមី
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ច
អប្បណិហិតំ ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្មោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។
ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្មី លោកុត្តរស្ស
កុសលស្ស ឈានស្ស កតត្តា ភាវិតត្តា វិចារកំ
វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមី ឈានំ ឧបស-
ម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ច អនិមិត្តំ
ធម្មានិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្មោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

(៤៦៥) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជា
 វិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត
 ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិក្ខបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

(៤៦៦) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ការេតិ និយ្យានំកំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ
ភូមិយា បតិយា វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បវេមី
ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា
អប្បណិហិតំ ធន្ធាធិបតេយ្យំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
ធម្មា កុសលា តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស
ឈានស្ស កតត្ថា ការិតត្ថា វិចារកំ វិវិច្ឆេ កា-
មេហំ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ
ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញា សុញ្ញតិ ធន្ធាធិបតេយ្យំ
តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេហោ
ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៦៦) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកុសលឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មាន
 ការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុ
 បានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ជាន ជាលោកុត្តរៈនោះឯង បានស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 លំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញាតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិញ

(៤៦៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ ក្ខ-
មិយា បត្តិយា វិតក្កវិចារានំ វ្យាសមា ។ បេ ។
ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
ធិតុត្ថំ ឈានំ ។ បេ ។ បវមំ ឈានំ ។ បេ ។
បញ្ចមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ធាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ
ធន្ធាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ
ទន្ធាភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ធាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ អនិមិត្តំ ធន្ធាធិ-
បតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធា-
ភិញ្ញំ អប្បណិហិតំ ធន្ធាធិបតេយ្យន្តំ កុសលំ
។ បេ ។ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ សុញ្ញតំ ធន្ធាធិ-
បតេយ្យន្តំ វិចារកោ តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ
។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

(៤៦៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើនខ្ញុំ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់ខ្ញុំការមិនសន្យាក្នុងឡើង
 ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់ខ្ញុំភូមិជាប្រថម បានរម្ងាប់វិភក្តៈ និងវិចារៈ
 ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។
 បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ
 ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំ-
 បាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអនិមិត្ត ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ
 ជាវិបាក ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺត
 យូរ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ
 ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណំ

(៤៦៨) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ
អបចយតាមី និដ្ឋិតតានំ បហាឆាយ បវមាយ ក្ខ-
មិយា បត្តិយា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បវមី
ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ នុត្តាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ញា
អប្បណិហិតំ ឆន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ
ទិច្ចាកិញ្ញា អប្បណិហិតំ ឆន្ទាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។
សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ញា អប្បណិហិតំ ឆន្ទាធិប-
តេយ្យំ ។ បេ ។ នុត្តយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ
ឈានំ ។ បេ ។ ធនុត្តំ ឈានំ ។ បេ ។ បវមី
ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមី ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ញា អប្បណិហិតំ ឆន្ទាធិបតេ-
យ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិច្ចាកិញ្ញា
អប្បណិហិតំ ឆន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៦៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 លោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំកូនឡើង
 ដើម្បីលះបង់នូវទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក
 មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាអប្បណិហិតៈ
 ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានការត្រាស់
 ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន
 ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន
 ។ បេ ។ បានដល់បរមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានការ
 ត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាតុ-
 សល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិឆាយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់
 ជាអប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក ។ បេ ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរិយកា

សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បា-
 ភិញ្ញា អនិមិត្តំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ ។ បេ ។
 សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា អប្បណិហិតំ ធន្ទាធិប-
 តេយ្យន្តំ កុសលំ ។ បេ ។ សុខាបដិបទំ ទិប្បាភិញ្ញា
 សុញ្ញតំ ធន្ទាធិបតេយ្យន្តំ វិចារកោ តស្មី សមយេ
 ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៦៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ លោកុត្តរំ មគ្គំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ សតិប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 សម្មប្បដ្ឋានំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយានំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ឥន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ពលំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ពោជ្ឈន្តំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សង្ខំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ សមមំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ធម្មំ
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ខន្ធិ ភាវេតិ ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្បណិហិតៈ ជា
 ឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ
 មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអនិមិត្ត ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាវិបាក
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាអប្ប-
 ណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ដូច្នេះ ជាកុសល ។ បេ ។ មានសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិដោយ មានការត្រាស់ដឹងឆាប់ ជាសុញ្ញតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ
 ដូច្នេះ ជាវិបាក ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៦៩) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរមគ្គ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសតិប្បដ្ឋាន ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរសម្មប្បធាន ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរវិជ្ជាបាទ
 ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរឥន្ទ្រិយ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរ-
 ពលៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ ចម្រើន
 នូវលោកុត្តរសច្ចៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសមថៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរធម៌ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរក្ខន្ធ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

លោកុត្តរំ អាយតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ
 ធាតុំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ អាហារំ ភាវេតិ
 ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ជស្សំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោ-
 កុត្តរំ វេទនំ ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ សញ្ញា
 ភាវេតិ ។ បេ ។ លោកុត្តរំ ចេតនំ ភាវេតិ ។ បេ ។
 លោកុត្តរំ ចិត្តំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ អបចយតាមី
 ទិដ្ឋតតានំ បហាឆាយ បវេមាយ ក្ខមិយា បត្តិយា
 វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមី ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ចំ ធន្ធាធិបតេយ្យំ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា តស្សេវ
 លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ចិត្តស្ស កតត្តា ភាវិ-
 តត្តា វិចាកំ វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ បវេមី
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាកិញ្ចំ
 សុត្តានំ ។ បេ ។ អនិមិត្តំ ។ បេ ។ អប្បណិហិតំ
 ធន្ធាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វិរិយាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ចម្រើននូវលោកុត្តរអាយតនៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរធាតុ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរអាហារ ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរផស្សៈ ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរវេទនា ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរសញ្ញា ។ បេ ។
 ចម្រើននូវលោកុត្តរបេតនា ។ បេ ។ ចម្រើននូវលោកុត្តរចិត្ត ជា
 គ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្សំក្នុងឡើង ដើម្បីលះបង់ម្តង
 ទិដ្ឋិ ដើម្បីដល់នូវភូមិជាប្រថម បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជាវិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន
 នូវកុសលចិត្ត ជាលោកុត្តរនោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការ
 ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញតៈ ។ បេ ។ ជាអនិមិត្ត ។ បេ ។ ជា
 អប្បណិហិតៈ ជាឆន្ទាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ជាវិរិយាធិបតេយ្យ ។ បេ ។

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិហារ

ចិត្តាធិបតេយ្យំ ។ បេ ។ វីមំសាធិបតេយ្យំ តស្មី
សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

បឋមមគ្គវិហារោ ។

(៤៧០) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានំកំ
អបចយតាមី កាមរាគព្យាបាទានំ តទុក្ខារាម ទុត្តិ-
យាយ ភូមិយា បត្តិយា ។ បេ ។ កាមរាគព្យា-
បាទានំ អនវសេសប្បហានាយ តតិយាយ ភូមិយា
បត្តិយា ។ បេ ។ រូបរាគអរូបរាគមាទុទ្ធក្ខអវិជ្ជាយ
អនវសេសប្បហានាយ ចតុត្ថាយ ភូមិយា បត្តិយា
វិវិច្ឆេ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
វិហារតិ ទុក្ខាបធិបទំ ទន្ធកិញ្ញំ តស្មី សមយេ
ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អញ្ញាត្រិយំ ហោតិ ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

ជាចិត្តាធិបតេយ្យ ។ បេ ។ ជាវិមសាធិបតេយ្យ ក្នុងសម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏កើត
 មាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ វិបាកក្នុងបឋមមគ្គ ។

(៤៧០) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើន
 នូវលោកុត្តរជ្ជាន ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ដល់នូវការមិនសន្យិក-
 ពូនឡើង ដើម្បីធ្វើកាមរាគនិងព្យាបាទ ឲ្យស្រាលស្តើង ដើម្បីដល់
 នូវទុតិយភូមិ ។ បេ ។ ដើម្បីលះកាមរាគនិងព្យាបាទ មិនឲ្យមាន
 សេសសល់ ដើម្បីដល់នូវតតិយភូមិ ។ បេ ។ ដើម្បីលះរូប-
 រាគ អរូបរាគ មានៈ ទទួចៈ និងអវិជ្ជា មិនឲ្យមានសេសសល់
 ដើម្បីដល់នូវចក្ខុភូមិ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 បានដល់បឋមជ្ជាន មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ
 ។ បេ ។ អញ្ជិន្ទិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គហិ

អវិក្ខេបោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា
 តស្សេវ លោកុត្តរស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស
 កតត្តា ភាវិតត្តា វិហាកំ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ទុក្ខាបដិបទំ
 ទទ្ធភកំ ញ សុញ្ញតំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ
 ។ បេ ។ អញ្ញាតាវជ្រៃយំ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតា ។

(៤៧០) កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ផុសនា
 សម្មសនា សម្មសិទ្ធតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ បេ ។ កតមំ តស្មី សមយេ អញ្ញាតា-
 វជ្រៃយំ ហោតិ ។ យា តេសំ អញ្ញាតាវជំ ធម្មានំ
 អញ្ញា បញ្ញា បដាននា វិចយោ បវិចយោ ធម្មវិចយោ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ កុសលធម៌ទាំងនេះ ជា
 វិបាក ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានចម្រើន នូវកុសលជ្ឈាន ជាលោកុត្តរៈ
 នោះឯង បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក មានការត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ជាសុញ្ញាតៈ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួក
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៧១) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ
 នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អញ្ញា-
 តាវិន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
 ដឹងទូទៅ ការដឹងសព្វនូវធម៌ទាំងនោះ ដែលបុគ្គលដឹងទូទៅ ការ
 ពិចារណា ការជ្រើសរើស ការជ្រើសរើសសព្វ ការពិចារណាធម៌

អព្យាករេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាកា

សល្លត្តណា ឧបលត្តណា បច្ចុបលត្តណា បណ្ឌិត្ត
 កោសល្លំ នេប្បញ្ញំ វេកក្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ក្ខរ
 មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោ-
 នោ បញ្ញា បញ្ញាជ្រ័យំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសន្តិ
 បញ្ញាមាសានោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឌុកាសោ
 បញ្ញាបដ្ឋោតោ បញ្ញាវតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ
 សម្មាទិដ្ឋំ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈន្តោ មគ្គដ្ឋំ មគ្គបរិយា-
 បដ្ឋំ ឥទ្ធិ តស្មី សមយេ អញ្ញាតាវិជ្រ័យំ ហោតិ
 ។ បេ ។ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ
 អតិ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិយោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
 អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ ពួកលោកុត្តរវិបាក

ការកំណត់ ការកត់សំគាល់ ការកត់ត្រា ភាពនៃបណ្ឌិត ភាពនៃអ្នក

ឈ្លាស ភាពនៃអ្នកជ្រះស្វាត ភាពនៃអ្នកភ្ជួច្បាស់ ការគិត ការត្រិះរិះ

ធម្មជាតិដូចផែនដី ធម្មជាតិកំចាត់កិលេស ធម្មជាតិណែនាំ ធម្ម-

ជាតិយើងច្បាស់ ការជឿល្អ សភាពដូចជាជំនួញ គឺបញ្ញា បញ្ញា

ទ្រិយ បញ្ញាពលៈ សស្ត្រាគឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា

ឧកាសគឺបញ្ញា គ្រឿងឆ្លុះគឺបញ្ញា រតនៈគឺបញ្ញា អមោហៈ ធម្ម-

វិចយៈ សម្មាទិដ្ឋិ ធម្មវិចយសម្មាជ្ឈង្គ ជាអង្គនៃមគ្គ រាប់បញ្ចូលកង

មគ្គណា នេះអញ្ចត្តាវិទ្យុយ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។

ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើត

មាន កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ្ឌំ

(៤៧២) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបច្ចិ-
 តត្តា វិចារកំ ចក្កវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ វរាទម្ពណំ ។ បេ ។ សោតវិញ្ញាណំ
 ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតំ សន្តារម្ពណំ
 ។ បេ ។ យានវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខា-
 សហគតំ កន្តារម្ពណំ ។ បេ ។ ជីវវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ
 ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតំ វសារម្ពណំ ។ បេ ។
 កាយវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ទុក្ខសហគតំ ដោ-
 ជ្ជន្តារម្ពណំ តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ វេទនា
 ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ
 ទុក្ខំ ហោតិ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ មនិជ្រៀយំ
 ហោតិ ទុក្ខជ្រៀយំ ហោតិ ជីវិតជ្រៀយំ ហោតិ យេ
 វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញេ អត្ថិ បដិច្ចសមុ-
 ប្បន្នា អរូបនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មចំណី ធម្មសង្គណ៍

(៤៧២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ ជា
 វិបាក ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរូបជាអារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ព្រោះ
 ហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ នូវកម្មជាអកុសល ។ បេ ។ សោតវិញ្ញាណ
 ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានសំឡេងជាអារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ។ បេ ។
 យានវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានក្លិនជាអារម្មណ៍ កើតឡើង
 ហើយ ។ បេ ។ ជីវ្ហវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរសជា
 អារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ ច្រឡំដោយ
 ទឹក មានផោដ្ឋព្វជាអារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ កង្វល់សម័យណា
 ផស្សៈ ក៏កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 ចិត្ត ទឹក ឯកគុតារបស់ចិត្ត មន្ត្រីយ៍ ទឹក្រិយ៍ ជីវិត្រិយ៍
 បូក ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏
 កើតមាន កង្វល់សម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ អរុសលវិហារ

(២៩៣) កតមោ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្សោ ធុសនា
 សម្មសនា សម្មសិទ្ធិតំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្សោ
 ហោតិ ។ កតមោ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ ។
 យំ តស្មី សមយេ តជ្ជកាយវិញ្ញាណាតុសម្មស្សជំ
 កាយិកំ អសាតំ កាយិកំ ទុក្ខំ កាយសម្មស្សជំ
 អសាតំ ទុក្ខំ វេទយំតំ កាយសម្មស្សជំ អសាតា
 ទុក្ខា វេទនា អយំ តស្មី សមយេ វេទនា ហោតិ
 ។ បេ ។ កតមំ តស្មី សមយេ ទុក្ខំ ហោតិ ។ យំ
 តស្មី សមយេ កាយិកំ អសាតំ កាយិកំ ទុក្ខំ
 កាយសម្មស្សជំ អសាតំ ទុក្ខំ វេទយំតំ កាយ-
 សម្មស្សជំ អសាតា ទុក្ខា វេទនា ឥទំ តស្មី
 សមយេ ទុក្ខំ ហោតិ ។ បេ ។ កតមំ តស្មី
 សមយេ ទុក្ខំ ធូយំ ហោតិ ។ យំ តស្មី សមយេ
 កាយិកំ អសាតំ កាយិកំ ទុក្ខំ កាយសម្មស្សជំ
 អសាតំ ទុក្ខំ វេទយំតំ កាយសម្មស្សជំ អសាតា
 ទុក្ខា វេទនា ឥទំ តស្មី សមយេ ទុក្ខំ ធូយំ

អព្យាករណ៍ ព្យាគុណវិបាក

(៤៧៣) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ការពាល់ត្រូវ ការប៉ះពាល់ ការទង្គិកទង្គិច ណា ក្នុងសម័យ

នោះ នេះផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ វេទនា កើត

មាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្ត

ទៅក្នុងកាយ ទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ-

វិញ្ញាណធាតុ ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ការទទួលអារម្មណ៍ មិនធ្លាញ់

ពិសាជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ វេទនា មិនធ្លាញ់ពិសា

ជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវេទនា

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ទុក្ខ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តី

លំបាក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ការទទួលអារម្មណ៍ មិនធ្លាញ់ពិសាជាទុក្ខ

ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ វេទនា មិនធ្លាញ់ពិសាជាទុក្ខ ដែល

កើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះទុក្ខ កើតមាន

ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ទុក្ខន្ទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីមិនធ្លាញ់ពិសា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ សេចក្តី

លំបាក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ការទទួលអារម្មណ៍ មិនធ្លាញ់ពិសា

ជាទុក្ខ ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ វេទនា មិនធ្លាញ់ពិសាជាទុក្ខ

ដែលកើតអំពីសម្ពុស្សនៃកាយ ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះទុក្ខន្ទ្រិយ

អភិធម្មបទិកោ ធម្មសង្កណ៍

ហោតិ ។ បេ ។ យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោច្ច
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។

[៤៧៤] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
តយោ អាហារា ហោន្តិ តីណិទ្រ្ទិយានិ ហោន្តិ ឯ-
កោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា កាយវិញ្ញា-
ណធាតុ^(១) ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា
ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោច្ច
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា
អព្យាកតា ។ បេ ។

[៤៧៥] កតមោ តស្មី សមយេ សម្ពាវត្តន្តោ
ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា^(២) ចិត្តស្សកត្តតា
ជីវិតទ្រ្ទិយំ យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោច្ច
អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វេយ្យា វេទ-
នាខន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាខន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ

១ ឧ. មនោវិញ្ញាណតត្ថិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ឯត្តន្តរេ វិចញ្ជេ វិចារោតិ ទិស្សតិ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា
 ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន កងសម័យនោះ នេះ
 ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៧៤) ខន្ធ ៤ កើតមាន កងសម័យនោះ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ កាយវិញ្ញាណ-
 ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន កងសម័យនោះ
 ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
 កើតមាន កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(៤៧៥) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូច
 ម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត ជីវិតិទ្ធិន្ទ្រិយ ឬក៏ ពួកអរូប-
 ធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន កង
 សម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ

អព្យាករេ ធម្មេ អកុសលវិញ្ញាណ

អយំ វិញ្ញាណំ សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

[៤៧៦] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អកុសលស្ស កម្មស្ស កតត្ថា ឧបច្ចិ-
 តត្ថា វិចារកា មនោណតុ ឧប្បន្នា ហោតិ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។ ដោដ្ឋញ្ញា-
 ម្មណា វា យំ យំ វា បនាវត្ថុ វិញ្ញាណំ សមយេ
 ធម្មេ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារេ
 ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ
 មនិច្ឆ័យំ ហោតិ ឧបេក្ខិត្តិយំ ហោតិ ដីវិត្តិយំ
 ហោតិ យេ វា បន វិញ្ញាណំ សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ
 បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតា ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ព្យាអកុសលវិបាក

នេះសង្ខារក្នុង កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា

អព្យាក្រឹត ។

(៤៧៦) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោធាតុ ជា

វិបាក ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន

ដោដ្ឋព្វជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រាវព្វអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ

ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ នូវកម្មជាអកុសល ក្នុងសម័យ ណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា

ចិត្ត វិតក្កៈ វិហារៈ ឧបេក្ខា ឯកគុតារបស់ចិត្ត មនិន្ទ្រិយ ឧបេ-

ក្ខិន្ទ្រិយ ជីវិតិន្ទ្រិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌

ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

[២៧៧] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
 ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ តីណិជ្ជិយានិ ហោន្តិ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា មនោធាតុ
 ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ
 ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អតិ
 បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតតា ។ បេ ។

[២៧៨] កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតក្កោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកត្តតា ជីវិតិជ្ជិយំ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អតិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វេបេ-
 ត្វា វេនោខន្ធិ វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញា-
 ណក្ខន្ធិ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៧៧) ខន្ធ ៤ កើតមាន កង្គសម័យនោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោធាតុ ១

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន កង្គសម័យនោះ ឬក៏ តួក

អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន

កង្គសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(៤៧៨) សង្ខារកុន្ធ កើតមាន កង្គសម័យនោះ តើដូច

ម្តេច ។ ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត

ដ៏វិត្ត្រិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ កើតមាន កង្គសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញា

ខន្ធ វិញ្ញាណកុន្ធចេញ នេះសង្ខារកុន្ធ កើតមាន កង្គសម័យនោះ

។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៧៩) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី

សមយេ អក្កសលស្មី កម្មស្មី កតត្តា ឧបចិតត្តា

វិចារកា មនោវិញ្ញាណនាតុ ឧប្បន្នា ហោតិ ឧបេ-

ក្កាសហគតា វិចារម្ពណា វា ។ បេ ។ ធម្មាវម្ពណា

វា យំ យំ វា បនាវត្ត តស្មី សមយេ ជស្សោ

ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ ចេតនា

ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ ហោតិ

ឧបេក្កា ហោតិ ចិត្តស្មីកក្កតា ហោតិ មនិជ្ជ័យំ

ហោតិ ឧបេក្ក័ជ្ជ័យំ ហោតិ ជីវិត័ជ្ជ័យំ ហោតិ យេ

វា បន តស្មី សមយេ អពោចិ អតិ បដិច្ចសមុប្ប-

ន្នា អរូបិវោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

អព្យាករណ៍ ពួកអកុសល

(៤៧៩) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណ-

ធាតុ ជាវិបាក ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។

មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ

ព្រោះហេតុបានធ្វើ បានសន្សំ នូវកម្មជាអកុសល ក្នុងសម័យណា

ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត

វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេក្ខា ឯកគុតារបស់ចិត្ត មនិន្ទ្រិយ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ

ជីវិតន្ទ្រិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា

ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

[៤៨០] តស្មី ខោ បន សមយេ តត្ថារោ ខន្ធ
 ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណ្ឌ្រ្និយានិ ហោន្តិ ឯ-
 តោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯតា មនោវិញ្ញា-
 ណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯតា
 ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញេច អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

[៤៨១] កតមោ តស្មី សមយេ សម្មាសម្ពាសោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សកត្តតា ជីវិត្ត្រ្និយំ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញេច អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា វេយ្យា
 វេទនាខន្ធិ វេយ្យា សញ្ញាខន្ធិ វេយ្យា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ
 អយំ តស្មី សមយេ សម្មាសម្ពាសោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៨០) ខន្ធ ៤ កើតមាន កង្វល់នោះ អាយតនៈ ២

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោ-

វិញ្ញាណធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន កង្វល់

នោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ

កើតមាន កង្វល់នោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(៤៨១) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន កង្វល់នោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត ដ៏វិតិទ្ធរិយ ឬក៏

ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន

កង្វល់នោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ

នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន កង្វល់នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា

អព្យាក្រឹត ។

(៤៨២) កតមេ ធម្មា អព្យាកតតា ។ យស្មី
សមយេ មនោជានុ ឧប្បជ្ជា ហោតិ តិរិយា នេវ
កុសលា នាកុសលា ន ច កម្មវិបាកា ឧបេ-
ក្ខាសហគតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។ ដោដ្ឋញ្ចរ-
ម្មណា វា យំ យំ វា បនាទ្ធ តស្មី សមយេ
ដស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិបាកោ
ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ
មជ្ឈិម្មំ ហោតិ ឧបេក្ខិម្មំ ហោតិ ជីវិតិម្មំ
ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថ-
បដិច្ចសមុប្បជ្ជា អរូបនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
កតតា ។

(៤៨៣) តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ ខន្ធ
ហោន្តិ ទ្វាយតនាជិ ហោន្តិ ទ្វេ ជានុយោ ហោន្តិ
តយោ អាហារា ហោន្តិ តិណិម្ពិយាជិ ហោន្តិ
ឯកោ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកោ មនោជានុ

អព្យាករណ៍ កាមវចរកិរិយា

(៤៨២) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោធាតុ

ជាភិរិយា មិនមែនជាភុសល មិនមែនជាអភុសល ទាំងមិនមែនជា

កម្មវិបាក ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មាន

ដោយដូចជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា

សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេក្ខា ឯកគុតារបស់ចិត្ត

មន្ត្រីយ៍ ឧបេក្ខិត្រីយ៍ ជីវិត្រីយ៍ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ

ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏

កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៨៣) ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ អាយតនៈ ៤

ធាតុ ៤ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រីយ៍ ៣ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោធាតុ ១

អរិយធម៌បំណែក ធម្មសង្គណ៍

ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា ធម្មជាតុ
 ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតា ។ បេ ។

(៤៨៤) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខត្វោ
 ហោតិ ។ ជស្សោ ចេតនា វិតត្តោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្សេកក្កតា ជីវិត្រ្យយំ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ចេបិ អត្ថ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិណោ ធម្មា វេបេ-
 ត្វា វេននាខន្ធំ វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធំ វេបេត្វា វិញ្ញា-
 ណក្ខន្ធំ អយំ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខត្វោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៨៥) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ មនោវិញ្ញាណជាតុ ឧប្បដ្ឋា ហោតិ កិរិ-
 យា នេវ កុសលា នាកុសលា ន ច កម្មវិចារ-
 កា សោមនស្សសហគតា រូបាវម្ពណា វា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន កងសម័យនោះ ឬក៏ ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 កងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(៤៨៤) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន កងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត ជីវិត្រិយ ឬក៏
 ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 កងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណខន្ធចេញ
 នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន កងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត ។

(៤៨៥) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ

ជាកិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជា

ជាកម្មវិបាក ប្រឡំដោយសោមនស្ស មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។

អព្យាកតេ ធម្មេ កាមាវចារិយា

ធម្មាវច្ចុណា វា យំ យំ វា បនាវត្ថុ តស្មី សម-
 យេ ជស្មេ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោ-
 តិ ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ
 វិចារោ ហោតិ បីតិ ហោតិ សុខំ ហោតិ ចិត្ត-
 ស្សកក្កតា ហោតិ វីរិយ្យ្រ្ន្និយំ ហោតិ សមាធិ្រ្ន្និយំ
 ហោតិ មន្ត្រិយំ ហោតិ សោមនស្ស្រ្ន្និយំ ហោតិ
 ជីវិត្រ្ន្និយំ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អព្រាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៨៦) កតមោ តស្មី សមយេ ជស្មេ
 ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ជស្មេ ធុសនា
 សម្មសនា សម្មស្ថិតត្ថំ អយំ តស្មី សមយេ ជស្មេ
 ហោតិ ។ បេ ។ កតមា តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស-
 កក្កតា ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស
 បីតិ សណ្ឌិតិ អវិជ្ជិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោ
 អវិសាហាជមានសតា សមថោ សមាធិ្រ្ន្និយំ សមា-
 ធិតារំ អយំ តស្មី សមយេ ចិត្តស្សកក្កតា ហោតិ
 ។ បេ ។ កតមំ តស្មី សមយេ វីរិយ្យ្រ្ន្និយំ ហោតិ ។

អព្យាករណ៍ ពាមវេរិយា

មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ
 ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខៈ ឯកគ្គតារបស់
 ចិត្ត វិរិយទ្រិយ សមាធិទ្រិយ មនិទ្រិយ សោមនស្សទ្រិយ ជីវិ-
 តិទ្រិយ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួក
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៨៦) ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ផស្សៈ
 ការប៉ះពាល់ ការពាល់ត្រូវ ការទង់កង្កែប ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះ
 ផស្សៈ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ ការតាំងនៅ
 ស៊ប់ ការតាំងនៅមាំ ការមិនឃ្លៀងឃ្លាង ការមិនរាយមាយ ភាពនៃ
 ចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាង សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺសមាធិទ្រិយ សមាធិពលៈ
 ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះឯកគ្គតារបស់ចិត្ត កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ វិរិយទ្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

យោ តស្មី សមយេ ចេតសិកោ វីរិយារម្មោ ធិក្ក-

មោ បរក្កមោ ឧយ្យមោ វាយាមោ ឧស្សាហោ

ឧស្សាឡិ ថាមោ ធិតិ អសិច្ចលបរក្កមតា អនិ-

ក្កតច្ឆនតា អនិក្កតត្ថដរតា ធម្មសម្បត្តាហោ វីរិយំ

វីរិយំជ្រុយំ វីរិយំពលំ ឥទំ តស្មី សមយេ វីរិយំជ្រុយំ

ហោតិ ។ កតមំ តស្មី សមយេ សមាធិជ្រុយំ

ហោតិ ។ យោ តស្មី សមយេ ចិត្តស្ស វិតិ

សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិសាហារោ អវិក្ខោហោ អវិសា-

ហជមាទសតា សមថោ សមាធិជ្រុយំ សមាធិពលំ

ឥទំ តស្មី សមយេ សមាធិជ្រុយំ ហោតិ ។ បេ ។

យេ វា បន តស្មី សមយេ អពោចិ អត្ថំ បដិ-

ច្ចសម្បត្តា អរូបិកោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អក្សា-

កតា ។

អភិធម្មចំណី ធម្មសង្ខណ៍

តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីប្រាព្វព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តី
 សង្កត ឥហត ខិតខំ ព្យាយាម ទស្សហ៍ ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត
 ខ្លីយាត សេចក្តីសង្កតមិនធូរប៉ុន្មាន ការមិនដាក់សេចក្តីប៉ិនប៉ង ការ
 មិនដាក់គុរៈ សេចក្តីផងនូវគុរៈ គឺវិវេយៈ វិវេយ្យន្ត្រិយ វិវេយពលៈ
 ណា ក្នុងសម័យនោះ នេះវិវេយ្យន្ត្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។
 សមាធិន្ត្រិយ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។ ការបិតនៅ
 ការតកល់នៅស៊ប់ ការតកល់នៅនឹង ការមិនឃ្លៀងឃ្លាត ការមិនរាយ
 មាយ ភាពនៃចិត្តមិនឃ្លៀងឃ្លាត សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ គឺសមាធិន្ត្រិយ
 សមាធិពលៈ ណា របស់ចិត្ត ក្នុងសម័យនោះ នេះសមាធិន្ត្រិយ
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ ឬក៏ ពួកអរូធម៌ដទៃណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌
 ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករេ ធម្មេ កាហវិចារិយា

(២៨៧) តស្មី ទោ បន សមយេ ចត្តារោ
 ឡា ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ
 ហោន្តិ តយោ អាហារោ ហោន្តិ បញ្ច្រ្គិយានិ ហោន្តិ
 ឯកោ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ
 ឯកា ធម្មធាតុ ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ
 អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

(២៨៨) កតមោ តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា
 ហោតិ ។ ជស្សោ បេតនា វិតក្កោ វិចារោ បីតិ
 ចិត្តស្សេកក្កតា វិរិយ្យ្រិយំ សមាធិ្រិយំ ដីវិត្រិយំ
 យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ញាបិ អត្ថំ បដិ-
 ច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វេបេត្វា វេទនាខន្ធិ
 វេបេត្វា សញ្ញាខន្ធិ វេបេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធិ អយំ
 តស្មី សមយេ សង្ខារក្ខន្ធា ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករធម៌ កាមារិកិយា

[៤៨៧] ខន្ធ ៤ កើតមាន កង្គសម័យនោះ អាយតនៈ ២
 ។

ធាតុ ២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៥ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណ-

ធាតុ ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន កង្គសម័យនោះ ឬក៏

ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន

កង្គសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

[៤៨៨] សង្ខារកន្ធ កើតមាន កង្គសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។

ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ ឯកគ្គតារបស់បិត្ត វិរិយឥន្ទ្រិយ

សមាធិឥន្ទ្រិយ ជីវិតឥន្ទ្រិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង

ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន កង្គសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនា-

ខន្ធ សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណកន្ធចេញ នេះសង្ខារកន្ធ កើតមាន កង្គ

សម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបដិកេ ធម្មសង្កណ៍

[៤៨៩] កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ មនោវិញ្ញាណធាតុ ឧប្បជ្ជា ហោតិ កិរិយា
 នេវ កុសលា នាកុសលា ន ច កម្មវិចារកា
 ឧបេក្ខាសហគតា រូបារម្មណា វា ។ បេ ។ ធម្មា-
 ម្មណា វា យំ យំ វា បធាវត្ថុ តស្មី សមយេ
 ជស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតិ សញ្ញា ហោតិ
 ចេតនា ហោតិ ចិត្តំ ហោតិ វិតក្កោ ហោតិ វិចារោ
 ហោតិ ឧបេក្ខា ហោតិ ចិត្តស្សៈកក្កតា ហោតិ
 វិរិយំជ្រុយំ ហោតិ សមាធិជ្រុយំ ហោតិ មនិជ្រុយំ
 ហោតិ ឧបេក្ខិជ្រុយំ ហោតិ ជីវិតិជ្រុយំ ហោតិ
 យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថំ បដិ-
 ច្ចសធម្មប្បជ្ជា អរូបិណោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតា ។ បេ ។

[៤៩០] តស្មី ខោ បន សមយេ ចត្តារោ ទុក្ខា
 ហោន្តិ ទ្វាយតនានិ ហោន្តិ ទ្វេ ធាតុយោ ហោន្តិ
 តយោ អាហារា ហោន្តិ បញ្ច្រ្តិយានិ ហោន្តិ ឯកោ
 ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកា មនោវិញ្ញាណធាតុ

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៨៩) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណ-

ធាតុ ជាកិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិន-

មែនជាកម្មវិបាក ច្រឡំដោយឧបេក្ខា មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។

មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏ ប្រារព្ធអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ

ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ វេទនា សញ្ញា

ចេតនា ចិត្ត វិតក្កៈ វិចារៈ ឧបេក្ខា ឯកគ្គតារបស់ចិត្ត វិវិធីន្ទ្រិយ

សមាធិន្ទ្រិយ មន្ទ្រិយ ឧបេក្ខន្ទ្រិយ ជីវិតន្ទ្រិយ ក៏កើតមាន ក្នុង

សម័យនោះ ឬក៏ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ

ហេតុ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។ បេ ។

(៤៩០) ខន្ធ ៤ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ភាយតនៈ ២ ធាតុ

២ អាហារ ៣ ឥន្ទ្រិយ ៥ ផស្សៈ ១ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ ១

អព្យាករណ៍ ធម្មេ កាមវចក្ខុវិយា

ហោតិ ឯកំ ធម្មាយតនំ ហោតិ ឯកា ធម្មធាតុ
 ហោតិ យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថ
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា ឥមេ ធម្មា អព្យា-
 កតា ។ បេ ។

(២៩០) កតមោ តស្មី សមយេ សម្ពាវត្តនោ
 ហោតិ ។ ធម្មេ បេតនា វិតត្តោ វិចារោ ចិត្ត-
 ស្មេកកតតា វិយ័ទ្ធិយំ សមាទិទ្ធិយំ ជីវិតទ្ធិយំ
 យេ វា បន តស្មី សមយេ អញ្ចេបិ អត្ថ បដិ-
 ច្ចសមុប្បដ្ឋា អរូបិនោ ធម្មា វេបេត្វា វេទនាទុន្ធ
 វេបេត្វា សញ្ញាទុន្ធ វេបេត្វា វិញ្ញាណាទុន្ធ អយំ
 តស្មី សមយេ សម្ពាវត្តនោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ
 ធម្មា អព្យាកតា ។

(២៩២) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ មនោវិញ្ញាណធាតុ ឧប្បដ្ឋា ហោតិ តិវិយា
 ធម្មេ កុសលា ធាតុកុសលា ន ច កម្មវិចារកា
 សោមនស្សសហគតា ញាណសម្ពយុត្តា ។ បេ ។

អព្ភកធម៌ កាមវិបរិវិយា

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ឬក៏ ពួក
 អរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតមាន
 ក្នុងសម័យនោះ នេះពួកធម៌ជាអព្ភក្រីត ។ បេ ។

(៤៩១) សង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ តើដូចម្តេច ។
 ផស្សៈ ចេតនា វិតក្កៈ វិចារៈ ឯកគ្គតារបស័ច្ចិត្ត វីរិយ្យ្រិយ សមា-
 ធិន្ទ្រិយ ជីវិត្រិយ ឬក៏ ពួកអរូបធម៌ដទៃណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ លើកទុកតែវេទនាខន្ធ
 សញ្ញាខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធចេញ នេះសង្ខារក្ខន្ធ កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្ភក្រីត ។

(៤៩២) ពួកធម៌ជាអព្ភក្រីត តើដូចម្តេច ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ ជា
 ភិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាកម្មវិបាក
 កើតឡើងហើយ ប្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្កណ៍

សោមនស្សសហគតា ញាណាសម្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណាវិប្បយុត្តា ។ បេ ។ សោមនស្សសហគតា ញាណាវិប្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា ញាណាសម្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា ញាណាសម្បយុត្តា សសង្ខារេន ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា ញាណាវិប្បយុត្តា ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតា ញាណាវិប្បយុត្តា សសង្ខារេន រូចារម្មណា វា ។ បេ ។ ធម្មារម្មណា វា យំ យំ វា បដារត្ត តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(២៩៣) អលោភោ អព្យាកតម្ហូលំ ។ បេ ។ អនោសោ អព្យាកតម្ហូលំ ។ បេ ។ អមោហោ អព្យាកតម្ហូលំ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ
 ។ បេ ។ ច្រឡំដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំ
 ដោយសោមនស្ស ប្រាសចាកញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។
 ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ប្រកបដោយញាណ ប្រកបដោយសង្ខារ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ប្រាសចាកញាណ ។ បេ ។ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រាសចាកញាណ
 ប្រកបដោយសង្ខារ មានរូបជាអារម្មណ៍ក្តី ។ បេ ។ មានធម៌ជាអារម្មណ៍ក្តី ឬក៏
 ប្រារព្ធអារម្មណ៍ណា ។ កើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៩៣) អលោកៈ មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។ អទោសៈ
 មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។ អមោហៈ មានអព្យាក្រឹតជាមូល
 ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

អព្យាករណ៍ ធម្មេ រូបវិញ្ញាណ

(៤៩៤) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ រូបាវចំ ឈានំ ភាវតិ កិរិយំ នេវ កុ-
 សលំ នាកុសលំ ន ច កម្មវិចារិកំ ទិដ្ឋ-
 ធម្មសុខវិហារំ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

(៤៩៥) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ រូបាវចំ ឈានំ ភាវតិ កិរិយំ នេវ កុ-
 សលំ នាកុសលំ ន ច កម្មវិចារិកំ ទិដ្ឋធម្មសុ-
 ខវិហារំ វិតក្កវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត-
 ឈានំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ។ បេ ។ បញ្ចមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បឋវីកសិណំ តស្មី
 សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខេបោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ បេ ។

អព្ភកធម៌ ប្រាវចរកិរិយា

(៤៩៤) ពួកធម៌ជាអព្ភក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 ប្រាវចរជ្ជាន ជាភិរិយា មិនមែនជាភុសល មិនមែនជាអភុសល ទាំង
 មិនមែនជាកម្មវិបាក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានស្ងាត់ចាកកាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ជាន មានដ៏ជាកសិណ ក្នុង
 សម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភេបៈ
 ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្ភក្រឹត ។ បេ ។

(៤៩៥) ពួកធម៌ជាអព្ភក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចម្រើននូវ
 ប្រាវចរជ្ជាន ជាភិរិយា មិនមែនជាភុសល មិនមែនជាអភុសល ទាំង
 មិនមែនជាកម្មវិបាក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានរម្ងាប់វិតក្កៈ
 នឹងវិចារៈ ។ បេ ។ ទុតិយជ្ជាន ។ បេ ។ តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចតុត្ថជ្ជាន ។ បេ ។ បឋមជ្ជាន ។ បេ ។ បានដល់បញ្ចមជ្ជាន
 មានដ៏ជាកសិណ ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ បេ ។ អវិភេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះ
 ពួកធម៌ជាអព្ភក្រឹត ។ បេ ។

(៤៩៦) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូចាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ កិរិយំ នេវ
 កុសលំ នាកុសលំ ន ច កម្មវិចារកំ និដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារំ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិ-
 យសញ្ញានំ អត្ថទ្ធិមា នាទត្ថសញ្ញានំ អមនសិកាក
 អាគាសានញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច
 បហានា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៩៧) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូចាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ កិរិយំ នេវ
 កុសលំ នាកុសលំ ន ច កម្មវិចារកំ និដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារំ សព្វសោ អាគាសានញ្ញាយតនំ សមតិ-
 កម្ម វិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច
 បហានា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 តស្មី សមយេ ដស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៤៩៦) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើននូវ
 អរូបាវចរជ្ឈាន ជាភិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល
 ទាំងមិនមែនជាកម្មវិបាក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
 បង់នូវពួករូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង បានកំចាត់បង់ពួកបដិយ-
 សញ្ញា មិនធ្វើទុកកងចិត្តនូវពួកនានត្ថសញ្ញា លះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។
 បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រឡំដោយអាកាសានញ្ញាយតនសញ្ញា ក្នុងសម័យ
 ណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិភូបៈ ក៏
 កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៩៧) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើននូវ
 អរូបាវចរជ្ឈាន ជាភិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល
 ទាំងមិនមែនជាកម្មវិបាក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
 បង់នូវអាកាសានញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខ
 ផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ប្រឡំដោយវិញ្ញាណញ្ញាយតន-
 សញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
 អវិភូបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ។

(៤៩៨) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ កិរិយំ នេវ
 កុសលំ នាកុសលំ ន ច កម្មវិបាកំ ទិដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារំ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយននំ សមតិកម្ម
 អាភិញ្ញាញាយននសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច ប-
 ហានា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធវំ វិហារតិ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

(៤៩៩) កតមេ ធម្មា អព្យាកតា ។ យស្មី
 សមយេ អរូបាវចរំ ឈានំ ភាវេតិ កិរិយំ នេវ
 កុសលំ នាកុសលំ ន ច កម្មវិបាកំ ទិដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារំ សព្វសោ អាភិញ្ញាញាយននំ សមតិកម្ម
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយននសញ្ញាសហគតំ សុខស្ស ច
 បហានា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធវំ វិហារតិ
 តស្មី សមយេ ជស្សោ ហោតិ ។ បេ ។ អវិក្ខោចា
 ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អព្យាករណ៍ អរូបវិចារិយា

(៤៩៨) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើននូវ
អរូបាវចរជ្ឈាន ជាភិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល
ទាំងមិនមែនជាកម្មវិបាក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
បង់នូវវិញ្ញាណញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង
។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ច្រឡំដោយអាកិញ្ចញាយតនសញ្ញា
ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ អវិក្ខេបៈ
ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

(៤៩៩) ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចំរើននូវ
អរូបាវចរជ្ឈាន ជាភិរិយា មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអកុសល
ទាំងមិនមែនជាកម្មវិបាក ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានកន្លង
បង់នូវអាកិញ្ចញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង លះបង់នូវសុខផង
។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ច្រឡំដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន-
សញ្ញា ក្នុងសម័យណា ផស្សៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។
អវិក្ខេបៈ ក៏កើតមាន ក្នុងសម័យនោះ ។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជា
អព្យាក្រឹត ។

អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណ៍

(៥០០) អលោកោ អព្យាកតម្ភលំ ។ បេ ។ អនោ-
សោ អព្យាកតម្ភលំ ។ បេ ។ អមោហោ អព្យាកត-
ម្ភលំ ។ បេ ។ ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា ។

អនុបាវចាកិរិយា ។

ចិត្តប្បទាណ្ណំ ។

អភិធម្មបិដក ធម្មសង្គណ៍

(៥០០) អលោកៈ មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។ អទោសៈ

មានអព្យាក្រឹតជាមូល ។ បេ ។ អមោហៈ មានអព្យាក្រឹតជាមូល

។ បេ ។ នេះពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ។

ចប់ អរុណវចរកិរិយា ។

ចប់ ចិត្តច្យាវក៍ណ្ឌ ។

អភិធម្មបិដកេ

ធម្មសង្គណ្ឌិយា បបរមោ ភាគោ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

មាតិកា

អភិធម្មមាតិកា ១

សុត្តន្តមាតិកា ១៣

បិដកប្បទេកណ្ឌំ

កុសលេ កាមាវចរេ បទោជនីយំ ១៦

កោដ្ឋាសវរោ ៣៨

សុញ្ញតវរោ ៦១

សេសានិ មហាកុសលចិត្តានិ ៦៧

កុសលេ វុច្ចាវចរេ កសិណជ្ឈានំ ៨១

អភិកាយតនានិ ១០៩

វិមោក្ខានិ ១៣៥

ព្រហ្មវិហារជ្ឈានំ ១៣៦

អសុភជ្ឈានំ ១៤០

កុសលេ អវុច្ចាវចរេ អរូបជ្ឈានំ ១៤១

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	អង្កេត
កុសលា ធម្មា តេគ្គមិកា ហីនាទិភេទា	១៤៣
កុសលេ លោកុត្តរេ បទគាជនីយំ	១៥១
គោដ្ឋសវរោ	១៧៦
បដិបទា	១៧៨
សេសា មគ្គា	១៩៣
អកុសលេ ធម្មេ បទគាជនីយំ	១៩៦
គោដ្ឋសវរោ	២០៩
សេសានិ អកុសលចិត្តានិ	២១០
អព្យាកតេ ធម្មេ កាមាវចរវិបាកា	២៣២
រូបាវចរវិបាកា	២៦០
អរូបាវចរវិបាកា	២៦១
លោកុត្តរវិបាកា	២៦៥
អកុសលវិបាកា	៣១៨
កាមាវចរភិវិយា	៣២៥
រូបាវចរភិវិយា	៣៣៣
អរូបាវចរភិវិយា	៣៣៤

អភិធម្មបិដក
ធម្មសង្គណ៍ បឋមភាគ
សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

មាតិកា

អភិធម្មមាតិកា ១

សុត្តន្តមាតិកា ១៣

បិដកប្បទក្សណ៍

កុសលជាតាមាវចរ បទគាជនីយ ១៦

កោដ្ឋសវរៈ ៣៨

សុពាតវរៈ ៦១

មហាកុសលចិត្តដ៏សេស ៦៧

កុសលជារូបាវចរ កសិណជ្ឈាន ៨០

អភិកាយតនៈ ១០៧

វិមោក្ខ ១៣៥

ព្រហ្មវិហារជ្ឈាន ១៣៦

អសុកជ្ឈាន ១៤០

កុសលជារូបាវចរ អរូបជ្ឈាន ១៤១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

ពួកកុសលធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ផ្សេងដោយហ៊ុនៈជាដើម .	១៤៣
លោកុត្តរកុសល បទោជនីយ	១៥១
កោដ្ឋាសវរៈ	១៧៦
បដិបទា	១៧៨
ពួកមគ្គដ៏សេស	១៩៣
អកុសលធម៌ បទោជនីយ	១៩៦
កោដ្ឋាសវរៈ	២០៩
ពួកអកុសលចិត្តដ៏សេស	២១០
អព្យាក្ខន្ធម៌ ពួកកាមាវចរវិបាក	២៣២
ពួករូបាវចរវិបាក	២៦០
ពួកអរូបាវចរវិបាក	២៦១
ពួកលោកុត្តរវិបាក	២៦៥
ពួកអកុសលវិបាក	៣១៨
ពួកកាមាវចរភិរិយា	៣២៥
ពួករូបាវចរភិរិយា	៣៣៧
ពួកអរូបាវចរភិរិយា	៣៣៨

10 10 6

[illegible]

វិទ្យាវិទ្យាប្រតិ

វិទ្យាប្រតិ	អវិទ្យាប្រតិ	អង្កេត រដ្ឋលេខាយ
អភិធម្មបិដកេ ធម្មសង្គណិ	កុសលេ កាមាវចរេ កោដ្ឋាសវិហារេ	៣៩ ១
សមយោ	សមយោ	៤០ ៣
បញ្ញា	បញ្ញា-	៤៦ ១១
សម្មា	សម្មា-	" ១៣
កុសលា ធម្មា តេស្តមិកា ហិទាទិភេទា	កុសលេ អរូបាវចរេ អរូបជ្ឈានំ	១៤១ ១
រូបាវចរកុសលំ	រូបាវចរកុសលំ	១៤៧ ៨
មជ្ឈិមិ	មជ្ឈិមិ	១៥០ ១២
វិវិយាធិបតេយ្យ	វិវិយាធិបតេយ្យ	" ១៣
វិមិសាធិបតេយ្យ	វិមិសាធិបតេយ្យ	" ១៥
វេទនា	វេទនា-	១៧០ ៣
កុសលេ លោកុត្តរេ កោដ្ឋាសវិហារេ	កុសលេ លោកុត្តរេ បទភាជនីយំ	១៧៥ ១
កុសលេ លោកុត្តរេ បដិបទា	កុសលេ លោកុត្តរេ កោដ្ឋាសវិហារេ	១៧៧ "
កុសលេ លោកុត្តរេ សេសា មគ្គា	កុសលេ លោកុត្តរេ បដិបទា	១៩១ "
វិវិយាធិបតេយ្យ	វិវិយាធិបតេយ្យ	១៩១ ៤
វិបរោ	វិបរោ	២២៤ ១២
អរូបិនោ	អរូបិនោ	២៣២ ១៧
អព្យាកតេ ធម្មេ លោកុត្តរវិបាកា	អព្យាកតេ ធម្មេ អរូបាវចរវិបាកា	២៦៣ ១
សុញ្ញតបដិបទា	សុញ្ញតប្បដិបទា	២៧៨ ១៤
វិហារិ	វិហារិ	៣០៥ ១៨

សន្និកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

[illegible]

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
រវង្សចិត្តហៅថាមនោ	រវង្សចិត្ត ហៅថាមនោ	៤៤	៣
"	"	៤៧	"
សេចក្តីគិត	សេចក្តីគិត	៤៩	១៤
រវង្សចិត្តហៅថាមនោ	រវង្សចិត្ត ហៅថាមនោ	៥៧	៤
កាមារកុសល	កាមារកុសល	៧០	៩
"	"	៧៦	២
"	"	"	៩
ចម្រើ	ចម្រើន	១០៤	១២
កើត	កើត	១១១	១៥
ពួកកុសលធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣			
ឆ្មេងដោយហ៊ុនជាដើម	កុសលធម៌ជាអរូបារិយ អរូបជ្ឈាន	១៤១	១
មនោ	មនោ-	១៥៣	១៣
គឺរវង្សចិត្តហៅថាមនោ	គឺរវង្សចិត្ត ហៅថាមនោ	១៥៤	៤
"	" "	១៥៨	"
នៃមគ្គរាប់	នៃមគ្គ រាប់	១៦០	១១
លោកុត្តរកុសល កោដ្ឋាសវារៈ	លោកុត្តរកុសល បទភានីយ	១៧៥	១
លោកុត្តរកុសល បដិបទា	លោកុត្តរកុសល កោដ្ឋាសវារៈ	១៧៧	"
លោកុត្តរកុសល ពួកមគ្គដ៏សេស	លោកុត្តរកុសល បដិបទា	១៩១	"
រវង្សចិត្តហៅថាមនោ	រវង្សចិត្ត ហៅថាមនោ	១៩៨	៨
"	"	២០១	៩
ដំណាមក ១៣	ដំណាមក	២០៥	៤
"	"	"	៨
គីលទ្ធិ	លទ្ធិ	២០៧	៦
ទទ្ធិប្បៈ	ទទ្ធិប្បៈ	២៣២	២
អក្ការធម៌ ពួករូបារិយវិបាក	អក្ការធម៌ ពួកកាមារិយវិបាក	២៥៩	១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ព្រោះហេតុបាន ធ្វើបាន	ព្រោះហេតុបានធ្វើ បាន	២៦០	១០
អព្យាករណ៍ ឮកលោកុត្តរវិបាក	អព្យាករណ៍ ឮកអរុណវិបាក	២៦៣	១
បានសស្ស	បានសស្ស៍	២៦៤	១៤
បារវន្ត	បារវន្តៈ	២៦៦	៣
សុញ្ញតបដិបទា	សុញ្ញតប្បដិបទា	២៧៨	១៦

